

DE

COMMVNIONE QVOTIDIANA,

EIVSQVE DIGNA DISPOSITIONE.

AVTHORE

LEONARDO LOREDANO

CLERICORVM REGVLARIVM MINORVM.

ROMAE, Typis Angeli Bernabò. M.DC.LXXIX.

Superiorum Permissu.

EMINENTISSIMO, AC REVERENDISSIMO
PRINCIPI

ALDERANO

CARDINALI CYBO

A negotijs Vrbis, & Orbis pro Sanctissimo Patre, & Vigilantissimo Pastore INNOCENTIO Papa Vndecimo.

LEONARDVS LOREDANVS C.R.M.

TRIBVTA à subditis, & à seruis amoris, atque honoris signa, erga Dominos deberi, non solum lex Diuina per Apostolum in sacris Codicibus; sed etiam humana per naturæ lumen in humanis cordibus descripsit. Et, si omni tempore, tum Eminentissimæ magnitudini tuæ, tum celsitudini familiæ tuæ tota familia, & singuli nostræ Religionis Clericorum Regularium Minorum Religiosi viri, ob singula-

Ad Rom. cap.13.n.7.

gularem, & indefessam erga omnes, & singulos beneuolentiam, & magnifica beneficia semper præstita obstricti, & subiectionem, & seruitutem professi sumus; nunc maximè nobis conuenit ea tibi contestari, quando, & alijs competit, qui in tali conditione non erant.

Et, si debitum hoc nobis omnibus incumbit, mihi quidem permaximè, cui dum Religionis regimini, licet viribus impar, ac meritis præfui; adfuit semper in maioris ponderis necessitatibus benignitas tua, & brachium tuum opportunè auxiliatum est mihi.

Ideo sicut benignitatis, & magnitudinis tuæ fuit toti Religioni, ac mihi beneficia conferre, ita totius Religionis semper, & nunc præcipuè meum erit, esse memorem, & eo modo, quo opportunitas tribuit, & vires suppetunt, beneficia tua, benignitatemque prædicare, ac vices rependere.

Dum igitur, quæ tributa, quæue amoris, ac reuerentiæ signa præstarem Religiosus in paupertate viuens, & inter claustra degens mente reuoluerem, forte contigit, me inuitatum, & vt ita loquar stimulatum, ac penè coactum esse, ad hoc opusculum scribendum

de

de hac tam ſancta ſacræ communionis materia, eiuſque digna diſpoſitione, ne ab aliquibus, vel ex inconſideratione, vel nimia facilitate minus dignè, hoc tam ſanctum miniſterium, tamquam diuinum opus exerceretur.

Nactus occaſionem iſtam, exiſtimaui diuina prouidentia mihi tributã, ad tributum præſtandum, & amoris, ac reuerentiæ ſigna, ſi nõ eo modo quo debeo, eo ſaltem quo valeõ oſtendenda. Verum ſicut primò mente perplexus eram circa debitũ perſoluendum, ita poſtea animo fluctuabam, ne Eminentiam tuam, tot, tantiſq; negotijs Vrbis, totiuſque Orbis grauatam, adhuc huius libelli lectione grauarem; ſed tandem vicit obligatio mea, maximè cum me non lateat, æquam eſſe benignitati ſufficientiam tuam, qui ſicuti eminens es in gradu, ita in animi magnitudine, ingenio, viribus, virtutibus, ac in omnibus: qua ratione Sanctiſſimus, ac Vigilantiſſimus Paſtor, & Pater omnium INNOCENTIVS XI. ſapientiſſimè te delegit inter tot Purpuratos, vt ſibi à negotijs totius Regni, ac Regiminis eſſes.

Hæc igitur mihi veluti imperarunt, vt quidquid à me eſſet, quamuis ſatis paruum, humi-

le, ac tenue, tibi darem; dicarem, addicerem; vt ita in protestatione subiectionis, & seruitutis tributum hoc, forma quidem exiguum; & amoris, ac reuerentiæ signum, figura certè tenue soluerem, est tamen in voluntatis meæ virtute satis magnũ, æmulans sinapis granum; dum vt illud gestit crescere in arborem. Sed qualecumque erit à benignitate tua non contemnetur, & à magnitudine tua extolletur, & magnum efficietur, sicut te magnum Deus fecit, & conseruabit, vt diu communi Parenti leuamini, ac solatio, & Vrbi, totique Orbi auxilio, & adiutorio sis.

AD

AD LECTOREM.

PLures ſcripſere de quotidiana communione, qui ſua doctrina non ſolum incitant, ſed etiam accendunt animos piorum ad quotidie Chriſti corpus recipiendum: optima ſane, & religioſa ſuaſio; ſed quia nihil tam ſancte dicitur, aut docetur, quin poſſit minus ſanctè addiſci, & ſæpe ab aliquibus, vel ex inordinata affectione, vel ex communis aſtutia inimici, aliaue ex cauſa malè exerceri: ideo non parum fortaſſe iuuabit, ſi aliqua aduertent directores animarum in permittenda, aut docenda, ſiue præcipienda communionis frequentia, quæ quamuis in ſe ſancta ſit, non tamen omnibus æque; atque ita pietati prudentiam coniungendo, non indiſcriminatim, & ſine delectu eam permittant, doceant, ſiue præcipiant.

Et quia opella hæc magis ad dirigentes, quam ad perſonas directas ſpectabit, hac de cauſa non vernaculo ſermone, ſed latino tradendam putaui, vt ita innoteſcat doctrina quibus eſt neceſſaria, & in perſonis indoctis deſiderium accedendi ad ſacram communionem non tepeſcat, in quo à prudenti directore regulari debent.

Et vt hoc quilibet rector poſſit rectius exercere, enixè rogo, vt non ſolum attentè, ſed pia etiam affectione hanc excurrat opellam, ſicut pio affectu omnibus ab authore di-

rectoribus exhibetur, ut in tam digno, & sancto ministerio prudenter, ac sanctè se gerant, & animæ illis credita, tum quo ad frequentiam, tum quo ad modum, ita ad sacrum mysterium accedant, ut in spirituali animæ vita sic in præsenti sæculo crescant, ut in futuro magna cum gloria ad æternam feliciter perueniant beatitudinem, cuius in hoc sacramento omnibus pignus datur.

LV-

LVDOVICVS VASQVEZ

CLERICORVM REGVL. MINORVM

PRAEPOSITVS GENERALIS.

TEnore præsentiũ impertimur P. Leonardo Loredano nostræ Religionis Sacerdoti Theologo, & Lectori Iubilato, ac nostræ Romanæ Prouinciæ Prouinciali, vt Typis mandare possit librum, cuius Titulus est; *De Communione quotidiana, eiusque digna dispositione* ab eodem latino sermone compositum, visa attestatione P.P. Francisci de Aijala, & Francisci Arias Theologiæ Lectorum, & nostræ Consultationis Generalis Assistentium, qui ex nostra commissione illum examinarunt, & in lucem edi posse probaueruut, accedente licentia eorum, ad quos spectat. Cuius rei gratia has litteras dedimus manu nostra subscriptas, solitoque Sigillo nostro munitas. Romæ in Aedibus nostris S. Laurentij in Lucina hac die 31. Martij 1677.

Ludouicus Vasquez Generalis
Cler. Regul. Min.

Ego

EGo infraſcriptus, cum de mandato Reuerendiſs. P. Magiſtri Raymundi Capiſucci Magiſtri S.P. A. opuſculum de Communione Quotidiana Reuerendiſs. P. Leonardi Loredani Ordinis Clericorum Regul. Minorum Exgeneralis, & ad præſens Prouincialis recognouerim; Iudico illud publica luce dignum, & fouendæ fidelium pietati proficuum: vtpote, quod catholicam, ſanam, & veram doctrinam tuetur, & continet, è germanis S. Theologiæ fontibus erutam; veramque Sanctorum prudentiam, quæ in Venerabilis Euchariſtiæ vſu, & frequentia ſimul, & ſummæ eius, qui ſumitur, Maieſtati, & eius, qui recipit, vtilitati conſulit. In cuius Iudicij mei fidem præſens teſtimonium dedi. Romæ in Collegio Siculo S. Pauli de Arenula Tertij Ordinis S. Franciſci, die 23. Aprilis 1677.

Antonius Cotonius T. O. S. F.

IN-

INDEX
CAPITUM.

Cap. 9.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij Apostolici.

I. de Angelis Archiep. Vrbin. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Raymundus Capisuccus Ordinis Prædicatorum Sac. Pal. Apost. Mag.

C A-

CAPVT PRIMVM.

De Sanctissimæ Communionis frequentia.

DAMNARE absolutè communionis frequentiam non solum indecens appareret, & inordinatum, sed idem esset, ac damnare non paucorum authoritatem Doctorum, Sacrosanctas Ecclesiæ determinationes, piarum plurium animarum praxim, & antiquorum sanctissimam Christianorum consuetudinem.

Sed etiam absolutè affirmare non solum frequentem, sed quotidianam quoque communionem omnibus licitam, & conuenientem esse, cuiuscumque sint status, gradus, & exercitij, non alia requisita conditione, nisi solius culpæ lethalis carentia, est dictum meo videri satis liberum, vtpotè omnium ferè authorum doctrinæ difforme, qui de Eucharistiæ Sacramento, & sacra communione scripserunt, nec doctrinæ Sanctæ Ecclesiæ est conforme, vt infra patebit, præbetque ansam multis indoctis, mulierculis præsertim, vt ad hoc Sacrum conuiuium sæpè appareant veste nuptiali indecenter aptata impolita, & decolorata, vt inquit de Lugo, non à solari tribulationum, ac per- Disp. 14. de Eucharist. sect. 2. n. 31.

Cant. c.1. secutionum calore pro Christo, qui corpus decolorat, non animam, quam potiùs (vt in Sponsa) pulchriorem suo Sponso reddit, sed passionum atque affectionùm inordinatarum, qui aliquando ita excrescere solet, vt totaliter nuptialis vestis splendidum colorem mutet in nigrum, & obscuretur aurum eius, vt deplorat Ieremias, mutetque suum colorem optimum, ac lumen quod in istis est tenebræ sint, sicque mereantur cum infelici illo euangelico de conuiuio in tenebras proijci exteriores.

Thren.c.4 Matt. c.6. Matt.c.22

Opusc.to. 1. de præparat. ad Miss. c. 5. Ad nostrum intentum optimè D. Bonauentura inquit. Caue ne nimis tepidus, & inordinatus accedas, (nimirum ad sacram Eucharistiam) & inconsideratus, quia indignè sumis, si non accedis reuerenter, circumspectè, & consideratè; ideo per Apostolum inter vos multi imbecilles, idest per fidei inconstantiam; & infirmi, idest graui peccato sauciati; & dormiunt multi, idest, per torporem, & desidiam] igitur ex Bonauentura, qui sine deuotione, sed cum inordinatis passionibus accedit, meretur iusto Dei iudicio in pœnam suæ irreuerentiæ, ac temeritatis, vt ipsum Dominus in fidei vacillationem, aut in graue aliud peccatum cadere permittat, sicque, vt dicebamus, nuptialis eius vestis splendor mutetur in tenebras, atque illud Apocalypsis verificetur. Quia tepidus fuit, Deus incepit, & compleuit illum euomere de ore suo.]

Apoc.c.3.

Quem latet insitum omnibus hominibus illud esse

esse serpentis ; Eritis sicut Dij] . Hinc appetere, aliquid esse, aliquid videri, & ab hominibus aestimari,& nisi firma humilitatis virtus cor hominis in Dei timore, & subiectione firmet, Deitatis cupido superuolare faciet. Gen.c.3.

Inde contingit, quod nonnulli, quibus non literarum, non armorum, non dignitatum praerogatiua existimationem conciliat, etsi nec eam per aliam corporis, vel animae praecipuam dotem acquirunt,saepè ex inimici hominis astutia per sanctimoniam inquirant, quia dum contemptum honoris per exercitium huius Sacramenti iuxta hanc aliquorum authorum doctrinam, student seminare in agro animae suae, non bene ab appetitu honoris purgato, si negligentes deinde, ac dormitantes hunc agrum non fodiunt, nec custodiunt, volucres coeli comedunt semen bonum, & prauum proijcit inimicus homo, superseminando zizania,quae dum paulatim crescunt, suffocant, quod de patris familias superest bono semine, & agrum obtinet herba humanae laudis, quae in medio tritici huius Sanctissimi Eucharistiae Sacramenti ortum habet, & incrementum. Matt.c.13.

Ex negligentia hominum prouenit, inquit Augustinus, quod Diabolus tantum praeualet, hinc est, quod saepissimè ex bono malum ipse deducit, & inter res sanctas res prauas inducit, & ducit homines inde in perditionem, vnde vires assu- Serm.179. de temp.

mere validas, ad viriliter contra Diabolum pugnandum, & expugnandum, debuissent. Si homines desidiam, & negligentiam, dum sacra operantur, abijcerent; si non tepidè, & inordinatè ad sacram mensam accederent; si non cum sola culpæ carentia cœlestem panem comederent; sed potiùs diligentes, solliciti, ac reuerentes hęc omnia exercerent; si solertes super agrum animæ suæ vigilarent, & virtutum actibus excolerent, non zizania superbiæ apparerent, quæ separant à Deo, & viam parant ad foueam; non herba vani honoris excresceret, quæ marcescit, & super terram velut vmbra euanescit; sed ignis charitatis exurgeret, & virtus humilitatis oriretur, quæ in Cœlum extollerent, Deoque homines coniungerent, perfectosque redderent.

Existimare, posse ad culmen sanctitatis pertingere, posse vitæ perfectionem acquirere per exercitium sacræ communionis, sine labore magnæ præparationis, sed eo commodo, & facili modo, vt aliqui docent; idest cum sola culpæ grauis carentia; est inutilis existimatio, & vana præsumptio, vt infra patebit, quia sanctimonia, & vitæ perfectio res maxima est, & quæ maximum requirit laborem, maximam fortitudinem; estque, eam qui sectatur, fortior vrbium expugnatore, cum quotidie non solum, sed singulis etiam momentis decertare necessè habeat: neque hoc esset multum,

quan-

quando certamen iſtud cum externis ſolum inimicis ineundum eſſet, ſed (quod moleſtiſſimum eſt) cum internis, ac domeſticis, cum paſſionibus nempè proprijs, cum carne ſua contendere, ac pugnare ſemper oporteat. Hinc illud Apoſtoli; Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem] & illud Chriſti. Oportet nos odiſſe in hoc mundo animam noſtram, carnem nimirum, vt exponit Auguſtinus: & hoc valde laborioſum eſt, inquit Gregorius, quia hoc eſt homini abnegare quod eſt.]

Ad Galat. c. 5.

Ioan. c. 12. Matt. c. 16.

Tract. 5. in Ioan. Homil. 32. in Euang.

Quot igitur inuenies, qui cum naturali amore ſui corporis, & deliciarum fomite, atque cupidine quietis odium coniungant eiuſdem corporis, & aſſidui certaminis labores, & moleſtias ferant, & ita ad perfectionem, & ſanctitatem pertingant? Hinc ſcriptum illud eſt. Multos eſſe vocatos, paucos vero electos] quia multi incipiunt, ſed ad finem non omnes, ſed pauci perueniunt. Poſtquam enim multi ceperint per viam ſalutis incedere, cum iam facilitatem progrediendi per vſum medij ſacræ communionis eo modo, quo aliqui docent (de quo infra, & nos iam innuimus aliquid ſupra) non inueniant, difficultatibus, ac propria puſillanimitate deterriti pedem ſiſtunt, & ne leuitatis, & inconſtantiæ arguantur, neue exiſtimationem aliquam virtutis iam adeptam, amittant, perſiſtunt in exercitio virtuoſo ſanctiſſimæ communionis

Matt. c. 22.

aren-

Serm.1. de Assumpt. B.M.V. arenti tamen corde, distracti, ac indeuoti, & vt cum Bernardo loquar. Solas manus mouent ad opera, corde penitus arido, ducti consuetudine quadam, quasi vitula Effraim docta diligere trituram: exteriorum, quæ ad modicum valent, ne vnum iota prætereunt, sed camelum glutiunt dum culicem liquant] & quod peius est, ex eo quod hæc exteriora agunt, & materialiter ad sacratissimam Eucharistiæ mensam quotidie accedunt, alijs se præferunt, aliosque superbiendo contemnunt, non secus ac Pharisæus ille Euangelicus: & sic dum alios videntur decipere, non minus se ipsos seducunt. Vnde dixit Bernardus. Videbis interdum sic palliatos homines, vt seducant etiam semetipsos, non attendentes vermem, qui interiora depascitur; sed Deus non irridetur] & hi quidem quam proximi sint ruinæ, quamque dispositi, vt nuptialem vestem exuant, nemo non videt; cum initium omnis peccati sit superbia, & hæc est zizanium, quod oritur in medio tritici. Ita sensit Augustinus, de quibusdam similibus, dum dicit: Quare ista omnia, nisi quia in montem illum ascenderunt, in quem prius ascendit Angelus, & descendit Diabolus.]

Luc.c.18.

Serm.2. de Assumpt. B.M.V.

Eccl.c.10.

Soliloq. c.24.

Gen.c.28. Reminiscere quæso illius Iacob scalæ à Coelo ad terram vsque tendentis, in qua omnes, qui aderant Angeli erant, homines videlicet Dei gratia præditi, grauis culpæ expertes; verum qui non ascendebant, descendebant; nemo in Scala Dei sistit: Charitatis

tatis ignis otiosos esse non patitur, inquit Grego- Homil.30. in Euang.
us. Vnde qui per charitatis feruorem non ascen-
unt; per teporem, siue tumorem superbiæ descen-
unt, nam illis Deus à summitate scalę adiutricem
ıanum præbet, quam denegat istis, quia altus est,
d humilia exaltat, & alta à longe cognoscit] Qui Psal.137.
go quotidianis exercitijs non ascendit, non profi-
t, deficit ac descendit, vsque dum vel ad summum AdPhilip. 1. c.3.
ertingat, eiusque conuersatio sit in cælis, vel ad ima
escendat, & terrena sapiat.

Et tunc expauescere debet, ne ficulneæ senten- Luc. c.13.
am de succisione percipiat: vt quid enim terram
cupat, qui multo iam tempore de solo sibi viri-
antium foliorum ornamento blanditur, ac vanè
ijs se gestit præferre, & iuste quidem hoc totum
c sententia Bernardi. Quia manente in huiusmo- Serm.2.de Assumpt. B.Mariæ.
superficie, salua sibi omnia arbitratur. Sed vt
em Sanctus subiungit. Virtutis species, non ve-
tas, quasi qualitas est, non substantia.] Non fru-
us est, qui alios nutriat, & substentet, sed folium
ıod vento rapitur vanitatis, & tandem in terram
ijcitur, vt conuertatur in terram, & ab homini-
ıs conculcetur; sicut qui vane sola manente vir-
tis superficie super homines se extollebat, quique
Cœlum sine virtutum alis volare tentabat, vt
agus ille Simon, qui ideò præcipiti ruina de aëris
ıcuo in terram illicò prostratus; necvt alij, ambu-
re posset, qui male præsumpserat super alios per-
uola-

uolare, & vt inquit D. Maximus; Qui vana; qui iniqua præsumptione pennas assumpserat, plantas amitteret.]

Huic igitur, ac similibus quotidianam, siue frequentem communionem conuenientem non esse, etiam si peccatis lethalibus careat, nemo est, qui non intelligat, cum magis ad ruinam, quam ad ædificationem; magis ad infirmitatem, quam ad sanitatem; magis ad mortem, quam ad vitam talis vel esset, vel esse facilè posset communionis frequentia. Et hoc vnum est inconueniens, quod ex sententia nimiæ in hac tam sancta re facilitatis, emanat; alia multa infra considerabimus.

D.Thomas 3.par.q.80. ar.10.ad 3. adducit hæc Augustini verba. Si dixerit quispiam non quotidie accipiendam esse Eucharistiam, alius è contra faciat, quod secundum fidem suam piè credit esse faciendum: neque enim litigauerunt inter se Zacchæus, & ille Centurio, cum alter eorum gaudens suscepit Dominum, alter dixit, Non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Ambo Saluatorem glorificantes, quamuis non vno modo.] Similiter idem S.Thomas ibidem in fine corporis ad eundem finem, vt supra, adducit illud Gennadij lib. de Ecclesiasticis dogmatibus cap.33.tom.3.desumptum, vt multi affirmant, ex Augustino. Quotidie communionem accipere nec laudo, nec vitupero] & in his casibus, vt patet, authores isti loquuntur de

ijs,

ijs, qui ex timore filiali, qui reuerentia est, quæ nascitur ex amore, vt asserit idem Doctor Angelicus; se elongant à communione (nam alioqui si de personis esset sermo, qui se elongant ex timore culpæ mortalis, non diceret Sanctus, non laudo, nec vitupero, sed debuisset eos, qui cum tali culpa accedunt vituperare, & eos, qui non accedunt laudare. Ita affirmat Alensis p.4.ar.4.§.1.quæstiunc.2.) Atque istos, qui ex dicto filiali timore recedunt à Sacra Mensa, non vituperant, sed potius laudant, asseruntque Deum glorificare non minus, quam alios, qui accedunt ad ipsam ex amore. Et tamen non desunt qui inuehuntur contra Directores illos, qui nō concedunt quotidianam ijs communionem, qui culpa solum mortali carent, in quibus amor bene nullus, & nullus saltem quoad effectus apparet, quos potiùs præsumptio, & tumor, quam amor, & charitas trahunt ad mensam, aut leuitas, & non desiderium veri amoris, vt affirmat Albertus lib. de Missa in fine, vbi non Directores arcentes huiusmodi à Sacra Mensa, sed Sacerdotes concedentes, & communionem ministrantes his verbis duriter increpat. De his, qui mulieres omni die communicant, videtur, quod acriter reprehendendi sunt, quia nimio vsu vilescere faciunt Sacramentum, & potiùs ex leuitate mulierum putatur esse desiderium, quam ex deuotione causatum.]

Quid de istis, qui ex leuitate, et præsumptio-

ne, aut vanitate ad Sacramentum accedunt Augustinus diceret? Quid Ecclesia? Certè affirmarent non longe distare à malo, et dedecore eorum, qui ita manducant ex Apostoli sententia, vt in iudicium sibi manducent: nam si non indignè, vt illi, non tamen dignè manducant, quod prodesse non potest, vt infra videbimus. Si ergo cibus iste coelestis non prodest, ad quid perditio hæc? ad quid vteris pharmaco, si valetudini nihil accrescit? vt quid aduocas medicum, qui sic affectus es, vt non possit operari? vt quid sumis cibum, si vires non roborat, & nihil iuuat ad vitam? hoc esset tempus vanè, si non insanè terere, & operá, oleumque perdere.

De ijs, qui ex amore accedunt, vel ex filiali timore à Sacra Mensa recedunt non debet esse litigium inter pios authores; & erit de illis, qui accedunt non ex purgato amore, & illis, qui recedunt ex filiali timore, vel arcet obedientia Directoris, quia non reperit sufficientem dispositionem? erunt ne reprehensibiles huiusmodi Directores, quando piè; quia secundum regulas prudentiæ; agunt? quando deprimere intendunt, quos vanitatis ventus extollit? quando ita disponunt, vt apte tandem ad sacram mensam filios sibi subditos exponant?

Albertus d. 13. ar. 27. & 28. Quæ iam dicta sunt his verbis confirmat. Inter fernorem charitatis trahentem ad communicandum, & inter timorem reue-

reuerentiæ retrahentem, medium debet temperatrix ſeruare diſcretio.] Nimirum Directoris diſcretio, etſi hoc in ijs, qui à vero amore trahuntur, vel filiali timore retrahuntur; quanto magis Directoris diſcretio debet erga eos exerceri, qui amore non tamen ſincero, & puro quotidie ad Sacram Menſam præſumunt accedere?

Quænam diſpoſitio ad hoc Sacramentum cum fructu recipiendum requiratur, quique ad illud poſſint frequenter, aut quotidie accedere, in ſequentibus declarabimus.

CAPVT II.

An licitum, & conueniens ſit omnibus quotidie recipere Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum.

ANGELICVS Doctor 3.p.q.80.ar.10. inquirens hoc idem, quod nos in hoc capite, clariſſime reſpondet ſecundum hanc diſtinctionē, nimirum; Si hoc Sacramentum conſideratur ſecundum ſe, ideſt ex parte eius quod recipitur, communio, ſiue huius Sacramenti perceptio deberet eſſe quotidiana, quia vtile, & ſalutare hominibus

est hoc Sacramentum: si verò consideratur ex parte recipientium, vtile non est hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere, sed quoties paratos, & dispositos ad illud recipiendum se inuenerint.] Et ratio S.Doctoris est, quia ad hoc Sacramentum recipiendum, præter carentiam grauis culpæ, requiritur magna deuotio; & reuerentia similis desideratur, quas in omnibus, vel etiam in multis ad esse quotidie, videtur nimis difficile, ac pene impossibile, ob multa impedimenta corporis, inquit S.Doctor, vel animæ indispositiones, quæ vix, aut nullatenus permittunt adesse regulariter in hominibus indesinentem, vt par est, deuotionem. Deuotionem dixit S.Doctor, non gratiam, quia vt ex verbis eiusdem patet, non solum hic, sed nusquam pro deuotione gratiam sumpsit, vt volunt Sanctius, Pintus, & alij sequaces, quorum explicationem, infra ostendemus, esse omninò à veritate alienam, esseque nouam, & inusitatam intelligentiam.

Ex dicta igitur Doctoris Sancti doctrina inferre licebit multis personis, multisque ex causis non conuenire quotidianum accessum ad sacratissimam Eucharistiæ Mensam; quod vtique determinare, quibus scilicet, & quando talis accessus erit expediens, prudentis Directoris est, non illius, qui accedere debet, quia in causis proprijs nullus bonus, & rectus iudex esse solet.

Hinc S.Doctor 2.2. q.88. ar.12. affirmat non posse

posse quemcumque in votis proprijs dispensare, sed ecurrendum ad Prælatum, qui stat loco Dei, & n terpres est volontatis ipsius, hic prudenter iudica- it quando, qualisue materia voti sit beneplacita Deo, & si in istis, vel illis circumstantijs, & respe- tu huius, aut illius personæ materia voti sit magis ongrua, vel è contra. Et hoc est dispensare in vo- is per S.Doctorem. Cuius doctrinæ fundamenta- is ratio communis est etiam ad alias materias: quia cilicet nemo in proprijs causis bonus regulariter, & ectus iudex est, sed ad alium recurrendum est, ad um præsertim, qui stat loco Dei. Si ergo confes- arij, & Directores animarum vices Dei in suo mu- ere agunt, itaut qui illos audiat, Deum audiat: Luc. c.10. d illos spectabit iudicare quibus, & quando conue- iens, & vtilis erit accessus ad Sacram Mensam, quod vanum esset affirmare in sententia eorum, qui fferunt, aliud non requiri ad Sacram Eucharistiam ecipiendam, quam solam lethalis peccati caren- iam. Ideoque, vt præcedenti capite dicebamus, nuehuntur in directores, qui huiusmodi arcent à acra Mensa, eosque vt malos dispensatores multi- Matt.c.10 ormis gratiæ Dei, eiusque beneficiorum, ac profe- tus animarum impeditores repræhendunt, signi- icantque esse seruos nimis auaros Domini satis li- eralis, cum non omnibus concedere velint, quod Dominus pro omnibus instituit, omnibusque ob- ulit: si res, vt isti dicunt, se habet, ad quid circa

hanc

hanc materiam consilium, siue præceptum directoris? vnusquisque peccati mortalis sibi non conscius accedat ad Sacram Mensam; Nam contrarium præcipere, non esset sine magno præcipientis, & eius, cui præcipitur, detrimento. Et hoc alterum est inconueniens, quod ex sententia aduersariorum oritur, circa quod infra plura dicemus, quia quod infertur ex doctrina aliquorum, non renuunt alij, (inter quos P. Antonius Velasquez Pintus meæ Religionis pius, & doctus vir in suo Thesauro communionis quotidianæ) expresse concedere, & aliquid amplius affirmare, de quorum sententia infra.

Neque huic nostræ doctrinæ de directore traditæ contrarius vllo modo est D. Thomas in 4. dist. 12. q. 3. ar. 1. quæstiunc. 2. vt iactant aduersarij. Dum ex Augustino docet. Quoad sacram communionem relinqui debere vnumquemque suo iudicio.] Nam id solum dixit, quia in hac materia nullus est cogendus, quamuis suadendus ad frequentem scilicet, aut quotidianam communionem; sed postea quam ad illam se quisque libere determinauit, & ea, quæ in seipso ex communionis frequentia experitur, experto aperit directori, ad hunc spectabit disponere, siue præcipere, quid exequi debeat quoad maiorem, vel minorem communionis frequentiam, vt ex infradicendis, tum ex eodem Diuo Thoma, tum ex alijs Sanctis Patribus, Conciliis,

ilijs, ac Doctoribus manifestè patebit.

Causa autem, vt diximus, ex S. Doctore, quare tile non est multis, quotidie ad Sacram Mensam ccedere; est carentia deuotionis, & reuerentiæ; uæ ex pluribus impedimentis contingere solet, ex orporis nempe, vel animæ indispositionibus. Quo-odo ergo verum erit, quod Pintus, & aliqui cum o dicunt authores; omnes nimirum cuiuscumque tatus, exercitij, & conditionis posse, ac debere uotidie accedere ad Eucharisticam Mensam, dum eccati lethalis conscientiam non habent? Negotia ori, cura familiaris, status coniugij, & alia huius-odi permittunt ne mentem quotidie quietam abere? cor mundum, corpus purum, & animam euerentem, ac deuotam? Etsi huiusmodi status, orumque exercitia hoc sæpissimè non concedunt, t experientia, est omnibus satis notum; concede- consequenter omnes debent, verum non esse, mnibus cuiuscumque exercitij, ac status sint, vti- esse, quotidie ad Eucharisticam Mensam accede-. Sufficiunt ergo vagationes mentis, quamuis ecessariæ: diffusiones cordis, quamuis ex status bligatione: turpitudo corporis nulli etiam peccato bnoxia: puritas animæ non nimia, siue aliqua mpuritas quamuis non ex grauioribus, vt accessus d sacram communionem non sit vtilis; vt pru-enter ac piè animarum director filios sibi subditos acra sæpè Mensa prohibeat.

Non

Non facilè respondere possunt; qui in hac materia ita remissè loquuntur, vt, margaritas ante porcos proijcere, videantur; Ad illud D. Thomæ de impedimentis ex corporis dispositione; quæ impedimenta ab Ecclesia in Catechismo Romano composito iussu Patrum Concilij Tridentini ad instructionem Parochorum, & aliorum Sacerdotum, qui curam animarum habent, quique alios docere, & instruere debent, vt asseritur in proemio eiusdem Catechismi; Reducuntur ad duo, vt est expressum in tractatu prædicti Catechismi de Sacramento Eucharistiæ, vbi agitur de præparatione requisita, ad hoc Sacramentum recipiendum; nempè ad ieiunium naturale, itaut nihil cibi, aut potus ex media nocte antecedenti, qui sunt communicandi, susceperint: & ad Puritatem corporis in materia pollutionis, præcipitque ibidem Parochis, docere subditos, quod ad Sacramentũ hoc dum accedunt: non solum sint ieiuni eo modo, quo diximus, sed matrimonio iuncti per plures dies antecedentes ab vsu matrimonij abstinuerint, ad hanc eos exhortando abstinentiam, & animando exemplo Regis Dauid, qui non vt tantum Sacramentum reciperet, sed eius solummodò figuram, affirmauit Achimelech Sacerdoti, se suosque pueros per tres dies à mulieribus continuisse, sicque meruit panes propositionis accipere, quos negabat Sacerdos posse, & velle dare, si cum mulieribus cõmixtionem habuissent.

Matt. c. 7.

Si

Si ergo ad manducandum panem illum, qui
gura erat, requirebatur tanta puritas corporalis,
uanta requiri debet ad sumendum figuratum? si
ro vmbra tanta mundities erat necessaria, quanta
ro corpore realissimo, & purissimo Dei, & homi-
is Christi Iesu? pro pane terreno, & hominum,
uia solummodò Deo oblatus erat, requirebatur
orpus omninò mundum à mulieribus, & bonum,
tque conueniens reputabitur, corpore sensualitate
edato, manducare panem Angelorum, & cibum
oelestem? qui non solum est Deo consecratus, sed
st ipsemet Deus incarnatus; & vt ita dicam; &
lim dictum est; impanatus.

Audi Hieronymum à Diuo Thoma ad nostrum 3.p.qu.80. ar.7.ad 2.
ropositum adductum, super Matthæum, dicen-
em. Si panes propositionis ab his, qui vxores te-
igerant comedi non poterant, quanto magis pa-
is, qui de Cœlo descendit, non potest ab ijs, qui
oniugalibus paulò ante amplexibus vacauere, vio-
ari, atque contingi? non quod nuptias condemne-
nus, sed quod eo tempore, quo carnes agni man-
ucaturi sumus, vacare carnalibus operibus non
ebemus] idem Hieronymus de se fatetur. quod
um aliqua impuritas inuoluntariè sibi noctis tem-
ore accidebat, nullo modo audebat de mane, non
aquam, Sacram Eucharistiam sumere, sed nec
ngredi in Martyrum templa.

Hæc autem, & Ecclesiæ, ac aliorum doctrina

omninò superflua esset, (vt infra magis dicemus) in sententia authorum, qui ad dignè, & cum fructu Sacramentum Eucharistiæ recipiendum, præter carentiam culpæ grauis, nihil aliud omninò requirunt: nam certum est actum maritalem culpabilem non esse, nec etiam venialiter, si debito modo fiat, vt videre est apud D.Thom. loco citato ar.7.ad 2. Imò non desunt, qui asserant, esse actum meritorium, & fortasse in aliquo sensu verum dicunt (de qua re infra magis explicitè, & clarè agendum est) & nihilominus Catechismus præcipit Parochis non solum virtute, & authoritate Patrum Concilij Tridentini, sed authoritate etiam & exemplo Sacræ Scripturæ; quod Sacramentum Eucharistiæ quando coniugatis concedere volunt, eos doceant, ab actu maritali per plures antecedentes dies abstinere.

Et ratione huius summæ puritatis, quæ ad hoc Sacramentum recipiendum requiritur, vt ex multis Sacræ Scripturæ exemplis, Ecclesiæ præceptis, siue consilijs, & Patrum, ac piorum Scriptorum doctrina colligitur; permulti, qui Deo placere student, & proprijs animabus consulere, nec audent ad illud accedere, cum aliqua eis turpitudo corporalis præcedenti nocte sine vlla ipsorum voluntate contingit, imò cum consequenti displicentia voluntatis: & quamuis hæc purè materialis impuritas absolutè à Mensa coelesti retrahere pios non debeat,

beat, nisi vt modo dicemus, adhuc tamen ab ea abstinere, laudabilis reuerentia ab omnibus semper æstimata est. Irreuerentia igitur vituperabilis iudicabitur, affirmare, omnes indiscriminatim, & sine vlla exceptione, quacumque etiam corporis cum impuritate, si graui culpa careant, posse quotidie, imò debere ad purissimam Eucharistię Mensam accedere.

Si ita apertè à Sancta Ecclesia ob solam corporis turpitudinem nullius peccati ream multis hoc Sacramentum non conceditur; quo nam pacto affirmari debet, posse, ac debere omnes indiscriminatim quotidie Sacram Eucharistiam recipere? qui enim ante illius sumptionem per plures dies debent abstinere ab actibus maritalibus, necesse est, vt per eosdem dies hoc careant Sacramento, vt ad illud tandem non solum mente, sed corpore etiam mundo, puroque accedant, vt tanti Sacramenti puritati, ac diuinitati conuenit.

Adde, quod in sententia istorum authorum, qui ita erga omnes liberales sunt, nec de rebus Domini sui, sed de corpore eiusdem, liceret inferre (& hoc maximè notandum est) quod si quis nocte, imò ipso mane cum scorto impudicissimè conuersatus esset, paulo post, præmissa Sacramentali confessione, posset tutissimè, & maximo cum fructu ad Sacram communionem accedere; quod quam sit falsum patet ex supradictis, & ex infra

dicendis magis patebit. Imò si confessarius huiusmodi pœnitenti communionem negaret, reprehensibilis esset: quæ sane propositio obtundit aures piorum, non tamen hoc malum, quod vix sustinere possunt aures virorum piorum, fuit sufficiens ad retrahendam manum Ioannis Sanctij, ne hanc in suis selectis disputationibus scriberet sententiam; & ne, quod alios offendit audire, ipse omni promptitudine affirmaret, qui author in aliquibus sententijs ad laxiora tendit, & nullo modo audiendus, nosque de doctrina eius (in qua fundantur omnes, qui de communione quotidiana, secundum sententiam iam relatam, scripsere) magis diffusè infrà agemus. Omnes verò alij authores communiter non excusant à graui culpa, saltem veniali, qui sine magna necessitate, cum dicta iam corporis impuritate, accederet ad sacram communionem: itaque fructus, quem à sacra communione iste in communi sententia perciperet, esset culpa saltem venialis; & in sententia Sanctij, & discipulorum eius, esset non solum gratiæ augmentum, sed donorum, & auxiliorum incrementum.

Sed remittamus aliquid de rigore Catechismi, quia quo magis crescit imbecillitas, & malitia humana, eo magis exprimitur benignitas, & misericordia diuina, dicamusque cum Hieronymo supra citato, & aliorum authorum doctrina ab ipsius Ecclesiæ praxi approbata, non per triduum iam,

aut

it per plures antecedentes dies, sed saltem ex præ-
:denti nocte dictam corporis puritatem requiri, ad
cram communionem percipiendam, vt de facto
ıthores requirunt, ex doctrina D. Hieronymi, &
). Thomæ supra cit. ar. 7. vbi inquirendo, an pol-
ıtio nocturna impediat sacram communionem,
:spondet affirmatiuè, distinguitq; ibi diuersas pol-
ıtiones ex diuersis causis, noxijs scilicet, vel inno-
ijs, voluntarijs, sine non, ex delectatione, vel ex
lio non in honesto fine, & de omnibus affirmat,
on licere cum ea turpitudine accedere ad sacram
ıensam, vel ob decentiam, quando pollutio non
rouenit ex causa culpabili, vel ob necessitatem,
uando prouenit ex causa culpabili, vt ex crapula,
ut cogitationibus lethaliter noxijs, & hoc, etiamsi
nte confessio præmitteretur, quia, vt inquit S. Do-
tor, respondendo ad quartum argumentum: quam-
is per pœnitentiam auferatur reatus culpæ, non
ımen aufertur corporalis immunditia, & distra-
tio mentis ex pollutione consequuta, quæ deuo-
onem tollit, quam, vt necessariam omnes, ad
oc sacramentum dignè recipiendum, requirunt.

Quid ergo diceret D. Thomas de illo, qui tota
octe cum scorto grassatus esset, permitteret ne isti
:cessum ad diuinissimum sacramentum, etiam
ost emissam sacramentalem confessionem? qui
enegat omnibus ex causis, quæ vel non sunt cum
eccato, vel non cum graui peccato (ab ea enim de

qua

qua nos hic loquimur S.Doctor omnino abhorruit, nec vllo modo de ea loquendum putauit) concederet ne illi, qui adeo iniquis pollutionibus paulò ante corpus fædauit, mentem dissipauit, animam coinquinauit? auferatur culpa per poenitentiam, mentis distractio, & immunditia corporis nõ aufertur ex Leuitico cap. 15. vbi dicitur. Vir de quo egreditur semen coitus immundus erit vsque ad vesperum, sed immundis, inquit sanctus, non patet aditus ad sacramenta, multo minus patebit homini adeo immundo aditus ad tantum, tamque diuinum sacramentum, quod ratione suę sanctitatis, & puritatis, panis etiam dicitur Angelorum.

Sed Pater Pintus in discursu 6. sui Thesauri cap. 3. n. 10. respondet, D. Thomam ideo affirmasse, pollutionem impedire communionem, quia eo tempore, quo ipse scripsit, extabant in aliqua (vt Pintus dicit) aut aliquibus prouincijs decreta, quæ pollutis interdicebant communionem, sed deinde huiusmodi decreta, vt contraria vniuersali Ecclesiæ, fuerunt sublata: hanc autem responsionem non aliunde certè sumpsit Pater Pintus quam ex sui capitis biblioteca.

Et in primis vbi ipse legit, id quod respondet, si nec scit, an huiusmodi decreta fuerint in vna, vel pluribus prouincijs, & in qua, aut quibus. Deinde si res se habet, vt inquit Pintus, non debebat S. Doctor tradere generalem doctrinam ob peculiares

res

es leges vnius, vel alterius prouinciæ. Tertio eui-
lenter constat dictam Pinti responsionem esse ex
roprio capite, & sine vllo sufficienti fundamento,
uia D. Thomas non adducit decretum, aut legem
liquam ad firmandam hanc suam doctrinam, vt
icere solet, quando in aliqua lege, aut consuetu-
ine fundat, sed potius ratione illam firmat, ideo
nim dixit, quod quamuis per pœnitentiam aufe-
atur reatus culpæ, non tamen aufertur corporalis
nmunditia, & distractio mentis ex pollutione
onsequuta; quæ deuotionem tollit: & si legem ad-
ucit non est alicuius prouinciæ, quæ possit abro-
ari, sed Leuitici, omnino indelebilem, qua asse- Leuit. c. 15
tur immundum esse pollutum, & ad res sacras in-
abilem, & consequenter ad sacramenta, vt infert
). Thomas, & si tunc ad illa, quæ figura erant no-
:rorum, multo magis ad nostra, & præsertim ad
ucharistiæ sacramentum, quod maximum est, 3. p. qu. 80. ar. 7.
iquit Angelicus, erit inhabilis. Adde quod ijs,
ui ex sententia magni Gregorij asserebant non esse
rohibendum ab ingressu Ecclesiæ, & à sumptio-
e Eucharistiæ, sed suo iudicio relinquendum, qui
a coniuge non cupidine voluptatis raptus, sed tan-
m creandorum liberorum gratia vtitur, vt ibidem
fert D. Thomas; vnde inferebant, quod si pollu-
o voluntaria à peccato libera extra somnum non
npedit hominem à sumptione corporis Christi,
ulto minus pollutio inuoluntaria, & innoxia ha-
bita

bita in somnis debet impedire. Respondet Angelicus Præceptor, vt videre est in cit.art. ad secundum, non adducendo quidem aliquod decretum, aut legem, siue prouincialem, siue generalem, sed doctrinam D. Hieronymi à nobis supra in hoc capite allegatam, quà infert Hieronymus, vt sequitur. Quod si panes propositionis non poterant comedi ab ijs, qui vxores tetigerant, multo minus panis, qui de Cœlo descendit, non potest ab his, qui paulò ante vacauere amplexibus coniugalibus, violari, atque contingi.] Ex eodem Hieronymi argumento infert etiam D. Thomas, quamcumque pollutionem impedire hominem à sumptione purissimi cœlestis panis solum ex conuenientia, quia ex necessitate solum impedit culpa mortalis: & tandem subdit S. Doctor tam ex sententia propria, quam ex sententia Magni Gregorij: Quod si voluptas dominetur in opere, prohiberi tunc homo omnino debet, nec permittendus accedere ad hoc diuinissimum Sacramentum. Quarto, quomodo dici potest decreta, quæ asserunt, pollutos debere se à communione abstinere, esse contraria Ecclesiæ vniuersali, si in huius doctrina apertissime idem præcipitur, vel ad minus consulitur, vt patet ex modo dictis, ac deinceps ex dicendis amplius patebit, tum per doctrinam Cathechismi, tum rubricæ missalis, quæ doctrina post tempora D. Thomæ ab Ecclesia manauit: si ergo decreta, quæ dicit Pintus extassent,

ent, non fuissent abroganda, vt contraria Ecclesię, sed potius, vt suæ doctrinæ conformia, firmiter ab eadem Ecclesia stabilienda,

Et sane dicendum videtur, authores, qui contra eos, & contra hanc sanam, & sanctam doctrinam sentiunt, non sufficienter appræhendere, quam fœditatem pollutio inducat sæpe in animam, & semper in corpus: & tamen pollutio dicitur, quia polluit, & deturpat, & in Apocalypsi, inquit Ioannes, quod non poterant laudes Deo canere, nisi qui non fuerunt cum mulieribus coinquinati: Et Apostolus requirit in coniugatis pollutionis abstinentiam, vt Deo vacent in oratione coinquinat ergo pollutio ita, vt etiam ad laudes Dei canendas, & orationi vacandum reddat ineptum: & tamen per aduersarios, qui ita coninquinatus est, & immundus, aptus est, ad purissimum Virginis filium, ad Dei Vnigenitum in suum immundissimum corpus in suam animam coinquinatam, vel saltem distractam, & indeuotam, recipiendum. Apo.c.14. 1.Cor.c.7.

Totam traditam D. Thomæ doctrinam Ecclesia sancta pro lege amplectitur, vt videre licet in rubrica missalis de defectibus dispositionis corporis num. 5. vbi solum permittit supradictis communionem, aut celebrationem Sacrificij in casu necessitatis, vt etiam concedit S. Doctor loco citato, qui ad ostendendam amplius necessariam corporis puritatem ad tantum, tamque purum Sacramentum,

recipiendum, hoc argumentum proponit, quod à minori ad maius efficaciter probat intentum. Si inquit, volentes tangere aliquid sacrum manus lauant, vt puris manibus ab omni corporali sorde, ob reuerentiam rei Deo sacratæ, tangant; quanto magis requirenda erit omnis munditia, etiam corporalis, non ad tangendum solummodo, sed intra se recipiendum sacratissimum, ac Sanctissimum corpus hominis pariter, & Dei.

Auderet ne quisquam Sancti alicuius reliquiam in vase etiam pretioso, attamen immundo reponere? Nullus certè respondebis, qui iniquus, aut amens non est. Et quod non auderet homo circa particulam demortui corporis alicuius Dei seruuli, audebit circa corpus, circa animam, circa diuinitatem, circa Christum Deum viuum, & hominem verum, & Dominum omnium Sanctorum, omniumque rerum?

Prohibet rubrica reponi, aut conseruari Christi corpus, siue sanguinem in vase, etiam si sit argenteum, dum auro coopertum non erit, & scrupulum Doctores faciunt, si aurum imminutum, & consumptum, in aliquibus partibus argentum discoopertum appareat. Et licitum erit, imò vtile, ac meritorium (vt aiunt contrarij) reponere Christi corpus in anima impuritatibus, & iniquitatibus paulò ante commissis, inquinata, quamuis per poenitentiæ Sacramentum expiatis, dum in corpore

ita

ta immundo resìdet, in homine ita distracto, & ndeuoto, & charitatis feruore discooperto, ne di- am, pene nudo?

Ex impuritate corporis, impuritas quædam re- ıltat in animam, vt omnes prudentes putant, & liquid simile dicunt Theologi de traductione pec- ati originalis per naturalem corporis generationem x Adamo. Vnde ex impuritatibus iam dictis, tiamsi anima per pœnitentiæ Sacramentum po- ıatur in gratia, sitque hoc modo vas argenteum, as aureum, adhuc tamen inquinata, & aliquo nodo immunda remanet, tum ex foetore morta- um, quæ paulò ante commissa sunt, tum ex ve- ialibus, quæ ex distractione mentis, & hebetudi- e, cordisque socordia inde resultant: sicque vas ani- ıæ quamuis argenteum, quamuis aureum, im- ıundum adhuc erit, facietque Deo summæ mun- itici, & puritatis nauseam. inducunt enim ve- ialia suam maculam in animam, etiam si aurea t, vt inquit D. Thomas 3. p. q. 87. ar. 2. & si hoc on faciunt per detractionem, vt mortalia, id præ- ant dicit S. Doctor, per superinductionem alicuius npedientis decorem, puta luti, aut pulueris. Au- ebis igitur reponere Christi corpus in vase, & si retioso, tamen luto puluere, alijsque immundi- js fædato? Non auderes homini in simili vase ne- ar propinare, & audebis in eo Sanctissimum, & urissimum Christi corpus includere?

Puritatem materialem, siue corporalem in omnibus maximè exigebant Pastores animarum, & Patres Ecclesiæ, affirmat Diuus Maximus, non solum ob eius conuenientiam, quæ maximè conducit ad dispositionem hominis, & decentiam Sacramenti; sed vt per hanc etiam indicarent, quæ nam esse debeat mundities, & animæ puritas. Nam loquendo vir Sanctus de more illo sui temporis, quando Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non in os, vt nunc, laici accipiebant, sed viri in manus, quas diligenter prius lauare, & ab omni sorde mundare tenebantur; & mulieres in quædam candida, & munda linteamina, quæ dominicalia dicebantur. Sic ait. Omnes viri, qui communicare desiderant, prius lauant manus suas, vt mente pura, & nitida Christi Sacramenta recipiant: similiter, & mulieres nitida exibeant linteamina, vbi corpus Christi accipiant, pura mente & pura conscientia.] De hac etiam consuetudine loquitur D. Chrisostomus, idemque significat, quod S. Maximus, & addit. Nullum, opinor, velle manibus sordidis, & illotis ad hoc Sacramentum accedere, sed malle potius, non prorsus accedere, quam sordidis manibus, & si in re parua adeo vnusquisq; reuerens, & religiosus esset; audebit accedere sordidam, & deturpatam habens animam, & illud tangere? atqui ad tempus quidem manibus tenetur, in illam verò totum integrumque resoluitur.]

S. Maxim. aduersus Monoth.

S. Chrisost. homil. 3. ad Ephes.

Ex

Ex quibus patet quanti ſemper æſtimarunt omnes cordati, & pij homines non ſolum animæ, ſed corporis etiam munditiem, ac puritatem, ad Sanctiſſimum Chriſti corpus conuenienter, ac dignè recipiendum.

Et ita Patres Eremi hanc requirebant, ſicut legitur in collationibus patrum (& eſt exemplum adductum à D.Thoma loco ſupracitato) vt multo tempore priuarint pium Monachum in ſolemnitatibus ſacra communione, in quibus omnes alij ad eam admittebantur, non alia ratione, niſi quia nocte ſolemnitates præcedente, in quibus omnes Monachi ſacram Euchariſtiam recipere debebant, in pollutionem incidebat, inuoluntariè tamen, & non ſine animi ſui diſplicentia. Tandem ideo illi Monacho communionem permiſerunt; quia, conſilio Seniores inito, exiſtimarunt, illas pollutiones potuiſſe accidere ex nequitia Diaboli, vt illum pium Monachum ſacra communione priuaret, & ita fuiſſe, euentus probauit, inquit S.Thomas, cum deinceps, & pollutiones, & prauæ cogitationes ceſſauerint.

Ad totam hanc noſtram doctrinam roborandam conſiderari debet id, quod Eccleſia dicit in ſupracitata rubrica Miſſalis, nam præter id, quod dicit in nu.5.de pollutione; in 2.nu. ſic ait. Si ante mediam noctem cibum, aut potum ſumpſerit, etiamſi poſtea non dormierit, nec ſit digeſtus, non pec-

peccat; sed ob perturbationem mentis, ex qua deuotio tollitur, consulitur aliquando abstinendum (loquitur de Sacerdote, qui debet celebrare, & de eo, qui debet communicare) at D. Thomas omninò affirmat abstinendum à communione in similibus casibus, maximè si mens propter insomnietatem, vel indigestionem multum perturbetur, quia tunc ad communionem videtur ineptus: ita Sanctus Doctor. Et horum omnium ratio est; quia Ecclesia, & SS. Doctores, ob puritatem, & sanctitatem huius Sacramenti, duo requirunt in sumptione eiusdem (vt ex dictis patet, & magis ex dicendis patebit) munditiam scilicet corporis, & animæ; ad deuotionem, & reuerentiam: vtraque vel minuitur, vel tollitur per pollutionem, & crapulam, proueniunt namque ex passionibus omninò corporeis, & brutalibus, quæ si dominantur in homine comparant eum iumentis insipientibus, & similem illis efficiunt, suntque inter se satis connexæ, & vna alteri manum præbet, hinc concinnè quidam protulit. Sine Cerere, & Bacco friget Venus. Et ex vtraque fœditas quædam resultat in corpus, & sæpè etiam in animam, contra primam conditionem requisitam, ac debitam summæ puritati huius Sacramenti. Resultat etiam hebetudo mentis, cordisque socordia, ita vt totus homo tabescat, omnisque deuotionis, & reuerentiæ expers reperiatur, contra secundam conditionem requisitam, & debitam

Psal. 48.

tam

tam summæ sanctitati Eucharistiæ.

Et ex his iterum patet falsitas responsionis Pinti ad D. Thomæ doctrinam. Si Angelicus Doctor alijs suam traditam doctrinam rationibus, & paritatibus corroborat, eamque Ecclesia amplectitur, & in rubricis Missalis ponit: signum euidens est, neque D. Thomam talem doctrinam tradidisse, quia ea de re extabant decreta; neque si decreta extassent, fuissent ab Ecclesia sublata, sed potius confirmata, vt est certum ex dictis. Et etiamsi rubricæ Missalis (vt vult Pintus) non habeant rationem constitutionis, & legis, sed instructionis secundum sententiam, & opinionem probabilem; adhuc tamen indubitatum est, quod hæc sententia, & opinio, quam amplectitur, & sequitur Ecclesia ob suam authoritatem, & dignitatem, debet præualere sententiæ, & opinioni cuiuscumque authoris, etiam grauissimi, & doctissimi; multo magis sententiæ, & opinioni Sanctij (quem de Aponte, infra citandus, appellat hominem paruæ litteraturæ) & aliquorum, qui eiusdem Sanctij doctrinæ, specie pietatis allecti, firmiter adhæsere.

Ex his quæ dicta sunt, patet permulta esse, quæ bene necessitant animarum directores, aut prudenter inducunt, ad quotidianam communionem multis non concedendam; quot enim sunt causæ, siue occasiones, quæ corpus aliquo modo contaminant, aut animam distrahunt, & debitam ei deuotionem

& re-

& reuerentiam impediunt (quæ ſunt pene infinitæ) tot erunt motiua prudentialia, aut neceſſaria, quotidianam communionem non concedendi.

Magnificare diuinam munificentiam, & liberalitatem optimum eſt, ſed ita non eſt, quando iſta magnificatio cum debita Dei reuerentia, cum honore Deo debito conſociata non eſt, quæ ſimul cum animarum ſalute debent attendere, qui piorum animas per viam ſalutis deducunt; nec vnum ſine altero Deo placere poteſt, nec reuera ſaluti animarum prodeſſe. Non amplius ergo illi, qui ita magnificant diuinam liberalitatem, vt obliuiſcantur reuerentiæ, & honoris Deo debiti, reprehendant directores, qui vtriuſque memores, parcius, iuxta prudentiæ règulas, ſe habent in materia, de qua agimus: & ſi adhuc in ſua opinione perſiſtunt, oportet, vt ſimul cum animarum directoribus, D.Hieronymum, D.Thomam, & omnes ferè grauiſſimos Authores, ac Sanctos Patres (quorum doctrinam infra ponemus) imò ipſam vniuerſalem Eccleſiam repræhendant, & damnent.

Sed Pintus adhuc conatur alia reſponſione ſoluere vim, quam allegatæ rubricæ Miſſalis contra ſuam continent, & Sanctij ſententiam; Ait enim; Eccleſiam in dictis rubricis loqui de Sacerdotibus in celebratione Sacrificij, in quibus requirit maiorem puritatem ad celebrandum, quam in laicis ad communicandum: quod ipſe probat pluribus au-

thori-

thoritatibus, ac etiam doctrina D. Thomæ in 4. dist. 11. q. 3. ar. 2. quæstiunc. 2. ad primum vbi S. Doctor affirmat; Sacerdotem in graui culpa celebrantem committere duo peccata; laicum verò in culpa communicantem, vnum.

At certe Pintus; vel non bene considerauit verba Rubricarum, vel ad suam propositionem defendendam, in multitudine verborum, & authoritatum, quæ ad rem parum, aut nihil faciunt, veritatem inuoluere, & obumbrare conatur.

Quod autem in sacerdotibus Ecclesia requirat maiorem puritatem, & sanctitatem, est omnibus satis notum: hæ namque eos decent, ob ministerium sanctissimum, quod exercent, & gradum summum, quem obtinent, qua ratione, facti sunt spectaculum mundo, Angelis, & hominibus, qui in eis omnia considerant, & singula ponderant. At verò quoad receptionem Eucharistiæ, æquali modo se habent laici, & sacerdotes, nec maior in istis puritas requiritur, ad dignam, & fructuosam communionem, (de qua nos modo loquimur, estque inter nos controuersia) quam in illis; & sicut non plus requiritur ad digne, & fructuosè communicandum bis, aut ter in hebdomada, quam semel, vt sæpissime, in suis discursibus repetit Pintus, ita pariter non plus in sacerdotibus ad digne, & fructuosè communicandum, quam in laicis; sed quia in sacerdotibus attenditur etiam gradus, & digni-

tas ministrandi, ac exercendi functiones ecclesiasticas, ratione quarum sunt, vt dicebamus, spectaculum, & veluti speculum omnibus: ideo in eis exposcit Ecclesia maiorem puritatem, & Sanctitatem; atque ideo si hæ desunt eis, & adsunt vitia, quæ laicos offendunt, facile illos à ministerio gradus suspendit, ne laici, dum horrent ministros, à ministerio, & sacris mysterijs simul abhorreant, & dicitur ista suspensio à Diuinis; quæ non impedit receptionem Sacramentorum modo laicali, cum non plus ad communionem præcise requiratur in sacerdote, vt diximus, quam in laico: & in hoc sensu loquuntur ij omnes, quos adducit Pintus in discursu 6. cap. 3. num. 9. vt facile cognoscet, qui cum attentione ea leget, quæ ipse affert. Sed dictam iam suspensionem Ecclesia non exercet in sacerdotibus ob crapulam, siue occultam pollutionem, sed solum ob peccata publica, & quæ laicos offendunt. Et hinc colligitur, in citatis rubricis Ecclesiam non loqui de suspensione à diuinis, sed de abstinentia à communione, quam sacerdotes exercent communicando in sacrificio, & ita de communione omnium tam sacerdotum, quam laicorum:

Nec doctrina D. Thomæ, allegata à Pinto, aliquid pro ipso probat; nam quod sacerdotes committant duo peccata, non est præcisè ratione communionis, sed huius, & consecrationis, quam indigne

digne

digne exercent: neque hic contendimus de indigna receptione ſacramenti, ſed de ijs, quæ ad dignam, & fructuoſam requiruntur, vt ſæpe, aut quotidie ab aliquibus, aut ab omnibus recipiatur: indigna autem communio non quotidie, non ſæpe, ſed nunquam fieri debet, vt autem digne, & fructuoſe fiat ab omnibus, tam laicis, quam ſacerdotibus eadem prorſus neceſſaria ſunt.

Sed veniamus ad verba Rubricæ Miſſalis, quorum ſenſus, vel ex ipſiſmet verbis in eodem numero Rubricæ poſitis percipitur vt in 5. vel ex antecedenti, vt in 2. vbi quamuis verba huius Rubricæ nihil dicant de communione laicali, aut ſacrificio ſacerdotali, tamen ex verbis antecedentis Rubricæ clare cognoſcitur, in ſequenti, loquutionem eſſe tam de ſacrificio ſacerdotali, quam de communione laicali, nam in Rubrica num. 1. dicitur. Si quis non eſt ieiunus poſt mediam noctem, etiam poſt ſumptionem ſolius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicinæ; & in quacumque parua quantitate, non poteſt communicare, nec celebrare.] Nota ly communicare contradiſtinctum à celebrare cum ratione naturalis ieiunij vtrique appoſita. Et deinde in 2. numero proſequitur præbendo conſilium abſtinendi, ſcilicet à communione, aut celebratione ob indigeſtionem, quia hæc tollit deuotionem, vt ibi dicitur, perturbando mentem, quæ ratio valet, tam pro ſacrificio, quam

pro communione, quia ad vtrumque requiritur deuotio ex D. Thoma, & alijs supra citatis.

In quinto vero numero expresse est sermo tam de communione, quam de celebratione, his verbis. Si præcesserit pollutio nocturna, quæ causata fuerit ex præcedenti cogitatione, quæ sit peccatum mortale, vel euenerit propter nimiam crapulam, abstinendum est à communione, & celebratione, nisi aliud Confessario videatur. Si dubium est an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra tamen casum necessitatis.] In his Rubricæ verbis clarè dicitur, etiam post confessionem abstinendum esse, non solum à celebratione, sed etiam à communione, quam priuatè posset facere & Sacerdos, & Laicus; at quando dubitatur, an causa pollutionis fuerit peccatum mortale, tunc solum conceditur communio, aut celebratio in casu necessitatis. Et hic etiam incidenter aduertere licet, Ecclesiā committere iudiciū Confessario, an communio, siue celebratio in talibus casibus fieri debeat, vel è contra, & non illi, qui debet celebrare, aut communicare, vt contrarij volunt, & acriter defendunt, & eos, qui contradicunt, repræhendunt.

Sed demus Pinto, Ecclesiam in dictis rubricis loqui solum de Sacerdotibus. Ex hac eius responsione (eiusdem nunc supposita doctrina, quam c.7. referemus,) clarè contra ipsum, & alios omnes,

qui

qui eandem ſequuntur doctrinam, (quæ quidem Ioannis Sanctij eſt) infertur Eccleſiam non bene, ſed male præcipere, ſiue conſulere, ne Sacerdotes poſt pollutionem, aut crapulam ſacrificent: & communicent; quia quamuis in iſtis requirat ad functiones ſacras maiorem vitæ puritatem, & ſanctitatem, tamen communionem ad quam ſacerdotes habent ius non minus, imò magis, quam Laici, non poteſt eis impedire; ſicut per doctrinam iſtorum authorum, ob ſimile ius, ſiue præceptum diuinum; vt videntur aliqui ex ipſis ſignificare; quod habent omnes in virtute Baptiſmi, non poſſunt Laici impediri à communione, neque in materia communionis tenentur obedire Superioribus, quibuſcumque Deo inferioribus: pari ratione hoc idem debent ipſi affirmare de Sacerdotibus, & hoc de iſtis non ſolum quoad communionem laicalem, de qua per doctrinam Pinti, & ſequacium non poteſt eſſe dubium; ſed etiam de ſacrificio Miſſæ, quia ad hoc ſimul, & communionem ipſi primo, & deinde alij, habent ius per ipſummet Pintum, vt in diſcurſu 1. cap. 1. nu. 17. quod probat ex illis Pauli verbis 1. Cor. 11. Accipite, & comedite ex eo omnes &c. Ibique authoritate multorum conciliorum conatur oſtendere, Chriſtum Dominum per dicta verba intimaſſe Sacerdotibus, eoſque obligaſſe ad quotidianum ſacrificium in ſuæ paſſionis memoriam celebrandum. Si hæc ita ſe habent, quomodo

po-

potuit Ecclesia præcipere, aut consulere abstinentiam communionis, & celebrationis ad quam habent sacerdotes ius, & fortasse, ex sententia Pinti, præceptum à Christo Domino, non minus, imo magis quam laici ad simplicem communionem, si ergo isti dum sunt in statu gratiæ non possunt per quodcumque aliud impedimentum (quia nullum potest esse impedimentum ad communionem per dictos authores, præter graue peccatum pœnitentiæ sacramento non deletum) præpediri, neque per quoscumque retardari à communione: multo minus Sacerdotes, cum idem, aut maius ius habeant ad offerendum, & sumendum Christi corpus. Item speciali quadam ratione Sacerdotes plus tenentur ad sacrificium, quam Laici ad communionem, vt infra cap. 11. explicabimus. Qua fortasse ratione leges omnium fere Religiosarum familiarum obligant sacerdotes ad quotidianum sacrificium, non vero alios Religiosos ad quotidianam communionem, sed quibusdam solum determinatis diebus.

Ex his igitur, quæ contra responsionem Pinti adduximus; sequitur dicendum primo. Vel Ecclesiam in suis dispositionibus, siue consilijs errasse, quod nefas est affirmare, etiam per ipsum Pintum, qui cap. 12. eiusdem discursus inquit, Ecclesiam rectam à Spiritu Sancto errare non posse: vel dicendum in citatis Rubricis Ecclesiam loqui vniuersaliter

ter

ter de puritate, & deuotione, quas in omnibus requirit, ob puritatem, & ſanctitatem huius diuiniſſimi Euchariſtiæ ſacramenti, quæ per impuritatem ex pollutione, & diſtractionem ex crapula vix, aut nullatenus in hominibus haberi poſſunt. Secundo ſequitur dicendum aduerſarios minus conſequenter in ſuis determinationibus, quam par eſt, procedere, vt ex iam dictis non obſcurè cognoſci poteſt. Sed nos ad alia procedamus.

CAPVT III.

Quid ſenſerint Sancti, & Doctores de quotidiana Sacramenti Euchariſtiæ ſumptione.

NON deſunt, qui catenam ex ſententijs Doctorum, Patrum, & Conciliorum componunt, ad probandum iſtorum authoritate, concedendam omnibus eſſe quotidianam communionem. Sed huiuſmodi authorum argumenta, eo modo quo ipſi proponunt, Dialectici exiſtimarent inepta, quia medium, quando variatur, vel non ſumitur in proprio ſenſu, non ſcientificum, ſed ſophiſticum gignit argumentũ. Si authoritates Sanctorum, ac aliorum adducerentur integræ, & in ſenſu quo prolatæ ſunt, certe appareret, quam longè

gè distaret istorum opinio ab illorum, qui eas adducunt ad probandum, communionem omnibus indiscriminatim concedendam esse, si sola adest dispositio carentiæ culpæ lethalis.

Addiscere vellem ab istis authoribus, qui ita liberè, & absolutè loquuntur, de quotidiana communione, innixi, vt dicebam, authoriatibus. Quid sentiendum esset de eo, qui absolutè affirmaret. Non esse respondendum stulto iuxtà stultitiam suam, & ad hanc suam sententiam confirmandam, & contrarios arguendos, vteretur Sacræ Scripturæ authoritate, vbi Prouerb.cap.26.nu.5. dicitur. Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris illi similis.] Et alius pariter absolutè contrarium affirmaret, suumque dictum authoritate eiusdem scripturæ stabiliret, quæ loco citato continuò subiungit. Responde stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens videatur.] Certè responderent, vtrumque malè dicere, quia Scripturæ verba non sunt dimidiatè accipienda, sed secundum integram sententiam, & integrum sensum, qui à multis conditionibus, & circumstantijs dependet; taliter, vt secundum Scripturam verum sit vnum, & alterum, si tempora, personas, & conditiones consideres, ac distinguas: erit enim tempus, circumstantiæ adesse possunt, & conditio personarum in quibus respondere stulto, & conueniens, & necessarium appareat: in alijs vero minimè. Si hanc doctrinam au-

authoritatibus, quæ adducuntur à contrarijs, accommodabis, omnes difficultates solutæ manebunt. Sed mox considerabimus aliquas magis præcipuas ex multis, quas ipsi afferunt, vt ita manifestè appareat, ab aduersarijs Sanctorum authoritates, nec integras, nec in sensu ab ijsdem Sanctis prolatas adduci.

Verum ante supponimus, nullum fidelium dubitare posse, Sanctos viros hortatos esse, persuasisse, & incitasse omnes fideles ad opus tam sanctum, vt est quotidie in se recipere authorem vitæ. Sed etiam supponimus, nullum latere posse (si eorum scripta perlegerit) quam exactam, & diligentem præparationem, ac dignam dispositionem, ad recipiendum tantum Sacramentum, omnes requirant.

Vt enim homines viuant vitam spiritualem, & piam hoc cibo Diuino hic in via; & supernaturalem, seu Diuinam in patria; Sancti viri tanquam sequaces, & Christi Discipuli, ac Ministri; sicut ipse fecit omnes vocando, vt accederent, & corpus suum sanctissimum manducarent, sicque viuerent; ita & ipsi faciunt, vt hoc etiam modo Diabolo, eiusque ministris se opponant; qui sicuti à principio, ita & semper ea malignè docere, & cauillis suis hominibus persuadere solet, quæ Dei præceptis, eiusque beneplacito contradicunt. Nam Deus à principio humanæ naturæ primitijs iusserat, non

comedere de ligno scientiæ, ne morerentur. Diabolus contraria, differendo, docuit, ac suasit, quod scilicet non morerentur, sed potiùs scientiam, & Dei vitam in se haberent. Idem Deus in nouissimis homo factus docet, debere omnes comedere eius carnes, tanquam ad lignum scientiæ, & fructum vitæ eos inuitans, vt ita Dei scientiam, eiusdemque vitam in se habeant, & abundantiùs habeant, idest æternam vitam habeant. Diabolus docet, ac suadet, multisque persuadet, corpus il-
Luc.c.2. lud non tangere, ne fortè moriantur, quia scriptum est in ruinam, & mortem esse multorum. Et in
1. Corint. c.11. iudicium, & condemnationem sibi sumere, qui angelica cum puritate non sumit; & si quibusdam hoc suadere non valet, validas applicat suas vires, ad suadendum contrarium, vt debito scilicet modo non sumant, sicque saltem ipsis vitæ fructum, ac Dei vitam; & Deo reuerentiam, honoremque debitum impediat. Ideo Sancti omnes attollunt vocem, & ad craterem vocant omnes, & inuitant, vt venientes diuinis carnibus, ac sanguine saturentur, & viuant. Sed pariter clamant, ita quemque accedere, vt sponsæ ornatum ferat, & veste circundatus varietate virtutum appareat, sicut ius,& conuenientia postulant, dum ad tale, tanti Regis conuiuium adesse debet, vt ita valeat ad vitam ipsi prodesse, & possit debitus Dei honor adesse.

Atque ita rem se habere, ostendam, aliqua refe-

referendo ex ijs, quæ dicunt Sancti Dei homines, dum de sacra communione loquuntur, quorum sententias contrarij non integras afferunt, vt dicebam, ad suam propositionem probandam, sed nihil probant, quia ad probandum, quod ipsi intendunt, oporteret, Sanctos Patres asseruisse, sufficientem esse solam peccati lethalis carentiam (vt affirmant contrarij) ad quotidie sacram Eucharistiam recipiendam, nec aliam Sanctos Dei exegisse dispositionem, vt de facto aliam omnes exigunt. Referre quæ omnes Sancti, & Doctores dicunt circa viuendi modum, & circa præparationem eorum, qui ad sacram Synaxim debent accedere, præsertim quotidie, aut frequenter, esset opus nimis laboriosum, & satis prolixum; proferam solum aliquorum authoritates ex ijs præsertim, quibus contrarij pro sua sententia vtuntur, vt ex vngue leonem addiscas, & cognoscas, quam incongruè authoritatibus Sanctorum, & Conciliorum vtantur ad probandum, quod ipsi intendunt.

Citant Augustinum, & Ambrosium, & dicunt istorum, & omnium fere sanctorum esse sententiam illam. Quotidie peccas, quotidie accipe, quod tibi prosit.] Sed ex industria relinquunt, quod Sancti isti immediate subdunt, scilicet; sic viue, vt quotidie merearis accipere.] Idest debet esse talis vita tua, si cupis quotidie accipere hoc sacramentum, eiusque fructu gaudere, vt sit continuata dispositio

ad illud dignè recipiendum, alioqui non tibi prodesset, vt infra ostendemus. Qui enim pie viuunt;
S. Bernar. serm. 28. ad sororē de comm. dicit Bernardus, ex Augustino, scribendo ad sororem; consequentur præmium, seu fructum huius sacramenti, nempe dona in hac vita pro pignore, æternæ vitæ; quam recipient in alia vita: his verbis. Audi sponsa Christi verba Beati Augustini. Qui ad istud altare casto corpore, & mundo corde, cum pura conscientia, atque deuota mente ad communionem venit, ad illud altare, quod est in coelis, ante oculos Domini felici transmigratione perueniet.]

Eodem modo loquuntur simul cum Augustino, & Ambrosio alij Sancti, nam vel eodem loco, vbi sententiam dicunt, vel ab eo non longe, aut alibi de digna ad tantum Sacramentum dispositione; quam tunc ibi supponunt; loquuti sunt. Sed audiamus adhuc aliam Augustini doctrinam contra aduersariorum sententiam nimis claram. Nam ipsi dicunt, quod ad dignam, & fructuosam communionem sufficiens est status gratiæ, ita vt qui post peccata etiam innumera, & grauissima, si sacramento poenitentiæ illa expiauerit, condignè ad Sacram Eucharistiam accedere possit, eamque maximo cum fructu recipere. Contra Augustinus agendo de istis, qui non cum peccatis accedunt, sed qui non diu egerunt poenitentiam post peccata, & ad Sacram Mensam non congruè se præpararunt, sic,

super illa verba Pauli. Quod si nosmetipsos diiudicaremus, non vtique iudicaremur] inquit; Ab ipsa mente poenitentis talis sententia proferatur, vt se indignum iudicet participatione corporis, & sanguinis Domini, vt ad tempus per Ecclesiasticam disciplinā à Sacramento Coelestis panis separetur, indignè enim accipit, si tunc accipit, quando debet agere poenitentiam, idest quando incipit; ergo se prius iudicet, vt à se iudicatus, non iudicetur à Domino.] Nota hic vsum,& consuetudinem Ecclesiæ,quæ communionem non concedebat ijs, qui in grauia peccata inciderant, etiam postquam resipuerant, & per sacramentum poenitentiæ iam essent in gratia, nisi diu poenitentiam egissent; de quibus loquitur Augustinus, vt testatur D. Thomas, & ipse approbat in opusc. 58. cap. 16.

Hoc idem adeo clare, & terribiliter confirmat D. Cyprianus, vt terrorem legentibus incutiat, & nihilominus pro se Cyprianum aduersarij adducunt: nam loquendo de lapsis, de ijs nempe, qui in persecutione apostatauerant à fide, sed deinde, dolentes ad fidem & Ecclesiam chatolicam reuertebantur, & postulabant ad sacram communionem admitti ante expletum ab Ecclesia poenitentiæ determinatum tempus, & impatienter sustinebant ad eam quamtocius non admitti, cum iam culpam per poenitentiæ sacramentum expiassent. Emersit fratres dilectissimi; inquit Sanctus; nouum genus

cladis

cladis, & quasi parum persecutionis procella sæuierit, accessit ad cumulum sub misericordiæ titulum, malum fallens, & blanda pernicies, contra Euangelij vigorem, contra Domini, ac Dei legem temeritate quorumdam, temeritate laxatur incautis communicatio; irrita, & falsa pax, periculosa dantibus, & nihil accipientibus profutura: non quærunt sanitatis patientiam, nec curant de satisfactione medicinam.] Et alia multa ibidem in hunc sensum proloquitur Sanctus.

Vnde dicit doctissimus, ac pijssimus noster de Aponte tom. 2. in sapientiam Salomonis cap. 16. homil. 26. disp. 9. Mentiar si non contra huiusmodi authores loquatur Sanctus iste. nam veluti præscius, ea videtur impugnare, quæ ipsi conantur firmare. ipsi dicunt, quemlibet cuiuscumque status, post quamcumque perpetratam culpam, si pœnitentiæ Sacramento iam expiauerit, ad Sacram Eucharistiam posse tute, & cum fructu animæ accedere, esseque vtilius, & consultius ita accedere, quam ob reuerentialem timorem recedere. Sicque fornicarij, adulteri, molles, masculorum concubitores, idololatræ, aut fidei desertores, & quicumque illi sint, post peccati confessionem possunt, imò debent per istos authores, ad sacram synaxim accedere.

Ad quid ergo S. Cyprianus ita acriter contra eos inuehitur, adeo vt dicat, hunc abusum peiorem esse, magisque damnosum ipsamet persecutione tyranno-

rannorum, & huiusmodi malum persecutionis malum compleuisse. Et nota vt optimè aduertit de Aponte, si non contra istos authores Sanctus loquatur. ait enim, quod clades, & pernicies ista accessit ad cumulum sub misericordiæ titulum. Ita sanè ipsi dicunt, opus enim pietatis, asserunt communicantes, dum in gratia sunt, exercere, & fructum spiritualem vberrimum in animas suas per communionem recipere, sicque sub pietatis specie, sub vtilitatis spiritualis colore, omnes, volunt, quotidie ad sacram Mensam accedere. Et Sanctus affirmat, hoc esse contra Domini, & Dei legem, & temeritate quorumdam laxari incautis communicationem, periculosam dantibus, & nihil accipientibus profuturam. Ecce periculum eorum, qui hac opinione alios indifferenter ad quotidianam communionem stimulant: & nulla eorum, qui communionem, iuxta eandem opinionem, accipiunt, vtilitas.

Sed hoc quare? prosequitur Sanctus. Quia per exercitium patientiæ, & pœnitentiæ satisfactionem, se præparare ad dignam sacramenti perceptionem non curant; sed potius, vt ibidem dicit; Adhuc scelera veluti sua ructantes, & peccatorum fœtores exhalantes Domini corpus inuadunt. Dicant nunc isti authores consultius esse post quæcumque peccata ad Sacram Eucharistiam accedere, si per gratiam sunt quoad culpam deleta. Cyprianus contrarium con-

consulit, absolutè contrarium affirmat: isti ergo authores Cypriano prudentiores, ipsoque magis pij erunt, quia contrarium directe docent, contrarium dant consilium, ad contrarium faciendum omnes stimulant: saltem Cyprianum pro sua sententia non adducant.

Nec iuuat si dicant, Cyprianum loqui de ijs, qui contra fidem peccauerant, non inquam iuuat, tum quia, & ipsi de omnibus peccatoribus indiscriminatim loquuntur, quod scilicet post statum gratiæ consultius sit, ad sacram synaxim accedere; sicque etiam de eo, qui deliquit in materia fidei. tum quia Augustinus, vt supra diximus, loquitur de alijs generibus peccatorum, quando ex Ecclesiæ consuetudine Sacra Eucharistia non concedebatur, nisi post peractam multi temporis pœnitentiam, quam exomologesim vocabant, & existimabatur esse tunc apta, ac poenitens ad Eucharistiam aptus, vt inquit S. Isidorus lib. 1. de Eccles. Offiõ. cap. 18. cum quis peccare quieuit.] Idest cum habitum putabatur intermisisse peccandi: tunc enim ait Sanctus, communicare non desinat. Tum denique, quia vt refert Climacus gradu 15. Quidam Sanctissimus vir affirmabat, potius hæretico, hæresi toto animo refutata, quam fornicario sacram communionem esse dandam, & hoc confirmabat ex vsu Ecclesiæ illius temporis, quæ hæreticos (sunt verba Climaci) quidem cum hæresim priorem toto ani-

animo repudiauerint, atque anathematizauerint; suscipit ad Sanctorum mysteriorum communionem, vt idoneos; eum vero, qui in fornicationem lapsus fuerit, confitentem, atque peccatum ipsum omnino introrsus deferentem (nota ly, introrsus, quod indicat iam esse in gratia per internam poenitentiam) per annos aliquos à venerandis, immaculatisque mysterijs ex traditione Apostolica, separari permittit.) Et hoc ita verum esse, inquit Enriquez, quod multi authores, vt videre est apud ipsum lib. 8. de Euchar. cap. 51. in præcepto olim id fuisse apud Ecclesiam ex dicta Apostolorum traditione, affirment; quod præceptum ex consuetudine tantum nunc est abrogatum. Imò, vt Enriquez ibidem probat authoritate multorum conciliorum, Patrum, aliorumque authorum, ex periculo tãtum reincidentiæ in fornicationis peccatum, Patres soliti fuerunt huiusmodi arcere à sacra communione. Quinimo etiam (quod magis stupendum est) propter fucum, & ornatum capilli adulterini. Et nostris temporibus Authores emergunt, qui non solum permittunt fornicarijs, sed adulteris, masculorum concubitoribus, & alijs personis paulò ante culpis peioribus infectis, poenitentia solum interius peracta cum sacramento, statim mane, & quotidie accedere ad sacratissimum, & purissimum Eucharistiæ mysterium, & hoc dicunt esse consultius, eosque arguunt, qui contradicunt, vt parum

pios : ipsi enim sub specie pietatis hoc docent : vereor tamen, ne sit pietas degenerans, cum ex tali doctrina innumera mala, & abusus oriantur, vt aliquo modo ex dictis patet, & ex dicendis amplius patebit.

Sed Ambrosium iam supra adductum tam cito non deseramus, audiamus quid de dispositione ad Sacram Eucharistiam dicat in oratione ante missam. Quanta, inquit, cordis contritione, & lacrymarum fonte, quanta reuerentia, & tremore, quanta corporis castitate, & animæ puritate illud diuinum mysterium est celebrandum Domine Deus, vbi caro tua in veritate sumitur.] Hæc concordant cum ijs, quæ supra dixerat de vita, quam tenere debent, qui ad Christi carnes manducandas sæpe accedunt. Omnes sæpe, & quotidie accedant, si ita viuunt, vt modo descripsit, cum sola autem peccati grauis carentia Sanctus numquam dixit, aliquem nec sæpe, nec vnquam Christi carnes debere sumere.

Sed age, veniamus ad alios Sanctos, quos isti authores pro sua sententia adducunt. Et quoniã Sancti Isidori paulò ante fecimus mentionem. Ecce quod ait iste Sanctus loco cit. Dicunt aliqui, nisi aliquo intercedente peccato Eucharistiam quotidie accipiendam, quod quidem benè dicunt (nota sequentia verba de præparatione contra aduersarios) si hanc cum religione, & deuotione, & humilitate susci-

ſuſcipiunt, nec confidendo de iuſtitia, ſuperbię præſumptione id faciunt.] Verba huius Sancti ſunt ita clara, vt nihil vltra, & tamen non deſunt, qui conantur explicare, eaq; intelligere de ſola carentia peccati mortalis , ſed quid cum iſtis contendere, & paginas ſine fructu implere, qui in lumine non cæcutiunt, ac lumen habent intellectus paſſione non obumbratum , nouerint ex ſe diſtinguere rectum à curuo.

Sed audiamus Chryſoſtomum ſi pro nobis , vel pro aduerſarijs loquatur ; nam ſuper illa verba Pauli 1. Cor. 11. Probet ſe ipſum homo ,] ſic inquit. Probet autem ſe ipſum homo, non ſicut nos facimus, qui tempore moti magis accedimus, quam ſtudio animi , non enim eo ſpectamus , vt accedamus parati , & malis noſtris expiatis, & pleni compunctione , ſed in diebus feſtis , & quando omnes accedunt , ſed non ſic iuſſit Paulus , ſed vnum nouit tempus aditus , & communionis ; puritatem, conſcientiæ .] Et deinde explicans , quid intelligat per hanc conſcientiæ puritatem , ſubiungit : Nefas eſt enim hanc menſam tangere cum malis cupiditatibus , quando autem dico prauas cupiditates , & corporum dico cupiditates , & pecuniarum , & iræ, & odij , & acceptæ iniuriæ recordationis , & omnes vt ſemel dicam prauas ; & oportet eum ; qui accedit his omnibus exhauſtis, ita illud mundum tangere ſacrificium: & neque ſegniter , & miſere affectum neceſſe habere , propter diem feſtum accede-

re, nêque rursus compunctum, & paratum prohiberi, propterea quod non sit dies festus (& sequitur magis clarè) dies enim festus est bonorum operum ostensio, & pietas animæ, & vita rectè instituta, & si hæc habeas, poteris semper festum agere, & semper accedere.] Quia ex eodem Chrysostomo homil. 3. in Epist. ad Ephes. Tempus non efficit dignos tanti aditu sacramenti, sed sola animi syncceritas, atque expurgatio, tali cum puritate accede semper, sine hac ne præsumas vnquam.]

Ideo Augustinus dixit tom. 10. serm. 28. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur post annum.] Quia, vt bene dicit Pater Pintus non minor requiritur puritas, & præparatio, ad semel quam ad semper cum fructu, & vtilitate animæ Sacram Eucharistiam recipiendam: sicque vitam suam, qui ea cum puritate non disponit, vt quantum est ex modo viuendi, semper mereatur accipere, nunquam merebitur; quia in instanti nemo vitam suam ita componit, vt dignus sit, & mereatur accipere ac fructum communionis percipere, sed ad summum, vt indignus non sit, & permittatur accedere: doceant authores quotidianæ communionis præparationem, quam hic docet Chrysostomus; doceant eam, quam docet homil. 60. ad populum Antiochenum: vbi dicit. Neminem cum nausea, aut resolutum debere accedere, sed omnes accensos, omnes feruentes, & excitatos]

do-

doceant eam, quam significant supracitati Sancti, & stimulent omnes, qui ita viuunt, qui ita sunt parati, vt quotidie ad Sacram Mensam accedant, & nobiscum facient, & veram pietatem exercebunt, & verè pro se Sanctorum authoritates adducent.

Nec satis est Chrysostomo ea, quæ adducta sunt, scripsisse, sed adhuc magis contra sententiam eorum, qui volunt, solam peccatorum mortalium carentiam esse sufficientem præparationem ad sacram communionem, inquit, ponderans morem illum antiquum, quando ad communionem accedentes fideles; clamabat Diaconus eos aduocans: Sancta Sanctis: Nimirum: Ac si diceret, si quis non est sanctus, non accedat, non simpliciter dicit, à peccatis mundus, sed sanctus, sanctos enim non mundatio à peccatis tantum facit, sed etiam præsentia spiritus, & bonorum operum opulentia, non enim, inquit, volo à cœno vos mundos esse, sed etiam albos esse, & pulchros.] Potest ne Sanctus Doctor magis clarè contra sententiam iam dictam loqui. Nec adhuc sufficit Chrysostomo suis verbis, quam putat necessariam dispositionem, ad sacram communionem, explicasse: sed argumento à similitudine ex Sacra Scriptura desumpta, id ipsum confirmat, ita: si enim Rex Babilonis ex captiuitate eligens iuuenes, honestos forma, & decoros facie elegit, multo magis, & nos adstantes mensæ Dan. c. 1.

re-

regali honestos specie animæ esse oportet, ornatum habentes aureum, stolam mundam, calceamenta regalia, vultum animæ formosum.] Iuxta illud, quod supra dicebamus, scilicet, quod ad Sanctissimum summi Regis conuiuium necesse est animam apparere tanquam sponsam veste indutam nuptiali, circumdatam varietate virtutum.

Sed videamus si Magnus Gregorius sit pro dictis authoribus, ipsum enim pro se adducunt, cum pari tamen veritate, ac de reliquis; ponderans Sanctus Pontifex illud Regum. Repleti prius, pro panibus se locauerunt, & famelici saturati sunt. Et hæc verba intelligens de Sacramento altaris, inquit. Et quia sine peccato electi etiam viri esse non possunt, quid restat, nisi vt à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, euacuari quotidie conentur; nam qui quotidie non exhaurit, quod delinquit; & si enim minima sint peccata, quæ congerit; paulatim anima repletur; atque ei merito auferunt fructum internæ suauitatis: hac repletione nos euacuare Paulus insinuans, ait. Probet se ipsum homo:] Ex his verbis satis patet, debere nos non solum à peccatis grauibus, sed etiam à leuibus emundare, vt aptè, idest cum vera, & sincera fame ad sacrum cibum accedamus, atque ita nobis prosit, & eius spiritualem suauitatem gustemus. Simile quid sentit de huiusmodi peccatis Augustinus tract. 19. in Ioan. dum inquit: Peccata etsi

1. Regum cap. 2.

etsi sint quotidiana, vel non sint mortifera, antequam ad altare accedatis, attendite quod dicatis, dimitte nobis debita nostra.]

Et quod in sententia Gregorij notabile est, illud est, quod Sanctus Pontifex id, quod docet, deducit ex verbis Pauli: Probet se ipsum homo: adeo vt probatio hæc, per Apostolum debeat intelligi, non solum de peccatis mortalibus, sed etiam de venialibus, vt sentit, & doctissimè, ac eruditissimè probat Pater Laurentius de Aponte meæ Religionis pijssimus vir, loco supra citato contra sententiam Ioannis Sanctij, qui primus eam adinuenit, & in suis selectis disputationibus à 22. & deinceps per multas alias sequentes eandem explicauit, & probauit; sed nulla authoritas, siue argmentum potest adinueniri, quod probet totum, quod ipse intendit pròbare. Nam omnia argumenta, & authoritates probant quidem quotidianam communionem optimam esse, ac suadendam, & melius esse ex amore ad sacram communionem accedere, vt inquit D. Thomas, & omnes cum eo, quam ex timore recedere, dummodò tamen adsint conditiones requisitæ ad debitam dispositionem ex parte subiecti, vt iam ex supra allegatis authoritatibus patet, & in processu huius opusculi magis patebit. Sed dictus Sanctius intendit, aliud non requiri; vt sæpè diximus; præter solam carentiam culpæ mortalis prauique finis; ne scilicet accedat homo ad sacram com-

communionem cum graui culpa, aut ex prauo fine, neque eo tempore, quo instat aliud præceptum, cuius adimplementum per sacram communionem impediretur: de reliquo iuxta consilium, inquit, magis sanum quisquam aget, quotidie sacram Eucharistiam recipiendo, etiamsi cum affectu ad venialia, etiamsi in ipsamet Sacramenti sumptione veniale peccatum committat. Huius authoris doctrina fons est, vnde tot libri, libelli, ac libelluli, veluti riuuli, de hac materia emanarunt, & quod peius est communi, & patria lingua, ita vt in Regnis Hispaniarum non sit vetula, inquit de Aponte, & gregarius homuncio, qui non sit de ea sufficienter instructus. Quæ verò ex hac doctrina inferuntur, quæque ipsemet author non renuit concedere, & quæ inconuenientia emerserunt, & emergere possunt cap 8. commodiùs explicabimus, & aliquid in supra positis capitibus iam tetigimus.

3 Sed videamus amplius si quis alius ex authoribus, virisque sanctis (quorum numerosam turbam contrarij in suum fauorem adducunt) pro ipsis loquatur. D.Bonauentura Opusc.to.1.de præparatione ad Missam cap. 5. sic ait: Tertio proba te ipsum ex quanta charitate, & quali feruore accedis: non solum enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia per negligentiam, & otium multiplicata, & etiam per inconsiderationem, & distractionem dissolutæ vitæ, & malæ consuetudinis, nam licet

non

non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, & grauem, & obnubilum, & indispositum, & ineptum ad celebrandum: ideo caue, ne nimis tepidus, & inordinatus accedas, & inconsideratus, quia indigne sumis, si non accedis reuerenter, & circumspectè, & consideratè.] Duo hic nota, primum quanta requirit S. Doctor præter carentiam peccatorum grauium, vt digne ad sacrum altare quis accedat: secundum, quod si ea, quæ ad præparationem, vt necessaria ipse enumerat, desunt, qui ita accedit, indignè sumit Christi corpus, non quod, qui ita sumit, tunc grauiter peccet, talis enim non est mens Bonauenturæ, sed eo modo, quo ipse infra se explicat, & nos supra diximus, videlicet, quod Deus ob desidiam, & negligentiam in materia tam digna, in re tam sacra, ob defectum scilicet debitę reuerentiæ erga Creatorem permittet, vt cadat in fidei inconstantiam, vel in aliud graue peccatum: perinde Sanctus prosequendo, inquit. Ideo inter vos multi imbecilles, scilicet per fidei inconstantiam, & infirmi, idest graui peccato sauciati.] Et nota causalem, Ideo, nimirum Ideo non dignè sumitis, quia, vt iam dixi esse Christi corpus sumendum, vos non sumitis. Ecce quam clare Sanctus iste loquitur contra sententiam Sanctij, & sequacium: Sanctius enim inquit, Consultius esse, ac vtilius ad sacram mensam accedere cum sola carentia culpæ grauis, etiam si adsint venialia, in-

quibus habitualiter quis reperiatur, nec virtualiter illis contradicit, aut illa curat, vt sunt homines mundani, & carnales, qui vix curant mortalia vitare, & illa emendare; qui nocte fornicantur; vt explicat de Aponte, aliaque peiora committunt, & mane confitentur, & ad sacram communionem accedunt. Ita Sanctius in disp. 23. num. 30. Sed Bonauentura affirmat quod si quis præter munditiam culpæ grauis, non accedit cum puritate leuium, cum reuerentia, cum circumspectione, cum consideratione mysterij, non solum consultius non est, ac vtilius ita accedere, sed nullo modo ita est accedendum, quia non cum vtilitate, sed cum damno animæ propriæ quis accederet, eo modo, quo nunc nuper diximus: quibus in hac re potius credendum Sanctio, eiusque sectatoribus, an Bonauenturæ, alijsque Sanctis Patribus, qui ita clarè contra Sanctij sententiam loquuntur?

Sed tam cito à doctrina huius Sancti Doctoris non discedamus, audiamus quid dicat in 4. disp. 12. p. 2. q. 2. de frequentia huius Sacramenti respectu omnium. vbi sic. Si ergo quæritur vtrum expediet frequentare alicui, dicendum, quod si videatur esse in statu Ecclesiæ primitiuæ, laudandum est quotidie communicare: si autem in statu Ecclesiæ finalis, vtpotè frigidum, & tardum, laudandum est, quod raro: si autem medio modo, medio modo se debet habere, & aliquaodo debet cessare, vt

addiſcat reuereri, & aliquando accedere, vt inflammetur amore, quia tali hoſpiti debetur honor, debetur & amor; & tunc ſecundum illam partem, ſecundum quam viderit ſe melius proficere, ad illam magis declinet; quod homo ſolum experientia diſcit. Omnes ergo rationes pro frequentia intelliguntur ſalua debita diſpoſitione, quæ in pauciſſimis eſt vt ſemper.] Et lib. 2. de profectu Religionis cap. 77. inquit. Quod nullus eſt tam iuſtus, & ſanctus, cui communio ex conſuetudine debeat concedi pluſquam ſemel in ſeptimana, niſi contingat aliqua magna feſtiuitas, aut ratio infirmitatis.] Neſcio, ſi alio clariori modo poterat iſte Sanctus contra aduerſariorum ſententiam, & pro noſtra loqui, non percipio qua fronte pro ſua ipſum aduerſarij adducunt, qui non ſolum contra illam clariſſimè ſuam profert, ſed etiam affirmat, rationes, quæ pro frequentia communionis adducuntur, ſemper debere intelligi, vt nos ſæpè diximus, ſalua debita præparatione, quæ ad quotidie in pauciſſimis eſſe ſolet, affirmat Sanctus Doctor. Vt etiam dixerat Angelicus Præceptor, ſcilicet propter indiſpoſitiones corporis, vel animæ, quæ in pluribus hominũ eſſe ſolent, & ea impedire, quæ ſunt neceſſaria ad dignam Euchariſtiæ receptionem; conuenientem non eſſe omnibus quotidianam huius Sacramenti perceptionem. Et Aduerſarij aſſerunt, ſemper dignam adeſſe diſpoſitionem in omnibus ad ſacram

communionem, postquam sua peccata etiam grauia per sacramentum poenitentiæ expiauerint, de quibus, vt ex contextu verborum patet; Sanctus Bonauentura hic nullo modo loquitur, nec etiam D.Thomas, sed de ijs, qui iam supponuntur in gratia. Hæc sola Bonauenturæ doctrina, & authoritas sufficiens esse posset, ad sententiam, contrariorumque doctrinam reijciendam; præter aliorum sanctorum, quas ex abundantia adduximus, & adducemus, authoritates, & doctrinam.

Sed hanc clarissimam S. Bonauenturæ doctrinam conatur explicare Pater Pintus in discurs. 6. cap.3.num.16. At impossibile est solem digito occultare. Pinti expositio stat in hoc. Quod in Ecclesia primitiua, quando vigebat præceptum de quotidiana communione, omnes, etiam maximi peccatores (tunc enim, vt Pintus dicit, erant viri peccatores, & maximi peccatores) confitebantur sua peccata, & recipiebant Eucharistiam, quo fiebat, sicut ipse inquit, vt viuerent magna cum munditia, & puritate; at vero in Ecclesia finali, vbi tale præceptum de communione non extat, homines viuunt vitijs implicati taliter, vt vix possint, ab ijs semel in anno se expedire ad sacram communionem recipiendam.

Sed in primis hæc explicatio expresse contradicit Catechismo p.3.c.4.sec 61. cuius verba cap. sequenti referemus respondendo ad argumenta Sanctij,

ctij, & sectatorum eius. Deinde quam aliena sit à mente D. Bonauenturæ, facilè omnibus patebit ex ipsismet verbis Sancti Doctoris, quæ sunt de calore, & feruore charitatis, qui erat in Christianis primitiuæ Ecclesiæ, & de tepore eorum, qui in Ecclesia media, & frigiditate aliorum, qui sunt in finali Ecclesia; sicque dixit, quod qui est feruidus charitate, sollicitus, diligens, ac promptus, vt in primitiua Ecclesia potest quotidie communionem accipere; qui vero frigidus, & tardus, minime; quod idem est, ac dicere, qui amans, reuerens, ac deuotus est, vt erant fideles in primitiua Ecclesia, ad communionem accedat; qui vero tardus, idest sine deuotione, & frigidus, idest sine affectu reuerentiæ, & charitatis, vt in finali Ecclesia, non accedat. Istum esse legitimum sensum Bonauerturæ apertissime cognoscet, qui animo passionibus spoliato Sancti Doctoris perleget opera:

Patet etiam prædictum esse Bonauenturæ sensum legitimum, ex consimili doctrina S. Thomę, qui 3. p. q. 80. ar. 10. ad quintum eodem fere modo, ac Bonauentura, loquitur, Ibi enim hæc asserit: Secundum diuersum statum Ecclesiæ, diuersa circa hoc (idest Eucharistiæ Sacramentum) statuta emanarunt. Nam in primitiua Ecclesia, quando magna vigebat deuotio fidei christianæ, statutum fuit, vt quotidie fideles communicarent; postmodum

dum vero diminuto fidei feruore, Fabianus Papa indulsit, vt si non frequenter, saltem ter in anno omnes communicarent, scilicet in Pascha, Pentecoste, & Natali Domini; postmodum propter iniquitatis abundantiam, refrigescente charitate multorum, statuit Innocentius Tertius, vt saltem semel in anno, scilicet in Pascha Fideles communicarent.] Ecce per D. Thomam distinctio trium statuum Ecclesiæ per feruorem charitatis, & immi-nutionem, ac deperditionem eiusdem, eo modo, quo dixit Bonauentura, & non quo explicat Pintus, vt suam defendat sententiam.

Sed quia Pater Pintus non potest absolutè negare, D. Bonauenturam non concessisse omnibus indiscriminatim sacram quotidie communionem, vt ex loco allegato, & alijs eiusdem Sancti Doctoris est manifestum: dicit in citato capite num. 18. Sanctum Bonauenturam fuisse ab Angelo obiurgatum, quia quotidie non offerebat Diuinum Sacrificium, indeque semper illud obtulisse, suoque exemplo docuisse quotidianam communionem, & contraria ijs, quæ scripserat, exemplo operationis suæ affirmasse.

Non recuso concedere Pinto omnia, quæ ipse vult de S. Bonauentura: quamuis vniuersaliter verum non sit, operationem confirmare, siue destruere doctrinam, alioquin non dixisset Christus Iudæis: Omnia quæcumque dixerint vobis (loquen- Matt.c.23.
do

do de ſcribis, & Phariſæis) ſeruate, & facite, ſecundum vero opera eorum nolite facere. Sed ſi Bonauentura ſuo exemplo, quia quotidie offerebat ſacrificium, quotidianam docuit communionem, pariter, quia quotidie ſanctiſſimè ad ſacram communionem ſe diſponebat, docuit, & confirmauit ſuo exemplo id, quod ſcripto docuerat, modum ſcilicet, quo debet quilibet ſe diſponere, vt quotidie ad ſacram communionem accedat; & qui ita ſanctus, & diſpoſitus eſt, vt Bonauentura, debet obiurgari, ſi ob nimium timorem ad ſacram quotidie communionem non accedit, ne timor ſine cauſa amori præualeat. Si ergo à Bonauentura, qui quotidie celebrabat, ſumit Pintus argumentum pro quotidiana communione; debet pariter ſumere à præparatione eiuſdem argumentum pro conuenienti, & debita præparatione.

Sed meo videri Pater Pintus in dicta explicatione ad verba Bonauenturæ repugnantia loquitur, vel indecentia affirmat. Quo enim pacto dicere licebit, viuere cum munditia, & puritate illos, qui maximi erant peccatores, & maxima peccata committebant, qui vix in gratiam repoſiti; ſi tamen poſiti; per poenitentiæ Sacramentum, iterum ad iniquitates redibant; hoc enim videtur ſignificare, eſſe maximos peccatores. Et è contra, viuere cum munditia, & puritate, videtur ſignificare, ita viuere, vt caſtam, & piam ducant vitam, ſicu-

ti illi faciunt, qui à grauibus saltem culpis, prauisque moribus se custodiunt. Deinde indecens omnino est affirmare: vt capite præcedenti contra Sanctium notauimus; eum, qui paulò ante grauissima peccata commisit, præmissa confessione, posse statim ad sacram communionem accedere, vt necesse fuisset, dictos peccatores in primitiua Ecclesia egisse, si Pintus vera loquitur.

Sed in hac materia adhuc loquutiones aliorum audiamus, & primo Sancti Basilij, qui agendo de illa lege Leuit. cap. 21. qua Dominus, prohibebat, aliquem de semine Aaron, habentem in se maculam, accedere ad offerendum Deo dona, sic ait. Quid per maculam intelligit Moyses? exponit nempe, quod esse debeat absque vllo alieno, & superfluo in corpore membro, nec vnius alicuius membrorum suorum, vel parte tantum læsus, aut vitiatus, etiam si tantum non sit vitium, vt ab incessu impediat, dummodo saltem deformitatem inducat, aut corporis integritatem lædat. Dominus dicit, templo maior est hic: instruit nos, tanto scelestiorem, & impium magis esse eum, qui impurus Domini corpus administrare audet, at maculam, & vitium in nouo testamento non referre oportet ad corpus, sed ad iustificationes euangelicæ pietatis, quando videlicet præceptum Dei, vel non plene, vel mutile, vel non ita sit, vt Deo placere possit; & quasi tuber, & lepra humani sensus illi infigitur:

figitur.] Si non licet cum aliqua impuritate, & macula corpus Christi alijs administrare, licebit in se illud recipere? si quis implens Dei præcepta, sed non eo perfecto modo, quo debet, quo decet, et Deo placet, quasi tubere, & lepra imperfectionum maculosus apud Deum apparet, & ineptus accedit ad altare eius: quomodo consultius, & vtilius erit, ad sacram Eucharistiam accedere: corporis cum impuritate, & tot animæ maculis imperfectionum, ac venialium peccatorum, imo ita hoc mandatum recipiendæ sacræ communionis implere, vt in ipsamet receptione venialia committantur? impleturne hoc ita, vt Deo placere possit, vt homini prodesse valeat?

Sed demus, quod ex opere operato aliquo modo homini talis receptio Eucharistiæ prosit, vt nonnulli probabiliter putant. Quid magis ponderare debet, aliquane hominis vtilitas, an reuerentia tanto Sacramento, & Deo debita? plurisne faciendum erit commodum creaturæ, quam Creatoris honor? Et hoc certè inordinatissimum est. Adde, quod nec hominis commodum, siue vtilitas, sed potius incommodum, & graue damnum, dicto modo agere, erit: nam si Deus ad suam promissionem adimplendam, dandi scilicet gratiam per sacramentum, dum sine graui peccato recipitur, tunc eam homini recipienti communicat; deinde verò, vt eius puniat irreuerentiam, modumque indebi-

tum, quo suum corpus recepit: permittet, vt dicebat Bonauentura, quod cadat in fidei inconstantiam aut in aliud graue peccatum. Hoc idem sentit, & efficaciter probat de Aponte loco supra citato. quid ergo potius eligendum est, quid præferendum, aliquemnè gratiæ gradum augere cum periculo, & hunc, & omnes alios Dei gratiæ gradus amittendi, eiusque indignationem, & animæ periculum incurrendi, an potius à sacro altari per aliquod tempus se subtrahere, vt cum debita tandem dispositione possit accedere, & reuerentiam Deo debitam præstare, atque ita vberiorem, diuturnioremque fructum recipere? Hoc secundum quicumque sanæ mentis eligeret, secundum præferendum esse, diceret, vt Sancti docent; secundum affirmaret, esse salubrius, & magis sanum consilium, non primum, vt Sanctius, eiusque sectatores affirmant. Et quia secundum, & non primum pij, & prudentes Directores sequuntur, & illud quod Sancti docuerunt, non quod Sanctius dicit; ideo quotidianam communionem indifferenter omnibus non concedunt: non enim hi negant vsum quotidianæ communionis, sed exposcunt, iuxta Sanctorum monita, & procurant, iuxta veram pietatem bonam dispositionem.

Verum, vt Sanctius, eiusque discipuli manifeste ostendant, se vnum proponere; & alterum probare, quod satis ex iam dictis patet, vt hoc magis ap-

pareat

pareat: adducunt pro sua sententia deuotissimum Thomam à Kempis lib. 4. de Imitatione Christi: & D. Thomam 3. p. q. 80. ar. 10. Et Catechismum romanum, vbi agit de Eucharistiæ sacramento.

Quoad primum non oportet hic transcribere, quæ dictus author (cuius opusculum in manibus omnium quotidie hominum piorum est) scribit loco citato de præparatione facienda ad sacramentum Eucharistiæ recipiendum: Vtinam esset in singulis dispositio, secundum etiam medietatem, quam pijssimus iste author requirit, possent certè singuli tutissimè quotidie communionem accipere: sed videant quanta ille requirit supra carentiam culpæ mortalis.

Quam autem præparationem ad sacram Eucharistiam recipiendam Catechismus exposcat, iam diximus capite præcedenti, & adhuc dicemus infra: ad quid ergo eum adducunt? Si ad probandũ quod inuitet, & stimulet omnes ad communionis frequentiam. Iam diximus, hoc omnes præstare, nec pius Christianus esse potest, qui contrarium suadeat. Et si hoc volunt contrarij authores, contrarij non sunt, sed nobiscum sentiunt, at nos, & omnes Sancti, & Authores relati, & qui referri, & adduci possunt, omnes exigunt maximam præparationem, & permaximam reuerentiam, ac deuotionem, quæ aliquid supra solam carentiam culpæ mortalis significant, & aliquid sanè non leue,

aut non necessarium, sed maximè necessarium, maximique ponderis sunt, vt infra ostendemus; quam solam contrarij carentiam culpæ exigunt; & in hoc dissentimus ab eis; atque ea, quæ ipsi adducunt, non pro ipsis, sed sunt contra ipsos.

Hoc idem manifestum est de sensu D. Thomæ, cuius authoritate cap. præcedenti nostram probauimus sententiam contra aduersarios. Nam S. Doctor ita aperte loquitur; vt immorari in eius doctrina explicanda, & Sanctij expositionibus reijciendis videatur superfluum: sufficiet enim legere, quæ Sanctus Doctor dicit in citato ar. decimo ab aduersarijs adducto: vbi inquirens, vtrum liceat quotidie Eucharistiæ Sacramentum suscipere: respondet, vt diximus cap. præcedenti: Vtile esse quotidie hoc sacramentum suscipere, si absolute, & secundum se consideretur: at vero respectiuè, non esse vtile quotidie illud recipere, quia multi non sunt quotidie dispositi ob occupationes, & distractiones, & ob aliquas corporis impuritates, & ideo ar. 7. inquirendo, an pollutio nocturna impediat sumptionem huius sacramenti; respondet absolutè, impedire, vel scilicet ex necessitate, vel ex conuenientia, vt iam supra explicuimus, & Pinti expositiones reijecimus. Et cum ad hoc Sacramentum recipiendum, requirantur, vt inquit S. Doctor magna reuerentia maximaque deuotio, quæ vel minuuntur, aut tolluntur ab occupationibus, & impuritatibus, ideo ab-

absolutè affirmat, non esse omnibus vtile, quotidie Eucharistiæ sacramentum recipere. Nescio quò alio clariori modo poterat Sanctus affirmare, non omnibus quotidie sacram communionem conuenientem esse: si Sanctus ita loquens est pro aduersarijs, vel potius contra ipsos, prudens lector iudicium ferat; simulque iudicet, si verum est, quod passiones ita cęcutire faciunt homines, alioqui prudentes, vt nesciant quid dicant, sicque sæpissime pro se, quod contra ipsos est, adducant, vt in re de qua agimus.

Et si non aptè Sanctius, & aliqui ex eiusdem discipulis pro sua sententia Sanctum Doctorem adducunt; minus aptè eius doctrinam explicant; dum dicunt Angelicum Præceptorem in ar. 10. loqui de culpa graui, quando dicit, non esse vtile ob indispositiones Sacramentum recipere. Sed si ipsi verum dicerent, non debebat S. Doctor affirmare, non esse vtile, sed esse damnosum; quia qui cum graui culpa manducat, iudicium sibi manducat; si ergo dixit; non esse vtile, non est loquutus de culpa graui, sed de leui, de distractionibus mentis, & alijs imperfectionibus, quæ deuotionem tollunt, & debitam reuerentiam, vt ex ipsis verbis Sancti Doctoris manifestè apparet.

Multo minus apta est explicatio, de reuerentia, & deuotione, quas D. Thomas requirit, ad Sacram Eucharistiam aptè recipiendam. Asserunt enim,

idem

idem esse, accedere cum summa reuerentia, & deuotione, ac sine culpa graui accedere. Ad hanc explicationem, nunc ego silebo, nihilque dicam, pro me dicat de Aponte loco supra cit. vbi contra hanc ineptissimam Sanctij explicationem, sic ait. Si hoc aliquis vnquam dixit Sanctorum, si ex communi vsu illud sic intelligitur, si cordatus quis illud reputat, loquendo, vt dico, communiter, & indiscriminatim, valeat quod dicit: at si nullus vnquam pro magna deuotione, & reuerentia, carentiam tantum peccati intellexit mortalis, si nullus Sanctorum illud protulit; quid Nouatus iste audet nouas, & putidas in Ecclesiam Dei inferre intelligentias, vt mulierculæ decipiantur peccatis oneratæ, & aliquibus vsus sacramenti fiat emolumentum, & frequentia consulatur panis Diuini, vt ex deuotione muliercularum terrenum ipsi lucrentur: ita de Aponte. Et non incongrue hic addi posset, quod de scribis, & Pharisæis scribit S. Hieronymus; qui specie pietatis, & religionis erga Deum, ad Dei legem implendam, impietatem erga parentes, contra Dei legem docebant: persuadentes, vt inquit Sanctus, pessimis filijs, vt si quis ea, quæ parentibus offerenda sunt, Deo vouere voluerit, qui verus est pater, oblatio Domini præponatur parentum muneribus, vel certè ipsi parentes, quæ Deo consecrata cernebant, ne secrilegij crimen incurrerent, declinantes, egestate conficiebantur: atque

Lib.2.comment. in c.15.Matt.

ita

ita fiebat, vt oblatio liberorum ſub occaſione templi, & Dei in Sacerdotum lucra cederet.] Ita ſane, vt de Aponte affirmat de illis Sacerdotibus, qui incongruè, ac ineptè conſulunt frequentiam cœleſtis panis, quæ in ipſorum emolumentum, non in Dei cedat honorem.

Sed adhuc de hac iam dicta Sanctij inepta explicatione vide D. Thomam ar.7. in corpore, vbi loquendo de eo, qui eſt in gratia, dicit, quod ratione pollutionis, quæ quandam in corpore fœditatem relinquit, & tollit reuerentiam debitam Sacramento, à communione abſtineri debet. Reuerentia ergo, ſiue deuotio per S. Doctorem idem non eſt cum ſtatu gratiæ, ſeù carentia culpæ mortalis, vt ſomniat Sanctius. Idem repetit S. Doctor ar.9. in corp. & ad tertium, vbi dicit, quod pueris, quamuis in gratia, non eſt miniſtrandum Euchariſtiæ Sacramentum, vſque dum ſint in ætate, qua ſciant concipere, & excitare in ſe deuotionem huius Sacramenti, idemque ſæpiſſime in alijs locis ſignificat. Idem pariter habemus ex Rubrica Miſſalis n.2. præcedenti capite adducta, vbi apertè contradiſtinguitur ſtatus gratiæ à deuotione. Sed mentem Sancti Doctoris, quo ad hanc veritatem magis clare cap.8. ex eiuſdem doctrina contra Sanctium, & ſequaces, oſtendemus, vt euidentius cognoſcatur, non minus male explicare authoritates Sanctorum quam eas pro ſua ſententia adducere.

Qua-

Quare autem S. Doctor dixit, omnibus non esse vtile quotidie Sacramentum accipere ob indispositiones corporis, & animæ, cap. 19. explicabimus, vbi ostendemus posse recipi hoc Sacramentum sine nouo peccato, & sine vllo gratiæ augmento. Sed etiam in sententia eorum, qui dicunt, vt supra significauimus, quod qui sine culpa graui est, aliquem gratiæ gradum recipit in receptione huius Sacramenti, etiam si reuerentiam, & deuotionem debitam ad sacram mensam non afferat, adhuc tamen asseritur cum S. Thoma, non esse vtile, sic cibum diuinum sumere; quia cum ex parte sumentis non adsit conueniens, & digna dispositio, maius erit ipsius detrimentum, quam sit incrementum; permittendo Deus, vt supra dicebamus ex sententia Bonauenturæ, vt cadat in fidei inconstantiam, vel aliud graue peccatum.

Hanc sententiam de cibo diuino, confirmat experientia, quæ communiter habetur de cibo humano: qui enim hunc sumit (præsertim si in substantia pollet) dum stomachum habet pituita, & rheumatibus plenum, parum cibus ille nutrit, & multum deinde nocet; quia in prauos conuersus humores, ad infirmitates, & mortem facilè disponit: ita proportionaliter, qui cibum diuinum sumit, anima imperfectionibus, distractionibus, ac dissolutionibus onerata.

Explicatam D. Thomæ sententiam sequuntur

omnes

omnes Theologi, nullo excepto, quos hic referre superuacaneum duco; videantur citati ab Enriquez, à Salazaro, à de Aponte loco sæpe citato, videatur Eminentissimus, & doctissimus de Lugo disp. 17. sec. 1. & sequentibus de Eucharistia, ibi enim expresse affirmat, esse sententiam communem omnium Patrum, & scholasticorum. Solum hic vnius verba transcribam, vt ita eo, quo possum, honorem magistri mei viri doctissimi, ac pijssimi nostri Raphaelis Auersæ doctrinam exponam. Hic enim author agendo de suscipientibus Eucharistiam quæst. 8. postquam sec. 3. retulit sententiam D. Thomæ, & aliquorum, qui commendant quotidianam communionem, quando adsunt debitæ dispositiones, subiungit hæc verba pro sua sententia.

Sed ex alia parte de mente eiusdem S. Thomæ, & aliorum Doctorum consensu, quia ordinariè in communitate hominum pleraque solent impedimenta occurrere, & quia prospiciendum est huius sacramenti dignitati, & reuerentiæ, ac etiam sumentium vtilitati, quæ ex maiori desiderio non parum potest excrescere, ideo quotidiana communio regulariter non consulitur, nisi quod pijs, & deuotis Sacerdotibus quotidie celebrare laudatur, alijs vero frequentia huius sacramenti magnopere commendatur, non solum ex doctrina Sanctorum, sed ex Concilio ipso Tridentino sess. 23. cap. 8. & sess. 22. cap. 6. quæ pro qualitate personarum, & de consilio

prudentis confessarij regulanda est. Ita Auersa.

Ex hac candida doctrina viri satis docti, & pij, sine obumbratione passionum loquentis, multa contra aduersarios notari possunt. Auersa dicit; Quod ex mente S. Thomæ, & aliorum authorum consensu regulariter quotidiana communio non consulitur. Sanctius cum suis asserit, quotidianam communionem omnibus indiscriminatim dandam esse, & hoc esse, de mente D. Thoma, & aliorum authorum. Addit iste, ea, quæ nos ponimus, impedimenta, vt distractiones, & alia similia nihil obstare, si non obstat culpa mortalis.

Et Auersa ex mente D. Thomæ, & aliorum Authorum affirmat, multa impedimenta esse obstaculum, præter culpam mortalem, ne omnibus quotidie sacra communio concedatur. Insuper iste dicit, ex dilatione temporis crescere desiderium sacræ communionis, quo fit, vt ita fructus, & vtilitas animæ magis crescat, quam ex quotidiana communione sine tali dispositione haberetur; & quod hic dicit Auersa, illud est quod dixerat D. Bonauentura in 4. disp. 12. par. 2. quæst. 2. scilicet, Quod maiorem efficaciam recipit homo in vna missa, vel manducatione cum bona dispositione, quam in multis, si non se præparat diligenter.] Ideo dixit Augustinus. Panis hic interioris hominis esuriem desiderat.] Per dignam nempe præparationem ex desiderio, & amore, vt ita fructum manducanti

co-

copiosum communicet. Quia hoc cibo spiritualiter non satiantur, ait Gregorius super 1. Reg. 1. nisi famelici, qui à vitijs perfectè ieiunantes, diuina sacramenta percipiant in plenitudine virtutis.] Et Sanctius cum sua turba dicit: exturbantem à communione eum, qui sine culpa lethali est, & si cum desidia, & mille imperfectionibus sit, maxima vtilitate priuare. Aueda dicit, & hoc sumit ex D. Thoma, & ex consensu authorum: Sacram communionem regulandam esse circa maiorem, vel minorem frequentiam, ex prudentis confessarij consilio, diligenter considerata personarum conditione, ac dispositione. Et contrarij affirmant, omnibus, & singulis quotidie conuenientem esse sacram communionem, nec Confessarij, aut Directoris consilium circa communionem esse attendendum: imò istos, si impedire volunt, aut concedere nolunt communionem ijs quotidianam, quos putant non sufficienter ad talem frequentiam dispositos, dicunt imprudenter, & indiscretè (parum distant à dicendo expresè impiè) operari, quia iniustitiæ notam iam eis inurunt, dum asserunt, quod tales Directores, siue Confessarij Alligant onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere.] Et illud aliud Dauid eisdem appropriant: Mendaces filij hominum in stateris. Sed quia velamen est super oculos illorum authorum, ideo mentis consideratione, ne- Matth. 23. Psal. 61.

que ea inspiciunt, quæ Sacramenti reuerentiæ conueniunt, neque ea, quæ ad veram vtilitatem recipientium spectant, neque quod prudentes Directores hæc pensare debent, neque quod D. Thomas, & alij Sancti Patres Doctores, & ipsamet Ecclesia in Rubrica Missalis supra citata, hæc attendentes, dixerunt: frequentiam maiorem, vel minorem, siue determinationem recipiendi hoc sacramentum remittendam esse Directoribus, & Confessarijs, qui rectius iudicabunt in causa alterius, quam vnusquisque in sua propria: neque quod si aliquibus frequentiam Sacramenti Directores non concedunt, id faciunt, vt aucto desiderio, ac dispositione, maiori deinde cum fructu ad sacram communionem exponant.

Sed hic occurrit Pintus ex discur. 4. cap. 9. n. 11. dicens: Quia vnus magis meretur in vna orationis hora, quam alter in duabus, non debet iste hac ratione desistere ab oratione, quia non tantum scilicet meretur, quantum alter, nec suaderi debet, vt desistat: Ita pariter in casu nostro de communione.

Sed hoc, quod dicit Pintus, neque paritatem vllam habet cum re de qua loquimur; nec si aliquam haberet, benè adduceretur. Non bene adduceretur, quia loquimur de eadem persona, quæ ex maiori commoditate per dilationem temporis melius se disponit, sicque vberiorem fructum recipit;

ita

ita pariter, si quis rarò magis paratus orando, maius meritum, & vtilitatem haberet in vna orationis hora, quam in duabus, deberet persuaderi, vt minus frequenter, & magis paratus ad orationem accederet. Deinde nulla adest paritas; quia oratio, vt infra significabimus, est medium primum ad obtinenda alia media, in ordine ad vltimum finem, sic non requirit aliam dispositionem ante se, quantum est ex natura sua, quia per ipsam omnia petimus, quibus indigemus: at receptio Eucharistiæ de se requirit dispositionem, ad suos effectus producendos, vt prosequendo hanc materiam, sæpè ostendemus.

Ex dictis in hoc capite vnusquisque facilè iudicabit, quam malè contrarij Authores suam probent sententiam Patrum, & Doctorum authoritatibus, dum aliquid de doctrina eorumdem adducunt, in quo omnes conuenimus, & nulla est, aut esse potest inter Christi cultores controuersia, idest, quod præbeant consilium, debere omnes sacram communionem accipere; stimulentque omnes, ad eam frequentandam. Sed aliam partem, in qua de dispositione necessaria ad dignè accedendum, per sanctam scilicet præparationem, ad dignam communionem faciendam, tanta expressione loquuntur, ipsi omnino prætermittunt, vel incongruè, & sine apparentia veritatis exponunt. Et quod pessimum est, ita his temporibus aliquibus in Regnis hoc malum

lum inualuit: vt nonnulli Sanctij sequaces pactionem faciant cum Concionatoribus, vt dum concionando hortantur ad quotidianam communionem, nullam prorsus mentionem faciant de dispositione, præter eam, quæ consistit in carentia culpæ lethalis, & doceant populum, consultius esse, atque vtilius cum tali sola carentia ad sacram communionem accedere, quam ab ea recedere.

Ergone Sancti viri in vanum laborauerunt & frustra docuerunt qua reuerentia, qua humilitate, qua deuotione, qua puritate debent omnes ad hoc Sacramentum accedere? Nihil prorsus dixerunt, quia quod ipsi docuerunt, neque necessarium, neque consultius est. Iam venit in mundum, qui munditiam non aliam in anima, quam materialium quarumdam, crassarumque impuritatum requirat, ad purissimum Eucharistiæ Sacramentum recipiendum: qui non plus temporis impendere necessarium esse, doceat ad se quisque bene disponendum, vt diuinissimum Christi corpus recipiat, quam vnius poenitentiæ quadrantis, vel dimidij, vel fortasse minoris, quamuis paulò ante bestialitatis immunditias perpetrasset. Iam venit, qui laborem pene omnem ab exercitio virtutum tollat, & ex solo perinde opere operato homines ad Cęlum attollat: & ideo fortasse eius sequaces student silentio tegere, quæ ad Eucharistiæ receptionem, vt necessaria Sancti scripsere, nec de ijs

per-

permittunt Concionatores loqui, vt sicut paruuli, homines non discurrant, siue vt paruuli minimè, aut vix operentur. Sed animaduertant, ne dum cupiunt sine labore accedere ad Deum, & in Cœlum ascendere, ibique statuere solium; inde detrahat eos Deus; quia quasi de industria recedunt ab eo; & descendant in Infernum viuentes. Oportet meminisse eius, quod magnus Gregorius ait hom. 37. in Euang. Ad Magna præmia perueniri non potest, nisi per magnos labores.] magna ergo Eucharistiæ præmia non accquiremus, nisi per labores magnæ præparationis.

Isai. c. 14.

Iob. c. 34.

Psalm. 54.

Sed concedamus Sanctio, eiusque sequacibus non requiri ex necessitate maiorem illam dispositionem, quam supra carentiam culpæ lethalis viri Sancti exposcunt ad sacram communionem; saltem ex consilio illam requirunt. Quid enim aliud significat D. Thomas ar. 7. dum dicit pollutionem nocturnam (& loquitur de non culpabili, vel si aliquo modo culpabili, iam culpa deleta per pœnitentiam, vt ibi respondendo ad quartum) impedire communionem ex congruentia: quid enim dicit, ly, ex congruentia, nisi ex consilio? & hoc idem expresè habet Sanctus Doctor in 4. dist. 12. q. 30. ar. 1. quæstiunc. 2 & ar. 2. quæstiunc. 3. Quid ad minus Sanctus Isidorus supra citatus significat, dum post multa subdit. Coniugatis autem abstinendum est à coitu, pluribus diebus orationi

de-

debent vacare, & sic deinde est ad Christi corpus accedere.] Et postquam exemplis hoc idem Sanctus vir confirmauerat, addidit. Quapropter eligendi sunt aliquot dies, quibus prius homo continentius viuat, quoad sanctum Sacramentum dignius accedere possit.] Quid Hieronymus super Matth. præcedenti capite adductus? Quid Bernardus, cuius verba infra allegabimus cap. 8. in fine, vbi videri possunt? Et potest quisque considerare, quam strictè, quàm exactè loquatur Sanctus iste, de puritate necessaria ad sacram Eucharistiam recipiendam, quam affirmat ex præcepto esse Spiritus Sancti necessariam. Isti igitur, & alij plures ad minus (quamuis plus velint) ex consilio volunt in casibus positis, licet pollutiones culpabiles non sint, esse à sacra communione abstinendum. Et ecce plusquam Sancti isti, quam omnes cordati, & pij Doctores Sanctius, eiusque sequaces; dum asserunt, consultiùs esse, quod ipsi sentiunt, quam quod Sancti dicunt: ecce ipsi prudentiores sunt, quam illi fuerunt; & pietatem ipsos multo magis oportet fateri, erga proximos exercere, quam viri Sancti vnquam excogitarunt, isti enim negarunt refectionem spiritualem sacræ communionis animæ, & vberem fructum eiusdem (vt Sanctius cum suis asserit) etiam ob pollutionem, quæ sine peccato est; illi vero concedunt post sacrilegam, post nefandam, post bestialem, adeout si post impurissimum sce-

lus

lus scelestus quis confiteatur, statim accedere huiusmodi ad sacram Mensam, & consultius, & vtilius esse asserant, etiam si præ oculis adhuc ferat sui sceleris turpitudinem, & à naribus corruptionis putor, nondum euanuerit.

Nec putet aliquis nos hic per exaggerationem huiusmodi authoribus aliquid imponere; nam omnia iam dicta ipsi vel expressè fatentur, vel ex eorum doctrina manifestè inducuntur; legatur Sanctius loco citato, & per sequentes disputationes, præsertim disput. 3. nu. 30. Et alij qui post ipsum scripsere, & eius vestigijs inhæserunt. Legatur Pintus in suo Thesauro supra citato. Ex cuius doctrina sæpè supra dicta inferuntur, vt ante notauimus, & aliquando expressè in ea aliqua habentur; vt in discursu 6. cap. 3. num. 7. Et si velit quis compendio omnia videre, quæ vsque modo dicta iam sunt, & deinceps, data opportunitate, dicentur de istorum authorum sententia, legat de Aponte in sapientiam Salomonis to 2. cap. 16. disp. 9. vbi vir ille pietate eximius, zelo honoris diuinissimi Eucharistiæ Sacramenti excandescens, in hunc modum exclamat. Deus scit, quod mallem, non esse natum, quam in hæc misera incidisse tempora, in quibus sic abiectissimè video de Domini nostri corpore, de Sacrario Sanctissimæ Trinitatis, de obiecto omnis militiæ Angelorum concipi, vt sint, qui audeant affirmare, & typis excudere, nebulo-

nibus, prostitutis, fornicarijs, & adulteris quotidie consultius illud dare, dummodò sacramentalis præmissa sit confessio: quis hoc patienter sustinebit sine imprecatione: parcat illis Deus. Ita de Aponte.

Sed huic Capiti finẽ dabit ipsiusmet Christi doctrina, cui si aduersarij fidem præstabunt, fortassè controuersiæ, & alia, quæ scatent mala, finem accipient. Refert Ludouicus Blosius in Memoriali spirit. cap. 6. Sanctam Gertrudem intellexisse à Christo Domino, quod omnes cuiuscumque status, si rectè viuunt, &, quæ debent, exercere adimplent, possunt in solemnitatibus, vel diebus à Patre spirituali ipsorum statutis, Eucharistiæ Sacramentum accipere. Et tandem per hæc formalia verba concludit. Inueniuntur autem nonnunquam inter eos (idest inter Laicos) qui habitum sæcularem gestant, aliqui tam puri, & feruentes, vel sancti, vt quotidie sacram communionem percipere possint.] Audiant à syncero arbitro, & ponderatore rerum omnium, quinam quotidie possunt ad sacram communionem accedere, qui vero minimè, & hi quando, & quomodo accedere debent, & amplius non contendant. Sed transeamus ad alia.

CAPVT IV.

Declaratur amplius Sententia Sanctij, & Discipulorum eius, solutione aliquarum difficultatum eorumdem.

VT magis, quid Ioannes Sanctius, eiusque Discipuli in materia sacræ communionis senserint, aperiatur: post examen, & solutionem argumenti, quod adducebant ad suam sententiam probandam ex authoritate Sanctorum, aliorumque Doctorum. Oportebit alia adducere argumenta, vel à ratione, aut vsu, siue item authoritate Pontificum, Congregationum, & Conciliorum deducta, quibus eam, quam capite præcedenti significauimus, sententiam conantur iterum probare, horum discussione, & solutione argumentorum, certè fiet, vt melius cognoscatur, quod isti authores dicunt, & clariùs videatur, quam alienum à veritate sit, quod asserunt.

Et primo Sanctius (stimulante fortasse conscientia) inquit disp. 22. nu. 15. Fateor quidem, plures esse Doctores pro contraria sententia, sed iudicet quisque si plus sit tribuendum rationi euidenti, quam illis.] At multo melius, magisque verè dixisset, si affirmasset omnes Doctores esse pro contraria

traria sententia, quia nullus præter ipsum, & aliquos nunc ex eius asseclis, non magnificè sentit, & loquitur de Diuinissimo Eucharistiæ sacramento: nullus vnquam ausus est affirmare, aut scribere de sumptione eiusdem, quod ipse, & post eum discipuli eius, vt ex præcedenti capite patet.

Sed videamus, quæ sit ratio euidens, & manifesta, quæ tot Sanctos viros, tot doctissimos authores, tot intellectus eleuatissimos semper latuit, & patuit Sanctio, estque manifesta eius sequacibus, alijs vero non item. Hanc dicit esse, quia melius est accedere ad hoc sacramentum ex amore, quam recedere ex timore, quia amor in sacra scriptura præfertur timori. Sed hanc rationem ponit Diuus Thomas cum Augustino, vt videre est 3.p. qu. 80. ar. 10. ad 3. Vnde & ipse Sanctius eam sumpsit, & nos præcedenti capite de eadem aliquid diximus. Ergo istis Sanctis hæc ratio non fuit obscura, nec abscondita, sed manifesta, & clara; at eo modo, quo eam adducit Sanctius idest de solo amore habituali, & istis, & alijs fuit, & est nimis obscura, imò ratio non est, quia quod ipse intendit non probat, bene tamen illo modo, quo dicti Sancti Doctores ea vtuntur; Nam de ijs, qui parati sunt ex habituali, & actuali amore, & reuerentia filiali ad sacram Eucharistiam; sentiendum est, melius esse ex amore, & spe ad illam accedere, quam ex timore, & humilitate recedere, quia amor alijs vir-

tutibus

tutibus præfertur, & magis ad amorem, quam ad alias virtutes Scriptura nos prouocat.

Et quod ista ratio intelligi non possit in sensu contrariorum, non solum est manifestum ex loquutione S. Augustini, & D. Thomæ loco cit. vt legenti patebit; sed etiam ex dictis cap. præcedenti per sententiam tot virorum Sanctorum. Quod deinde, qui quotidie, vel sæpè grauiter peccant, & maximè in crapula, & impuritate, etiamsi per sacramentum poenitentiæ acquirant gratiæ, & charitatis habitum, tamen charitatis actum vix, aut nullatenus habebunt, qui, vt diximus, est necessarius, vt aptè se quisque disponat ad tantum Sacramentum recipiendum, & eius fructus percipiendos. Experientia est huius rei efficax probatio; experimur namque huiusmodi homines esse obnubilos, tardos, & pene inhabiles ad exercitium actuum virtutum. Nec mirum, quia desideria qui sæpè carnis perficiunt, desiderare, ac exercere, quæ sunt spiritus haud possunt; cum ex Apostolo, Caro concupiscat aduersus spiritum, & ita potenter in istis spiritui aduersetur, vt neque, si velint, valeant ea implere, quæ sunt spiritus, sed ad ea semper trahuntur, quæ carnis sunt, vt desideria carnis perficiant. Hoc specialiter de impuritatis, & crapulæ peccatis testimonio probatur Leonis Papæ, & Climaci: nam ille serm. 8. de ieiunio 11. mensis ait: Quotidiano experimento probatur, potus satietate aciem men-

tis

tis obtundi, & ciborum nimietate vigorem cordis hebetari.] Climacus vero gradu 15. post multos prauos effectus, quos enumerat, & asserit spiritum fornicationis relinquere in subiecto; tandem his verbis finem imponit. In ipsa nefariæ actionis consummatione, infœlicem hominem mentis inopem, & totius rationis expertem facit. Sunt enim peccata, quæ quamuis per attritionem cum confessione sacramentali deleantur, debilitant ita partem rationalem, vt excitari ad actus, reuerentiæ, deuotionis, & amoris vix, vt dicebam, aut nullatenus valeat, quia dum mala valetudine in istis corpus tabescit, tabescere facit & animam. Imò hanc, vt cap. præcedenti ex D. Bonauentura audistis, etiam venialia per otium, & negligentiam multiplicata reddunt grauem, torpidam, & obnubilam, ita ut exercere bonas operationes non valeat. Ex Sanctis autem Thoma, & Augustino non laudatur magis ille, qui sumit cum habitu charitatis, sed qui post habitum, actum exercet, ab amore filiationis excitatus ad actus timoris, & humilitatis, vel amoris, & spei. Si hoc modo ratio intelligatur, & nunc est euidens, & ita semper fuit apud pios, & cordatos; & ideo hi omnes exigunt, vt præcedenti cap. dictum est, magnam deuotionem, & reuerentiam ex filiali amore, & spe, quibus melius, & consultius est ad hoc Sacramentum accedere, quam ex timore, & humilitate ab eo recedere.

Sed

Sed veniamus ad alias rationes, quas dicti authores adducunt pro sua sententia. Vsum primitiuæ Ecclesiæ pro ipsis stare dicunt, maxime fundatum, non solum in canone, & traditione apostolica, sed etiam in illis Christi verbis Lucæ 11. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.] In quorum expositione Augustinus serm. 28. de verbis Domini dicit. Si quotidie accipis hoc sacramentum, quotidie tibi est hodie, tibi quotidie Christus resurgit; hodie enim est, quando Christus resurgit.]

Confirmant totum hoc Anacleti Papæ decreto, quo statuit, vt peracta consecratione, omnes communicarent. Similiter decreto quodam sacræ Congregationis super Concilio, condemnatorio (vt ipsi dicunt) cuiusdam Episcopi determinantis dies quosdam hebdomadæ ad sacram communionem recipiendam. Ex his omnibus deducunt, vsum quotidianæ communionis, non solum fuisse commendatum, sed etiam mandatum. Et hoc præceptum quotidianæ communionis, significat Pater Pintus, descendere aliquo modo ab ipsomet Christo. Sed quia de ijs, quæ iste author in hac re dicit, nos agemus infra, ideo hic supersedendum à relatione, & reiectione eius doctrinæ.

Sed argumenta iam adducta contrariorum, & alia omnia, quæ adduci possunt (quorum infra nonnulla præcipua proponemus) vna eademque infirmitate laborant, vt ex eorum explicatione, & solutione

lutione patebit. Quis vnquam negauit, aut quis negat vsum quotidianæ communionis ijs, qui sunt quotidie aptè dispositi: sed hîc contentio est de dispositione requisita ad sacram communionem, quam ipsi dicunt esse solam carentiam culpę mortalis, alij hoc negant, vt nos infra expresse negabimus, & vltra hactenus dicta, alia adducemus, quibus ostendemus magis, quæ dispositio erit necessaria ad fructum ex sacra communione percipiendum: & quia necessaria dispositio in omnibus regulariter, vt inquit D. Thomas, ad quotidianam communionem non reperitur: ideo practicè loquendo, negamus cum S. Doctore, communionem esse omnibus quotidie conuenientem.

20 Ex vsu antiquo, & ex allegatis authoritatibus ad summum probatur, posse homines, imò conuenientissimum esse, quotidie ad sacram synaxim accedere: at vero quonam modo ex ijs probent dicti authores, talem accessum fieri posse quotidie cum sola dispositione illa, quam ipsi dicunt, non apparet, cùm hoc nullus dixerit, & Patres omnes contrarium dicant, vt iam ostendimus. Et ex authoritate Conciliorum, & omnium fere authorum contrarium, prosequendo hanc materiam, deduci ostendemus.

21 Sed veniamus modo speciatim ad ea, quæ adducunt aduersarij. Quod vsus huius sacramenti in principio Ecclesiæ fuerit frequens, aut quotidianus

est

est sententia D. Thomæ q. 80. ar. 10. ad 5. Imò authores communiter asserunt, illum fuisse tunc in præcepto, vt videtur etiam significare idem Diuus Thomas loco citato. Verum hoc non est ita intelligendum, vt tunc omnes, nullo excepto, Eucharistiam quotidie reciperent, sed solum illi, qui licitè impediti non erant, nec in pœnam alicuius delicti sacra Mensa ad tempus priuati. Totum hoc colligitur, tum ex puritate, quam Patres, & Concilia antiqua requirebant in ijs, qui sacram Eucharistiam accepturi erant (de Concilijs nos infra aliquid notabimus,) & quamuis tunc, qui vxores habebant, satis modestè, & discretè se haberent in vsu matrimonij, nihilominus adhuc debebant de mane à sacra Mensa abstinere cum vsum maritalem in nocte habuissent; nec vllo modo apparet credibile, inquit Auila to. 1. par. 3. suorum operum tract. 23. Quod coniugati in primitiua Ecclesia, etiam post copulam accederent ad Eucharistiam, cum ex decretis illius temporis constet, quam serio ab Eucharistia omnes remouerentur postquamcumque copulam. Sed huic Auilæ doctrinæ plus quam veræ contradicit Pintus, vt mox dicemus.

Tum etiam colligitur ex facultate, quam Concilia dabant Confessarijs, priuandi fornicarios, aut voluntariè pollutos sacra communione, quod à principio fuisse in præcepto, testatur Concilium

Carthag. tertium, cap. 31. & quartum cap. 76. & 77. Et habetur cap. Sufficit, & cap. Quamuis de poenitentia dist. 2. Concilium pariter Leodic. cap. 2. Turon. sub Carolo cap. 22. vt expresse affirmat Enriq. lib. 8. de Euchar. cap. 41. Quod præceptum consuetudine tantum opposita est abrogatum; imò vt ipse pluribus authoritatibus probat, ex periculo tantum reincidentię in fornicationis peccatum volebant Patres huiusmodi à communione arceri.

Tum pariter colligitur ex vsu illo antiquo, quando ante sacram communionem Diaconus clamabat: Sancta sanctis: nimirum, vt diximus ex Chrysostomo capite præcedenti; Non accedat, qui Sanctus, & virtutibus instructus non est. Igitur præceptum illud primitiuæ Ecclesiæ de communione erat potius de frequenti pro omnibus, quam de quotidiana, & hoc secundo modo pro ijs tantum, qui impediti non erant, & parari reperiebantur; quod deinde præceptum processu temporis, deficiente in Christianis feruore fidei, inquit D. Thom. loco citato, pariter defecit: & Fabianus Papa indulsit, vt si non frequenter, saltem ter in anno omnes communicarent, in Pascha scilicet, Pentecoste, & Natali Domini.

Sed vtinam essent modo fidei Sectatores, vt in principio nascentis Ecclesiæ, quando omnes Christi cultores erant Dei, & proximi feruentes amatores, de quibus audi Catechismum par. 2. c. 4. sect. 61. vbi

vbi sic. Qui tunc fidem Christianam profitebantur, vera, & sincera charitate ita ardebant, vt cum sine intermissione orationibus, & alijs pietatis officijs vacarent, quotidie ad sacra Dominici corporis sumenda mysteria parati inueniebantur.] Hoc faciant modo omnes, ita parati inueniantur modo, vt tunc (quæ præparatio non indicat certè solam carentiam culpæ lethalis,) & accedant omnes ad sacram Eucharistiam, nec vllus eos prohibebit; & non torpidi, frigidi, & in fide vix stabiles, & tales, vt dum deglutiunt Deum, mereantur, quod Deus euomat eos. Hos certè à sacris mysterijs arcere, & prudentiam exerce, & pietatem erit. Apoc.c.3.

Erat etiam & alia ratio frequentissimæ, aut quotidianæ communionis in primis illis Christianis, ob quam poterat, & debebat tunc illis sacra communio concedi, quibus nunc ex conuenientia debet negari: Occasio scilicet Martyrij ob sæuissimam tyrannorum persequutionem: qua etiam ratione fidelibus tunc facultas fiebat; vt Dominicus Macri affirmat in Notitia vocabulorum, & rituum Ecclesiæ pluribus antiquorum Patrum authoritatibus; ferendi secum ad proprias domos sacram Eucharistiam, vt si ante communionem in Ecclesia, ad mortem quisquam fidelium raperetur, posset sacram Eucharistiam sumere; atque ita tunc, sicut quotidie hoc sacramento in se ipso; iuxta sententiam Cyrilli Alexandrini; pietatem corroborare, Lib.4.in Ioan.c.9.

& omnes animi perturbationes extinguere.] Sicque ad pugnandum pro fide contra persecutores posset aptior inueniri. Quia in sententia Cypriani; Non est idoneus ad Martyrium, qui ab Ecclesia non armatur ad prælium, quia mens deficit, quam recepta Eucharistia, non erigit, & accendit.] Sed hac digne accepta, adeo isto amoris igne, charitatis ardor in singulis fidelibus excrescebat, vt ab illa Cœlesti Mensa recederent, sicut affirmat Chrysostomus; Tamquam Leones ignem spirantes, facti Diabolo terribiles.] Atque ita hoc modo redderentur etiam tyrannis terribiles, nec eorum nimiam crudelitatem pertimescerent, sed potius sua fortitudine timorem incuterent, fidem in se ipsis illibatam seruarent, & in alijs, vel firmarent, vel seminarent.

Ep ist.54.

Hom.6.ad Populum Antioch.

Hoc modo iam explicato debet intelligi illa consuetudo, illudque antiquum præceptum, & non cum rigore, quo Pintus contendit, qui vult, nullo die, qui sine culpa graui est, excludi debere, aut posse à sacra communione, sed potius animari, ac veluti impelli, vt ad eam quotidie accedat. Et in discursu 6. cap. 4. agendo in specie de coniugatis, ita diuerso, imò opposito modo de istis scribit, ac alij fere omnes authores, vt admirationem in legentibus generet: & sanè si in coniugij statu ipse extitisset, dubitari posset, ad defectum suæ continentiæ excusandum ita scripsisse. Sed eo magis hac de re

cre-

crescit admiratio, quo magis crescit apud omnes; qui eum nouerunt; cognitio bonitatis, & integritatis eiusdem. Fuit enim optimus, & integerrimæ vitæ Religiosus regularis. Quare inferre necesse est; quæ iste author scripsit de coniugatis, ea solum scripsisse ratione, vt suam tenaciter defenderet propositionem, videlicet: Omnes, & singulos cuiuscumque status debere quotidie sacram communionem recipere: Nullumque aliud in hac re, siue ex conuenientia, siue ex necessitate, admittendo impedimentum, præter peccatum lethale confessione non expiatum, quod certè contra illud est, quod Sancti communiter dicunt, & Doctores docent cum D. Thoma, vt patet ex dictis.

Pater Pintus, ad ostendendum, posse coniuges, imò (vt ipse inquit) debere quotidie sacram communionem recipere post copulam, etiam multiplicatam, inordinatam, & ex sola delectatione cum reliquis, quæ in istis casibus contingere solent inter personas, quæ ex delectatione potius matrimonio, quam ex fine institutionis eiusdem, vtuntur; Adducit consuetudinem quotidianæ communionis in primitiua Ecclesia ex Apostolorum præcepto introductam, de qua vsque modo diximus. Item Sanctorum, atque Conciliorum præcepta, exhortationes, & consilia, quibus ad communionem quotidianam omnes cuiuscumque status, nullo excepto, stimulant, inuitant, ac moraliter cogunt; & tamen

scie-

sciebant coniuges vti matrimonio.

Confirmat ex præcepto Ecclesiæ, ne Sacerdotes græci eo die celebrent, quo vxores cognoscunt; vnde infert; cum exceptio firmet regulam in contrarium, si Sacerdotibus solum coniugatis imposuit præceptum, & non laicis, signum esse, in istis copulam non impedire communionem, vt in illis sacrificium; ad quod puritas, & dispositio maior requiritur.

Vt deinde defendat, quamcumque copulam maritalem, & alia, quæ interuenire possunt ex delectatione, non impedire sacram communionem, quin potius ad eam disponere; dicit; Omnes actus, qui inter coniuges exerceri solent, esse bonos, Sanctos, & meritorios: Quod probat, tum quia sunt actus prouenientes à sancta causa, nempe Sacramento Matrimonij. tum quia id affirmat D. Thomas pluribus in locis, & multi authores cum eo. Tum quia delectatio, quæ procedit ex actu licito, & bono, licita, & bona est, quia talis est delectatio, qualis est actus ex quo sequitur, vt inquit Arist. 10. Ethic. cap. 5.

Et tandem vt ostendat melius, & conuenientius esse, ad sacram communionem post actum maritalem accedere, quam ab ea recedere; dicit præcepta, & exhortationes de abstinendo ab actibus maritalibus, vel vt coniuges incumbant orationi ex Apostolo, vel vt sumant Eucharistiam ex sanctis viris,

dobe-

debere intelligi de ijs, qui hoc præstare possunt, non vero de ijs, qui non possunt: quia sicut non est conuenientius, nec melius eo die ab oratione abstineri, quo quis non abstinuit a sua vxore, ita neque à communione, quo quis ab vxore abstineri non valuit, aut noluit.

Est ne sensatus quisquam, qui existimare possit omnes alios authores, & Sanctos Patres, qui affirmarunt abstinendum esse ab vxoribus ante receptionem sacræ communionis, ignorasse, quæ nouit Pintus de bonitate, siue merito actus maritalis? Et si Sancti Patres, & doctores pij, tali scientia non obstante, ita seuerè loquuti sunt in hac re, vt iam vidimus, & videbimus adhuc infra, quorum doctrinam amplexa est Ecclesia vniuersalis, tum in Rubricis Missalis, tum in Catechismo Romano; signum euidens est, actum ipsum aliquo modo, vt mox dicam, bonum, & meritorium, adhuc tamen aliquid continere, quod obstat puritati, reuerentiæ, & deuotioni debitæ tanto sacramento; qua ratione imperant, siue consulunt, ne post quamcumque pollutionem ad sacram homines communionem accedant.

Et vt fundamentaliter cognoscatur, qua ratione omni tempore authores omnes inducti sunt, ad docendum, post quamcumque pollutionem, etiam maritalem, abstinendum esse à sacra communione: hæc vtique est. Quia Deus naturas rerum, nec mu-

tat,

tat nec mutare potest, sicque facere non potest, quod pollutio, non sit pollutio, neque quod actus cum muliere non sit seminatio, & corruptio, & eiusdem speciei in genere naturæ cum actu fornicationis: hæc autem de se, & ex natura sua continent turpitudinem quandam, saltem materialem, & quasi bestialem, quæ si aliquibus circumstantijs, vel fine bono non vestiuntur, simul cum turpitudine materiali continent etiam malitiam moralem, & ita culpam, quia culpa est habere delectationem turpem, quæ sequitur ex actu turpi, vt inquit Philosophus 7. Ethic. cap. 9. & quo maior ex tali actu est delectatio, eo maior est culpa; vnde cum delectatio in re venerea sit maxima, sequitur, ex corporeis, maximum illud esse peccatum, quod stat in delectatione, quæ sequitur ex actu venereo turpi, in sua natura absolutè relicto. Matrimonium, quid facit? certè facit quod delectatio, quæ ex actu maritali sequitur, non sit culpabilis, quia fines matrimonij quasi cooperiunt, & cohonestant turpitudinem actus, itaut remaneat materialiter solummodo turpis, formaliter vero non item; imò potest formaliter esse actus bonus, & meritorius, vt si coniux habeat actum ad suscipiendam, & educandam prolem, vel ad fidem, & charitatem alteri coniugi seruandam. Et quia huiusmodi fines haberi non possunt sine contractu matrimoniali, nec copiosè haberi possunt auxilia diuinæ gratiæ ad perfectius

matri-

matrimonij fines consequendos, & onera coniugij subeunda, sine aliqua re superioris ordinis; ideo Deus post institutionem contractus matrimonialis, hunc in noua, & gratiæ lege, ad rationem sacramenti subleuauit, vnde coniugibus vbertim auxilia diuinæ gratiæ proueniunt.

Cæterum etiam si actus maritalis modo dicto exercitus sit bonus formaliter; adhuc tamen materialiter turpitudinem quandam veluti bestialem continet, qua corpus fœdat; & quodam modo animam, quia talis naturæ est, vt nimis absorbeat vsum rationis, ac mentem quodam modo opprimat, & cor ita dissipet, vt vix, aut nullatenus possit homo se colligere, ad deuotionem, & reuerentiam habendam, vt debet pro receptione diuinissimi, ac purissimi Sacramenti; qua ratione, vt supra notauimus, Diuus Thomas, & alij Sancti, ac Doctores dixerunt, non esse accedendum ad hoc sacramentum post quamcumque corporis turpitudinem ex pollutione contractam; & in doctrina Angelici Præceptoris hoc ita est certum, vt nihil vltra. Et nescio, cur Pintus in subsidium suæ sententiæ Sanctum Præceptorem adducat. Nam n. 2. at. 1. Pinto citato respondendo ad primum argumentum, quo contrarij conabantur probare, omnem delectationem esse malam, significat actum maritalem aliquo modo; idest materialiter, & originaliter esse malum; dicit enim ibi: Delectationes corporales, quæ

rationis vsum impediunt per contractionem appetitus, qui quiescit in eo, quod repugnat rationi, & ex hoc habet delectatio, quod sit moraliter mala, vel secundum quandam ligationem rationis, sicut in concubitu coniugali delectatio, quamuis sit in eo, quod conuenit rationi, tamen impedit rationis vsum propter corporalem transmutationem adiunctam.] Et licet deinde in isto articulo eximat actũ maritalem à formali malitia morali, tamen affirmat, illam habere ex causa, sic concludendo: Prouenit tamen ex quadam morali malitia; scilicet ex peccato primi parentis; nam hoc in statu innocentiæ non erat.]

Sed clarissimè Angelicus Præceptor contra sententiam Pinti loquitur 3.p.q.80.ar.7. ad secundum; vbi sic. Coitus coniugalis si sit sine peccato, puta, si fiat causa prolis generandæ; vel causa reddendi debitum, non alia ratione impedit sumptionem huius Sacramenti, nisi sicut dictum est de pollutione nocturna, quæ accidit sine peccato, scilicet propter immunditiam corporalem, & mentis distractionem (& ad hoc firmandum citat verba Hieronymi super Matthæum à nobis cap.2. adducta) Prosequitur Sanctus Doctor. Sed quia, quod Hieronymus inquit secundum congruitatem, & non secundum necessitatem intelligendum est. Gregorius dicit, quod talis; ideſt coniux, qui ad prolem generandam, vel ad reddendum debitum actum habuit,

est suo iudicio relinquendus: si tamen non amor generandæ, ac procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere (vt idem Gregorius subdit,) tunc prohiberi debet, ne accedat ad hoc Sacramentum.] Ecce tibi tres Doctores Sanctæ Ecclesiæ, qui omnes ex congruentia ad abstinentiam Sacramenti inclinant, etiam cum actus coniugalis ex fine bono bonus est, cum vero ex delectatione procedit, omninò à communione affirmant abstinendum, esseque prohibendos coniuges, si post huiusmodi copulam ad sacramentum præsumunt accedere. Et Pintus vult, compellendos esse accedere, etiam post copulam, & alias impuritates ex delectatione venerea habitas.

Et quamuis ipse semper de ista delectatione, tamquam de fine motiuo ad actus inter coniuges in citato capite loquatur; tamen quia hoc modo sententiam suam defendere, nescio quid impuritatis sapiat, & res omnino incongrua appareat; ideo dicit, non tamen probat, delectationem in actibus inter coniuges esse causam impulsiuam, non finalem. Sed certè non bene dicit, quia causa impulsiua supponit finem intentum, propter quem agens mouetur ad operandum, & quia in medio, quod ad finem concludit, est aliquid, quod placet agenti, libentiùs medium assumit, qua ratione dicitur ab eo quod placet impelli, itaut operatio, quæ alioqui fieret, libentiùs fiat; sicut qui vult conseruare

 sani-

sanitatem comedit cibum, qui eam conseruat; etiam si non placeat, at, si placet, libentius comedit; sic sanitas est finis, quam comedens intendit, & propter quam comedit, & delectatio causa impulsiua, quia causat illam facilitatem, & promptam voluntatem comedendi. At vero cum Pintus in toto citato capite semper dicat, quod actus inter coniuges ad hoc, vt sint boni, sancti, & meritorij sufficit, si proueniant ex vi matrimonij, etiamsi fiant simpliciter ex delectatione (ad quod pariter eius probationes tendunt) dummodo positiuè coniuges non excludant finem principalem matrimonij; sequitur per ipsum, id, quod explicitè, & formaliter mouet ad operandum, esse delectationem, quæ vt ipse sentit, est bona, quia prouenit ex actu bono, atque ita non debet ipse reijcere eam à ratione finis; & cum semper de ea, vt de fine loquatur, cogimur dicere, hanc ipsum pro explicito, ac determinato fine reuera ponere in huiusmodi actibus. Et si adhuc contendit, esse causam impulsiuam, erit fortasse vtrumque, quod affirmare, nobis sufficit, & illi officit, quia totum id, quod mouet, & impellit, est delectatio; & finis præcipuus matrimonij impropriissimè, & solum negatiuè potest dici, quod sit intentus, & quod moueat, in quantum coniuges non habent voluntatem positiuam, qua illum excludunt, de cætero nec tunc de hoc fine cogitant, nec fortasse sciunt, & aliqui

affectum etiam simplicis complacentiæ habere solent, filios non generandi, vel ad laborem, vel ad expensas, in filiorum educatione euitandas: quis igitur, non agnoscat in tali casu delectationem esse, causam finalem, non causam impulsiuam, vel, vt dicebamus, alterutram esse causam, & finalem, scilicet, & impulsiuam.

Nec delectatio in isto casu, vt inquit Pintus, sequitur ex opere, sed intenditur in opere, ac præcedit, & subsequitur ipsum opus, quia ex delectatione, quæ insurgit in parte concupiscibili non repressa, sequitur alia maior in opere concupiscentiæ, sicque per causam, quæ est ex peccato, sequitur effectus, per D. Thomam, qui non solum est ex peccato, sed sæpissimè cum peccato. Quia per Sanctum Doctorem in 4. dist. 31. qu. 2. ar. 2. quem permulti authores sequuntur: Exercere actum coniugalem propter aliquem finem, præter illos duos, nempe bonum prolis, & bonum fidei, semper est culpa venialis. Imo per Angelicum Præceptorem est peccatum veniale, non solum exercere actum maritalem ob delectationem, ob sanitatem, & similia motiua, sed etiam propter bonum Sacramenti, idest in quantum hoc Sacramentum significat indissolubilem vnionem Diuini Verbi cum humana natura, vel Christi cum Ecclesia: ea ratione, quia iste finis fuit quidem intentus à Deo in institutione Sacramenti, sed non fuit intentus, vt pro-

pter eum debeat exerceri actus matrimonij: sic multò minus vt debeat haberi propter delectationem, hanc intendendo explicite, ac directe, & veluti principalem finem; peruertitur enim hoc modo ordo rationis, & vsus eiusdem plus quam par est perturbatur, quia ab operis delectatione absorbetur: nam actus coniugalis, etiam si fiat ex fine recto generandi filios, vel reddendi debitum, adhuc rationis vsum perturbat, & absorbet ob delectationem, quæ insurgit in opere; quid putandum, quando hæc, & opus antecedit, & ad opus mouet, & ea omnia quærit, quæ ipsammet delectationem fouent, ita vt & antecedat, & comitetur, & subsequatur; quis non intelligat, in tali casu hominem stupidum & veluti brutalem, ac discursu carentem reddere. hoc autem disconuenire rationi, est certissimum, & consequenter esse malum morale, & culpam.

Et non desunt magni etiam nominis authores, qui putant esse culpam, & peccatum mortale. Ita Mayron. in 4. d. 26. Hugo in cap. Origo 32. q. 4. Ostien. in summa titulo de matrimonio §. Quis sit effectus num. 23. Nonnulli item iuristæ, & probabile reputat D. Bonauentura in 4. d. 31. ar. 2. q. 3. Multi item authores sunt, qui putant, tunc saltem esse graue peccatum ex delectatione actum coniugalem habere, quando cibis calidis procuratur; quod probant ex deordinatione, perturbatione, ac veluti deperditione vsus rationis, eiusque exercitij

in huiusmodi opere, vt supra dictum est. Et confirmant authoritate multorum Sanctorum Patrum, qui hoc idem videntur significare, præsertim Hieronymi, & Gregorij. Nam cap. origo 34. q. 2. ex Hieronymo dicitur: Adulter est in suam vxorem amator ardentior. Et cap. Liberorum ex eodem Hieronymo. Voluptates, quæ ex meretricum captantur amplexibus, in vxore damnatæ sunt. Et cap. Vir cum propria 33. q. 4. ex Gregorio. Cum non amor procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere commixtionis, habent etiam ipsi coniuges in sua commixtione quid defleant.]

Huiusmodi authorum sententiam, & Sanctorum authoritates non adduxi ad probandum, actum coniugalem ex delectatione esse peccatum graue, sed ad ostendendum, quam longe distet doctrina, quam contrarius sit sensus Patris Pinti in hac re, à sensu, & doctrina aliorum authorum, & Patrum, qui vel affirmant esse peccatum mortale, vel magis communiter cum D. Thoma loco citato, esse saltem veniale peccatum actum maritalem ex delectatione exercitum. Et addit Altisiodorensis lib. 4. summæ tranc. 9. q. 2. peccatum etiam esse, & graue peccatum, acceptare voluptatem consurgentem ex copula, quamuis ob alium rectum finem habita. Et Pintus dicit, & docet: Actus omnes, qui ex delectatione exerceri solent inter coniuges, esse bonos, & sanctos, ac meritorios, atque

ita

ita disponere ad sacram communionem; & respondet authoritati S. Hieronymi adductæ à D. Thoma in cit. ar. 7. qui asserit; (Quod si non poterant panes propositionis comedi ab ij, qui vxores tetigerāt; multo minus panis, qui de Coelo descendit, potest contingi, ac violari ab his, qui paulò ante amplexibus coniugalibus vacauere) Affirmando, S. Hieronymum loquutum esse de Sacerdotibus græcis, qui ex præcepto Ecclesiæ non possunt celebrare eo die, quo vxores cognoscunt. Et puritatem, quæ requirebatur, ad comedendos panes propositionis in veteri lege, quando externa mundities maximè considerabatur, non requiri modo in noua lege, quia nunc solum requiritur interna, quæ consistit in gratia, nec alia externa attendi debet.

Sed loquutiones Sanctorum, sunt ita claræ, vt nullam explicationem admittant: Et fere communiter authores intelligunt de peccato graui, non tamen extra lineam venialium, vel si extra, solum in excessu nimio, & nimis inordinato modo. Quod autem Hieronymus, & Gregorius loquantur de omnibus coniugatis, & non de solis Sacerdotibus græcis; patet, tum ex communi loquutione nullo verbo, nulla conditione, aut suppositione restricta; tum ex D. Thoma ar. 7. cit. ad 2. Vbi non loquitur de Sacerdotibus græcis, sed de coniugibus regionis Anglorum, & ibi in 2. argumento adducit authoritatem Gregorij, qua contrarij conabantur

tur

tur probare, aliquam pollutionem non impedire sumptionem Eucharistiæ, quia Gregorius ait: Quod coniuges quando vtuntur matrimonio non voluptate rapti, sed voluntate moti generandæ prolis, tunc quo ad sumptionem corporis Christi, sunt suo iudicio relinquendi. Respondet Angelicus Præceptor, vt supra diximus, impedire in isto casu non ex necessitate, sed ex conuenientia: at vero omnino impedire, & absolutè prohibendos esse coniuges, cum delectatio dominatur in opere ex Gregorio, ad quod firmandum, adducit ibidem verba Hieronymi iam citata: Igitur S. Thomas non putat, Hieronymum loquutum esse de Sacerdotibus græcis, quia hæc Hieronymi authoritas non esset ad rem, nec quidquam pro Angelico Preceptore probaret. Item adducendo ibi D. Thomas ex Hieronymo paritatem panis propositionis, & panis coelestis affirmat, quod nunc in noua lege, multo minus potest contingi, aut sumi panis coelestis ob impuritatem corporis ex pollutione non culpabili, quam in lege veteri ob eandem impuritatem panis propositionis, qui cœlestis panis figura erat. Igitur ex D. Thoma, ac S. Hieronymo non solum requiritur interna puritas per gratiam in noua lege, sed etiam externa in materia pollutionis, vt requirebatur in lege veteri.

Sed quid multa, ex hoc vno cognosci potest manifestè, quam insubsistens sit effugium, siue re-

sponsio Pinti. Quia eo tempore, quo Hieronymus scripsit, Sacerdotes Greci cælibem ducebant vitam, vt de omnibus Ecclesiasticis ex eodem Hieronymo probat Baronius in suis Annalibus anno 58. & anno 692. Nam Sanctus Doctor floruit anno Domini quadringentesimo: mortuus est enim anno 422. nonagenario maior; Et Ecclesiastici Orientales recesserunt à cælibatu anno 692. Sergio Papa cum Ecclesia Occidentali reluctante, quamuis postea per tolerantiam Ecclesiæ consensus accesserit. Verba Hieronymi tamquam testis oculati, qui, vt Baronius inquit: omnes regiones Orientales peragrauit; quæ ipse adducit in vtroque ex citatis annis sunt ista (quibus Sanctus in nouos hæreticos inuehitur, qui non nisi vxoratos ad ordines promouebant) Pro nefas Episcopos sui sceleris, dicitur, habere consortes, si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant diaconos, nisi prius vxores duxerint; nulli cęlibi credentes pudicitiam, imò ostendentes quam sanctè viuant, qui male de omnibus suspicantur, & nisi prægnantes vxores viderint clericorum, infantesque de vlnis matrum vagientes Christi Sacramenta non tribuunt (nota sequentia verba) Quid facient Orientis Ecclesiæ? quid Aegipti, & Sedis Apostolicæ, quæ aut virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut si vxores habuerint, mariti esse desistunt? Hæc docuit Dormitantius, libidini fræna permittens.] Ita asseruit Hieronymus

Hieron. in Vigilantiũ

de

de vſu; vt dicit Baronius; & traditione Eccleſiæ Catholicæ ſui temporis, præſertim verò Orientalis, quam nominat primo loco. Hieronymus igitur in ante citato loco ſuper Matth. non eſt loquutus, nec potuit loqui de Sacerdotibus Græcis, vt vult Pintus, ſed de omnibus loquutus eſt coniugibus, vt ex modo dictis eſt manifeſtum.

Ex adductis igitur nunc, & in præcedentibus capitibus rationes pro Pinti ſententia euaneſcunt, & adhuc magis ex infra dicendis nullius apparebunt ponderis. Quod verò dicit de præcepto impoſito ab Eccleſia Sacerdotibus Gręcis eſt contra ſuam, non contra noſtram ſententiam: quia ſi ipſe ſentit, & docet, Omnes fideles, & maximè Sacerdotes debere quotidie ſacram Euchariſtiam recipere ex iure, & fortaſſe præcepto diuino, debet affirmare Eccleſiæ præceptum contra Sacerdotes Græcos vim non habere; ſicuti affirmat nõ obligare præceptum ſuperioris, ne ſubditus communicet, ac ſimiliter, vt in cit. capite affirmat de coniugatis, non tenere votũ coniugum non communicandi eo die, quo actum coniugalem habent. Sed vim habeat præceptum Eccleſiæ, vt certè habet, & obliget, vt certiſſime obligat. Ex hoc ſequitur, quod Sacerdos Græcus celebrando, ob tranſgreſſionem pręcepti grauiter peccat. Hoc idem inferre licebit de ſubdito; vt infra dicemus contra iſtos authores; qui ſacram Euchariſtiam ſumit contra præceptum ſuperioris.

Deinde iam diximus in communione pares esse sacerdotes, & laicos, eandemque in vtrisque requiri puritatem, ac dispositionem, vt digne, & cum fructu communionem recipiant; & solummodo in sacerdotibus quamdam maiorem requiri ratione dignitatis, & ministerij, quæ consistit in abstinentia eorum, quæ sacerdotes ita deturpant, vt inuisos sæcularibus reddant, atque ita ab eorum ministerio isti abhorreant. Præceptum igitur dictis Sacerdotibus impositum fuit, non ex speciali puritate animæ, siue corporis, præter explicatam, in ipsis requisita, sed in poenam incontinentiæ, quia vxores, & non cęlibatum amplexi sunt, vt Sacerdotes Ecclesiæ Latinæ.

Sed adhuc responsio Pinti militat contra ipsum; nam ipse affirmat; actum coniugalem non esse impurum, non esse turpem, non immundum, sed purum, sanctum, & mundum, ac insuper meritorium, etiam si exerceatur ex delectatione, ergo non deturpat, non reddit impurum, & indispositum, sed magis purum, & dispositum Sacerdotem Gręcum. Cur ergo dicit præceptum esse illis impositum, quia in eis requirit Ecclesia maiorem puritatem, & dispositionem: nam id, quod purum est, non reddit impurum; quod sanctum est non reddit indispositum. Et ecce quomodo sua responsione, etiamsi nolit, fateri cogitur veritatem, quam negabat, scilicet quemcumque actum carnalem

nalem continere impuritatem aliquam; ratione cuius anima redditur vel parum apta, vel inepta ad purissimum Sacramentum recipiendum. Ecclesia igitur in poenam, vt dicebamus, Saerdotibus Græcis illud præceptum imposuit: ac item ne laici scandalizarentur ex quotidiana celebratione eorum, quos aliquando crederent suas vxores cognoscere. Ex quo etiam deducitur, sensum omnium fidelium esse, neminem debere accedere ad sacramentum altaris pollutione deturpatum; & hunc communem sensum similiter sequuta est Ecclesia in præcepti impositione dictis Sacerdotibus, quæ ratio non militat circa alios coniugatos, quia non supponuntur quotidie accipere sacram communionem, sicque istis præceptum imponere non debuit.

Ad quod tandem Pintus dicit de intelligentia præceptorum circa abstinentiam ab actibus maritalibus pro oratione, & communione, patebit responsio ex dicendis, & aliquo etiam modo patet ex dictis. Nunc autem solummodo considerandum est, quam vim habere possunt tot loquutiones Sanctorum, tot sententiæ authorum, tot authoritates Ecclesiæ, quibus commendatur, & suadetur puritas ab omni pollutione in receptione Eucharistici Sacramenti, quibus etiam aliquando præcluditur aliquibus aditus, & alijs ad hoc Sacramentum sæpe interdicitur accessus ob pollutiones, si vim non

ha-

habent rigorosi præcepti, ne polluti sacram communionem accipiant, habebunt saltem vim consilij, ne ita ad sacram communionem accedant. Quomodo ergo verum esse poterit, etiam his stantibus, consultius esse Sacramentum Eucharistiæ accipere, quam ab eo abstinere? non tenere votum de hoc sacramento non recipiendo cum turpitudine pollutionis, non valere præceptum superioris, ne subditus communionem accipiat?

Præceptum Apostolorum de quotidiana communione iam diximus, quo nam modo ab authoribus intelligitur, & explicatur. Apostoli namq; sciebant, vt inquit Pintus, coniuges vti matrimonio, sed etiam sciebant, & volebant, eos esse valde parcos, & modestos in vsu matrimonij, & eo solum vti, vt decebat, ad generandos filios, sicque quoties matrimonio non vtebantur, ad communionem cum alijs accedere; quæ communio poterat esse in istis frequentissima, & in aliquibus quotidiana, aut fere quotidiana: nec putabant Apostoli, vt videtur existimare Pintus de coniugatis, quod sicut passeres deberent in frequenti vsu matrimonij se habere. Et ea fortasse ratione frequentiam illam, quam alij suadent, vt coniuges vitent; Pater Pintus non dissuadet, quia huiusmodi frequentiæ actus bonos, & meritorios esse, putat, vt supra diximus, & vt tales commendat; quibus coniuges ad purissimum, & Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum

dis-

disponi videntur, sicque ne talem dispositionem impediat, frequentiam iam dictam dissuadere non audet, sed potius sua doctrina firmare conatur.

Sed redeamus ad solutionem difficultatum, quas iam supra ex aduersarijs proposuimus. Verba Dominicæ orationis. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.] Sunt illa, quibus debemus petere à Patre Cœlesti, vt Christus nos docuit, bona tum corporalia, tum spiritualia; sed si nos apti, & dispositi conuenienter non sumus, Deus nobis corpus suum non concedit, & si quis ineptè accedit, non illi à Deo datur, sed Corpus Dominicum ipse furatur, neque isti Christus per talem acceptionem resurgit, vt dicebat Augustinus, quia per sua dona, & gratiæ augmentum non assistit, atque ita qui sic accipit, neque quotidie, neque hodie; nisi materialiter; dicendus est accipere, formaliter vero, qui cum fructu accipit, & hic est, qui dignè, idest bene dispositus accipit; huic Deus dat libenter corpus suum, huic quotidie per sua dona resurgit, hunc erigit ac firmat, ne amplius in diuersa mutetur. Non ita stultis, qui ineptè ad Dominicam Mensam apparent, incautè ad Christi corpus accedunt, ac imprudenter accipiunt, siue surripiunt, & deinde vt Luna mutantur, quia vix à Christi Mensa recedunt, & nunc ad ista, nunc ad illa vitia accedunt. Ideo statim inquit Bernardus ab istorum animæ domo, vt à disciplinæ fictis Saluator effugiet: ne- Serm.1.de Assumpt. B.Mariæ.

que

que aliud est, dicit Sanctus; quàm fictionem exercere; si solùm peccata superficie tenus radant (vti isti facere solent) non intrinsecus eradicent, si pietati, & spirituali exercitationi non vacant; quid mirum si vacans illicò erit eorum domus; relinquetur enim istorum domus deserta, dum dignam Saluatoris hospitio exhibere neglexerunt: & quamuis ipsa Saluator superficie virtutis delectatus incipiat primum apponere pedem; numquid non resiliet illicò cum indignatione? numquid non effugiet clamitans, infixus sum in limo profundi, & non est substantia? virtutis enim species, & non veritas, quasi qualitas est non substantia. Hinc qui eiectus fuerat nequam, domum vacantem reperiens cum alijs septem nequioribus se ibi iterum habitans, iterum ad vitia, vt canem ad vomitum plus quam prius inducit, vt fiant nouissima istorum peiora prioribus.] Ita sentit, ita discurrit Bernardus.

Possunt etiam dicta verba Dominica intelligi, vt exponit S. Bonauentura; quod panis Cœlestis, quantum est ex se, quotidianus est, & omnibus vtilis, vt etiam dicebat S. Thomas ar. 10. sæpè citato: sed non ita respectu sumentium ob indispositiones, siue defectum præparationis; vnde petimus à Patre Cœlesti, vt det nobis virtutem, ad hoc, vt panis ille, qui est in se, & quoad suam virtutem quotidianus, fiat etiam nobis talis ex debita dispositione;

vt

vt sicut per corporalem cibum quotidianum, dum sumus bene dispositi, viuimus, & incrementum habemus in corpore, ita per cibum spiritualem, hoc idem proportionaliter acquiramus in anima: Insuper panis iste Cœlestis est quidem quotidianus, non tamen eo modo, quo est terrenus, nam alioqui deberet bis in die sumi, vt regulariter sumitur panis terrenus, quod Ecclesia Sancta interdixit, quapropter etiam optimè dispositi plusquam semel in die cœlestem panem sumere non possunt. Igitur quod panis coelestis sit quotidianus debet intelligi secundum se, secundum nos vero, iuxta proportionem dispositionis.

Imo ex hac Ecclesiæ determinatione clarè contra aduersarios infertur, non esse consultius, nec vtilius, quod omnes indiscriminatim quotidie sacrã communionem accipiant; nam si ita res se haberet, vt ipsi dicunt, adhuc melius, & vtilius esset bis in die communicare, & hoc vti pane Coelesti, sicut vtimur terreno, vt non minorem anima vtilitatem ab illo acciperet, quam corpus ab isto; attamen quia tanta frequẽtia sapit quandam irreuerentiam, quando huic Sacramento reuerentia maxima debetur; ideo Ecclesia ad hanc magis attendens, vt par est, quam ad hominum vtilitatem, interdixit duplicem in die communionem; at nec etiam ex tali prohibitione, hominum vtilitas minuitur, quæ ex desiderio, & maiori ad hoc Sacramentum præ-

P para-

paratione adhuc maior erit in vna, quam in duabus communionibus, vt ex dictis constat, & magis constabit ex dicendis; at vbi desiderium nullum, seu penè nullum, & non apta dispositio, non quotidiana, siue semel in die communio vtilis, sed hebdomadaria potius cum sufficienti dispositione, aut minus frequens vtilior erit. Hæc, quæ in declaratione verborum Dominicæ orationis dicta sunt, magis clara, & confirmata manebunt ex dicendis infra, maximè contra doctrinam Patris Pinti.

Pontifex Anacletus cupiebat (vt omnes pij Pastores, & Patres desiderare debent) restituere feruorem charitatis, qui in primis illis, tempore Apostolorum, fidelibus erat, nimis iam suo tempore imminutum, vt eo aptè dispositi ad sacram communionem (sicut in Ecclesiæ exordio) accederent: sed quia charitatis feruorem restituere Pontifex non potuit, nec etiam communionem, vt erat in principio nascentis Ecclesiæ, restituit, quia decretum ipsius effectum desideratum non habuit: ac deinde pro varietate temporum, & maiori semper imminutione charitatis, & malitiæ incremento, plura in hac re Pontificum decreta emanarunt, vt videre licet apud D. Thomam loco citato. Et hæc omnia sufficienter probant, sine dispositione, ex vi perfectæ charitatis, Eucharistiæ sacramentum recipi non debere, quia cum fructu, & animæ vtilitate non recipitur. Sed hac de re infra ex professo agemus.

Sed

Sed veniamus modo ad decretum, siue sententiam Patrum Sacræ Congregationis Concilij Tridentini condemnatoriam (vt aliqui ex aduersarijs dicunt) Episcopi cuiusdam, & vt alij asserunt, quorundam Episcoporum, qui determinarunt quosdam dies, quibus tantum, & non alijs sacram communionem coniugati, & negotiatores reciperent. Vnde inferunt; ergo Sacræ Congregationis sensus est, omnes, etiam supradictos, singulis diebus debere communionem accipere. Quod omnes isti authores loquantur de eodem decreto, & determinatione Patrum Congregationis Concilij (quamuis inter se discrepent de condemnatione vnius, aut plurium Episcoporum) patet ex assignatione temporis idest anni 1587. & ab alijs circumstantijs, in quibus omnes conueniunt; & hæc eorum discrepantia potuit prouenire ex eo, quod in originali decretum, & alia, quæ in hac materia determinarunt Patres Sacræ Congregationis, non viderunt.

Vt ergo appareat, quam inualida sint argumenta, quæ huiusmodi authores pro sua sententia adducunt, & quam bene omnia pro contraria sententia faciant, necessarium duco, hic transcribere omnia, quæ in hac re, tam ex parte Episcopi, quam ex parte sacræ Congregationis acciderunt, & quæ determinata sunt. Cum ergo Episcopus Brixiensis animaduerteret in sua Ciuitate, ac Dioecesi frequentissimum, & quotidianum etiam vsum maximæ

multitudinis virorum, ac mulierum sacratissimæ communionis, quorum multi, varijs occupationibus, & distractionibus detenti, vt præsertim sunt coniugati, & negotiatores, nullum Episcopo videbantur ex tali frequentia; vt potè non bene dispositi accedentes; retrahere fructum, dum semper eodem modo imperfectos, ac magis fortasse cerneret post multum dictæ frequentiæ tempus, quam essent in principio, ideo excogitauit talem frequentiam eisdem moderari, quos ipse, vt diximus, existimabat ob distractiones, & occupationes non bene dispositos ad sacram mensam accedere, ideoque non proficere. Sed ante quam hoc statueret, consuluit Sanctissimum Papam, an liceret aliquos dies in hebdomada determinare, quibus tantum, & non alijs possent coniugati, & negotiatores communicare: Summus Pontifex huius rei determinationem, & Epistolæ eiusdem Episcopi responsionem sacræ Congregationi super Concilium Tridentinum commisit; quæ Decretum, vt par erat, laconicè fecit circa materiam quæsitam sub anno 1587. mense Ianuarij, & eodem tempore responsum Episcopo, circa quæsitum per suam Epistolam dedit, vt sequitur.

Decretum Sacræ Congregationis Concilij Tridentini.

Obstat Concilium Tridentinum Episcopo volenti præscribere certa tempora, vt dies dominicos, quartam, & sextam feriam, quibus tantum liceat viris laicis coniugatis, negotiatoribus, & mulieribus etiam non coniugatis Sanctissimam Eucharistiam sumere, etiam ob irreuerentiam, quam potest quotidiana huius sacramenti sumptio in sua Dioecesi parere; quia antiquis temporibus, peracta consecratione, omnes, qui astabant, sumebant Eucharistiam, & ideo licitum est quotidie Eucharistiam sumere.

Epistola eiusdem Sacræ Congregationis ad Episcopum Brixiensem.

Reuerendissime Domine, consuluit amplitudo tua Sanctissimum Dominum nostrum; an laicis in Ciuitate ista, & Dioecesi negotiatoribus, coniugatis item, qui Sacrosanctam Eucharistiam frequentius, aut etiam quotidie sumunt, nec tamen alios vllo insigni in virtutibus progressu antecedere cernuntur, expediret, certos aliquos dies statuere, quibus tantummodo communicarent. Re autem huiusmodi ab eius Sanctitate ad sacram Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini interpre-

tum delata: Illustrissimi Patres vnanimi sententia, ita censuerunt.

Et si frequens, quotidianusue huius admirandi sacramenti vsus à Sanctis Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus, numquam tamen, aut sæpius illud percipiendi, aut ab eo abstinendi certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit; sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantummodo indicauit, cum inquit. Cuperet quidem Sacrosancta Synodus, vt in singulis missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent. Idque non immerito, multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob huiusmodi negotia spiritus alienationes: multæ contra gratiæ, & Dei dona paruulis elargita, quæ cum humanis oculis scrutari non possimus, nihil certè de cuiusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea quo ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus Confessariorum, secreta cordis explorantium, iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu laicis negotiatoribus, & coniugatis, quod perspicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In coniugatis autem, hoc

amplius animaduertent, cum Beatus Apostolus nolit, eos inuicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacent orationi; eos serio admoneant, tanto magis, ob sacratissimæ Eucharistiæ reuerentiam, continentiæ vacandum, puriorique mente ad cœlestium epularum communionem esse conueniendum. In hoc igitur pastoralis diligentia inuigilabit potissimum, non vt à frequenti, aut quotidiana sacræ communionis sumptione vnica præcepti formula aliqui deterreantur; aut sumendi dies vniuersè constituantur, sed magis quid singulis sit permittendum per se, aut per parohos, seu confessarios determinandum putet; illudque omninò prouideat, vt nemo à sacro conuiuio, seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur; & nihilominus det operam, vt vnusquisque digne pro deuotionis, & præparationis modo rarius, aut crebrius Dominici corporis suauitatem degustet. Quod autem de monialibus quotidie sacram communionem petentibus Amplitudo tua quærit, admonendæ illæ erunt, vt diebus ex earum ordinis instituto præstitutis, communicent: si quæ verò puritate mentis eniteant, & feruore spiritus ita incaluerint, vt dignæ quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à superioribus permittatur. Proderit etiam præter parochorum, & confessariorum diligentiam, opera quoque concionatorum vti, & cum eis constitutum habere, vt

cum fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim, de magna ad illud sumendum præparatione, orationem habeant, generatimque ostendant, eos qui ad quotidianam, aut frequentiorem salutiferi cibi sumptionem deuoto studio excitantur, debere, siue laici negotiatores sint, siue coniugati suam agnoscere infirmitatem, vt dignitate sacramenti, ac diuini iudicij formidine, discant cœlestem mensam, in qua Christus sumitur, reuereri; & si quando se minus paratos senserint; ab ea abstinere, seque ad maiorem præparationem accingere. Est autem, quod Amplitudo tua de huiusmodi in ista Ciuitate, & Diœcesi erga Sanctissimum Sacramentum deuotione gratias Deo agat, quam ipsa, adhibito prudentiæ, & iudicij temperamento, alere debebit, à suoque officio pastorali sibi maximè persuadebit, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, vt omnis irreuerentiæ, & scandali defectus in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur; quod abundè continget, si ij, qui deuoto huiusmodi studio, diuina præstante gratia, tenentur, seque sacratissimo pane frequentius refici cupiunt; suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueuerint. Quibus, Christus Dominus, qui se fidelibus manducandum, & pretium in morte tradidit, atque in cœlesti regno se præmium est daturus, pre-

camur,

camur, vt suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur. Amplitudinemque tuam, quo in hoc vnum maximè incumbere, aliaque pastoralia munia explere possit, incolumem tueatur. Romæ 24. Ianuarij 1587.

Quamuis ea, quæ statuta sunt in decreto, clara sint, clariora tamen redduntur per illa, quæ in epistola continentur. Sed quæso ea aliquantulum ponderemus. Et primo patet ex decreti verbis, quod Episcopus non determinauerat certos dies ad sacram communionem percipiendam, vt dicunt aduersarij, sed cogitabat illos determinare; & ideo dicitur in decreto: Volenti determinare.

Deinde duo in decreto dicuntur, Primum, determinare certos dies ad sacram communionem percipiendam, esse contra Concilium, quod nunquam talem determinationem fecit. Secundum, licitum esse vnicuique quotidie sacram communionem accipere, sicuti antiquis temporibus, peracta consecratione, omnes, qui astabant, communicabant, idest sacram Eucharistiam sumebant. Et in primis hæc duo, quæ in decreto dicuntur, quid probant pro aduersarijs? Certum est, singulos fidelium habere ius sumendi sacram Eucharistiam, quandocumque sunt parati: qua ratione dixit D. Thomas ar. 10. sæpe cit. Si quis quotidie ad hoc Sacramentum se paratum inueniat, laudabile est, quod quotidie sumat.] Quia vt paulò ante S. Do-

ctor dixerat; Vtile est ipsum (idest hoc Sacramentum) quotidie sumere, vt homo quotidie eius fructum percipiat, (& tandem subiungit ex Augustino) sic viue, vt quotidie merearis accipere.] Si ergo omnes habent ius, quandocumque sunt aptè dispositi ad Sacramentum hoc percipiendum, & tale ius habent ex indulto Diuino, qua ratione poterat inferior minister coarctare illud, ac liberalem Dei concessionem, fauoremque Diuinum vniuersaliter omnibus tributum; vniuersali lege omnibus in sua Diœcesi restringere, ac limitare. Quia aliqui male Dei vtuntur fauore, non sunt ij, qui benè vtuntur, priuandi: posset ad summum minister, seu Prælatus legem ferre contra eos, qui non aptè dispositi accedunt ad sacram mensam, atque ita concessione, ac Dei fauore abutuntur. Verum cum talis dispositio non sit oculis corporeis perspicua, ideo ad homines, talem legem contra Dei indulta constituere, non spectat, maximè cum in quocumque statu, & ex personis cuiuscumque conditionis reperiri possint, qui ita viuant, vt sint aptissimè dispositi ad quotidie maximo cum fructu sacram communionem percipiendam:

Quis enim negaret curiali, aut impediret, ne sacram Eucharistiam quotidie sumeret, qui vitæ institutum S. Iuonis teneret, cui negotia essent potius perpetuum amoris exercitium erga proximos, & charitatis erga Deum, & optima dispositio ad Chri-

sti corpus recipiendum, quam causa distractionis & indeuotionis, sicque minus aptæ dispositionis. Quis negasset Henrico Sanctissimo Imperatori, qui cum vxore Chunegunda, tamquam cum sorore conuictum semper habuit; qui arma pro Ecclesiæ, & Fidei Catholicæ defensione, & non pro inani gloria, aut cupiditate perstrinxit; cui quæ alijs tollunt attentionem, & deuotionem erga Deum, ipsi extollebant mentem in Deum, & disponebant, vt maxima cum vtilitate in se reciperet ipsum Deum Quis iustè coniugio copulatos, si dignè dispositi sunt ad Christi corpus quotidie recipiendum, à sacra mensa arceat; vt possunt facilè esse senes, qui regulariter ita viuunt, vt coniugio, ad Christiana obsequia sibi inuicem præstanda, & non ad carnalem vsum, vtantur. Et hac ratione in Catechismo non præcipitur parochis, ne Sacram Eucharistiam coniugatis ministrent; sed vt eos doceant, abstinere per dies aliquot ab exercitio maritali, antequam ad sacram communionem accedant, quod de ijs non dici, qui tale exercitium numquam habent, quis non intelligit? Et hac ratione Concilium Tridentinum; dies aliquos ad Sacram Eucharistiam sumendam non determinauit: multo minus inferiores Prælati id facere debent. Vnde sapientissimè, & prudentissimè Patres Eminentissimi Sacræ Congregationis dixerunt, esse contra Concilium, imò contra indultum, & fauorem Dei erga omnes; de-

terminare vniuersè dies, ad sacram communionem percipiendam.

Et ex his optimè sequitur, quod secundo loco dixerunt; posse scilicet quotidie omnes communicare, vt olim faciebant, qui sacrificio astabant. Sed hoc non est intelligendum, nisi eo modo, quo capite præcedenti, authoritate tot virorum Sanctorum, probauimus; & vt in Epistola Eminentissimorum Patrum ad Episcopum explicatur; vt scilicet fiat ab his, qui aptam, & dignam habent dispositionem, ad cibum diuinum quotidie recipiendum. Iudicet vir prudens, si quæ dicta sunt, probant hanc aduersariorum propositionem; videlicet. Omnes, qui non habent culpam lethalem, cuiuscumque sint gradus, & conditionis, siue distracti sint, aut imperfecti, & rebus mundanis addicti possunt quotidie Sacram Eucharistiam sumere, vel potius probent hanc aliam propositionem, quam authores communiter defendunt, & nos hic conamur probare. Non licet, siue non conuenit quotidie, aut frequenter recipere Sacram Eucharistiam, nisi ijs, qui aptè, & dignè sunt ad illam dispositi, alijs verò minime, etiam si culpa careant mortali. Nos non negamus optimum, & sanctum esse quotidie ad sacram communionem accedere, & maximæ hoc esse animæ vtilitatis, sed negamus hoc ita esse respectu eorum, qui ineptè accedunt; ideſt sine deuotione, sine reuerentia, sine filiali Dei timore, &

amo-

amore; sed distracti, imperfecti, passionibus agitati, venialibus onerati, & qui fœtore adhuc recentium impuritatum non solum Deo, sed etiam hominibus sunt inuisi.

Item sapientissimè Patres Eminentissimi affirmarunt, Episcopum malè excogitasse determinare dies, quibus tantum laici sacra communione reficerentur; quia in re perfectiori non sunt faciendę leges prohibitiuę pro statu personarum, sed ad summum pro aliquibus personis determinatis, in quibus conditiones necessariæ ad rem aliquam non adsunt. Sic fieri non debet lex, vt nullus ad statum Sacerdotalem ascendat; nam est omnibus certum, quod non valeret lex, qua præciperetur, vt nullus statum religiosum assumeret: nullus statum integritatis excoleret; quia quamuis status Religionis, & integritatis aliquibus non sint conuenientes, & vtiles; tamen quia ex se huiusmodi status sunt perfectiores, quam oppositi; vt constat ex Tridentino sess. 24. can. 10. ideo non possunt generatim prohiberi. Ita similiter, vt dictum est, perfectius, & vtilius est sacram Eucharistiam accipere, quam ab ea abstinere, quantum est ex parte ipsius, & absolutè loquendo, quamuis respectiuè ita non sit, ob defectus scilicet, & indispositiones multorum: ideo fieri non debuit lex generatim, & pro omnibus, ne aliquibus diebus sacram communionem acciperent. Hoc enim simile, & quasi idem esset, ac præcipere ex

tali

tali statu personarum nullus regulare institutum Religionis amplectatur, nullus cælibatum sequatur, quæ leges certissimè inutiles, & vanæ essent. Vt fuit illa Mauritij Imperatoris; ne monachi habitum assumere possent, qui milites aliquando fuissent.

Sed adhuc consideremus ea, quæ in Epistola continentur, si potius secundam, & nostram propositionem; quam primam, & aduersariorum probent. Et primo Eminentissimi Patres non negant, imò concedunt, negotia, & statum coniugij regulariter distrahere, & alienare animam, ita vt vix valeat ea exercere, quæ sunt necessaria ad sacram Eucharistiam recipiendam: sed nihilominus, quia Dei gratiæ, eiusque dona, ita possunt internè, etiam in negotiatoribus, & coniugatis operari, vt aptos se reddant, & dignè dispositos, ideò istorum, & aliorum pariter iudicium remittendum esse dicunt confessarijs, qui interna cognoscunt, & de apta, siue inepta possunt vniuscuiusque dispositione iudicare, sicque singulis, aut quotidie, siue frequenter, aut minus frequenter communionem præscribere, iuxta maiorem, vel minorem vniuscuiusque puritatem, aptitudinem, & in virtute profectum: ipsisque Confessarijs iniungunt, bene hæc omnia animaduertere in maioris, vel minoris frequentiæ concessione circa sacram communionem, ac præsertim in coniugatis, quos volunt debere à confessarijs admo-

neri,

neri, vt cessent ab operibus carnis, antequam ad sacramentum accedant, vt ita dignè ad illud se præparent; quod multo magis præstare debent, quam vt vacent orationi, sicut requirit Apostolus; cum puriori mente ad cœlestium epularum communionem sit accedendum, quam orationi vacandum. Ex quibus clare deduces, sensum Patrum esse, non debere Confessarios permittere quotidianam coniugatis communionem, qui operibus carnis incumbunt: dum enim volunt, eos à talibus operibus abstinere, vt possint aptè, ac dignè ad sacram communionem se disponere, certè nolunt, quando non se abstinent, ad sacram eos communionem accedere. Quod quam contrarium sit sententiæ Pinti de coniugatis, supra impugnatæ, manifestè patet, & nihilominus ipse authoritatem huiusmodi Patrum pro sua sententia adducit. 1.Cor.c.4.

Insuper secundo, in hac eadem dispositione magis instando, volunt Episcopum, & Parochos, atque Confessarios operam dare, vt ita omnes disponantur ad sacram mensam, vt dignè possint in ea apparere, sicut par est, & ex his, qui putantur dispositi, iuxta maiorem, vel minorem vniuscuiusque dispositionem, permittantur crebrius, aut rarius Dominici corporis suauitatem degustare.

Tertiò instant adhuc in præparatione dignè facienda, dum monent de ea Episcopum, & proponunt quibus medijs eam consequi possit, docentque

ex

ex his vnum esse, concionatores adhibere, qui dum populum ad frequentiam sacræ communionis accendunt, ex professo simul perfecta doceant oratione, ac instruant de magna ad sacramentum Eucharistiæ sumendum præparatione, per humilitatem, charitatem, & alias virtutes, quibus debent omnes se disponere, præsertim qui quotidie, aut frequenter illud sumere consueuerunt; & quod aliquando si sentiunt se aliqui minus paratos, ab ea abstineant, seque ad maiorem pręparationem accingant. Quam contraria hæc planè sunt ijs, quæ nonnulli Sanctij discipuli à concionatoribus exigunt, de quibus capite præcedenti diximus, & adhuc mox dicemus.

Quarto, quod Moniales ijs diebus communicent, qui à regula sui ordinis sunt eis determinati: si quæ vero puritate mentis eniteant, & feruore spiritus ita incaluerint, vt dignæ quotidiana sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à superioribus permittatur, nimirum, vt quotidie sacram recipiant Eucharistiam.

Tandem quinto admonent Episcopum, non debere vnica præcepti formula omnes determinare, seu pro omnibus certos dies statuere, quia nimirum negotium hoc, licet pendeat à multis circumstantijs, & conditionibus, quæ ex parte recipientis desiderantur ratione sacramenti, vt summa reuerentia, & deuotio, ac virtutum ferè omnium exercitium; tamen quia hæc oculis corporeis non sunt perspi-

cua, & possunt in multis adesse, eosque quotidie aptè disponere, ideo isti deterreri, & coarctari non debent per vnam formulam, & dies aliquos omnibus communes.

Quam multa ex his contra aduersarios inferuntur, quam multa pro nobis, imò omnia nostram sententiam, & propositionem supra positam, probant. Ipsi enim non aliam dispositionem præter carentiam culpæ lethalis requirunt: & Eminentissimi Patres exactissimam, & dignissimam exposcunt per exercitium virtutum, vt summæ puritatis, humilitatis, amoris, & aliarum, & hanc suam in huiusmodi præparatione voluntatem, tanta repetitione, tantisque medijs, siue argumentis insinuant, & explicant, vt nihil vltra; & quod maximè est notandum, illud est, quod de monialibus determinant: si enim istæ, quæ Deo quoad corpus, & animam dedicatæ sunt, & Christo Dei filio desponsatæ, & à rebus mundanis abalienatæ; ad hoc, vt quotidie Sacramentum Corporis Christi recipiant, debent, ex sententia dictorum Patrum, enitere magna mentis puritate, & magno spiritus feruore incalescere: existimabuntne ipsi sufficere in alijs solam culpæ lethalis carentiam ad Sacramentum hoc quotidie recipiendum? Affirmabunt posse quotidie accedere ad Christi Mysteria, qui sæpe illicitis impuritatibus dant operam; quando negant, debere eos accedere, qui à licitis non se abstinent?

nent? Affirmabunt quotidie licitè accedere ad Christi corpus recipiendum, qui sunt animo distracti, corpore torpidi, ac turpes, & mente non puri; quando tantam in omnibus requirunt dispositionem, vt si minus paratos se aliqui sentiant aliquando, volunt, debere tunc abstinere, & ad maiorem se præparationem accingere, ac secundum maiorem, aut minorem deuotionem tardius, crebriusque quemque Dominici corporis degustare suauitatem? & nota, quod non dicunt; non paratos; sed minus paratos, idest non cum tanta deuotione, cum tanta à rebus mundanis abstractione, cum tanta puritate, cum tanto virtutum exercitio, vt par est, vt necessarium est, ad Diuinissimum Sacramentum recipiendum, in quo, vt Patres dicunt, Christus sumitur. Et nota etiam, quod isti sunt Iudices (in sententia Pinti) ad verum sensum Concilij, & rerum fidei nobis aperiendum.

Eminentissimi Patres asserunt, iudicium, & determinationem maioris, vel minoris frequentiæ sacræ communionis committendam esse confessarijs, ac rectoribus animarum, vt iuxta singulorum hominum dispositionem, quam ipsi cognoscunt, dictam frequentiam determinent. Sanctius verò, eiusq; sequaces hoc negant, & confessarios arguunt, vt iniustos, & sicut impios iudicant, si eos, qui sine mortali culpa sunt, ad sacram mensam non sinunt accedere. Patres non concedunt claustralibus

quo-

quotidianam communionem, nisi ex obedientia superiorum. Et prædicti authores hoc non admittunt, sed superioribus in hac re subditorum obedientiam negant.

Patres Congregationis volunt, concionatores debere docere omnes, & admonere de magna præparatione per reuerentiam scilicet, deuotionem, & virtutum exercitium, qua debent ad Christi corpus sumendum accedere. Et qui Sanctium sequuntur hoc negant, & aliquibus in locis, refertur, quod pactionem faciant cum concionatoribus, vt de sumptione frequenti, & vtilitate Eucharistici Sacramenti perorent, nihil verò de præparatione loquantur: haud digna sanè concio, minus digna conuentio, in qua de sola vtilitate, soloque commodo vilissimæ creaturæ debet esse sermo, nullus verò de honore Deo debito, de reuerentia erga Creatorem.

Tandem nolunt Patres vnam esse pro omnibus formulam, & eosdem pro omnibus dies ad Sacram Eucharistiam sumendam, sed diuersam, secundum diuersam hominum dispositionem, & præparationem. Et Sanctius, eiusque discipuli volunt, vnam esse pro omnibus regulam; esse nimirum sine culpa graui; eosdem omnibus dies, idest, quotidie omnes communicent. Ecce quomodo isti authores exprefsè, ac directè opponuntur ijs, quæ derminata sunt à Patribus Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, & tamen non verentur deter-

minationes eorumdem Patrum pro sua sententia adducere. Deduces ex his quam vana sit istorum sententia pro qua, & in cuius probatione ea ipsi adducunt, quæ eandem reprobant sententiam. Sed adhuc ad examen vocemus, si quæ alia argumenta contrarij pro sua sententia proponunt.

CAPVT V.

Quid senserint Concilia, & nonnulli Doctores de quotidiana Sacramenti Eucharistiæ sumptione.

CONCILIVM Tridentinum sess. 22. c. 6. habet hæc verba. Optaret quidem Sancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus vberior proueniret.] Ex huiusmodi Concilij verbis inferunt aduersarij, mentem illorum Patrum fuisse, quod omnes quntidie sacram sumant Eucharistiam.

Et fatendum quidem est, illos Patres hoc desiderasse, & id, quod est perfectius, exoptasse; sicuti si quis diceret; Optarem, quod omnes seruarent castitatem: hoc desiderium non dicit complementum in singulis personis, quia moraliter est impossibile, & quam-

& quamuis castitatis status perfectior sit, statu matrimonij, respectiuè tamen ad personas aliquas singulares non ita: atque ita, qui optat, quod perfectius est in communi, optat illud terminis habilibus, & existentibus conditionibus necessarijs, aut conuenientibus; & hoc de desiderio, quod habebant Patres Concilij, est manifestum; nam alioqui liceret inferre inferre, Patres desiderasse, vel quod fideles pluribus vicibus eodem die sacram communionem reciperent, quod est prohibitum; vel quod nullus fidelium eodem die pluribus Missis assisteret, quod non est prohibendum, neque desiderandum. Ideo cum exequutio rei non sit de facto possibilis in omnibus, prudentissimè dixerunt Patres: Optaret Sacrosancta Synodus, & non, Optat, quia obiectum desiderij temporis imperfecti non est de re absolutè possibili, sed sub conditione. Vnde cum modo charitas in fidelibus frigeat, & in illo haud sit feruore, vt erat in Ecclesiæ exordio, quando ferè omnes, Missæ adstantes, communicabant; sicque modo ex defectu dictæ charitatis sit impossibile, quod omnes, qui Missis assistunt, communicent, ideo dixerunt, se desiderare, tales esse omnes (idest cum primo feruore charitatis) vt possent modo percipere vberiorem fructum Sacrificij per realem sumptionem Diuinissimi Sacramenti, vt olim fideles percipiebant; non tamen actualiter id velle, quod moraliter erat, estque impossibile.

Sed

Sed adhuc audi, quod Patres ibidem subiungunt. Tamen si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos cummunicat Sacramentaliter, vt priuatas, & illicitas, non damnat, sed probat, atque adeo commendat.] Ex istis, & sequentibus verbis eiusdem Concilij in eodem capite patet, intentionem Patrum non fuisse commendare, multo minus mandare communionis frequentiam, sed tantum occasionaliter illa priora verba protulerunt, cum solum intenderent ibi confutare, ac damnare hæresim quorundam Nouatorum, qui asserebant Missas priuatas esse inutiles, dum solus Sacerdos in ipsis communicat, quia Mensa Eucharistica est instituta à Christo Domino, vt communis, ac pro omnibus, & non pro particulari, & priuata persona. Hoc reijciunt, & damnant in illo Capite Patres Concilij; & adducunt rationes, quare Missæ illæ non sunt inutiles, nec sacrificium, seu Mensa priuata dicenda sit, etiam si sacramentaliter solus Sacerdos sacrificans communionem accipiat. Hoc adhuc magis patet ex Canone octauo; vbi Patres Concilij sequenti anathemate dictos reijciunt Hæreticos, videlicet. Si quis dixerit Missas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas, anathema sit.] Igitur in citato loco Patres Concilij nõ quotidianam communionem simpliciter commendare intendunt, sed hæresim damnare.

Sed

Sed demus aduersarijs intentionem Patrum fuisse commendare frequentem, siue etiam quotidianam communionem. Quonam pacto ipsi ex dictis verbis suam sententiam probant, secundum illam partem, iu qua à cæteris dissentiunt; nimirum; Non requiri aliam dispositionem, nisi tantummodò peccati lethalis carentiam. De hac dispositione ibi Patres Concilij non loquuntur, imò saltem implicitè contrarium significare videntur, vt dicebamus, videntur enim desiderare feruorem charitatis, qui erat in primis Christianis, quo mediante, sicut tunc dignè omnes parati erant ad sacram Eucharistiam quotidie recipiendam, ita essent modo: sed quia modo non omnes ita; ideo ratione impossibilitatis, modo non optant, sed optarent: quod tunc erat in præcepto ratione facilitatis.

At aduersarij non quiescunt, sed dicunt secundam partem suæ propositionis, siue suæ sententiæ probari ex alia loquutione eorumdem Patrum Concilij sess. 13. cap. 7. vbi adducendo Patres verba Diui Pauli 1. Cor. c. 11. Probet se ipsum homo &c. videntur significare, non aliam probationem, siue præparationem, ad hoc Sacramentum dignè recipiendum, requiri, quam emundationem à peccato mortali, mediante pœnitentiæ Sacramento.

Sed quam maleintelligant, siue explicent aduersarij hanc Patrum Concilij, & D. Pauli scripturam:

infra

infra cap. 9. patebit, vbi ex professo inquiremus, an sola carentia peccati lethalis sit sufficiens dispositio ad sacram Eucharistiam cum fructu percipiendam. Hìc solum dicam non deesse authores, qui Patrum, & Conciliorum authoritatibus efficacissime probant, loca citata D. Pauli, & Tridentini debere intelligi de probatione non solum à mortalibus, sed etiam à venialibus culpis, ita vt qui à venialibus etiam non se mundat, indignè accipiat, & in iudicium sibi manducet, & bibat: quamuis hoc non intelligant eodem modo de peccatis venialibus quo intelligunt de mortalibus, sed proportionaliter, nempe quod non se probando homo à peccatis mortalibus, actualiter in iudicium manducat, quia in actualem condemnationem accipit; at verò non se probando à venialibus, aptitudinaliter, seu dispositiuè in iudicium manducat, quia ita reddit se aptum, & dispositum, vt à Deo deseratur, sicque in grauia peccata incidendo, in damnum, ac damnationem Sacramentum acceperit, quod ad vtilitatem, & salutem existimabat accepisse.

Hanc sententiam non obscurè probant aliquæ Sanctorum Patrum authoritates, quas supra contra aduersarios adduximus; & magis clarè probata videri potest apud de Aponte loco sæpe cit. in sapientiam Salomonis. Cui sententiæ videtur adhærere Eminentissimus de Lugo agendo de Sacramento Eucharistiæ disp. 17. sec. 4. vbi adducit verba

Ma-

Magni Gregorij, quibus Sanctus exponit sensum illius loci D. Pauli. Probet se ipsum homo &c. eisque aperte Sanctus Pontifex significat, D. Paulum loqui de probatione à venialibus. Et ex his inferunt isti authores, sed magis expressè de Aponte; Sanctium eiusque sectatores non bene intellexisse; sicque male explicasse verba Concilij, & D. Pauli, adducendo pro sua sententia, quod est contra illam, vt magis clarè infra constabit, tum ex eodem capite adducto Concilij, tum ex sequenti eiusdem.

Sed ponamus hìc aliquid de Concilijs antiquis, vt cognoscamus, si pro aduersarijs, vel contra illos loquantur. In Concilio Cabilonensi sub Carolo Magno celebrato, quod habetur tom. 3. Conciliorum; extant sequentia verba. In perceptione corporis, & sanguinis Domini magna discretio habenda est; cauendum est enim, ne si nimium in longum differatur, ad perniciem animæ pertineat, dicente Domino: Nisi manducaueritis &c. Si verò indiscretè accipiatur; timendum est illud, quod ait Apostolus: Qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. Iuxta eiusdem ergo Apostoli documentum, probare se debet homo, & sic de pane illo manducare, & de calice bibere, vt videlicet abstinens aliquot diebus ab operibus carnis, & purificans corpus, animamq; suam præparet se ad percipiendum tantum Sacramentum, exemplo Dauid, qui nisi se fassus fuisset, ab-

stinuisse ab opere coniugali ab heri, & nudius tertius, panes propositionis nequaquam à Sacerdote accepisset.] Patres huius Concilij affirmant, neque in longa tempora sacram communionem esse differendam: ne ex longa inedia huius viuifici panis anima à cælesti vita deficiat; neque nimia frequentia indiscriminatim ab omnibus esse accipiendum panem cœlestem: ne ita indiscetè, idest debita deficiente animæ dispositione, & corporis puritate, ponat se in periculo manducandi in iudicium, & mortem.

Ecce duo manifestè contra aduersarios, nam ipsi volunt, debere omnes quotidie sacram sumere Eucharistiam, ad quod affirmant, sufficere solam culpæ mortalis carentiam. Patres neque frequentiam nimiam, neque nimiam abstinentiam volunt. Itemque præter puritatem animæ à graui culpa, aliam etiam corporis requirunt, aliamque etiam animæ puritatem vltra illam, quæ est à culpa mortali; qua namque alia ratione debet homo, per istos Patres, pluribus diebus ab operibus carnis vacare, & se ad sacram Eucharistiam præparare, nisi vt orationi vacet, & per pœnitentiam, & bonorum operum exercitium mundet se ab alijs imperfectionibus, & ita maiorem, ac debitam deuotionem concipiat, quo tandem modo aptè, ac dignè ad sacrã Eucharistiam accedat, & ita eam recipiat in salutẽ & vitam; & non in condemnationem, & mortem,

Et

Et si aduersarij adhuc contendant, hanc maiorem puritatem, & præparationem, quam dicti Patres Concilij requirunt supra carentiam culpæ mortalis, esse solum de consilio, non de præcepto, eamque, vt vtilem, non vt necessariam commendare. Adhuc etiam verum erit contra eos, quod saltem ex consilio, vt optimo modo, & sine aliquo animę periculo; imò cum eius fructu, quisque ad sacram communionem accedat, melius, & tutius est, non ita frequenter accedere, maximè qui omnimodè dignam dispositionem non habent, vt aduersarij dicunt; nimirum omnes, ac singulos quotidie ad sacram communionem accedere cum sola culpæ lethalis carentia; melius tutius, atque salubrius esse consilium; vel ergo in hac re dicti Patres Concilij errarunt, vel isti authores errant, vt certè errant, dum suum consilium tot Patrum consilio sapientissimorum, quibus Spiritus Sanctus astitit, sanius, & salubrius putant, illorumque consilio pręferunt.

Præterea dicti Patres aliquid vltra consilium in citatis verbis velle videntur, vt consideranti patebit: nam tempus proportionatum, ad dignam dispositionem faciendam, ne quis in detrimentum animæ recipiat, non requiritur ex consilio, sed ex præcepto, siue necessitate: dixissent enim Patres, præparationem ad tantum Sacramentum percipiendum, fieri debere prædicta cum diligentia,

vt maiori cum fructu, & vtilitate illud quisque recipiat; non verò ne in iudicium sibi manducet, & bibat, vt iam dixerunt. Igitur vltra consilium, aliquid aliud indicare voluerunt, nimirum, ne cum actuali, & præsenti, vel consequenti, & futuro animæ damno, sed cum fructu, & vtilitate hoc tantum Sacramentum quisque recipiat, præparari debere cum omnimoda puritate animæ, & corporis, per carentiam omnis peccati, omnisque impuritatis. Si hæc, quæ à Patribus citati Concilij dicta sunt, faueant aduersarijs, vel potius communissimæ sententiæ, ac sanctissimæ omnium verè piorum authorum opinioni, ac doctrinæ, alij iudicent.

Sed relinquamus modo id, quod spectat ad necessariam præparationem, ne quis in iudicium hoc Eucharistiæ Sacramentum sumat, & persistamus in solo saniori consilio; ac vltra videamus, vtrum sanius consilium sit, vt dicit Sanctius, & sequaces; Omnes quotidie sumere Christi corpus, dum sine culpa mortali sunt; an potius, etiamsi tali culpa careant, sanius sæpissime consilium sit à communione abstinere. Audiamus quid dicant hac de re Patres Concilij Eliberitani, quod Concilium habetur tomo 1. Conciliorum; & fuit celebratum eo tempore quo frequentia communionis adhuc multum vigebat, idest tempore primitiuæ Ecclesiæ; fuit enim celebratum circa tempora Concilij Nicæni

sub

ſub Silueſtro Pontifice, & Conſtantino Imperatore. In hoc Eliberitano Concilio per plures Canones, plura circa ſacram communionem ſtatuta ſunt, quæ an ſint per modum præcepti, ſiue conſilij, nolo iudex eſſe; ſaltem erunt per modum conſilij, quod certè conſilium, nemo ſanæ mentis non fatebitur; præferendum eſſe conſilio Sanctij, eiuſque diſcipulorum.

Nam Canone 1. non ſolum Patres illi negauerunt communionem per totam vitam in idololatriam relapſo, ſed nec etiam in articulo mortis dandam eſſe ſtatuerunt. Item Can. 3. Flaminibus, ſi poſt pœnitentiam fuerint mœchati, vlterius eis dandam non eſſe communionem. Item Can. 5. loquendo de domina, quæ ita flagellat famulam, vt moriatur, & dubium ſit, an actione, & voluntate flagellantis, illa obierit, vel caſu id acciderit; ſic aiunt. Si voluntate, poſt ſeptem annos; ſi caſu, poſt quinque annorum tempora, acta legitimè pœnitentia, ad communionem admittatur. Inſuper idem Concilium mandat, vt omnis homo ante ſacram communionem à propria vxore abſtinere debeat tres, aut quatuor, aut plures dies. Eritne ſanius conſilium affirmare, Omnes poſt quodcumque peccatum, etiam ſacrilegæ impuritatis, per ſacramentum pœnitentiæ deletum, ſanctiſſimam ſtatim Euchariſtiam recipere poſſe, etiam ſi nulla adſit neceſſitas? imò hanc quotidie accipiendam

eſſe,

esse, etiam si quotidie quis in similia peccata incideret, eaque per poenitentiæ sacramentum ante communionem expiaret? Quam longè hoc consilium distet, imò quam contrarium sit supradictorum Patrum consilio, nemo non videt; & qui ita videt, vt sciat cognoscere, & æstimare dignitatem sacramenti Eucharistiæ, atque ita qua puritate, qua deuotione, quaue reuerentia debeat vnusquisque ad illud recipiendum accedere, sciet etiam cognoscere, & iudicare quorumnam sanius sit consilium.

Sed Pater Pintus Discursu 6. cap. 4. nu. 29. non admittit Canonem illum huius Concilij, in quo Patres loquuntur de abstinentia ab actu maritali ante perceptionem sanctissimæ Eucharistiæ, sicut & alios nonnullos eiusdem Concilij, qui apertissimè contra suam sententiam sunt: hos enim Canones affirmat, non esse dicti Concilij, sed ab aliqua priuata persona compositos, & Concilio appositos. Et putat hoc euidens esse, tum ex eo, quia huiusmodi Canones opponuntur Canoni, & præcepto Apostolorum de communione quotidiana: tum etiam quia videntur inter se pugnare, & aliquam contradictionem habere, nam in aliquibus ex ijs prohibentur nonnulli communione, & deinde in Canone 28. affirmatur, esse voluntatem Patrum Concilij, quod, qui quotidie non recipiunt sacram communionem, excommunicentur ab Episcopis.

Et

Et tandem in alio Canone Patres Concilij excommunicant illos, qui non communicant in Pascha Resurrectionis, Pentecostes, & Natiuitatis Domini. Et ex isto vltimo Canone dicit Pintus, ostenditur manifestè, nullum ex eis fuisse à Patribus ordinatum, quia non debebant addere excommunicationem contra non communicantes tribus diebus prædictis, qui excommunicationem iam ordinauerant contra eos, qui omnibus, & singulis diebus sacram Eucharistiam non recipiebant.

Verum, quam Pintus habet euidentiam de falsitate dictorum Canonum, existimo alios non habere, præsertim ex rationibus, quas ipse adducit, quæ non solum non ostendunt euidenter, sed nec probabiliter falsitatem eorum; maximè cum Canones huius Concilij non sint contrarij, sed potius conformes Canonibus, ac determiaationibus aliorum Conciliorum, Patrum, & authorum, vt ex dictis patet, & semper magis patebit ex dicendis; nec Canoni, & præcepto Apostolorum opponuntur, sed conformantur, quia præceptum istorum debet intelligi secundum ἐπιείκειαν, siue æquitatem; vt iam explicuimus, & probauimus, & vt semper intellectum, & vsu firmatum est in Ecclesia, & non eo rigidissimo modo, quo vult Pintus, quia si ita deberet intelligi, omnino vanæ fuissent tot constitutiones, leges, & ordinotiones, ne aliqui sumerent sacram communionem, siue vt ad tempus ea priua-

priuarentur, de quibus supra diximus, & omnes, qui illas fecissent, vel eis vsi essent, errassent, quod affirmare sine temeritate non esset. Legantur vitæ Pontificum, præsertim Innocentij Tertij viri doctissimi, & sanctissimi, qui multos ad tempus, vel etiam vsque ad vitæ finem sacra communione priuauit, hoc idem, & alij plures fecerunt cum delinquentibus, hanc scilicet eis iniungendo poenam, etiam postquam resipuerant, & Pontificiam delictorum absolutionem obtinuerant.

Deinde quam oppositionem Canones huius Concilij inter se habeant, non apparet, imò valdè cohærentes, & consequentes videntur esse, vt ex ipsismet verbis Pinti loco citato facilè cognosci potest, et si ipse bene considerasset verba Canonum, etiam ea, & eo modo quo affert num. 29. cognouisset, neque contradictionem, neque superfluitatem in eis esse. Quæ enim contradictio, aut superfluitas potest esse in hoc, quod est ostendere voluntatem, quod Episcopi excommunicent illos, qui alienabantur à pietate christiana per inediam cibi coelestis, quo semper nutriri debebant, dum non impediti; sed dispositi essent, vt conueniebat, ad quam omnes dispositionem conari oportebat: & quod deinde ipsimet Patres Concilij ex communicarent eos, qui tribus dictis diebus maximæ solemnitatis non communicarent. In his enim solemnitatibus non communicare, visum est illis Patribus non so-

lum

lum indicare alienationem à pietate christiana, sed quandam sapere impietatem; quare tunc ex se, qui tam longe à pietate aberrassent, ex communicare voluerunt; pro alijs vero diebus remiserunt Episcopis, vt si eis videretur, qui non communicabant, excommunicarent. Similiter voluntas, quam ostendunt, excommunicari eos, qui singulis diebus sacram Eucharistiam non sumebant, debet intelligi de ijs, qui prohibitionem non habebant, sicuti dictum est de intelligentia erga præceptum Apostolorum: & quid simile de facto ex Ecclesia habemus, quæ sub censura præcipit paschalem communionem omnibus fidelibus, quam tamen non incurrunt, qui ab eadem Ecclesia à sacra communione repelluntur, vt sunt aliqui publici peccatores.

Sed ea, quæ iam dicta sunt ex Concilijs, fortasse non erit hic incongruum confirmare; sicut, & antiquiorum Patrum consilium, aliquorum recentiorum Authorum, & Patrum consilio, & authoritate magis roborare. Vittoria de Eucharistia n.85. & Petrus Soto lect.9. Adhærendo consilio Dionisij Carthusiani, & Alberti dicunt, aliquando à sacra communione abstinendum, ne aliquibus Sacramentum assiduitate vilescat, & vt aliquibus erga illud deuotio, & reuerentia magis crescat: ac eos, qui ad sacram communionem per abstinentiam à coitu se præparant, non debere prohiberi de men-

se in mensem. Dominicus Soto de Eucharistia quæst. 1. ar. 10. non vult coniugatos plus quam semel in hebdomada communionem accipere; in quo videtur adhærere Diuo Isidoro cap. 78. de Ecclesiastico Officio, dicenti; Coniugatis autem abstinendum est à coitu, pluribus diebus orationi debent vacare, & sic deinde est ad corpus Christi accedere.] Ouandus de hoc Sacramento disp. 12. dicit, Indecens esse vno die post alterum laicos communicare: Caetanus, S. Antoninus, & alij innumeri simili modo loquuntur, videantur apud authores, qui de hac materia scripserunt.

Et addit Eminentissimus de Lugo loco supra citato sec. 2. Eiusdem sententiæ esse omnes Societatis authores, quæ Societas, quamuis ad Sacramentorum exercitium sit satis propensa, cum ipsorum frequentia Sacramentorum ab eius Patriarcha Sancto Ignatio incrementum acceperit, vt in istius legitur historia; nihilominus quo ad quotidianam communionem magna cautela procedit, nec eam concedit, nisi personis probatæ vitæ, & eximiæ virtutis testimonio præeunte; & hac de re adest, inquit Lugus Regula 26. Sacerdotum, qua præscribitur omnibus societatis confessarijs, ne sint faciles, in quotidiana communione poenitentibus concedenda, sed potius coniugatos moneant, ne crebrius, quam octauo ad summum die accedant. Et cum quidam tentauerit, vt hæc regula abrogaretur, nihil

pro-

profecit, quia noluerunt prudentissimi Patres Societatis à consilio dato, & ordinatione satis cautè à primis Patribus cęlesti lumine illustratis commendata, ob rationes cuiusdam minus stabiles, & reuerentiæ Deo debitæ incongruas, recedere: & addit Lugus, in his materijs moralibus à communi sensu, & opinione Doctorum, præsertim prudentum, & piorum, recedere, non potest esse sine magno periculo, & nota maximæ temeritatis.

Vltimo tandem loco Concilij Tridentini oportet quamdam considerate doctrinam. Nam Patres huius Concilij sess. 25. cap. 10. de Regularibus, & Monialibus; Præcipiunt Episcopis, alijsque Prælatis, apponere in constitutionibus Monialium, vt semel in mense sacra communione reficiantur, vt hoc salutari præsidio muniant se, ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter superandas.] Ecce sapientissimi, & prudentissimi illi Patres, quibus aderat Spiritus Sancti virtus, ad eorum determinationes in bonum vniuersalis Ecclesiæ dirigendas; non audent obligare, nisi semel in mense, nec quascumque personas, sed Sanctasmoniales, quarum vita tota Deo dicata est, & à rebus mundi huius omnino abstracta. Et tamen inueniuntur hodie, qui omnibus quotidie indiscriminatim concedũt sacratissimam communionem, imò ad hanc veluti cogunt; & audent affirmare, hoc suum consilium sanius, & salubrius esse, quam consilium omnium

Authorum, Patrum, & Conciliorum; nec desunt etiam, qui quodamodo afferant, omnes tenori ad sacram Eucharistiam quotidie recipiendam; vt infra videbimus; atque hæc possunt in hoc capite pro nobis, & contra aduersarios esse satis.

CAPVT VI.

Proponuntur, & soluuntur aliqua argumenta Patris Velasquez, Pinti, & aliorum Sanctij discipulorum contra nostram doctrinam.

EX supra dictis, præsertim cap.4.& 5. infertur, communionem quotidianam ob indispositiones, vel non sufficientem dispositionem subiecti, non esse indiscriminatim omnibus conuenientem, & concedendam, etiam si reperiantur sine culpa mortali.

Contra hanc nostram doctrinam insurgit vir quidem doctus, & pius Pater Antonius Velasquez Pintus, qui deuotionis affectu erga Eucharistiæ sacramentum plura dixit, & scripsit in suo Thesauro de sacramentali Manna à Christo fidelibus dato, vt singulis diebus omnes ex eo comedant, & saturentur: Quæ videntur modum proportionatum non ha-

habere, & terminos conuenientis pietatis excedere; vt patebit, proponendo, & soluendo eius rationes contra nostram doctrinam, & explicando eiusdem expositiones, & solutiones, quibus conatur ad nihilum redigere, seu potius eludere firmissimam piorum Doctorum sententiam, ac doctrinam.

Et primo, vt Pintus ostendat, male nos docere, solum gratiæ statum sufficientem non esse dispositionem ad sacram communionem, inquit. Non maior dispositio requiri debet ad recipiendũ Christi Corpus sacramentatum hic in terra, quam requiritur ad fruendum in Cœlo corpore eiusdem glorificato; at sola gratia ad hoc sufficit; ergo & ad illud sufficiens erit; non enim plus requiri debet ad medium, quam ad finem, receptio autem Corporis Christi in via est medium, vt perueniamus ad fruendum eodem in Patria, quia Corpus Christi sacramentatum est pignus æternæ gloriæ, sicque fruendi Christi corpore glorificato.

Confirmat primo, quia per quemcumque minimum gratiæ gradum efficimur, vt inquit Diuus Petrus, Diuinæ consortes naturæ; Et hoc est donum maximum, & pretiosissimum, quod potest Deus dare, & dat hominibus, vt idem affirmat Apostolus. Ergo per hoc solum gratiæ donum aptissimi erimus ad Christi corpus recipiendum. Pet.2.c.1.

Confirmat secundo, quia quicumque gratiæ sanctificantis gradus, est proportionata, & digna

idſ-

dispositio, vt recipiatur in hominis animam Spiritus Sanctus, imò omnes tres personæ Sanctissimæ Trinitatis, ergo erit etiam proportionata, & digna dispositio, vt recipiatur Christi Corpus sacramentatum, ergo sola gratia, sine re alia superaddita, sufficiens dispositio erit ad sacram Eucharistiam, maximo cum fructu recipiendam.

Sed responsio ad has Pinti difficultates difficilis non erit. Et primo ad argumentum respondeo. Plus requiri ad recipiendum in terra Christi Corpus sacramentatum cum fructu, quam ad fruendum eodem in Cœlo glorificato. Ratio est, quia ad secundum sufficit, Hominem decedere ex hac vita cum iure filiationis, quod ius tribuit gratia, quæ, cum sit participatio Diuinæ naturæ, reddit hominem eiusdem quodammodo naturæ cum Deo, facitque illum Dei filium, saltem adoptiuum, sicque per gratiam dicuntur homines Dei filij adoptiui, si autem filij, vt inquit Apostolus, & hæredes, hæredes quidem Dei, & cohæredes Christi. Igitur cuicunque in gratia decedenti fruitio debetur Corporis Christi, eiusque Diuinitatis, vt quibuscumque filijs ratione ipsius filiationis hæreditas Patris debetur: Et hac ratione gratia per se immediatè, ac formaliter dicitur, estque pignus vitæ æternæ: non ita vero Corpus Christi sacramentatum, quod quamuis dicatur etiam pignus vitæ æternæ; hoc illi non conuenit immediatè, & formali-

maliter, sed mediatè, & efficienter, per collationem, scilicet gratiæ in animam, si autem hanc producere non valet ob subiecti indispositionem, & incapacitatem, non erit tunc pignus vitæ æternæ, sicut in ijs, qui sunt malè dispositi, non vitæ, sed mortis æternæ est quodammodo pignus, quia isti, vt inquit Apostolus, in iudicium, & condemnationem sumunt Christi Corpus. Hinc Bernardus asseruit: Nunc in Ecclesia quibusdam Corpus Domini est vita, quibusdam vero est poena, & supplicium peccati.] D.Bernar. serm. 28. ad sororẽ de comm.

Quod autem ad hoc, vt Sacramentum Eucharistiæ conferat suos effectus animæ (quorum præcipuus est gratia habitualis) requirat aliquam dispositionem supra statum gratiæ, est certum apud omnes Theologos cum D. Thoma, qui exposcit in adultis ad gratiam sanctificantem, vel primo producendam, vel augendam per quodcumque Sacramentum, dispositionem aliquam. Et ratio Sancti Doctoris est: vt prima secundæ qu. 112. ar. 2. in corp. & 113. ar. 3. in corp. quia nulla forma produci, aut conseruari potest, nisi in materia disposita iuxta modum, & conditionem rerum; vnde cum homo adultus sit liberi arbitrij, & per hunc moueatur, & se disponat; non tribuit Deus homini adulto formam iustificantem, nisi ipse per suos actus se moueat, & disponat ad talem formam, iuxta illud Prouerb. 16. Hominis est præparare animam; saltem

tem per actum quo causam acceptet, quæ debet formam gratiæ conferre: igitur gratia habitualis, quæ respectu Sacramentorum, quæ dicuntur viuorum, prærequiritur in anima, non est de se integra, & sufficiens dispositio ad hoc, vt Sacramenta nouam gratiam conferant, sed se habebit respectu ipsorum, vt materia, siue subiectum simul cum natura rationali, siue conditio talis naturæ, vel ad summum, sicut inchoata dispositio, vt sacramenta viuorum suam formam conferant subiecto, atque in isto requirunt adhuc dispositionem iuxta proportionem formæ, quæ conferri debet, & conditionem causæ à qua debet conferri, & naturam subiecti, cui debet conferri. Cum igitur, vt patet ex dictis. & magis infra patebit, Eucharistiæ Sacramentum, ad gratiam conferendam, requirat in subiecto dispositionem per actus hominis, non solum acceptationis sed magnæ etiam deuotionis, reuerentiæ, & amoris; hinc est, quod gratia de se sola non est sufficiens, ad hoc, vt homo Christi Corpus hic in via cum fructu recipiat, sicut sufficiens est, ad hoc, vt illo in patria fruatur ex ratione iam dicta.

Et sanè si argumentum Pinti vim haberet, sequeretur, quod sicut nullus fruitur Christi Corpore in Cœlo, etiam si decedat in gratia, antequam sit totaliter mundus, & purus ab omni iniquitate, & peccato etiam veniali leuissimo, vel minimo; quia in illam Sanctam Ciuitatem nullus coinquinatus,

natus, & immundus, vt inquit Ioannes, intrabit. Apoc. c. 2.
Ita nullus posset Christi Corpus hic in terra recipere, quamuis gratiam habitualem haberet, nisi mundus esset ab omni peccato, etiam veniali. Sed Pintus ait hoc non requiri in terra; quia alioqui numquam posset homo Christi Corpus sacramentatum recipere, cum in hac vita, vt ex pluribus Sacræ Scripturæ locis habemus, nullus hominum sine venialibus viuere valeat.

Sed hæc responsio in primis destruit eius paritatem de sufficientia solius gratiæ in via, & in patria, vt patet. Deinde falsa est, quia potest homo pro aliquo breui tempore esse sine vlla culpa, etiam veniali, & tunc posset recipere Eucharistiam cum omnimoda puritate: est expressa doctrina Diui Thomæ, quam communiter sequuntur Theologi; quia videlicet homo non semper venialiter peccat, cum libertatem habeat non peccandi, & singula venialia vitandi: potest ergo cum Dei gratia pro aliquo breui tempore venialia vitare, saltem dum perseuerat in actu amoris Dei super omnia, vel perfectæ contritionis, quia si huiusmodi actus talis sunt conditionis, vt deleant culpas, & mundent subiectum ab omnibus habitualibus peccatis, quæ in illo reperiuntur, multo magis impedient commissionem actualium peccatorum, dum ipsi permanent, & perseuerant in hominis voluntate. Et ecce quomodo posset homo reperiri sine vlla culpa, etiam

veniali, quo tempore si reciperet Eucharistiam, iam reciperet hìc in terra Christi corpus sacramentatum ea cum puritate, qua per gratiam fruiturus est in Cœlo corpore eiusdem glorificato. Et hoc fortasse voluit D. Thom. 3. p. q. 80. ar. 8. ad 6. quando dixit; Maximam requiri deuotionem in ipsa Sacramenti sumptione ad percipiendos omnes fructus huius Sacramenti.] Sed tantam puritatem, neque Pintus, neque alij Sanctij sectatores requirunt: ad minus ergo, si volunt, quod paritas proposita in argumento vim aliquam habeat, concedere debent, quod sicut homo in Cœlo, simul cum gratia, seu aliquo, quod stat loco gratiæ, quam habebat in terra, necessè est, vt habeat omnimodam puritatem ad Christi corpore fruendum; ita necesse erit, vt hìc in terra faciat ipse quantum potest, & eam conetur maiorem habere puritatem, & dispositionem, quæ haberi potest, vt cum aliqua proportione puritatis Christi Corpus possit nunc recipere, & fructus eius percipere, vt his mediantibus cum omnimoda postea puritate eodem in Cœlo fruatur.

Pintus Discursu 5. cap. 10. dicit contra Caetanum, & quidem bene; non esse necessariam in communione attentionem, & deuotionem actualem, vt etiam nos infra dicemus: quia Deus non debuit alligare fructum, saltem præcipuum, sacræ communionis conditioni, quæ, ob imbecillitatem hominis, non stat in potestate eius: ex qua doctri-

na facile infertur, quod ob dignitatem, & venerationem debitam tanto Sacramento, debuit alligare illis conditionibus, quæ sunt in facultate hominis, vt sunt filialis amor, reuerentia, ac deuotio saltem virtualis, quibus homo ad sanctissimum Eucharistiæ sacramentum disponatur, vt ijs aptè ac proximè dispositus formam sanctitatis à tanto sacramento promanantem possit recipere.

Et ex his patet responsio ad primam confirmationem Pinti. Etiam si homo per quemcumque gratiæ gradum efficiatur diuinæ consors naturæ, & recipiat pretiosissimum donum; hoc tamen solum non sufficit, quia constituit hominem aptum, sed non vltimò, seù proximè, vt dictum est, quia hanc dispositionem, & aptitudinem vltimam, proximam, & completam, ad formam gratiæ Sacramentalis recipiendam, efficit homo per actus suos.

Ad secundam confirmationem. Respondeo. Anima per gratiam est sufficienter disposita, vt recipiat Spiritum Sanctum, & omnes diuinas personas, quia ista receptio non est alicuius nouæ formæ ad quam requiritur proxima dispositio, vt iam explicuimus, requiri ad formam sanctitatis producendam à Christi Corpore. Neque est per nouum aduentum Diuinarum Personarum; cum Deus sit præsens rebus omnibus, ex D.Tho. 1.par.qu.8.ar.1. & 3. per præsentiam, potentiam, & essentiam, siue substantiam. Iustis autem per gratiam dicitur esse

quodam speciali modo præsens, non quia de nouo illis adueniat, sed quia per gratiam magis illis vnitur, siue magis assistit, eosque mouet, vt Deum semper magis cognoscant, desiderent, & ament; vt ibidem in corpore articuli affirmat S. Doctor, & 1.2.q.109.ar.9.ad 2. vbi docet operationem Spiritus Sancti, per virtutem doni habitualis gratiæ, iustos mouere, & protegere simul cum Patre, & Filio.

Ex istis responsionibus soluitur alia Pinti difficultas, quam ipse ponit tractatu 5. & ex parte tetigit in præcedenti argumento iam soluto: vbi dicit, quod non debet plus requiri ad medium, quam ad finem, sicque non maior, seu perfectior dispositio in subiecto ad formam, quam sit in ipsa forma: si ergo, vltra gratiam habitualem, requireretur alia dispositio in subiecto, ad hoc vt gratia sacramentalis produceretur in ipso, requireretur maior dispositio ad formam producendam, quam sit in ipsa forma, quæ debet produci, quod est contra principia bonæ philosophiæ. Et hinc multa ipse infert inconuenientia: quæ explicat discursu 4. cap. 17.

Iste author laborat in æquiuoco. Iam diximus, gratiam habitualem verè, & propriè non se habere respectu gratiæ sacramentalis producendæ ab hoc Eucharistiæ Sacramento, vt dispositionem, sed vt materiam, siue conditionem subiecti; at deinde requiruntur actus hominis, quibus ipse disponatur aptè ad hoc, vt Sacramentum conferat eidem habenti

benti sufficientes conditiones, & dispositiones suam formam. Quæ vtique dispositio per dictos actus, quamuis in eodem ordine cum fotma, vt docet philosophia, satis tamen inferior est, quo ad perfectionem, ipsamet forma, ad quam vltimo disponit, & aptat subiectum.

Hæc responsio confirmari potest, ex doctrina ferè communi, & ab ipsomet Pinto recepta discursu 4. cap. 14. num. 6. scilicet Eucharistiam non solum conferre gratiam quando primo recipitur, sed toto etiam tempore, quo species sacramentales incorruptæ perseuerant, in recipiente, si semper hic magis per suos actus ad effectum Eucharistiæ disponitur. Ex quo euidenter sequitur, quod ad conferendum suum effectum Eucharistia, cum primo recipitur, præter gratiam habitualem, requirat aliam dispositionem per actus ipsius hominis in subiecto; quia si requirit hanc ad augendum effectum suum; multo magis eam requiret ad illum primo producendum: id enim, quod requiritur ad minus, & quod se habet, vt accessorium, & secundum quid, multo magis requiritur ad maius, quod se habet, vt principale, & ad quod primo, & principaliter ordinatur, vt est gratia, quam primo, & per se producit Eucharistiæ Sacramentum, & per hanc primo productam habet suum sufficientem effectum.

Inconuenientia, quę adducit Pater Pintus, si vim aliquam continent, (quam re verà non continent)

mili-

militant contra eos, qui dicunt, Sacramentum Eucharistiæ non debere concedi quotidie, nisi perfectis, & sanctis; & eo magis, vel minus frequenter, quo magis sunt perfecti, & sancti: nos autem hoc non dicimus, sed solum affirmamus, requiri debitam dispositionem internam, iam explicatam ad Sacramentum hoc recipiendum; & alias etiam conditiones puritatis, tùm internæ, tum etiam externæ, vt patet ex nostra doctrina; & quia difficile est, omnes quotidie habere posse debitam dispositionem, ac illam puritatem cordis, & corporis, quæ requiritur ad tantum Sacramentum cum fructu recipiendum; ideo diximus, communionem non posse omnibus quotidie indifferenter competere; sicque nō debere omnibus quotidie indiscriminatim concedi, etiam si in gratiæ statu supponantur esse.

Deinde probat secundo Pater Pintus permultis authoritatibus, & rationibus hoc Eucharistiæ Sacramentum esse quotidie ab omnibus fidelibus sumendum. Et primo, quia illud sumere quotidie est quotidiana Dei gloria. Et illis, qui respondent, hoc Sacramentum ex consuetudine sumere, non resultare in Dei gloriam. Replicat Pintus hanc responsionem esse contra bonam philosophiam, quæ docet, quod ea, quæ fiunt ex vsu, siue habitu, fiunt faciliori modo, suntque meliora, atque ita communio ex vsu, siue habitu facta in maiorem Dei gloriam erit.

Res-

Respondeo communicare reuerenter, deuotè, ac ex verò desiderio, & amore erga Deum, resultat in maiorem Dei gloriam, & animæ vtilitatem, & sic frequenter sacram communionem recipere, erit ex vsu, & habitu bono, ac sancto; atque ita, & non aliter frequentari debet, vt affirmat Taulerus serm. 3. in festo Venerab. Sacramenti, & Esichius centuria prima, quorum authoritates ipsemet Pintus adducit in discursu 4. cap. 9. num. 2. At vsus, & habitus fit etiam in malo; & tunc ex habitu operari, non in Dei gloriam, & honorem, sed è contra resultat; & quamuis materia in casu nostro sit bona, quia tamen circumstantiæ non sunt bonæ, cum non ex debita dispositione homo accedat ad sacram communionem, sequitur quod actus, qui circa illam exercentur, non sint boni, sitque ex ipsis vsus, & habitus malus, vt si quis daret frequenter eleemosinam ob inanem gloriam faceret habitum malum circa rem materialiter quidem bonam, sed formaliter malam, quia malum consurgit ex quocumque defectu, vt habemus ex D. Dionysio cap. 4. & hanc doctrinam ipse sumpsit ex Aristotele lib. 2. Ethic. cap. 6. vbi dicit [Peccare multis modis possumus, rectè agere vno tantum modo, atque idcirco illud facile, hoc difficile est, facile siquidem est à scopo aberrare; sicut ipsum attingere difficile.] Et D. Thomas, qui hoc idem sentit, & cum eo alij Theologi; adducit 1. 2. q. 18. ar. 3. in arg. sed contra,

tra, ad huiusmodi doctrinam confirmandam, hæc alia verba Philosophi ex loco citato desumpta; Virtuosus operatur secundum quod oportet, & quando oportet, & secundum alias circumstantias. Vnde infert S. Doctor, ergo e contrario, vitiosus secundum vnumquodque vitium operatur: quando non oportet, vbi non oportet, & sic de alijs circumstantijs.] Si autem vsus communionis sine debita circumstantia rectæ dispositionis non est bonus; ita communicare in Dei honorem, & gloriam esse non poterit. Quo ad authoritates, quas adducit Pintus, nihil vltra, præter ea, quæ diximus capite 3. hic addam: vbi adduximus authoritatem D. Bonauenturæ affirmantis, omnes rationes, & authoritates, quæ adduci solent pro frequentia communionis, intelligi debere, salua debita dispositione, quæ in paucissimis est, vt semper.]

Tertio probat Pintus, quia Christus reliquit se hominibus in Eucharistia, vt familiariter, & amicabiliter cum illis conuersaret, quod proprium est amicitiæ, vt inquit D. Thomas 3.p.q. 78. ar. 1. in corp. ex nono Ethic. & quia conuersatio, & amor amicitiæ debet esse mutuus ex 8. Ethic. vt idem S. Doctor affirmat 1.2.qu.75.ar, 5. in corp. ideo debent homines ad talem mutuam conuersationem habendam, & amorem ostendendum erga Christum hominum amatorem, & amicum, quotidie eius corpus recipere, quia nullo melius modo, quam

corpo-

corporis eius receptione, potest homo mutuum amorem ostendere, & conuersationem habere, & sic veram amicitiam.

Respondeo. Omittendo nunc, vtrum possit esse vera, & propria amicitia inter Deum, & homines, cum amicitia, ex Philosopho in Ethicis, debeat esse inter æquales: & hinc fere communiter authores doceant, non posse esse veram amicitiam inter Deum, & homines, inter patrem, & filium, inter dominum, & seruum. Nihilominus certum esse debet, aliquam intercedere amicitiam inter homines, & Christum Deum, & hominem, qui dignatus est vocare suos discipulos non seruos, sed amicos. At conuersatio inter amicos, maximè inferioris respectu superioris, & excellentioris, debet esse talis, vt conueniat huius excellenti dignitati, ac superioritati, sicque signa amoris debent ita præstari, & conuersatio erga Christum Deum, hominum debet esse talis, vt sit secundum debitam reuerentiam, & deuotionem supra explicatam; alioqui receptio Christi in Sacramento non erit conuersatio amicabilis, nec signum amoris amicitiæ erga amicum tantæ excellentiæ, & superioritatis, sed potius signum minimæ æstimationis, aut contemptus, quæ amicitiam non fouent, sed potius fomentum tribuunt dissolutioni amicitiæ. Ioan.c.15.

Quarto probat Pintus, debere omnes quotidie communicare, quia vna communio est dispositio

X ad

ad aliam, sicque ille, qui hodie communicat, magis erit dispositus ad crastinam communionem, quia per ea quæ in hodierna communione exercet, magis se disponit pro crastina communione. Et addunt alij, qui cum Pinto sentiunt; diuturnitatem temporis non reddere hominem magis aptum ad sacram communionem; qui ergo non est aptus ad illam hodie, & quotidie, neque post annum erit aptus, imò diuturnitate temporis potius redditur semper minus aptus: hæc autem quotidiana aptitudo non videtur posse consistere, nisi in carentia culpæ lethalis, sicque per carentiam huius culpæ vnusquisque erit quotidie aptus, & poterit quotidie cum maiori semper aptitudine, & fructu ad Eucharistię Sacramentum accedere; estque doctrina fundata in doctrina Sanctorum Augustini, & Chrysostomi.

Fateor diuturnitatem temporis secundum se non reddere hominem magis aptum, magisque dispositum ad sacram Eucharistiam recipiendam; imò per se præcise minus aptum, minusque dispositum, quia quo magis se quisque elongat a rebus diuinis, eo postea difficilius ad illas accedit, si hoc tamen faciat ex relaxatione vitæ, & applicatione totius hominis ad ea, quæ mundi sunt: at verò si quis ita viuit, vt à Dei gratia non recedat, & quantum est ex hac parte quotidie mereatur accipere; vt dicebat Augustinus: & iste ob defectum puritatis corpora-

lis,

lis, vel vt melius, & aptius se disponat, ac præparet ad tantum Sacramentum, cui summa deuotio, & reuerentia debetur, aliquibus diebus hoc Sacramento se priuat, vt postea bene dispositus ad illud accedat, sicut Beata Catharina Hungariæ Regina maximo cum fructu, & vilitate animæ suæ faciebat; in isto, ac alijs, qui ob similia motiua communionem differrent, dilatio temporis non ad maiorem esset difficultatem, sed potius facilitatem, quia auget illa ad tempus Sanctissimæ Eucharistiæ priuatio desiderium, & hoc perficit amorem, & consequenter omnium virtutum exercitium, vnde crescit dispositio; sicque fructus vnius communionis hoc modo factæ, plurium excedit fructum communionum cum sufficienti, sed non excedenti præparatione, vt supra, ex multorum authorum doctrina diximus.

Ex eo autem, quod supra citati Sancti dicunt, scilicet quod, qui non est quotidie paratus, neque erit post annum, quodque diuturnitas temporis non reddit hominem aptiorem ad sacram communionem, non bene infertur, ergo aptitudo ad quotidianam communionem erit per solam carentiam culpæ mortalis. Vnde aduersarij istam consequentiam deducunt? Sancti Doctores in antecedenti nihil de hac re, imò contrarium dixerunt, vt patet ex doctrina vtriusque Sancti latè iam supra explicata: nam Augustinus dixit quidem; Qui non To. 1. sermone 28.

meretur quotidie accipere, non meretur post annum. Sed dixit etiam, sic viue, vt quotidie merearis accipere: quorum sensum verborum, iam supra sufficienter explicuimus. Qui enim malè viuit nec à tali vita recedit, semper magis ineptus ad sacram communionem erit: at vero, qui ita viuit, vt quotidie possit se disponere ad sacram Eucharistiam percipiendam, sed occupationibus, ratione status, impeditur; non sequitur, quod aliquando non possit tempus opportunum habere, ad se aptè, & perfectè disponendum, vt non cum sola culpæ grauis carentia; sed cum digna, & debita præparatione ad sacram Mensam accedat, & sic fructum eius percipiat; non enim omnes in tali statu, & talis sunt conditionis, vt etiam si bene viuant, & nullum lethale peccatum committant, apti sunt, aut proportionatum tempus habent, ad quotidie se disponendum, vt cum ea reuerentia, & deuotione hoc sacramentum recipiant, quæ conueniens, ac necessaria est.

Hoc idem patet ex verbis Chrysostomi, qui cum dixisset. Tempus non facit dignos tanti aditu Sacramenti, addidit: sed sola animæ synceritas, atque expurgatio, cum tali puritate accede semper, sine hac ne præsumas vnquam.] De qua autem puritate tum animæ, tum corporis loquatur Chrysostomus, & alij Sancti cum eo, iam supra cap. 3. sufficienter diximus, neque hìc eadem, quæ ibi

dicta

dicta sunt, repetenda erunt, videantur ibi. Sensus igitur Sanctorum est; vt cum debita præparatione, & digna dispositione, semper sit accedendum ad sacram Eucharistiam, & qui ita dignè dispositi sunt, semper accedant, qui vero minimè, nunquam: sed optant, ac suadent pij, & sancti viri, vt ita sint omnes semper dispositi, vt possint semper ad sacram Mensam accedere, & eius suauitatem gustare, fructuque gaudere, & qui cum tali digna dispositione accedit hodie ad sacram communionem, cras, si impedimenta non adsunt, poterit in virtute communionis hodiernæ magis dispositus accedere, sicque vna communio erit dispositio ad alteram, vt dicebat Pintus: at vero si ex quadam consuetudine, vt supra cap. 1. notauimus, & sine debita dispositione, quis hodie recipit Sacramentum, per hanc communionem non disponitur ad melius, & maiori cum fructu alteram die crastina faciendam, sed potius ob defectum reuerentiæ, ac deuotionis Deo debitæ, exponitur, vt deseratur à Deo, & ita in aliquod graue peccatum cadat, sicut dicebat Bonauentura.

Sed Pintus instat, & cum eo alij Sanctij discipuli: Certum est, quodcumque opus bonum disponere suo modo ad aliud simile; sicuti quicumque actus disponit ad alium similem; ergo communio hodierna, si non est indignè facta, etiam si facta non sit cum alia dispositione supra statum gratiæ habi-

habitualis, erit opus bonum, & consequenter disponet ad aliam similem communionem, vt scilicet faciliori, & meliori modo fiat, nec debet requiri summa, nec etiam magna perfectio in primo actu, siue opere, sed in sequentibus, cum prima disponant ad sequentia: & aliter non posset præcipi alicui, vt oraret, nisi esset perfectus, vel aliud quodcumque opus virtutis exerceret, nisi esset perfectus; & tamen Christus Dominus præcepit omnibus tum perfectis, tum imperfectis, vt semper orarent.

Quam vim habeat huiusmodi instantia, facile cognoscent Philosophi, si perpendent naturam mediorum: hæc enim, vt Philosophia fatetur, alia sunt prima, & remota, alia vero vltima, & proxima, siue immediata; alia tandem proximiora, & intermedia: medium primum, & remotum est illud, quod non habet ante se aliud medium, quod ad se ipsum tanquam ad finem proximum ordinatur: medium magis proximum, & intermedium est illud, quod magis accedit ad finem, qui vltimo intenditur ab agente, & mediat inter primum, & alterum medium, habetque rationem finis intermedij respectu prioris medij, & rationem medij respectu posterioris, & immediati ad ipsum finem principaliter intentum, & hoc vltimum medium, quod immediatè se habet ad finem, ipsumque ponit, solet etiam appellari intermedium, non vt præcedens, sed quia mediat inter finem, & medium ante-

antecedens, & ita appellatur ad differentiam finis vltimi intenti, qui nullo modo intermediat.

Ex hac certissima doctrina colligitur solutio ad instantiam Pinti, & aliorum. Opus, de quo nos hic disputamus, non consideratur in ratione operis, seu actus disponentis physicè ad sequentem, in ratione facilitatis, quia quo ad hanc, iam supra diximus, per actum materialiter bonum, & non formaliter, acquiri facilitatem ad similem faciendum, idest non formaliter, sed materialiter bonum, & huiusmodi actus, siue operationes non possunt facilitare, seu disponere ad meliorem communionem, sed è contra potius disponere, & exponere animam desidiosam, & negligentem, vt, Deo permittente, cadat in aliquod graue peccatum: sed contentio nostra est de dispositione morali ad hoc, vt Sacramentum producat in anima, moraliter disposita formam sanctitatis, ad quam tamquam medium vltimum, & proximum ordinatur Eucharistiæ Sacramentum, & ad hoc ordinantur alia media antecedentia. Sic oratio, si est primum medium, non requirit aliud medium ad ipsam disponens, & præparans (dico si est primum, quia nolo nunc contendere, an ad orationem requiratur præparatio, & quando, siue quomodo, cum per sacram Scripturam habeamus; Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo, qui tentat Deum) ipsa enim est medium ad acquirendas Eccl.c.18.

vir-

virtutes, quibus deinde homo disponitur ad diuinam gratiam, vel à Deo immediatè conferendam, vel mediantibus causis ab ipso ad eam producendam institutis, inter quas primum tenet locum Eucharistiæ Sacramentum, quod a Gauanto Sacramentum appellatur Sacramentorum. Itaque Oratio ordinatur ad acquirendas virtutes, & hæ ad exercendos actus virtuosos, quibus homo disponitur ad dignè sacram Eucharistiam recipiendam; atque ita formam; siue effectum eius ad quem sui prædicta omnia ordinantur. Quid ergo mirum si ad aliqua opera bona, quæ in serie operum sunt prima, non requiratur dispositio, quæ requiritur ad sequentia, & præcipue ad opus vltimum, quod immediatè attingit, & ponit finem, quem homo in hac vita intendere debet, vt eo perfectiori modo quo in ipsa fieri potest, vniatur cum Deo suo.

Gauan. in Rub. Miss.

CAPVT VII.

Proponuntur alia Contrariorum argumenta, & soluuntur.

MVlta congerunt contra nos Sanctij sectatores ex doctrina sui ducis argumenta. Dicunt itaque esse de iure diuino, quod omnes quotidie panem Eucharisticum manducent, quia Christus Do-

Dominus, instituendo hoc Sacramentum, dedit discipulis suis, vt omnes ex eo sumerent, & manducarent; dixitque eis, ac etiam nobis in persona eorum, in memoriam vt id facerent suæ passionis, quam debebant semper, sicut & nos, præ oculis habere, deque ea semper gratias Deo agere. Et alibi dixit quod, qui non manducat carnem suam, & bibit sanguinem suum, non habebit in se vitam. Et hac ratione; vt scilicet, significaret, quod sine hoc cibo non possunt homines viuere spiritualiter, instituit Eucharistiæ Sacramentum in materia panis, & vini, quibus omnes quotidie indigent ad vitam manutenendam, & si his quotidie non vtuntur, vel vitam amittunt, vel in actibus vitæ nimis debilitantur. Ad hunc autem diuinum panem manducandum, dicunt, omnes accquirere ius in Baptismo, quia tunc vnusquisque fit membrum Christi viuum, & sicut membris, eo ipso quod in corpore viuunt, debetur ipsius corporis alimentum, vt eo viuant, nutriantur, & augeantur: ita Christi fidelibus, eo ipso quod per Baptismi gratiam Christo incorporantur, fiuntque membra eius, quæ viuunt de spiritu eius, debetur alimentum spirituale corporis Christi, quod cibus spiritualis est, quo aluntur (vt inqnit Tridentinum) & confortantur viuentes vita illius, qui dixit. Qui manducat me, & ipse viuet propter me.

1. Corint. c. 11.

Luc. c. 22.

Ioan. c. 6.

Sess. 13. cap. 2.

Addit Pintus, etiam ante institutionem huius

Y Sa-

Sacramenti, multis Deum figuris significasse necessitatem recipiendi quotidie hunc sui corporis cibum, ad vitam spiritualem conseruandam. Hoc enim, inquit, significauit per Manna, quod quotidie è cœlo mittebat, vt quotidie omnes sumerent, sustentarentur, & viuerent, similiter hoc idem significauit per lignum vitæ plantatum in medio Paradisi, cuius fructu omnes indigebant ad perpetuo vitam conseruandam: ideo Tridentinum addidit loco citato; Hoc Sacramentum esse æternæ vitæ pignus; quia à culpis mortalibus præseruat; atque ita à morte spiritali. Vnde anima, quæ quotidie fructu Eucharisticæ arboris, quam Christus in medio Paradisi, suæ scilicet Ecclesiæ, pro omnibus plantauit; nutritur, mortem spiritualem non patietur; atque ita semper hìc viuet, vt in æternum viuat in cœlo.

Exod. c.16.

Gen. c. 2. & 3.

Inquit item Pintus, omnia hæc confirmari ex eo, quod Christi loquutiones supra citatæ de necessitate manducandi corpus suum sunt indefinitæ, tum quo ad tempus, tum quo ad personas, & quia propositio indefinita, ex dialecticis, æquiualet vniuersali; ideo Christi verba debent intelligi vniuersaliter, tam quo ad tempus, quam quoad personas, idest quod omnes, nullo excepto, debent communicare, & hoc singuli debent quotidie præstare. Et hac ratione affirmat, præceptum ab Apostolis impositum in principio surgentis Ecclesiæ de communione

nione quotidiana, (vt exprimitur in Canonibus, qui dicuntur; Apostolorum, Can. 10.) descendere à Christo Domino. Et hinc; vt apertè deducitur ex eius doctrina; contendit præceptum illud, ita fuisse de communione singulorum, vt etiam qui turpes erant impuritatibus voluntarijs, ac recentibus, vel alijs grauioribus culpis, debebant confiteri sua peccata, & ad sacram communionem accedere, & alioqui, vt transgressores præcepti excommunicari debebant iuxta canonem ipsum Apostolorum? Et ad hoc confirmandum alia insuper decreta, & authoritates adducit, quæ videntur significare, excommunicandos, & ab Ecclesia expellendos esse, qui, sacrificio Missæ assistentes, non recipiebant cum cæteris fidelibus sacram Eucharistiam. Et ita seuerè in hoc præcepto insistit, vt affirmet, etiam pueros debere sacram Eucharistiã recipere statim ac ad vsum rationis perueniunt, vt expresè dicit Discursu 5. cap. 14. Et, quod mirabile est, erroris damnat eos, qui contrarium docent.

Confirmant tandem aduersarij totam hanc doctrinam supra positam à fructibus permaximis, qui in receptione sacramenti Eucharistiæ percipiuntur, & à summa dignitate huius sacramenti, quod in se continet authorem vitæ, & non solam eius virtutem, vt alia sacramenta, estque, ex D. Thoma, aliorum omnium perfectiuum: & est vt diximus, sacramentum sacramentorum.

Et quo ad fructus, præter gratiæ habitualis augmentum, & primam etiam gratiam, quam aliquando hoc sacramentum confert (non tamen eo modo, quo dicit Pintus, cuius sententiam referemus, & reijciemus in harum aduersariorum solutione difficultatum) pariter confert multa auxilia diuinæ gratiæ ad tentationes vincendas, peccata mortalia vitanda, & virtutes acquirendas. Ideoque dixit Tridentinum; Eucharistiæ sacramentum præseruare à mortalibus; & delere venialia. Quorum deletio est alius huius sacramenti fructus. Ex his videtur sequi, teneri fideles frequentius hoc sacramentum quam quodcumque aliud recipere, ex charitate, nempe, quam vnusquisque exercere debet erga se ipsum, nam hæc virtus vnicuique dictat, non debere, tot tantisque bonis se priuare, sed potius ea, quotidie hoc sacramentum recipiendo, lucrari.

Ex his isti authores inferunt, non posse subordinatos Deo superiores præcipere, ne, qui est ad sacram communionem paratus, ad eam accedat, quia non debet ius istorum præualere iuri diuino, in vi cuius, vt patet ex dictis, singuli fideles in ipsomet baptismo habent facultatem ad hoc Sacramentum quotidie recipiendum; ideoque, inquiunt, nec subditos regulares, quo ad sacram communionem teneri obedire suis Superioribus, nec alios fideles suis Rectoribus, siue Episcopis.

Si

Si diligenter considerabimus, quæ isti authores dicunt, certè reperiemus in multis errare: nec magis huiusmodi instantijs suam sententiam probare, quam alijs probauere; &, in quo omnes aliæ eorum rationes deficiunt, has etiam deficere.

Nos non negamus, nec alij negabunt, habere homines ius ad sacram communionem percipiendam, quando parati sunt; hac enim ratione supra diximus, non potuisse pro statu aliquo personarum Episcopum Brixiensem generaliter determinare, vt nullus, nisi istis, aut illis diebus, ad sacram communionem accederet. Id quod probandum erit, vtique est, per quam præparationem, & quomodo habeat homo huiusmodi ius, accedendi scilicet semper, & quotidie ad sacram communionem, vt ita eius fructus, & mirabiles percipiat effectus: supponere hanc præparationem esse solam carentiam peccati mortalis, est supponere quod validis rationibus probandum esset: & in hoc regulariter argumenta huiusmodi authorum solent peccare. Eo vel magis, quia supponunt (vel ad summum ex eis aliqui languidè probant) quod est contra sensum omnium ferè Sanctorum Patrum, & piorum Doctorum, vt iam latè cap. 3. demonstratum est.

Qui enim ita viuunt, vt quotidie mereantur accipere, idest tanta puritate, humilitate, ac feruore charitatis, vt digni tanto Sacramento existimari possint, hi quotidie possunt accipere; hi habent ius

ad quotidie accipiendum, nec debent prohiberi, ne huius Sacramenti maximo fructu priuentur; quamuis rationabilibus etiam ex causis, possit ex istis vnus, vel alter aliquando, siue pro aliquo tempore prohiberi. Non enim alia ratione dixerunt Eminentissimi Patres Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, vt patet ex eorum Epistola ad Episcopum Brixiensem supra posita, quod monialibus, sacram Eucharistiam quotidie petentibus, concedi possit à suis superioribus, si ita eniteant puritate mentis, & feruore spiritus ita incaluerint, vt videantur dignæ quotidiana tanti Sacramenti perceptione. Quid enim significat; ly concedi possit à suis superioribus, nisi quod ab eisdem negari etiam possit; sunt enim verba consultiua, seu permissiua, non præceptiua, sicque superiores etiam circa dignè dispositos remanent in suo iure, vt possint aliquando ob rationabilem, ac rectum aliquem finem sacram eis communionem negare, puta ad experiendam eorum obedientiam, vel humilitatem, & patientiam, siue vt desiderium Sanctissimæ Eucharistiæ in eis crescat, ac dispositio, sicque fructus deinde sit vberior in vna, quam in pluribus fuisset communionibus, vt ex dictis patet per sententiam D. Thomæ, & aliorum Doctorum.

Hac facultate siue authoritate, & superiorum iure, legitur, vsam fuisse Sanctissimam illam cœlesti lumine illustratam Matrem Teresiam erga duas ex suis

ſuis monialibus, quas, etiam ſi deſiderio quotidianæ communionis arderent, ea prohibuit. Sed hìc facto ipſo conuictus Pater Pintus, fatetur, potuiſſe Sanctiſſimam illam fœminam habere cauſas, & ſufficientes rationes, illis monialibus ac toti etiam communitati ſimilem prohibitionem faciendi. At ſi iſte author fatetur, S. Tereſiam in tali prohibitione non erraſſe, non contra ius illarum monialium egiſſe, ſed bene operatam eſſe, & feciſſe, quod authoritate, & iure ſuperioris potuit facere; cur hoc idem non fatetur de alijs ſuperioribus erga ſuos ſubditos, ſed contrarium de iſtis vniuerſaliter docet, & quidẽ contradictoria videtur loqui: quia ſi vniuerſaliter omnibus negat ſuperioribus, poſſe eos præcipere ſubditis abſtinentiam ſacræ communionis; ſibi contradicit, dum deinde affirmat de vno ſuperiore, nec S. Tereſia alio iure ſiue authoritate illas moniales communione prohibuit quotidiana, niſi ſuperioris, ipſa enim tunc monaſterij regimen habebat.

Diſcurſ. 6. c. 5. n. 19.

Et ratio à priori huius noſtræ doctrinæ ſumitur ex eo, quod regulariter, quæ hominibus competunt de iure diuino, dependent à pluribus conditionibus, quæ ſubiacent iuri humano, vel quo ad determinationem, vel quo ad recognitionem. Nam ſacerdotibus de iure diuino competit poſſe abſoluere à peccatis, & nihilominus hoc ius exercere non poſſunt, niſi dependenter à ſuperioribus Eccleſiaſticis, qui

qui debent (recognoscendo sufficientes conditiones in subiecto) assignare materiam, siue personas, supra quas ius diuinitus eis tributum exerceant. Imo hoc ius superiorum Ecclesiasticorum non solum est in ordine ad præcepta diuina positiua, vt in casu nostro, sed etiam aliquo modo se extendit ad naturalia. Ius naturale dictat colendum esse Deum; adimplendum esse votum, siue iuramentum: & tamen hæc omnia aliquo modo subiacent in exercitio iuri humano; sic possunt determinare Prælati Ecclesiastici, vt Deus hoc, vel illo modo colatur, nempe per istas, vel illas cæremonias; hoc vel illo tempore, isto scilicet, vel illo die adhibeatur cultus per abstinentiam ab operibus seruilibus, & assistentiam Sanctissimo Sacrificio, ac alijs diuinis Officijs. Similiter possunt declarare, hanc vel illam materiam, hoc vel illo tempore esse minus aptam diuino seruitio, Deoque minus acceptam, vt supra diximus ex diuo Thoma, sicque vota, & iuramenta relaxare: siue vt alij existimant, possunt authoritate à Deo illis delegata, eius nomine, cuius personam gerunt, siue repræsentant, declarare, seu relaxare conditiones voti, & iuramenti, quibus relaxatis, votum, aut iuramentum amplius non obligat. Sicque declarat Pontifex Deum relaxare obligationem sibi factam. Vt etiam contingit inter homines; non enim amplius vim habet obligatio facta homini, si ille cui facta est per se, siue per

alium

alium eam relaxat ex sua authoritate. Et hanc authoritatem delegatam, quam isti authores tribuunt Prælatis Ecclesiasticis supra ius diuinum voti, & iuramenti, multo magis eisdem tribuere debent (de quibus Deus dixit, qui vos audit, me audit) supra ius, quod singuli habent, ad recipiendam quotidie sacram Eucharistiam.

Si ergo Prælati Ecclesiastici non solum in iure diuino positiuo, sed etiam naturali authoritatem habent, huiusmodi iura regulandi quoad operationes exteriores, qua ratione, quoue nouo, & inusitato iure aduersarij somniant de obligationem subditorum ab obedientia Prælatorum in exercitio communionis quotidianæ, etiam regularium, quiqus subditi obstringuntur iure diuino arctissimo, ac certissimo obediendi in omnibus, ac singulis, quæ culpam non sapiunt. Existimo aduersarios non esse ita extra mentem, vt affirment, singulis competere præceptiuè de iure diuino, quotidie communionem accipere: sed ad summum hoc modo aliquibus determinatis temporibus, & in certis occasionibus, vt authores explicant.

Et quamuis Pintus significet, hoc præceptum quotidianæ communionis descendere à Christo Domino (vt dictum est in obiectione) & deinde confirmatum esse, siue renouatum ab Apostolis, itemque à pluribus Pontificibus, Concilijs, & Episcopis: tamen quod autor iste dicit (excedendo

quidē limites in modo exhortandi ad quotidianam communionem) non debet, nec potest intelligi: quod ex iure, & præcepto diuino singuli fideles teneantur realiter quotidie recipere Sanctissimam Eucharistiam; sed quod singulis data sit facultas recipiendi illam; sicque præceptum quod asseritur, reducitur ad consilium, & exhortationem, & vim præcepti rigorosi tunc solum habebit, cum instat periculum, aut Ecclesiæ determinatio, vt significauimus; & alioqui omnes, qui quotidie non communicant (si præceptum deberet intelligi diuerso modo, ac nunc diximus) essent in statu damnationis; & in hac re Dei Ecclesia errasset; & adhuc erraret (quod infra magis considerabimus) quia numquam multis abhinc temporibus præcepit, nec præcipiet adimplementum, imo non videtur curasse obseruantiā talis præcepti, quod de Ecclesia affirmare non solum esset impium, sed hæreticum.

Fatendum igitur est, omnes ad summum, & singulos habere ex iure diuino facultatem accipiendi quotidie sacram Eucharistiam, dum adsunt conditiones requisitæ. Et ecce quomodo hoc ius diuinum reducitur ad permissionem; seu vt dicebamus, ad consilium; cum indeterminatione quantum est ex parte subiecti, quia determinatio non adest, nisi per sufficientes dispositiones. Ex alia parte adest ius diuinum certissimum, ac determinatissimum; scilicet, quod subditi obediant suo prælato in operationi-

tionibus, ad minus extrinsecis, quando non adest ratio culpæ in eo, quod superior præcipit, etiam si præcipiat, abstinere ab opere bono, vt sæpe contingit inter regulares.

Vnde oritur (supposita alia doctrina ab omnibus recepta; vt modo dicam) quam male affirment aduersarij, subditos non teneri obedire suis Prælatis quoad frequentiam, siue abstinentiam sacræ communionis. Nam certissimum est apud omnes Theologos, tùm agendo de legibus, tùm de iustitia restitutionis, quod non possit fieri compensatio inter certum, & incertum: sic non potest Titius dubitans, Caium debere sibi centum aureos, retinere centum aureos, quos, certo scit, esse Caij. Sic etiam in casu dubio legis, non datur locus ἐπιεικείᾳ, & æquitati, eadem ratione, quia ἐπιείκεια, siue æquitas, quæ virtus est, non debet spoliare legem sua possessione certa in casu dubij (iniustitia enim esset dubium coæquare certo) & in tali casu vel recurrendum esset ad dispensationem, quæ absolutè spectat ad superiorem, quia indiget potestate, & iurisdictione; vel ad interpretationem, quæ aut spectat ad eundem, aut ad virum doctum, & prudentem, quia indiget doctrina, & prudentia. Et nullus huiusmodi doctrinæ potest esse contrarius, nec contradicit ipsemet Pintus, sed potius eam adstruit in discur. 5. c. 15. n. 4. vbi affirmat, posse cõmunicare, qui dubitat, aliquid deglutisse masticando, vel du-

bitat coenasse post mediam noctem: nō alia ratione, nisi quia, vt ibidem ipse dicit, ius communicandi est certum, & alia, de quibus dubitatur, sunt incerta; & certum debet præferri incerto. Igitur in casu dubio legis certæ, nullus potest operari contra legem, eamque ob dubium sua possessione spoliare. Idem omnino erit de duabus legibus, quarum vna est certa, altera vero incerta; idest vna determinata, tam pro tempore, quam pro operationibus, ad quas se extendit; altera verò minimè, sed tam quo ad tempus, quam quo ad operationes, vel saltem quo ad circumstantias earum est indeterminata. Hoc secundo modo se habet ius diuinum, quod singulis competit de communione quotidiana, vt patet ex dictis; primo modo se habet ius diuinum de obedientia præstanda superioribus, estque hoc ius veluti lex negatiua, quæ semper obligat, videlicet vt nunquam non obediamus superiori præcipienti, quæ peccata non sunt, quia malum est superiori non obedire, & malum lex præcipit, vt semper vitemus. Alterum verò se habet, vt lex affirmatiua, quæ non præcipit omnes actiones bonas, neque pro omni tempore, quia sicuti omni tempore tenemur abstinere à quocumque malo, ita non omni tempore tenemur facere quodcumque bonum; hoc vel maximè quando ius, siue lex non est præceptiua, nisi pro aliquo determinato, & extremo tempore, sed regulariter consultiua, hortatoria,

toria, siue permissiua, ita vt possit quicumque tali iure, siue lege vti, aut non vti, & multo magis si ad vtendum indigeat alijs conditionibus, & dispositionibus, quæ authoritati subiacent, & iurisdictioni superiorum, vt regulariter se habent actiones, & operationes extrinsecæ subditorum, cuiuscumque sint conditionis: quia superiores sunt, qui tanquam regula viua, & visibilis subditos in suis actionibus dirigunt ad vitam æternam; vt dixit Apostolus ad Hebræos 13. Obedite præpositis vestris, & subiacete eis, ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.]

Qua igitur ratione, quæ veritatem, aut veritatis laruam secum ferat, affirmari potest, subditos non teneri obedire suis superioribus in materia communionis; ita vt si superior regularis præcipiat in virtute obedientiæ, ne tali die Caius subditus communicet, sed potius in viridario laboret, Caius non teneatur obedire, sed consultiùs, & melius erit tunc ad sacram communionem accedere, quam maxima cum vtilitate, & animæ fructu exercebit, dicunt assertores quotidianæ communionis? Ego autem dico, vt dicunt viri sancti, & docti, Caium in tali casu grauissimè peccare, & in iudicium, & condemnationem huiusmodi communionem exercere: illi cum suo Sanctio affirmant Caium acquirere meritum ad ascendendum in Cœlum; & ego cum viris sanctis, & doctis assero acquirere demeritum,

ritum, ad descendendum in infernum. Est ius Dei certum, & determinatum per vocem suorum vicariorum, quibus in rebus subditi tenentur obedire. Est ius Dei posse recipere sacram communionem, regulariter indeterminatum, determinabile ab eo, qui potestatem habet regulandi subditos in externis eorum operationibus à Deo indiuidualiter non determinatis; igitur hoc secundum ius debet subiacere alteri, & non è contra; vt dicunt aduersarij.

Huic doctrinæ maximam firmitatem, & certitudinem afferunt Dei verba per Samuelem contra Saulem prolata in materia de qua agimus. ait enim Propheta. Numquid vult Dominus holocausta, & victimas, & non potius, vt obediatur voci Domini? melior est enim obedientia, quam victimæ; & auscultare magis, quam offerre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere.] Si hęc verba attentè considerassent aduersarij, & si bene perpendissent, quid importat ius obedientiæ, certè ita facile, ac liberè numquam dixissent, subditos non teneri ex iure diuino in communionis negotio superioribus obedire; quorum voluntati repugnare, quorum iussionibus nõ acquiescere peccatum committitur quasi ariolandi, quasi idololatrandi, etiam si repugnare, siue non acquiescere consistat in eo, quod quis sacrificium Deo offerat, quod illi obsequia religionis, quæ maiora esse, aut excogitari

1. Regum c.15.

pos-

possint, exhibeat. Et ecce subdit Propheta; quod nos supra dicebamus; Pro eo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te Dominus.] Pro eo quod subditus contemnit voluntatem superioris, & Dei vicarij, contemnit eum Dominus, vt non meritum ex communione, & ius ad cœleste regnum, sed demeritum, & ius ad infernum acquirat.

Præcepit Sauli Samuel, vt omnia, quæ Amalec essent, destrueret, nec cuiquam parceret, aut eorum quidquam, quæ Amalec essent, concupisceret. At Saul pietatis specie, ad cultum, & honorem Deo præstandum, primitias tulit eorum, quæ cæsa sunt, & ex omnibus optima, & optima animalia reseruauit, vt Deo suo in Galgalis immolaret. Quis non iudicaret, Saulem prudenter, & piè hac in re egisse, & præmium, ac Regni confirmationem pro hac erga Deum pietate accepturum esse: & tamen certissimum est, imprudenter, ac impie operatum esse. Non enim cogitationes hominum vanæ Dei iudicio, ac præcepto præferendæ sunt; non quod homini bonum apparet, sed quod illi Deus per suum vicarium parat, præponendum est; non quod certum non est, sed ex consilio potius est, magis ponderare debet, quam quod certum, & ex præcepto est; non quotidiana communio; quæ homini permittitur, aut consulitur, superioris voluntati, quæ exhibetur, & præcepto statuitur, vllo modo præ-

1. Regum c.15.

Psal.93.

præualere debet, nec sine magno iustitiæ, & pietatis detrimento præualebit.

Et istis, qui ita agunt, qui taliter ordinem iustitiæ inuertunt, bene aptari potest, quod ipsi contra

Psal.60. nos immerito iactant. Mendaces filij hominum in stateris. Istorum namque ponderatio semper in-

Dan.c.5. uenitur minus habens. Minus enim certo habet incertum; minus determinato habet ius indeterminatum: at in istorum authorum statera contrario modo res apparet; minus creaturæ commodum Dei honore, illius vtilitas, istius reuerentia minus habet; & tamen non ita in eorum statera, vbi honor Dei in diuinissimo altaris Sacramento deprimitur; & creaturæ vtilitas eleuatur; vbi ius obedientiæ contemnitur, & sumendæ Eucharistiæ ius commendatur, & hinc destruitur quod Deo certissimè in suis vicarijs debetur, vnde iustissimè spretum se putat: quia istos, qui spernit, se spernere ipse dixit; atque ita dignitas Dei summa vilescit, dum ponderis, quam creaturæ vtilitas, minus habet.

Verùm si ita sagaces multi ex contrarijs authoribus fuerunt, vt adinuenire potuerint ex summa Eucharistiæ, supra cætera Sacramenta, excellentia, & ex lege charitatis, quam debet exercere vnusquisque erga se ipsum; obligationem quotidie hoc Sacramentum recipiendi, & ius, quod ad illud singuli semper habent; cur non potius inspicere, ac

ad

adinuenire potuerunt, qua maiori reuerentia, qua maiori deuotione, & humilitate, quam alia, hoc esset Eucharistiæ Sacramentum à singulis recipiendum? vt quò magis alia excedit, eo magis ad hoc, quam ad alia dispositio esset maior. Si ex fructuum excellentia siue effectuum huius supra reliqua Sacramenta, inferre potuerunt maiorem huius, quam aliorum Sacramentorum frequentiã, quæ hominibus conuenit, cur non etiam intulerunt excellentiam præparationis in anima per charitatis feruorem, & omnium virtutum exercitium, necessariæ, ad tales tantosque effectus huius præcipui, & diuinissimi Sacramenti cum eiusdem animæ vtilitate recipiendos?

Melius certè intulissent, si affirmassent, non sufficere solam carentiam culpæ mortalis ad hoc recipiendum, etiam si ad alia sufficiat Sacramenta ob summam huius super alia excellentiam Sacramenti, ob diuinam Personam, quæ in isto continetur, ob puritatem corporis, & candorem animæ, quæ eadem Diuina Persona requirit in illis, qui eam sunt in diuinissimo Sacramento accepturi, ad hæc enim cunctis hominibus demonstranda, non quamcumque fœminam, cum ad eos redimendos in hunc Mundum intrare complacuit, sed illam elegit, quæ & corpore mundissima, ac purissima erat, quia, ex sententia Chrysostomi, super omnem creaturam castitatem seruauit; & anima can- Apud Metaphrast.

 didis-

didissima, ac fulgentissima; quia omnibus virtutibus erat ornata.] Hæc Diuina Persona Sponsus ille est, qui liliorum candore pascitur, non impuritatum foetore.

Cant.c.2.

Dicit Pintus in Discursu 4 cap.14.n.1. Eucharistię Sacramentum eleuare homines ad ordinem hypostaticum, & quodammodo diuinum, & num. 3. appellat Eucharistiam, authoritate multorum Patrum, extensionem quamdam Incarnationis, ad quæ magis confirmanda plures Sacræ Scripturæ adducit authoritates. At si ita res se habent; cur non requirit similem præparationem in eo, qui sacram est Eucharistiam realiter recepturus; quæ fuit in Beata Virgine ad Verbum Diuinum recipiendum, & Christum corporaliter generandum; hæc namque, etiam si esset gratia plena, speculum sine macula, & imago bonitatis diuinæ, nihilominus ad Incarnationis Mysterium, ad Verbum Diuinum in suum vterum recipiendum, adhuc aptata est, cooperante (operante nempè simul eiusdem Virginis actione) Spiritus Sancti virtute. Si ita altè sentiunt Sanctij sectatores, ita magnificè loquuntur, (equidem, vt debent) de Eucharistiæ Sacramento, & de effectibus eius, vt eos, qui illud recipiunt, Beatæ Virgini in Mysterio Incarnationis æquiparent; quare similiter non requirunt eiusdem quodammodo Virginis præparationem in ijs, qui debent recipere hoc Sacramentum, quandoquidem idem

Ver-

Verbum, eumdemque Christum Virginis filium recipiunt: Beata Virgo etiam si purissima, vt inquit Chrysostomus, & virtutibus ornatissima esset, adhuc Spiritu Sancto, vt dicebamus, cooperante præparatur, vt dignum habitaculum Verbi Diuini effici mereretur. Et homuncio impurissimus, vt idem Verbum in se per diuinissimum Sacramentum recipiat, aliam præparationem habere non debebit, quam mundum esse, seu immundum non esse fæcibus quibusdam crassioribus? Et putandum est, quod qui hac tantummodò cum dispositione sanctissimum recipit Eucharistiæ Sacramentum, magnificos, ac diuinos effectus extensionis incarnationis, & eleuationis ad ordinem hypostaticum, & deificum sentiet? Qui supra statum gratiæ per auxilia Spiritus Sancti amplius diuinis actibus non se disponet, effectus certè tantæ sublimitatis non obtinebit. Qui Dei Sacerdotibus, & Ecclesiæ Prælatis in negotio sacræ communionis, vt in alijs omnibus, non obtemperabit, similem Beatæ Virgini, in Eucharistiæ sumptione, dignitatem non habebit, quæ non prius meruit Verbum diuinum in se recipere, suoque in vtero corporare, quam per obedientiam Dei ministri acceptaret mandata: vnde dixit Augustinus. Non concupiscentia carnis, sed obedientia genuit mentis.] Hinc cognosces, quanto aptiorem contrarij, ac tutiorem duxissent consequentiam, si dixissent: nullum debere hoc Sacra- Augustin. serm. 13. de temp.

mentum recipere, sine virtute, siue meritò obedientiæ; vt ita aptitudo cresceret, ac dispositio ad corpus illius recipiendum, qui per obedientiam Matris incarnatus est, & pro obedientia Patris mori dignatus est: Factus obediens vsque ad mortem, & mortem Crucis: qui tanti præcipuam hanc fecit virtutem, vt in sacris Codicibus non minus, quam charitatem suam erga homines testatam, & commendatam esse voluerit: & nos homunciones paruæ, & vix alicuius minimæ capacitatis, nostris cogitationibus, quæ vtique nullius sunt soliditatis, sed vanæ sunt; astruendo iura diuina, ad diuinum honorem non attendimus, diuinum ius obedientiæ contemnimus, & ad nostram solam vtilitatem attendimus. Non quę Iesu Christi, sed quæ nostra sunt quærimus.] Expectantes à communionum frequentia maximam vtilitatem, & animæ fructum: Sed vereor, ne dum rerum ordinem inuertimus, sicque minus aptè ad sacram Mensam accedimus, non fructum animæ, sed fracturam legis, & animæ ruinam, per admissionem grauis culpæ, quæramus.

Ad Phil. c.2.

Psal.93.

Ad Phil. c.2.

Si ita, talique cum periculo operari, spectet ad propriæ charitatis legem, vel è contra, nemo est qui non agnoscat. Se vnusquisque, vt iam diximus, ad diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum disponat; & tunc, illud recipiendo, proprię charitatis implebit præceptum, quod veram dictat, & non

appa-

apparentem animæ vtilitatem, nec vera erit, si ad diuinum honorem simul, & ad hunc etiam primo, ac præcipuè in nostris operationibus non attendimus.

Verè graui, & pigro corde filij hominum in ijs, quæ spectant ad diuinam venerationem, & Dei cultum, sed perspicaces, & veloces in his, quæ ad propriam pertinent vtilitatem, & commodum, ad quæ tamen non pertingent, qui hæc inordinatè ex sui, & non ex Dei quærunt amore. Licebitne præferre omnium creaturarum commodum, & vtilitatem etiam permaximam Dei honori, eiusque reuerentiæ in re quantumuis minima? Licebit cum distractionibus voluntarijs, & cum venialibus culpis quodcumque exercere Dei opus? Minime affirmabit sensatus quisque. Quia scriptum illud esse, nemo ignorat, Maledictus, qui facit opus Dei negligenter. Et si ita exercere quodcumque Dei opus non est licitum, licebitne ita hoc tam Sanctum, tamque diuinum opus exercere, recipere nempe Sanctissimum Christi corpus in diuinissimo Eucharistiæ Sacramento? licebitne hoc ita exercere ad solam hominum vtilitatem: imo vt addunt assertores quotidianæ communionis; etiam cum passionum motibus, cum venialium commissione in ipsamet actione recipiendi diuinissimum Sacramentum, & cum negatione obedientiæ Pastoribus, ac Prælatis? Putandumne est sufficere? vt affirmant

Psal. 4.

Ier. c. 48.

dicti authores; solam gratiam habitualem in homine, etiam si tot sit, tantisque iam dictis maculis, & imperfectionibus obumbrata, vt Eucharistiæ Sacramentum supradictos mirabiles, & diuinos effectus operetur, illis nempe similes, quos Beatissimæ Virgini Diuinum Verbum, carnem ex ea accipiendo, communicauit?

Sed esto, quod qui ita accipit sacram Eucharistiam; vt contendunt aduersarij; aliquem eius fructum obtineat, augmentum nempe gratiæ habitualis. Tantine faciendus est fructus, quem aliquis ad summum lucraretur, vt inquiunt Theologi, ex opere operato, per talem receptionem Sacramenti, si tamen lucraretur, vt parum, aut nihil curet, in ipsa receptione culpam committere, & offensam, licet venialem in Dei honorem? quæ nec ad totum mundum saluandum, ex Augustino, committi debet. Itane hoc sanctum Dei opus, tanta cum negligentia, tanta cum irreuerentia, & obedientiæ contemptu, exercendum est?

Act. Apostol. c. 14. Hic certè exclamare licebit cum Apostolo. Et quidem huius temporis ignorantias despiciens Deus, & eos, qui ita docent, & qui ita agunt, simul despicit: quia qui ita docent, qui ita agunt videntur saltem implicitè, siue interpretatiuè Deum contemnere; & qui contemnunt eum, erunt ignobiles, 1. Reg. c. 2 nec in regnum perducendi, in quod non nisi virtutum nobilitate præditi, ingrediuntur. Sed

con-

concedamus, quod non contemnant Deum: minoris saltem hunc, quam seipsos faciunt; minoris Dei reuerentiam, quam suum commodum; minoris Dei honorem, quam suam vtilitatem; primario sibi regnum quærunt, secundario regnantem in illo; quæ cum inuersa sint, peruersa erunt; nec poterunt hi esse, ex generatione quærentium Dominum, sed quęrentium seipsos; nec poterit supremus, & iustus Iudex; qui consueuit animam inanem vitijs, & Deum esurientem saturare bonis; cupiditatem adimplere animarum se ipsas quęrentium, & quæ suis imperfectionibus commodisque sunt plenæ. Iustitiæ ordo exposcit, has Deum in manu consilij sui relinquere, vt in necessitatibus se ipsas protegant, si valent, vel ad idola clament suarum passionum, & commoditatum, quæ coluerunt, vt surgant, & auxilium præbeant, & si hoc conferre nequibunt, pereat spes earum, quæ iustitiæ regulas non seruauerunt; sed ordine inuerso, affectu veluti fœmineo, & inordinatæ, vt inquit Ambrosius, cupiditatis, prius regnum, quam laborem, prius præmium, quam meritum, potius dona quam donatorem quæsierunt, plusque celsitudinem, honoremque proprium, quam summam Dei bonitatem, bonorumque omnium largitorem dilexerunt.

Psal. 23.

Luc. c. 1.

Deut. c. 32

Lib. 5. de Fide ad Grat. c. 2.

Attende quęso anima fidelis, ita non agas, talem doctrinam ne sequaris, quia per eam Regnum Dei,

Ad Hæb. c.3. Dei, quod quæris, non consequeris, dum à Deo, recto suo iudicio, contemneris. Doctrinis varijs, & peregrinis nolite abduci, inquit Apostolus, quia numquam doctrinarum nouitates in rebus morali- Luc.c.1. bus per viam pacis duxerunt Christi fideles, sed sæpe in viam aliam adduxerunt, quæ videtur ho- Puer.c.14. mini recta, dum formam pietatis ostentat, nouissima vero illius deducunt ad mortem: via autem recta in qua, nec etiam stultus transiens, errabit per Isa.c.35. eam, quæque est, & vocabitur via sancta, illa vtique est, quam Sancti Patres, & omnes pij, & prudentes authores docuerunt, quam ex eorum doctrina nos supra ostendimus: per hanc nullus pollutus vitijs, nullus inquinatus impuritatibus transibit; quia purum, & sanctum, atque à vitijs, & culpis expeditum, & virtutibus ornatum, necesse est, vnumquemque ad Christi corpus accedere, taliterque dispositum intra seipsum recipere: per eam viam incedendo, quam Sancti omnes indigitauerunt, ad Christi Sacramentum, cum fructu percipiendum, peruenitur, nec quisquam, quamuis stultus, per hanc errabit viam: per illam vero, quæ non docetur à Deo per suos vicarios, ac ministros, sed secundum vanas hominum cogitationes, apparet homini bona, errabit; etiam si sibi sapiens videatur, qui incedit per eam; vt Saul errauit, dum vanas suas cogitationes Prophetæ Sanctissimi monitis, ac iussionibus præferre maluit: & attende, quod

quod specie pietatis Sacrificij nempè Deo offerendi, indeque præmium consequuturus, id fecit, vt hodie multi faciunt, qui Saulis pietatem gestiunt imitari, & Superiorum; ac Sanctorum Monita nihili faciunt, & fortasse etiam contemnunt ob inanes suarum cogitationum fallacias; sed tandem deceptioni istorum redargutio, vt Sauli, vice laudis, & poena pro præmio, fortasse reprobationis, & eiectionis à regno, quod Sacramentis, & Sacrificijs modo incongruo, & contra Dei præcepta possidere parabant, erit parata.

Impossibile prorsus est, incedere quemquam per viam pietatis, si hæc tandem ad veram pietatem non ducit, idest ad hominem virtuosum, & perfectum constituendum, quia Pietas, vt inquit Ambrosius, virtutum omnium fundamentum est: Et ad omnia vtilem eam dicit esse Bernardus, sed quando nam hominem ad veram pietatem, & perfectionem perducere potuit doctrina illa, quæ distractiones, imperfectiones, & veniales culpas haud curat, obedientiam parui pendet, & omnimodam cordis, & corporis puritatem contemnit? Ex qua tamquam ex abysso tot inconuenientia, tot abusus; totque alia emergunt mala, quæ vix enumerari à quoquumque, aut credi possunt ab ijs, qui aliquam eorum experientiam non habent, vt aliquibus in regnis habent pijssimi, & doctissimi viri, qui ea, quæ in praxi ex dicta doctrina oriuntur mala ad-

In ep. super Ps. 118. serm. 21.

Serm. 2. de Assumpt. B.M.V.

mirantur, & deflent amare, quorum nos aliqua in sequenti capite enumerabimus.

Sed adhuc non discedamus ab obedientia; Quæ sola virtus est, vt Magnus Gregorius ait, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit.] Sicque pretium eius magni ponderis est, nec ita paruipendenda, vt aduersarij videntur facere, sed omni conatu, totisque viribus defendenda, ne peregrinorum iurium excogitatione in hac hodie, cras in illa materia ius obedientiæ labefactetur, atque ita subditorum obedientia erga suos prælatos quotidie minuatur, & tandem ad nihilum, aut penè nihilum redigatur.

Iam diximus non debere ius incertum præferri iuri certo, vt ipsemet Pintus fatetur in disc. 5. cap. 15. num. 4. diximus etiam, ius obedientiæ esse certum, non ita verò ius communionis, saltem quoad tempus, sed quoad hoc pendere à circumstantijs, & determinationibus prælatorum; quæ doctrina si vera est, vt est verissima, multæ rationes, illationesque permultæ aduersariorum erunt penitus nullius momenti, ac inutiles. Vt hanc veritatem, quam supra sufficienter probauimus, hìc ita confirmemus, vt euidens fiat. Adducam primo doctrinam Angelici Pręceptoris 3. p. q. 80. ar. 11. vbi Sanctus quærit: Vtrum liceat omnino à communione cessare, & respondet, Non licere: & ad argumentum eorum, qui instant ad hominem contra S. Doctorem, nimirum,

mirum,

mirum: licitum est cuilibet abstinere ab his, quæ non sunt de necessitate salutis, (vt supra Sanctus Doctor affirmauerat de hoc Sacramento) ergo licitum est omnino ab huius Sacramenti sumptione cessare. Respondet Sanctus, hoc Sacramentum non esse necessarium, vt Baptismus, sine quo non potest esse paruulis salus, bene tamen sine Sacramento Eucharistiæ. Ex qua doctrina deducitur hoc Sacramentum non pueris, sed adultis esse necessarium, nec istis ita, vt quoad tempus sit omnibus realiter semper necessarium, vt aperte docet in corpore ar. S. Doctor: vbi dicit, esse semper necessarium spiritualiter, & in voto, non vero realiter, & in exercitio; & hoc modo Sanctus explicat Christi verba adducta ab aduersarijs, ad probandum præceptum diuinum de quotidiana Eucharistiæ sumptione: vnde cum in principio corporis dixisset de sumptione spirituali, ad quam omnes adulti semper tenentur, vt Christo incorporentur, quia hoc est, inquit Sanctus, Christo incorporari: in fine tandem sic ait: Homo tenetur hoc Sacramentum sumere non solum ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini dicentis Luce 22. Hoc facite in meam commemorationem: ex statuto autem Ecclesiæ sunt determinata tempora exequendi Christi præceptum.]

Et ecce quomodo clarissimè affirmat D. Thom. Præceptum Domini non esse de quotidiana com-

munione realiter exercenda, sed hoc modo solum, determinato tempore, quod tempus, quando scilicet realiter exerceri communio debeat, determinat, inquit S. Doctor, Ecclesia per suum statutum. Qua doctrina egregiè Angelicus confirmat, quod supra dicebamus, videlicet, Ius diuinum aliquo modo pendere à prælatis Ecclesiæ, nimirum in determinatione circumstantiarum, & temporis: Iura enim diuina positiua non obligant pro semper; sic ius siue præceptum diuinum amandi Deum non obligat ad semper, & continuatè actum amoris Dei eliciendum, sed in aliquibus occasionibus, & necessitatibus; ita pariter de alijs similibus; & hac ratione præceptum Ecclesiæ de communione fidelium, quo determinatur præceptum Diuinum, fuit diuersum, & varium iuxta diuersitatem, & varietatem temporum, & personarum, aliarumque conditionum, ac circumstantiarum. Sic in principio Ecclesiæ; vt iam diximus ex SS. Bonauentura, Thoma, & alijs. Quando fideles erant quo ad multitudinem pauperes, seu pauci, sed diuites quo ad feruorem charitatis, & aderat quotidianum periculum mortis ex immanitate tyrannorum, præceptum Ecclesiæ determinatiuum Diuini præcepti fuit de communione quotidiana, quamuis hæc etiam determinatio, tunc aliquo modo fuerit limitata, vt supra significauimus. Deinde, quia charitas imminuta est in credentibus, & persequutio

con-

contra fideles maxima ex parte cessauit: hæc determinatio redacta est ad tres tantum dies anni: tandem ad vnum; cum occasiones persequutionum omninò cessauerint, & charitas Christianorum penè totaliter refriguerit.

Quod autem præceptum diuinum non debeat sumi, aut intelligi, nisi eo modo, quo nunc explicuimus, nempè quod in exercitio dependeat à determinatione Prælatorum Ecclesiæ. Probatur, tum ex eo quod supra notauimus, scilicet quod alioqui Ecclesia Dei tanto tempore vel hoc præceptum ignorasset, vel nullam adhibuisset diligentiam, nec vnquam suam authoritatem applicuisset, vt à fidelibus adimpleretur. Tum etiam quia potestate, quam à Christo Domino accepit, non ad destructionem, vt inquit Apostolus, sed ad ædificationem; ad destructionem potius vsa fuisset, quam ad ędificationem; quia sæpè decreta, & leges per Summos Pontifices, & Conciliorum Patres effecit, quibus prohibuit permultos sacra communione ob delicta animæ, aut corporis immunditias, vt patet ex supradictis, quas determinationes facere Ecclesia non potuisset; essent enim in destructionem animarum, quia essent in destructionem præcepti diuini de communione quotidiana, ad quam omnes, vt inquiunt aduersarij, post confessionem suorum quorumcumque peccatorum, habent ius, imò præceptum à Deo de perceptione coelestis panis in- 1. Corint. c. 2.

com-

communione, vt hoc cibo spiritualiter viuant. Sicque huiusmodi leges Ecclesię essent omnino inutiles, imò iniustæ: tum quia opponerentur præcepto diuino; tum etiam præcepto charitatis, quam vnusquisque tenetur habere erga se ipsum, procurando sibi bona, præcipuè bona animæ, eò vel magis bona tam eximia, & Eminentia, vt supra dictum est, prouenire homini ex sumptione sanctissimæ Eucharistiæ. Tum quia opponerentur legi iustitiæ, quia impedirent homines, ne possent vti re, quæ sua est, nempè iure sumendi quotidie Eucharistiam à Deo ipsis concessam, dum sine graui peccato sunt, independenter à quocumque (hac enim ratione dicunt aduersarij, non teneri subditos obedire superioribus, & prælatis in negotio communionis) hæc autem affirmare de Ecclesia, eiusque legibus, non solum esset stultum, sed impium, & hæreticum: ergo necesse est fateri, Ecclesiam semper sapienter, sanctè, ac prudenter operatam esse, & similes esse, ac fuisse omni tempore eius leges, vt semper habitæ sunt, & vniuersè nunc à fidelibus habentur. Hinc infertur, absurdam, & falsam esse doctrinam illam, ex qua supradictæ consequentiæ contra determinationes Ecclesiæ deducuntur, & verissimum esse, quod nos per nostram doctrinam affirmauimus.

Hæc omnia, quæ iam dicta sunt, roborari adhuc possunt consuetudine, & vsu vniuersalis Ecclesiæ.

fiæ. Nam quis vnquam fidelium scrupulum fecit, si quotidie sacram Eucharistiam non recepit? quis vnquam de transgressione huius præcepti se accusauit confessarijs? aut quis istorum poenitentes vnquam interrogauit, si adimpleuerint præceptum de quotidiana communione? nec aduersarij hoc faciunt, imò in rei veritate nec ipsi id sentiunt, quod in suis libris scripserunt; nempè præceptum quotidianæ communionis, ita esse diuinum, & à Christo Domino descendere per loquutiones indefinitas, vt per istas significetur, cibum spiritualem corporis Christi esse singulis hominibus quotidie necessarium, non minus quam corporibus est necessarius quotidie cibus materialis, & membris viuis totius corporis alimentum; vnde sicut corpora debilitantur, & moriuntur, si suum alimentum quotidianum non habent, ita animæ si quotidie non habent suum cibum Eucharisticum. Videatur Pintus, qui sæpissimè hanc doctrinam repetit in suo Thesauro; nam cap. 1. primi discur. affirmat: ideo Manna (quod erat Eucharistici panis figura) habuisse virtutem limitatam, sustentandi scilicet vitam vno tantum die, quà ratione singuli de populo Hæbraico quotidie Manna indigebant, vt singulis de populo Christiano significaret, quod si vitam spiritualem conseruare volunt, indigent quotidie cibari hoc coelesti Manna Corporis Christi. Hoc idem repetit cap. 3. secundi discur. affirmando, & confirmando authoritate

tate Patrum, & Conciliorum, Eucharisticum panem esse necessarium, vt viuamus Christi vitam: Et ijs, qui rspondent, hoc argumento non probari, Debere omnes quotidie Eucharistiæ Sacramentum sumere. Replicat Pintus, hanc responsionem esse contra Concilia, & Patres: & in discur. 4. cap. 2. confirmat iterum hanc suam doctrinam ex peccato Angelorum, & primorum hominum, qui (vt ipse dicit) ideo peccauerunt, & spiritualiter perierunt, quia primo die suæ creationis cibum illum non comederunt, quem ipsis Deus in figura Eucharistici Sacramenti destinauerat.

Ex quibus, & alijs multis loquutionibus eiusdem tenoris huius authoris, & aliorum, qui per eandem incedunt semitam, clarè infertur, quod qui quotidie non communicant, sine infirmitate peccati, & animæ morte esse non possunt: sicque tùm ex obligatione parendi præcepto diuino, tùm ex debito vitandi periculum grauis culpæ, debent isti authores affirmare, quod qui quotidie sacram Eucharistiam non recipiunt, vt præceptorum transgressores grauiter peccant, quod quidem asserere, non solum esset contra determinationes Ecclesiæ, sed videtur esse omnino ridiculum, & vanum; estque manifestè contra vniuersalem consuetudinem, & contra experientiam, cum multi diu sine graui culpa vitam traduxerint, qui quotidie sacram Eucharistiam non receperunt.

Et

Et quonam modo tot fuissent ab Ecclesia Dei in catalogo conscripti Sanctorum, quos veneramur, vt Sanctos, qui quotidie sacram Eucharistiam non receperunt, sed vel semel in hebdomada, vel in mense, & aliqui solummodo in fine vitæ, vt ex ijs multi, qui eremum incoluerunt: historiæ legantur Sanctorum, ex quibus manifeste patebit, permaximam semper fuisse in omnibus, & singulis varietatem quoad Sanctissimæ communionis frequentiam. Vnde sequitur nullam esse culpam, quotidie sacram Eucharistiam non recipere; neque præceptum Christi esse de quotidiana communione, realiter exercenda, sed ad summum spiritualiter, vt dicebat D. Thomas: nec tantam esse necessitatem sumendi quotidie realiter Christi corpus, vt sine tali sumptione viuere vitam spiritualem, & vitam Christi fideles eius non possint.

Ex iam dictis patet, quam vim habeat argumentum Pinti, quod ipse contra nostram doctrinam sæpe in suo Thesauro repetit, sed certè contra ipsius sententiam, ac doctrinam est, & pro nostra maximè facit. Nam certissimum est apud dialecticos, loqutionem indefinitam sumi vniuersaliter in materia solum necessaria, vt si dicatur; Homo est rationalis; sumi, seu intelligi debet hæc propositio de omnibus, & singulis hominibus. at verò in materia contingenti, sumi solum debet particulariter, vt si dicatur; Homo est albus. Debet hæc

propositio intelligi de aliquo, siue aliquibus, & non de omnibus hominibus. Cum igitur Christi loqutiones de sumptione sui corporis quoad circumstantias, & temporis determinationem sint in materia contingenti, vt sæpe probatum est, sequitur quod debeant sumi, seu intelligi particulariter, videlicet pro dignè dispositis, & pro diebus determinatis vel à rectoribus, & prælatis Ecclesiæ, vel à necessitate personarum; vt iam diximus.

Et ex his deducitur Christum Dominum non instituisse Eucharistiam in materia cibi, & potus, vt significaret, quod sicut corpora quotidie indigent suo cibo, vt vitam naturalem, & animalem viuant, ita animæ cibo eucharistico, vt viuant spiritualem, & diuinam vitam; vt volebat Pintus; quia hoc modo per habitum gratiæ, & charitatis, & animæ, & Angeli viuunt: sed vt significaret, suum corpus, & sanguinem producere in nobis effectus suos per modum cibi, & potus, sed nimis diuerso, nimisque excellentiori modo, quam cibus, & potus materialis producit in corporibus; vt, quantum distat Eucharisticus cibus animarum ratione suæ spiritualitatis, & diuinitatis à cibo materiali corporum, tantum etiam eius effectus; tùm quo ad modum, tum quo ad præstantiam distent. Nam iste cibus non conuertitur; ex sententia Augustini, in substantiam manducantis, vt cibus materialis, & vsualis, sed è contra; sic enim inquit Sanctus in per-

ſona Chriſti. Non tu mutabis me in te, ſicut cibus carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me.] Nec mirum hoc eſſe debet, fatetur Pintus in diſcur.4.cap.11.quia cibus iſte, cum diuinus ſit, diuinos, & mirabiles habet effectus, & cibo communi ſæpe contrarios; inter quos, hic author; vt magis conſequenter loqueretur; affirmare debebat. vnum eſſe; virtutem ita debilem, & limitatam non conferre animabus, vt cibus vſualis corporibus, qui paruo tempore vitam iſtis conſeruare poteſt; ſed firmam, fortem, & infinitam, aut pene infinitam, itaut ſemel, aut raro ſumptus vitam animabus ſemper conſeruare valeret; & in hoc noſtrali, & communi cibo omnino diſſimilem eſſe, atque contrarium: neque iſto in effectu conueniens erat, ei aſſimilari, ſed potius cibo illi arboris vitalis, quæ erat in terreſtri Paradiſo; eratque ex ſententia omnium authorum, & etiam ipſius Patris Pinti Euchariſticæ arboris figura. Vnde ſicut illius arboris fructus ſemel, aut raro ſumptus vitam diu, aut ſemper ex ſua virtute in hominibus conſeruabat, vt fere communiter ſentiunt Doctores, ita arboris Euchariſticæ diuinus fructus: ille quidem corporum, iſte animarum. Imo ſi vera eſt doctrina, quam tradit D. Thomas 1. par.q. 97. ar.4.in corp. ſemel tantum in præſenti vita ſumptus poſſet abſolutè, quantum eſt ex ſua virtute, conſeruare ſemper vitam animæ. Quia quanto aliqua virtus eſt maior, inquit S. Doctor;

Lib.1.Cōfeſs.c.10.

tanto imprimit durabiliorem effectum, & hinc ipse infert, non indiguisse in statu innocentiæ homines sæpe fructu arboris vitalis; vt aliarum arborum Paradisi fructibus indigebant, quia virtus illius, licet finita, tamen maior erat aliarum arborum virtute: si ergo illius arboris virtus, quia magna erat, poterat fructus eius, aliquando sumptus, diu conseruare vitam corporum: poterit certè fructus habens virtutem infinitam; vt dictum est, habere fructum Eucharisticæ arboris; semel sumptus, semper conseruare vitam animæ: vt conseruauit Eliæ Prophetæ, qui in fortitudine subcinericij panis, quem Angelus attulerat, eratque huius Eucharistici cibi figura, vt cum alijs Doctoribus ipse Pintus fatetur: Ambulauit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Idest per totam vitam, vt exponit D. Thomas, & non dissentit Pintus, quoniam in vltima nocte peruenit ad montem Dei, nempe ad gloriam.

3. Regum c. 19.

Hac fortasse iam dicta ratione aliqui affirmarunt, Nec etiam teneri sacram Eucharistiam sumere, qui in mortis periculum incidit, si semel in vita eam sumpserit, quia cum infinitæ sit virtutis, non debet præceptum Christi intelligi, nisi vt semel in vita ex obligatione eam homines sumant. Ita S. Bonauentura, Siluester, Armilla apud Suarez de Eucharistia disp. 69. sec. 3. Eidemque opinioni multum fauet Sà Verbo Euchar. num. 1. Hic autem nos ista attulimus, non vt suadeamus, semel in vita, aut

rarò sacram fideles Eucharistiam sumere; quam, potius optamus, & hortamur, vt ita sint omnes quotidie parati, vt quotidie recipere possint, quia panis iste cœlestis etiam si virtutem habeat infinitam, & possit semel sumptus vitam spiritualem semper conseruare, tamen quia, quantum est ex se, panis quotidianus est, vt diximus ex SS. Thoma, & Bonauentura, & nouam semper, ac maximam vtilitatem spiritualem, sancta cum dispositione illum sumentibus, communicet, ideo vtile est hominibus; inquit D. Thomas, hunc cœlestem panem quotidie sumere: quia etiam ligni vitæ fructus magis proderat sæpe sumptus, quamuis sufficeret rarò sumptus ad diu conseruandam vitam: Optimè igitur sibi consulet, qui ita viuet, ita se disponet, vt possit quotidiè cœlestem manducare panem, quotidieque manducet, sicque copiosius eius admirabiles fructus percipere, vt de virtute in virtutem procedendo, summa securitate, ac facilitate, ex peregrinatione per desertum mundi huius, ascendere possit ad Montem Domini, & ad Domum Dei Iacob constructam in terra illa felici, & virtuosis filijs, promissa.

Itaque ea quæ iam supra diximus, solum diximus ad ostendendum, falsum esse, quod affirmant aduersarij de necessitate Eucharistici panis, qui vt fideles inducant ad illum quotidie manducandum, reuerentiam cœlesti, ac diuino pani debitam, & ap-

aptam dispositionem tali, tantoque cibo necessariam quodammodo destruunt, & construunt iura, & præcepta diuina: vt quanto in præparatione laborem imminuunt, tanto augeant ex præceptis obligationem, & quanto fideles astringunt in obligatione sumendi Eucharistiam, tantò relaxent ab obligatione obediendi Prælatis, & animarum Rectoribus.

Et quia contra obedientiam istis debitam magis expressè loquuntur prædicti authores iuribus, & præceptis nouo modo explicatis, quibus aliqua ex parte obedientiam destruunt; oportet vt nos eius destructionem iuribus etiam reædificemus, & eius deiectionem legibus pariter erigamus. Certum enim est apud omnes; vsum & consuetudinem populorum in re non mala transire in legem, & vt legem à populis regulariter acceptari, eo vel magis si viri prudentes, & docti verbo, & opere consuetudinem approbant, eandemque superiores confirmant, huiusmodi legem vsu firmatam non renuit acceptare Pintus, vt in discur. 1. cap. 12. sui Thesauri, & alibi sæpe; imo aliqoando hac lege ex vsu, & consuetudine vtitur ad aliquid pro sua sententia probandum. Sed ex antiquissimo vsu in Dei Ecclesia fideles, quo ad Sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem sub obedientia, & directione Confessariorum, aliorumque Rectorum semper permanserunt, præsertim qui frequenter sacram Eucharistiam recipere con-

consueuerunt: ergo huiusmodi vsus iam habet aliquam rationem legis, eo vel magis quia omnes fere Doctores, & Sancti Patres, vt sæpè iam significauimus, hoc affirmant, & commendant: hoc idem non solum commendare, sed etiam præcipere videtur ipsamet Ecclesia: Nam in iure communi. Omnis vtriusque sexus de poenitentia, & remissione: Committit non poenitenti, sed Confessario dilationem communionis, quæ fieri debet ex obligatione præcepti. Idem dicit S.Tho.3.p. qu.80.ar.11.ad 3. Ex Innocentio. Nimirum non peccare, illum, qui tempore præcepti non communicat, si à communione abstinet secundum consilium Sacerdotis; nec addidit Docti, Pij, & Sancti, vt vult Pintus discur.6. cap.5.nu.3. Quia subiectio, & obedientia non debet præstari creaturæ ob prudentiam, scientiam, & sanctitatem eius, sed Deo, cuius locum tenet, & cuius authoritate disponit, ac præcipit: & alioqui nullus vnquam teneretur obedire, quia semper posset dubitare de errore præcipientis etiam prudentis, docti, & pij; cum creatura quantum est ex se, & suis viribus relicta facilè erret; sed qui subiacet illi, quem vice Dei respicit, & vocem Dei in dirigente, ac præcipiente audit, à Deo regitur, ac dirigitur, nec vnquam formaliter errabit, sicut facile illi euenit, qui ab homine, vt tali dirigitur, vel ex propriō iudicio regitur. Lib.5.c.5.

Hæc nostra doctrina ostendit: Non bene affir-

masse Pintum loco citato: In vsu scilicet quotidianæ communionis, & aliorum Sacramentorum, Christum non subiecisse fideles confessarijs, sed sibimet, itaut Christo immediatè, & non confessarijs, siue alijs quibuscumque, obtemperare debeant. Hoc autem, quod ipse dicit, vnde deducat non apparet; Imo ex vsu Ecclesiæ, Sanctorum Patrum authoritate, & omnium ferè authorum doctrina contrariũ deducitur, contrariumque habetur, vt patet ex dictis. Nam in Rubrica Missalis supra citata docetur contrarium, ibi enim præcipitur. Abstinendum à celebratione, siue communione quando contingit in somnis pollutio ex causa culpabili, sed additur, nisi aliter videatur confessario: & satis clarè contrarium habetur ex Epistola Eminentissimorum Patrum Concilij Tridentini interpretum, quæ supra cap. 4. videri potest, in ea enim Sapientissimi Patres expresse dicunt, Confessariorum discretioni, ac iudicio committendam esse determinationem maioris, aut minoris frequentiæ sacræ communionis, tum laicorum negotiatorum, tum coniugatorum, & continuo subdunt; Non esse pro omnibus determinatos dies, ad sacram communionem percipiendam, constituendos, sed magis quid singulis sit permittendum, per se (idest ipsemet Episcopus) aut per Parochos, siue Confessarios determinet. Et infra loquendo de subditis, regularium, affirmant, quod si aliqui ex

istis

istis sint adeo feruentes, & sancti, vt digni videantur, posse quotidie sacrā communionē percipere, concedi illis possit à suis superioribus. Certè nunquam illi Patres dixerunt, posse siue sæculares, siue regulares vti iure suo, obediendo immediatè Christo Domino, sicque sine vlla alicuius dependentia, siue frequenter siue quotidie communionem accipere; sed huiusmodi determinationem Episcopis, Curatis, Confessarijs, & Superioribus commiserunt, quorum iudicio, directione, ac determinatione regulari sacram communionem debere, triplici in eâdem epistula repetitione affirmarunt.

Supra, huius rei significauimus rationes. Quia scilicet nullus in causa propria bonus, & rectus iudex esse solet. Ac insuper, quia ius, quod singuli habent ad sacram Eucharistiam, dependet in exercitio à determinatione Ecclesiæ, & Prælatorum, siue Ministrorum eius: hinc D. Tho. 3. p. q. 30. ar. 11. in corp. dixit, præceptum diuinum de sacra communione determinari ab Ecclesia per suum pręceptum: Vnde sicut diuerso tempore diuersimodè vniuersè determinauit in hac materia, secundum scilicet diuersitatem rerum, & conditionem personarum: ita semper idem particulariter per se, & per suos ministros potest, & debet præstare, ne tam sanctum, & diuinum opus exerceatur aliquando irreuerenter, & cœlestis panis vnquam sine fructu à fidelibus recipiatur.

Verùm his Pater Pintus non assentitur, & has adducit pro sua contra nostram doctrinam rationes: Primam, quia D. Paulus dixit. Vnusquisque se ipsum probet. Non debet ergo à confessario, siue ab alio approbari, qui se ipsum debet probare. Secundam, quia si talis subiectio, & approbatio, vt nos dicimus, esset necessaria, eam Apostolus non tacuisset.

Sed incongruum certè videtur, his rationibus, quæ vim nullam continent, moueri virum doctum ad nouam sententiam, contra omnium Doctorum sensum, & totius communitatis vsum, proponendam, & docendam. Quis non intelligit, D. Paulum, in verbis illis. Probet se ipsum homo &c. loqui de probatione à culpis, quas nullus scire potest, nisi qui eas commisit. Secunda ratio; si vim haberet; multa, quæ de fide sunt, essent neganda: cum multa fide credamus, quæ scripta non sunt, sed ex sola traditione habemus, vt est certum ex Concilio Tridentino sess. 4. in decreto de Canonicis scripturis. Et in hoc ipso loco Apostoli à Pinto allegato: Si ex eo qued negatiue Apostolus se habet circa immediatam confessarijs subiectionem, siue prælatis, posset inferri, talem subiectionem non deberi sacerdotibus, sed Chrsto; Posset pariter inferri, non debere sua peccata sacerdotibus confiteri, qui se ipsos probando, reperiunt esse in graui culpa; quia si hoc esset necessarium Paulus non tacuisset, quæ doctrina

dat

dat ansam hæreticis, ad persistendum in falsa sua opinione, qua sufficere affirmant internam poenitentiam ad Eucharistiæ Sacramentum recipiendum contra Tridentini determinationem sess. 13. cap. 7. & can. 11. vbi huiusmodi hæreticos anathematicat. Non omnia igitur, quæ sunt necessaria, in omni loco sacræ Scripturæ dici debent, aut possunt, multo minus ea, quæ non sunt simpliciter necessaria: Nos enim non dicimus, ita esse necessarium dependere singulos ab obedientia ministri Ecclesiastici in receptione sacræ Eucharistiæ, vt, si secus faciunt, peccent; præsertim si detur casus talis, vt vrgeat præceptum diuinum, quia tunc, si quis, se probando, reperit non esse in peccato, & putat, esse sufficienter dispositum, tenetur obedire præcepto, nec indiget tunc consilio, aut directione Ministri, nisi ad fructum, & meritum augendum ex virtute humilitatis, & obedientiæ.

Per ea ergo, quæ de subiectione, & obedientia diximus, intendimus, contra aduersarios, non esse vniuersè paruipendendam ministrorum, & prælatorum directionem & obedientiam, quamuis etiam sit aliquando ita necessarium ab ea pendere, vt grauissime posset in communione peccare, qui obedientiam paruipenderet: vt si Religiosus contra præceptum sui superioris sacram Eucharistiam reciperet. Nam si quando adest præceptum Ecclesiæ de sacra communione, quod vt supra diximus ex D. Tho-

ma est determinatiuum præcepti diuini, sicque tunc vtrumque vrget præceptum; possunt superiores, & confessarij differre, aut transferre ad aliud tempus communionem, & subditi, ac pœnitentes tenentur tunc obedire, vt patet ex dictis de Iure canonico, de Rubrica Missalis, & de doctrina D. Thomæ in locis citatis, in quibus dicitur, non dari tunc transgressionem præceptorum, nec vllum interuenire peccatum: ergo è contra aliquod tunc interueniret peccatum, siquis non obediret; ergo multo magis quando nullum vrget præceptum ecclesiasticum, aut diuinum, & superior præcipit subdito, vt abstineat à communione, interueniret peccatum, si contrarium subditus faceret, vt iam notauimus de Saule contra præceptum Prophetæ, Deo Sacrificia offerente. Et hic aduerte, quod ad cultum diuinum non solùm habent ius omnes, sed expressum præceptum in illo decalogi mandato; (Vnum cole Deum) nec Deo cultus maior dari potest, quam sacrificium ei offerre: at quia Deus vult potius, vt obediatur, sicut dixit Propheta, voci eius; Ideo nec sacrificium, si contra obedientiam Deo offertur, gratum est, sed potius ingratum.

Verum aduersarij adhuc instant ex determinatione Concilij Niceni. Nam Patres huius Concilij excommunicant sacerdotes negantes fidelibus sacram communionem, nisi ob publica peccata: vnde Pintus disc. 4. cap. 12. num. 11. Dicit, & quidem

bene,

bene; Sacerdotem non posse sine graui culpa publicè petenti Eucharistiæ Sacramentum denegare, etiam si non constet de sufficienti eius dispositione; dummodo per publica peccata non constet contrarium. Et hoc sanè est quod Patres Concilij præceperunt sub excommunicationis poena, quia nullus debet vti facultate à Christo recepta, nisi eo modo, quo ipse vsus est, nobisque exemplum dedit, vt sicut ipse fecit, ita & nos faciamus: vnde si ipse dedit hoc Sacramentum Iudæ, quem sciebat non esse bene dispositum, sed potius malè, itaut inter Apostolos non vnus ex ipsis, sed diabolus esset; debemus, & nos eius ministri idem præstare cum peccatore occulto publice petente, quia in tali casu ius habet, ad suam famam manutenendam, quam, quia nemo est dominus famæ alterius, nullo modo potest sua actione ab occulto peccatore auferre. Ioan.c.13.

Sed tandem quid facit huiusmodi prohibitio ad id, de quo hic est controuersia cum aduersarijs? Quę vt patet ex dictis, toto cœlo distat à prohibitione, & pœna, quam ex Concilio ipsi adducunt contra nos, qui loquimur de ijs, qui sine graui culpa esse supponuntur, & dicimus, quod hi stare debent sub directione, & regimine Sacerdotum, & Prelatorum, maximè, qui quotidie, aut frequenter solent hoc diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum recipere, ne aliquo huiusmodi receptio fiat modo inde-

bito

bito, sed potius cum debita illius, quod recipitur reuerentia, & eius qui recipit vtilitate.

Et quamuis sensus Concilij, ita, vt iam explicuimus, se habeat, neque possit talis Concilij intelligentia esse aduersarijs occulta; Ex dicta nihilominus Concilij prohibitione vniuersaliter, & sine vlla exceptione ipsi inferunt, vt expresse, inter alios, Pintus loco cit.nu 12. Non posse Prælatos, Parochos, siueConfessarios denegare alicui quotidianam communionem, nisi ob grauia, & publica peccata, & si ob alias causas denegarent, subditus, aut pœnitens non teneretur obedire; ad quam conclusionem firmandam, adducit Pintus Tamburinum, quem pro sua sententia dicit esse. Sed vt omnes manifestè cognoscant, quam malè congerant rationes, & authoritates Sanctij discipuli ad firmandum, quod ipsi nimia propensione circa hanc materiam sacræ communionis proponunt; adducam hic verba ipsius Tamburini, qui in opusculo de communione cap.1.§.11. inquirens, an liceat laico quotidiana communio; cum in principio §. dixisset, quod ad communionem adeo frequentem requiritur, vt est certum, magna spiritualis dispositio: subdit, ad quæsito respondendum. Iam licere communionem quotidianam laico, etiam vxorato, imò eam vetare illi nec Confessarium, nec Superiorem posse, docet cum paucis Ioannes Sanchez, seu Sancius in selectis disp.22. Negat cum alijs multis Ioannes de

Lugo

Lugo disp. 17. de Euchar. sect. 2. Solumque concedit maximo feruoris spiritu accensis, sanctæque Catharinæ similibus. Nos nagantem sententiam amplectimur, quia putamus, id cedere maiori reuerentiæ debitæ Christo Domino, ac Regi nostro: affirmans opinio illud à Cōfessarijs obtineat. Hæc Tamburinus, qui hortatur confessarios non esse nimis rigidos, & tenaces, sed potius faciles, & liberales in concedenda sacra communione, quando irreuerentiæ periculum non adest. Ecce quam clarè author iste sequitur sententiam, quæ contra Pintum est, imo addit, quod nec etiam in sentantia Sanctij, & sectatorum eius communio dari debeat, nisi ex concessione Confessariorum, & est de quo nunc maximè contendimus, & nos dicimus conueniens esse, & aliquando debitū stare sub obedientia, & directione rectorum. Et contrarij hoc contemnunt, & pro sua sententia adducunt etiam illos, qui apertè contrarium affirmant; & vndequaque rationes congerunt & decreta Conciliorum coaceruant, quæ nullo modo ad rem faciunt, vt constat ex dictis.

Sicuti nec ad propositum nostræ præsentis controuersiæ facit, quod aduersarij contra nos adducebant in difficultate proposita à principio ex Can. 10. Apostolorum. Nos enim non negamus, imò supra cum D. Thoma vltrò concessimus, in principio Ecclesiæ, ob causas iam assignatas, fuisse impositum præceptum de quotidiana communione, &

tunc

tanccertè, qui legitimè impediti non erant ob aliquam corporis impuritatem, & turpitudinem, vel nimiam animæ distractionem, debebant sine dependentia à Sacerdote adimplere pręceptum, quamvis etiam tunc poterant, & conueniens erat, à consilio Sacerdotum pendere, vt isti determinarent, vtrum talis impedimentum esset conditionis, vt obstaret communioni, & à præcepto eximeret, quia sicut supra significauimus, illud pręceptum non fuit latum eo cum rigore, vt volunt aduersarij. Et hæc veritas; præter ea, quæ adduximus supra, potest colligi ex ipsismet Canonis verbis, quæ sunt huiusmodi. Qui Ecclesiam ingrediuntur, & Sacræ Scripturæ lectioni assistunt, & non vacant orationi, neque communioni, vt homines quietis ecclesiasticæ turbatores excommunicandi.] Cum certum sit, orationis præceptum, etiam per aduersarios, impositum fidelibus non fuisse eo cum rigore, quo ipsi contendunt de communione; sequitur dicendum, neque præceptum communionis tanto cum rigore impositum fuisse; vtrumque enim simul, & ijsdem pariter verbis fuit impositum, vt patet.

Potest similiter hæc eadem veritas colligi ex fine, quem inter alios habere potuerunt Apostoli ad legem dicti Canonis constituendam. Ad discernendum scilicet inter bonos, & malos, siue inter Christi cultores, & pseudochristianos: sicut numquam defuerunt, ita neque tunc deerant, qui tam-

quam

quam Satan inter filios Dei, pseudochristiani inter christianos apparebant, & qui, vt inquit Apostolus, nominabantur fratres, sed erant idolis seruientes, & Christo seruientibus immiscebantur, non vt ea, quæ isti exercebant, & ipsi exercerent, sed vt, eos obseruando, criminarentur, sicque Christianæ fidei hostibus traderentur. Vnde qui semel, aut iterum non impediti, neque ex consilio sacerdotis à sacra communione abstinuissent, inferri inde posse, existimabant, de numero illos pseudochristianorum esse, sicque excommunicandos, & à coetu verè Christum colentium, eijciendos.

Iob. cap. 1. & 2.

1. Corint. c. 5.

Ex hactenus latè iam dictis, satisfactum plenè manet omnibus difficultatibus aduersariorum in principio positis. Sed considerandum adhuc superest, si veritatem continent, quæ dicit Pintus de communione puerorum, & eorum, qui, in peccato communicando, obtinent per accidens primam gratiam, vt in supra positis aduersariorum difficultatibus notauimus. Et quidem in pueris ferè communiter requirunt authores perfectiorem rationis vsum ad communionem quam ad confessionem; ideoque ad hanc sentiunt teneri, statimatq; ad debilẽ vsum rationis perueniunt, qui esse solet inter septennium regulariter, & octauum annum, ad communionem vero nonnisi, quando perfectior est vsus rationis, qui talis esse solet inter decimum, & decimũ quartum annum, iuxta maiorem, vel minorem

 acce-

accelerationem perfectioris cognitionis, & discursus puerorum: existimant enim ad hoc sacramentum recipiendum, requiri cognitionem talem, qua valeat vnusquisque discernere inter cibum Eucharisticum, aliosque communes, & concipere quæ fides docet de hoc sacramento, ita vt excitare in se possit deuotionem, & reuerentiam erga illud, sine quibus ex D. Thoma hoc sacramentum recipi non debet; vnde cum hæc ita sint difficilia in puero septenni, vt pene appareant impossibilia; ideo dicunt non teneri pueros, nisi à decimo ad decimum quartum annum crebriùs, tardiusque, iuxta prudentis confessarij consilium, & parentum iudicium puerorum, hoc sacramentum recipere.

Neque contra hanc sententiam vim vllam habet, quod adducunt contrarij: Nimirum eundem rationis discursum, qui sufficere ad confessionem, sufficere pariter videtur ad communionem; maximè cum præceptum ab ecclesia æquè impositum sit pro vtraque. Hoc inquam vim non habet, quia minus, vt dictum est, requiritur ad confessionem, quam ad communionem: ratio est, quia statim ac homo peruenit ad aliquem vsum rationis, naturaliter pudet malefacti, naturaliter habet culpæ commissæ displicentiam; vnde facile potest instrui, malum illud esse contra Deum, ad hoc, vt displicentiam, quæ naturaliter in ipso de malo commisso insurgit, excitet in se, quia malum illud est contra

Deum.

Deum. At vero cum Sacramentum Eucharistiæ talis conditionis sit, vt nulla ad illud detur naturæ inclinatio, (cum omninò, ac simpliciter supra naturam sit) ita neque ad ea, quæ sunt necessaria ad ipsum dignè recipiendum. Hinc est, quod multo plus requiritur ad apprehendenda, & exercenda, quæ spectant ad conuenientem, & dignam huius Sacramenti receptionem, quam ad apprehendenda, & exercenda sufficienter, quæ spectant ad recipiendum pœnitentiæ sacramentum.

Et hac ratione, quamuis Ecclesia in capite; Omnis vtriusque (vtrumque imposuerit omnibus præceptum, tamen non æqualiter, vt dicunt aduersarij; quia vt patet ex verbis dicti capitis, præceptum confessionis fertur absolute, videlicet (semel in anno confiteantur) at præceptum communionis fertur cum particula restrictiua, reuerentiæ, videlicet (suscipiens reuerenter Eucharistiæ Sacramentum) & conformiter ad hoc D. Th. 3. p. q. 80. ar. 9. ad tertium dixit, hoc Sacramentum tunc posse pueris conferri, quando incipiunt habere talem vsum rationis, vt possint deuotionem concipere huius Sacramenti; non ergo statim ac vsum rationis habent, debet illis ex S. Doctore hoc Sacramentum dari, quia tunc nesciunt, vt dicebamus, deuotionem, & reuerentiam erga illud concipere, cum tale sit, vt omnino captum humanum superet, neque ad illud aliqua ex naturæ vi, siue directè siue indirectè, aut per acci-

dens inclinatio detur, sed potius ad contraria hæc aliquo modo inclinare videtur; qua ratione, per antonomasiam, appellatur Mysterium fidei. Videatur Suarez disp.70.sec. 1. Ægidius quæst. 80. ar. 12. num. 102. Bonacina disp.4.q.7.puncto 2.num.1. & 2. & alij, qui fere communiter eodem modo loquuntur, & ex istis authoribus nonnulli sunt; vt Vasquez de Eucharistia disp. 214. cap.4. num. 41. Hurtadus disp.10. diffic. 4. de Lugo, & alij, qui volunt, nec etiam in articulo mortis, hoc Sacramentum debere pueris dari, qui debitam eiusdem deuotionem, & reuerentiam concipere non valent, quamuis decimum, aut duodecimum excesserint ætatis annum. Et certè dici potest hoc tempore huiusmodi authorum opinionem non solum esse communem, sed veluti legem vniuersalem; cum ex vsu omnium fidelium nullibi, & nulli puerorum septenni concedatur, siue detur communio à parentibus, aut confessarijs; maximè extra periculum mortis; imo scrupulum faciunt, illam concedere, antequam talem rationis vsum in pueris agnoscant, qualis necessarius est, vt possint concipere, quæ spectant ad dignitatem, & cultum tanti Sacramenti. Hoc modo prædicti, & alij authores magis communiter dicunt, debere intelligi præceptum Ecclesiæ de communione annuali, scilicet, quod obligat omnes, qui habent vsum rationis eo modo, quo iam explicuimus; & hoc nō obscurè indicat il-

la particula restrictiua ab Ecclesia præcepto apposita; nimirum; (Reuerenter) Et non statim atque ad quemcumque rationis vsum peruenerint; & quando nesciunt deuotionem, & reuerentiam debitam erga hoc Sacramentum concipere.

Et meo videri huius sententiæ, ac doctrinæ ratio est satis clara: quia præceptum siue lex superiorum non debet, nec potest intelligi, nisi eo modo, quo à principio fuit semper intellecta, & in exercitio posita à subditis, imo tale continuatum exercitium populorum firmat primam legem, alia veluti lege, multo magis tunc, quando superiores non contradicunt, sed vel tacent, aut expresse consentiunt, vt in casu nostro; quia Rectores, & Prælati Sanctæ Ecclesiæ sunt, qui negant pueris, vel non concedunt sanctissimam communionem antequam vsum rationis eo modo, quo iam diximus, in eis agnoscant. Et certè si Pater Pintus ad hæc, quæ dicta sunt, mentem applicuisset, & meminisset eius, quod ipse sæpe in suo Thesauro repetit, nempe, Vsum Ecclesiæ esse legem infallibilem; erroris non arguisset eos, qui pueris statim post septennium communionem non concedunt, hac enim reprehensione omnes ipse comprehendit, etiam Dei Ecclesiam, quæ huiusmodi vsum permittit, imo facto ipso approbat, quem, si contra præceptum esset, permittere non deberet, multo minus approbare, & exercere.

Et

Et hæc quidem communis intelligentia circa præceptum Ecclesiæ de sacra communione est efficax probatio contra eos, qui sentiunt, sufficere solum statum gratiæ, ad sacram Eucharistiam digne, & cum fructu recipiendam; nam si res, vt ipsi dicunt, se haberet, nihil obstaret, quin dari posset pueris, imo eis deberet dari, dum sunt in gratia, etiam si nullam deuotionem, & reuerentiam erga hoc sacramentum concipere possent; quia si Eucharistia sine his præstaret suos effectus, eosdem sanè communicaret pueris, dum sunt in gratia, quamuis deuotionem, & reuerentiam non conciperent. Imo etiam ijs, qui nullum habent rationis vsum, deberet dari, quia certè post baptismum supponuntur in gratia, vnde adhibita diligentia, vt sacram Eucharistiam deglutirent, iam reciperent omnes fructus eius, nec apparet ratio, quare istis deberet Eucharistia denegari. Et tamen D. Th. loco citato absolutè negat debere pueris dari sacram Eucharistiam; & subdit, Græcos contrarium facere, quia male intelligunt, quod Diuus Dionysius capite 2. coelestis hierarchiæ dicit, nempe Baptizatis esse sacram communionem dandam; vbi non de pueris loquitur, inquit S. Doctor, sed de adultis, qui baptizantur (& incidenter aduerte, quod addit S. Doctor contra eos, qui ponunt quotidianam necessitatem sumendi realiter Eucharistiam, ne anima pereat, quia cibus est animæ, sine quo; vt corpus

pus sine suo cibo ; perit) Nec tamen per hoc (prosequitur Sanctus) aliquod detrimentum vitæ patiuntur, propter hoc, quod Dominus dicit Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis: quia sicut Augustinus scribit Bonifacio, tunc vnusquisque fidelium corporis, & sanguinis Domini particeps fit, scilicet spiritualiter, quando in baptismate membrum corporis Christi efficitur.]

Sed veniamus tandem ad vnum ex effectibus Eucharistiæ, quem aliquando in illo, qui ipsam recipit, producere solet ; quo Pater Pintus studet, fideles excitare, eisque persuadere, vt quotidie communicent ; estque, vt ipse ait, conferre non solum augmentum gratiæ, sed multoties etiam primam gratiam. Hunc effectum aliquando habere sacram Eucharistiam, vltro concedimus ; Est enim cum D.Thoma communior inter authores sententia. Sed ex isto effectu deducere argumentum, ad quotidianam communionem suadendam, videtur sanè incongruum, tum ex ipsa re, tum ex modo, quo dictus author explicat, Eucharistiam producere primam gratiam : quæ enim congruitas apparere potest in hoc, quod est persuadere aliquem, qui sæpè grauiter peccat, vt quotidie Eucharistiam sumat ; nam hoc Sacramentum non causat primam gratiam, nisi in eo, qui ignorans est de sua culpa, & recipit illud bona fide de statu suæ gratiæ, est tamen

re

re verà in statu grauis culpæ; sed qui sæpe, & quotidie communicat, non debet supponi tantæ malitiæ, vt sæpe grauiter peccet, nec tantæ negligentię, vt post peccata sufficientem pœnitentiam non faciat, vel quod ita crasso, & materiali modo procedat, vt peccata grauia non aduertat, aut de die in diem commissa obliuiscatur. Deinde falsum omninò est; Eucharistiam remittere per accidens peccata, & producere primam gratiam sine attritione, vt sentit Pintus loco citato, qui vt hanc suam sententiam roboret, adducit Vasquez: sed huius authoris doctrina potius deseruit ad demonstrandam contrarietatem, & falsitatem sententiæ Pinti, quam ad eam firmandam. Vasquez enim, vt videri potest To. 3 in tertiam partem q. 79. art. 3. disp. 105. c. 5. nu. 33. optime loquitur, & cohærenter ad suam sententiam: nam ipse sentit, nunquam hoc sacramentum efficere primam gratiam, atque ita attritionem, quam contrarij dicunt, esse necessariam, vt talis gratia producatur, ad nihil deseruire, quia cùm hęc non sit de se, vt contritio, sufficiens ad delendam culpam lethalem; nec Eucharistia hanc ex se per primam gratiam valeat delere, quia non fuit à Christo Domino instituta, vt ipse inquit, nisi solum ad augendam gratiam, atque ita ex vi suæ institutionis supponere omnino debet primam gratiam, vt gratiam producat. Ex his infert Vasquez, frustra addi attritionem sumptioni Eucharistiæ, ad

pri-

primam gratiam producendam, quando neutra ex his causis sufficientem virtutem habet ad illam, ad quam vna ex natura sua nullo modo ordinatur, & altera non ordinatur immediate, sed altero, & non Eucharistiæ Sacramento, mediante.

At Pater Pintus, qui cum communiori sen tentia tenet, Eucharistiam habere ex sua institutione virtutem, conferendi in aliquibus casibus primam gratiam, non potest vti doctrina eorum, qui sunt in contraria sententia, nisi velit implicationem in sua sententia ponere. Et sanè non percipio, qua sufficienti ratione potuerit doctor iste à communi doctrina eorum, qui hanc sequuntur sententiam, discedere; ipse enim nullam adducit, sed solum dicit, esse sufficientem actum contrarium peccato; recipere Eucharistiam tamquam medicinam cum fide, quod suis infirmitatibus proderit; quia putandum est, ita Christum hoc remedium Eucharistiæ instituisse, vt tali cum fide receptum deleat peccata: nec etiam adducit authoritates pro hac sua sententia, nisi illam Vasquez, qui secundum suam sententiam bene dicit, frustra poni attritionem, quam contrarij communiter ponunt, vt necessariam, ad hoc vt Sacramentum per accidens conferat primam gratiam.

Multa contra hanc Pinti singularem sententiam, & doctrinam dici possent: sed quia ad nostrum intentum ex professo, eam reijcere, non spectat; ideo

solum dicamus, non aliam rationem animum huius authoris mouere potuisse, ad dictam sententiam docendam, quam communem omnium Sanctij discipulorum; nempè tollere laborem omnem, & omnes difficultates, quæ possent retardare homines à quotidiana communione, quam ipsi persuadere omnibus intendunt; & vtinam persuadeant; sed simul, vt eo modo exerceant omnes, quo & ipsis verè vtilitas ex sacra communione proueniat, & Deo, diuinoque Eucharistiæ Sacramento debitus honor.

Quod autem Eucharistia nullo modo possit primam gratiam per accidens conferre sine attritione, facilè probari potest. Tum authoritate omnium Doctorum, qui hac sunt in opinione, Eucharistiam scilicet, conferre per accidens primam gratiam: omnes enim, nullo excepto, requirunt ad hunc effectum attritionem, & à communi authorum sententia in hac morali materia recedere, non potest esse sine graui nota, vt inquit de Lugo, temeritatis. Tum ratione, quia si Sacramentis, quæ dicuntur mortuorum, vt Baptismus, & Pœnitentia, quæ à Christo Domino sunt instituta ad delenda per se peccata, & conferendam primam gratiam, ad huiusmodi effectum vim non tribuit sine conditione pœnitentiæ, sicque in adultis de lege ordinaria hæc sacramenta non delent peccata, non conferunt gratiam sine aliqua pœnitentia ad minus imperfecta,

vt

vt est attritio: qua vnquam ratione affirmari poterit talem virtutem dedisse, ad delenda nempe peccata, & primam gratiam conferendam sacramentis, quæ ex natura sua non sunt instituta, nec primo saltem & per se ordinata ad talem effectum præstandum, sine conditione ad minus, quæ est necessaria in sacramentis, quæ sunt ordinata ex natura sua ad illum? Et quonam pacto credi potest, dedisse Deum virtutem causis ad effectum, quem conferre possunt per accidens, quam illis non tribuit, quæ eundem possunt per se producere?

Et ratio, quare saltem attritio requiritur ad hoc vt quæcumque sacramenta conferant primam gratiam, & deleant peccata, est communis pro omni causa deletiua peccati, & desumitur præcipuè ex sacris litteris, quia scilicet Deus non conuertitur ad homines per gratiam sanctificantem, nisi homines aliquo modo conuertantur ad Deum per poenitentiam, & displicentiam offensæ in Deum commissæ. Sic etiam natura dictat, sic ordo iustitiæ exposcit, vt qui auersus est per culpam conuertatur per poenitentiam, & qui iniuriam intulit, poeniteat intulisse, & veniam petat. Estque ita necessaria poenitentia, inquit Auersa, in tractatu de Baptismo q.69. sect. 2. vt sacramenta conferant gratiam, vt nunquam & in nullo casu possint eam sine poenitentia conferre, quia hęc non solum est necessaria ad talem effectum necessitate præcepti, sed etiam medij: ita vt sicut in

 nul-

nullo casu, & per nullum remedium potest homo sine fide, quæ vt medium necessaria est, iustificari: ita neque sine pœnitentia potest gratiam iustificantem per quamcumque causam recipere. Et sane maxima est Dei misericordia erga homines, dum non perfectam exigat, sed imperfectam etiam pœnitentiam acceptet, sicut est attritio, vt hac posita, suam gratiam, & pristinam amicitiam mediantibus Sacramentis hominibus restituat; plus autem velle, est nimis, & contra rationem velle, & nihil obtinere, vt infra manifeste patebit.

Sumere quotidie sacram Eucharistiam ad admirabiles eius effectus percipiendos, quos aduersarij in obiectione enumerabant, optimum est, vt iam diximus; si tamen homo ita sumit, vt fructus siue effectus Eucharistiæ percipere possit; & tunc huius Sacramenti perceptio esset in Dei honorem, & cultum, eique grata, tunc in gratiarum actionem pro beneficijs acceptis: alioqui non desunt modi ad gratias Deo agendas; tum pro eximio redemptionis beneficio, tum pro alijs acceptis, & quæ quotidie à Deo homo recipere solet.

GA-

CAPVT VIII.

Inconuenientia, & mala, quæ in praxi solent oriri ex doctrina Sanctij, & sequacium de quotidiana Communione.

NON leue est illud quod sæpè significauimus, Et cap. 6. & 7. pleniùs explicuimus de obedientiæ negatione Prælatis, & Rectoribus, vel potius ipsi Deo, qui Lucæ 10. dixit. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.] Imò hoc malum veluti fundamentum est, & origo aliorum malorum. Vbi caput, & hyerarchica Ministrorum subordinatio non est, quibus cæteri subiaceant, & obtemperent; non Regnum, non Respublica, non Exercitus, non Congregatio, sed confusio vocari debet, vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Hinc hæretici illi, qui caput Ecclesiæ, & regulam visibilem fidei reiecerunt, reiecti pariter, & ipsi à fide sunt, totque abierunt in falsa dogmata, quot singulis arriserunt. Sicque non solum in Regno, aut Prouincia, siue Ciuitate, sed in domo vna dissensio; contentio, confusio, & nullus ordo, sed horror religionis inhabitat. Verum in re ista satis supra probata, & omnibus sufficienter nota amplius non immoremur, ad alia transeamus.

Cum tam magnifica huiusmodi authores affirment esse dona Eucharistici Sacramenti, eisdemq; animam supra modum in huius Sacramenti receptione nobilitari, & exaltari; simulque doceant, maxima hoc facilitate omnes recipere, & dona consequi posse, dum ad hoc Sacramentum recipiendum, eiusque dona percipienda, aliud afferant non requiri, quam poenitentiæ Sacramento conscientiam à grauibns culpis emundare, nec debere quemcumque hac in re ab alijs vllo modo dependere, neque à prælatis etiam regularibus posse impediri. Existimatio hinc oritur, quod qui quotidie ad sacram communionem non accedit, vel inimicus sit animæ suæ, dum tanta dona negligit, quæ facilitate nimia Regni Coelestis maximo cum merito possessionem tribuunt; vel vitam in grauium culparum statu perducat. Vnde fit, vt vbi hæc doctrina inualuit, velint omnes quotidie communionem accipere. Et vtinam omnes vbique ita semper viuerent, ita quotidie disponerentur, vt quotidie ea, qua par est, dignitate aptæ dispositionis mererentur accipere: sed quia regulariter, Omnes quærunt, quæ sua sunt, vt inquit Apostolus, non quæ Iesu Christi; omnes se ipsos magis, quam Deum amant; omnes commoda corporis inquirunt potius, quam animæ virtutes acquirunt; ideo permulti ad sacram communionem ineptè, aut minus aptè, ne dicam impiè, accedunt. Nam aliqui ne tantum animæ

Ad Phil. c.2.

fru-

fructum, qui ipsis ex communione promittitur, amittant, ex quadam consuetudine, & vsu potius ad sacram mensam accedunt, quam ex deuotionis affectu, & regulariter mente distracti, charitate frigidi, solis passionibus feruidi, multoties corpore immundi, imaginatione turpes, & mille imperfectionibus onerati: & si velimus cum Diuo Bernardo loqui; Corde penitus arido, ducti consuetudine, plane quasi vitula Effraim docta diligere trituram; exteriorum, quæ ad modicum valent, ne iota vnum prætereuntes, in corde serui sunt propriæ voluntatis, cultores auaritiæ, gloriæ cupidi, ambitionis amatores.] Et tales, qui semel si in anno ad sacram mensam accederent, nimis videri posset, quotidie accedunt, quotidie diuinissimum Christi corpus recipiunt, quæ receptio, an grata sit Deo, vel potius ingrata Sanctorum Patrum doctrina iam supra allegata manifestat; an fructum pariat, & vtilitatis effectum in animas istorum, vel potius sit quædam veluti dispositio ad damnum, & animæ ruinam, ex dictis colligitur, & ex dicendis magis intelligetur.

Serm. 2. de Assumpt. B. Mariæ.

Hoc malum in communitatibus præsertim mulierum maius depræhenditur: cum enim mulieres vehementis sint imaginationis, si semel eam in capite sibi figant, quod si vt aliæ communionem quotidie non accipiant, in malo ab eisdem putentur esse conscientiæ statu, vel propriæ salutis immemores

mores viuere; non solum permultæ minus dispositæ, sed aliquæ etiam nullo modo dispositæ, & sæpe male dispositæ, & cum damno animæ scienter ad sacram communionem, ne existimationem in sua communitate amittant, accedunt; sicque non in salutem, & vitam, sed in iudicium, & condemnationem accipiunt. Ac insuper ipsamet communitas, seu congregatio aliud non leue detrimentum à suis patitur ex incongruo, & minus considerato, seu non bene regulato vsu dictæ communionis, quia cum ad talem frequentiam, vt sæpe dictum est, non requirant authores quotidianæ communionis, nisi sacramentalem solummodo confessionem; hinc fit vt omnes ad confessarium confluant, & tunc maximè, cum exercitia sunt communitatis implenda, sicque ex defectu multarum hæc non bene adimpleri possunt; &, laudes diuinæ, vix à paucissimis in choro canentibus, persoluuntur, nec superiores valent huiusmodi obstare inconuenientibus, quia (vt aiunt) subditæ non tenentur obedire.

Sequitur etiam ex hac irregulata frequentia communionis, confessarios locorum piorum nimiam pati molestiam, & cum non possint quotidie omnium confessiones audire, fit inde, vt multæ alios aduocent confessarios, vel extortis concessionibus nimia à superioribus importunitate petentium per interpositas magnatum personas; vel aliquibus non tutis conscientiæ accommodationibus

ex

ex quibusdam opinionibus circa hanc materiam peregrinis, & facilitate, seu potius relaxatione quorumdam, qui tollere gestiunt peccata mundi, adinuentis, & quod insuper videtur in admirationem, aut risum incitare, est, quod multæ, quæ ante communionem confessionem præmittere non potuerunt; post communionem confessionem emittunt; vt hinc ansam aliquibus præbeant, existimandi, tunc peccata confiteri, quæ ante, & in ipsamet communionē commiserunt.

Sed malum hoc indebitæ, seu impiæ communionis frequentius esse potest in domibus quorumdam magnatum, vbi multitudo puellarum, aliarumque mulierum Dominæ, ac domus seruitio adest: si Domina quotidie sacram communionem recipit (& hanc regulariter in Sacello Palatij) & alię omnes id ipsum in eodem loco exercere debent præmissa confessione, vel cum eiusdem Dominæ confessario, vel (quod peius est) cum aliquo ex familiaribus, qui & cappellani, & confessarij munus exercet, quod quam periculosum sit, tum inualidæ confessionis, tum sacrilegæ communionis in sexu fragili, & iuuenili, in mulieribus degentibus inter virorum turbam omnis ætatis, & conditionis, facile consideranti innotescere potest.

Sed hic inconuenientia huius doctrinæ non sistunt, sed vltra ea, quæ modo diximus, & supra cap. 1. & 2. significauimus, aliud omnibus manife-

stare, necessarium puto, vt omnes abhorreant à doctrina, à qua tamquam ex antecedenti, siue causa perniciosæ consequentiæ, & praui effectus sequuntur. In Regnis Hispaniarum; vbi pietas, & vitæ sanctitas semper floruit, vbi fere omnes sunt ad deuotionem, & pietatem propensi; hæc Sanctij, & sequacium doctrina, quæ personata apparet pietate, per multum inualuit; eò namque facilius quisque ad quod inclinat, se mouet, quo illud difficultatibus, quæ appetitum retrahere solent, magis denudatum ostenditur; atque ita, vt omnes sine incommodo, molestia, aut impedimento aliquo possent quotidie omni tempore panem cœlestem sumere: animaduertite, quæso, quid adinuenerint, qui inordinatis, indignisque inuentionibus lucrari intendunt abunde (inquit de Aponte) panem terrenum ex frequentia, & abundantia panis cœlestis. Exerceri indifferenter posse docuerunt, ac indifferenter erga omnes exercent, quod ex maxima necessitate, ad subueniendum moribundis tempore epydemiæ, quando præceptum instat ex necessitate salutis æternæ panem manducare cœlestem, Ecclesia Dei permisit, ita ab ipso met Deo per suum lumen edocta, vt tunc scilicet ad multorum mortis vitandum periculum, non ea solemnitate, & magnificentia, qua deferri solet, gestetur Eucharistiæ Sacramentum ad domos infirmorum, sed priuato modo, vt ita, & necessitati morientium subueniretur,

tur, & periculum mortis in viuentibus euitaretur. Sed hodie, quod olim ob neceſſitatem omnium maximam permiſit Eccleſia, ob ſocordiam, & commoditatem nimiam exercent aſſertores quotidianæ communionis; & quod deterius eſt, tantam inordinationem, & irreuerentiam pietatis, & religionis veſtiunt indumento.

Deferunt itaque in crumenis, aut in pectore argenteas capſellas in quibus diuiniſſimum includitur Euchariſtiæ ſacramentum, vt valde mane poſſint illud miniſtrare ſæcularibus valetudine, & viribus integris, in eorum domibus, in cubilibus, in ſtratis, eburneiſque lectis, vix à ſomno expergefactis, vt ſtatim tanquam ad vilem, & terrenum panem cocolatis potio conſequatur. Quis audiuit vnquam talia indigna, talia horribilia, quæ facit populus meus; Dicit Deus; & certè tanto magis horribilia, quanto à populo Dei talia fiunt, à Sacerdotibus inquam, ab ijs, qui Dei honorem, & reuerentiam in omnium mentibus, & cordibus inſculpere deberent; ab ijs, qui ad veram pietatem, congruumque cultum Deo in domo ſua, in Eccleſia ſcilicet, præſtandum, Doctores, & Ductores eſſe deberent. Ier. c. 18.

Tantam erga Euchariſtiæ ſacramentum requirunt cordati authores reuerentiam, vt ne in aliquo hæc minuatur, non concedunt, poſſe Parochum illud deferre infirmo ſine ſtola, ſuperpelliceo, &

præcedente lumine; nec licere, dicunt, festinato currere, etiamsi præproperam timeat infirmi mortem: præferunt ergo isti authores reuerentiam tanto Sacramento debitam omni vtilitati creaturæ, etiam permaximæ, omni necessitati, etiam extremæ, eo, inquam, in casu, quo instat Dei præceptum, sumendi sacrum viaticum, & indigentia animæ, vt sacris charismatibus fœcundetur, quæ ex hoc Sacramento illi proueniunt, & fortitudinem contra iram draconis magnam communicant, pulchritudinemque addunt, vt gratiosior appareat in conspectu Dei sui. Videantur Bonac. de hoc Sacramento disp.4.q.5.punct.2. Tamburin.opusc.de commun. cap. 5. §. 1. videantur alij authores, qui eodem ferè modo loquuntur. Et nostris temporibus non desunt, qui paruipendant ea, quæ docent ore vno cordatissimi authores, & deferunt quotidie beneualentibus in domos suas, & nullam indigentiam habentibus sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, sine stola, sine superpelliceo, sine lumine, equidem sine lumine, quia, qui hoc modo operantur, cæci appellari debent, & duces cæcorum.

Horum, ac similium Sacerdotum indignitatem, & abiecti animi leuitatem, seu vilitatem horrens, ac deflens Concilium Coloniense, sic habet par.2.cap.27. Magna eorum leuitas est, & in magnam Cleri ignominiam redundans, qui se laicis, atque adeo delicatis fœminis ventris causa in-

Cap-

cappellanos, atque antedeambulones venditant: qui enim debebant esse gregis Duces, rediguntur in caudam.] & in cap. 9. idem Concilium appellat huiusmodi Sacerdotes conductitios, & tantorum Mysteriorum sanctissimæ Eucharistiæ ministerio indignos, quibus instare, significat, interitum, & perditionem. Fructus equidem quotidianæ communionis in isto irreuerenti vsu, & indigno ministerio, alius esse non potest (vt verbis vtar de Aponte) quam ex parte ministrantium, mercim onium Sacerdotum, quibus Christi honor, vt it a dicam, & reuerentia viluit, & inualuit procerum adulatio, & proprij mercimonij ansiosa cupido: & ex parte recipientium, dispositio ad animæ ruinam, ad quam omnis irreuerentia erga res sacras, & maximè erga hoc sacramentum, exponit.

Vbi nam in tali Sacramenti receptione magna reuerentia? vbi magna deuotio? quas requirit Doctor Angelicus, quas requirit Ecclesia? quas omnes Saucti Doctores, & authores requirunt. Sed non verentur Sanctij sequaces cum suo Duce affirmare, maximam reuerentiam, & deuotionem in eo consistere, quod quis sine graui culpa sacram recipiat Eucharistiam, vt supra cap. 3. significauimus. Quis autem dicat, exclamat Eminentissimus de Lugo, Nomine magnæ reuerentiæ, & deuotionis intelligi solam carentiam culpæ mortalis, admixtam etiam cum distractione, (est enim doctrina huiusmodi

au-

authorum) & tepiditate maxima, & cum proposito actuali committendi innumera venialia ex aduertentia? sane ego istam magis dicerem indeuotionem, & irreuerentiam, quam magnam deuotionem, & reuerentiam. Ita de Lugo. Quid enim doctissimus hic, & pijssimus author diceret de ijs, qui recipiunt sacram communionem, vt iam diximus, in lectis, vix à somno expergefacti? equidem affirmaret, hos, qui ita reciptunt diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum, etiam si sine culpa mortali sint, summa cum indeuotione, & quodam veluti contemptu, recipere, ac valde se disponere non ad vitam perennem, sed ad mortem æternam; merentur enim ob turpem hanc irreuerentiam, vt eos permittat Deus in turpia, & grauia ruere delicta, vt inde mors, & animæ interitus sequatur, & fiat eis mensa Eucharistica, in laqueum, & in retributiones, & in scandalum. Psal.68.

Sententia omnium authorum est, peccata venialia ad mortalia disponere; quia cum per illa charitatis feruor tepescat, ad frigiditatem anima paulatim disponitur, sicque ad amittendam ipsam charitatem, quæ animæ nostræ anima supernaturalis est, & consequenter ad peccatum graue, per quod charitatis formam anima amittit, vitamque spiritualem: & si ex omnibus venialibus ita euenire solet, multo magis ex illis, quæ committuntur contra reuerentiam tanto Sacramento debitam, & per-

multa

multa quidem necesse est committi in tam irreuerenti, incomposita, & inordinata receptione, de qua modo diximus, atque ita bene diximus, istos mereri, vt Deus permittat in grauia ruere delicta, sicque per frequentem Sacramenti receptionem, qua se in Regni possessione firmare intendunt, tendant per contrarias dispositiones ad amissionem eiusdem, & ad reprobationem æternam.

Hanc doctrinam, existimo, insinuare voluisse Chrysostomum, cum dixit; Ad diuina mysteria negligenter accedens, supplicium intolerabile meretur, & si semel in anno hoc quis audeat; ignis spiritualis plena est ipsa mensa; & quemadmodum fontes naturaliter scaturiunt aquam, sic hæc mensa flammam quamdam ineffabilem fouet; caue igitur accedens cum stipula, lignis, & fœno, ne maius efficias incedium, & animum, qui sit eius particeps, exuras.] Non itaque ideo meretur supplicium intollerabile, quia cum culpis grauibus accedit, sed quia ex incuria negligens leuia, ad grauia se disponit: atque inde non prœmium sequitur, sed supplicium, quod eo magis erit intolerabile, quo magis quis animo vanitatis, irreuerentiæ, & sensualitatis passionibus contaminato, tamquam stipulæ, ligni, & fœni ad diuinissimum Sacramentum accedit: nam ex eo flamma, sicut ex fonte aqua, procedit, & sicut hæc in vas purum recepta pulchrius, & in immundum turpius reddit: ita Eu-

homil. 27. in 1. ad Corint.

chari-

charistia delectabile charitatis lumen in corde puro auget; eademque superbiæ fumosa flamma augetur in corde impuro: & sicut aqua ex fonte profluens diffluere facit paleas, & festucas, si quæ in vas, à leuitatis vento debilis naturæ submotæ, intrauerint, non ita eas, aliasque impuritates eidem diuturnitate temporis tenaciter adhærentes, sed potius ita has commouere solet, vt vasis turpitudo euidentius appareat. Similiter hoc Eucharistiæ Sacramentum charitatis flãma semper corda pura magis purificat, deletq; si quas in eis leuitatis culpas ex debilitate reperiat; non ita quæ passionum praui habitus, & venialium tenax, & perseuerans peccatorum affectus reddunt immunda, & licet vasa sint quoad materiam pretiosa, quia sine graui culpa, attamen quoad diuersas accidentales formas, ob multa scilicet venialia prauo ex affectu sunt immunda, & stomachum prouocant: ad hæc non flamma charitatis purificans ab Eucharistia emanat, sed diuinæ iustitiæ flamma iræ, qua tandem ob humani cordis malitiam stipulæ, lignis, & fœno adhærentis, animus maiori incendio grauium peccatorum exuratur. Et si ex sententia Chrysostomi, licet quis semel in anno, cum dicta iam dispositione non apta, audeat ad sacram Eucharistiam accedere, ad intolerabile supplicium vstionis animam suam disponit, quid de eo, qui quotidie ita accedit? quid de eo, qui non accedit, qui

dedi-

dedignatur, ad Regis conuiuium omnibus in domo Regia præparatum, accedere; sed cogit potius Regem in domum suam venire, ad eamque trahi curat, aut permittit, vt in proprio cubiculo, in deaurato, ac delicioso lecto eius animam sanctissimis suis carnibus Rex Christus reficiat, dum homuncio vilissimus reficit corpus, suamque carnem delicate nutrit, & ad impuras cogitationes disponit? Matt.c.22.

Et adhuc audebunt aliqui affirmare, magna cum deuotione, & reuerentia, qui ita accipit, sanctissimam recipere Eucharistiam, quænam erit irreuerens, & indeuota receptio? recipere cum lethali culpa est indigna receptio, ergo recipere cum venialibus, & modo iam explicato, erit minus digna, erit non digna receptio, erit ad minus irreuerens, & indeuota receptio. Et immerito sane Sanctius, & sequaces D. Thomam citant; vt supra cap. 3. diximus; dum probare intendunt, receptionem Sacramenti cum solo statu gratiæ esse reuerentem, & deuotam receptionem, sicque deuotionem, & reuerentiam in solo statu gratiæ consistere per S. Doctorem: quia vt citato capite, ostendimus; sensus D. Thomæ nimis distat à sententia, & ab inaudita huiusmodi authorum expositione de reuerentia, & deuotione. Qui item contrarius adhuc ostenditur ipsorum explicationi 3. parte q. 80. ar. 7. & 9. in his enim locis affirmat, quod etiamsi

per poenitentiam reponatur homo in gratia (loquitur de pollutione) tamen per mentis distractionem, quam relinquit, quæ deuotionem tollit, & ob corporis impuritatem, abstinere debet à communione. Idem significat in ar. 8. ad 5. & 6. vbi aperte loquitur de ijs, qui sunt in statu gratiæ, & dicit, quando isti debent abstinere à communione ob defectum deuotionis ex indigestione, vel alia simili causa. Et clarissime hæc veritas contra dictos authores deducitur ex ijs, quæ de pueris cap. præcedenti diximus ex eodem S. Doctore, qui ar. 9. ad 3. asserit Græcos errare, male intelligendo quod Dionysius affirmat de adultis, qui baptizantur, dum ex Dionysij authoritate pueris post baptismum sacram Eucharistiam tribuunt; & deinde Angelicus Præceptor deducit; Nec post baptismum statim, nec statim atque ad quemcumque rationis vsum peruenerint, dari sacram debere Eucharistiam pueris, sed solum quando talem habent rationis vsum, vt concipere possint deuotionem erga tantum Sacramentum. Ex quibus patet non stare per Sanctum Doctorem in solo statu gratiæ deuotionem, quia certe pueri post Baptismum moraliter supponuntur esse in statu gratiæ, & consequenter haberent sufficientem deuotionem ad Eucharistiam, si hæc in solo statu gratiæ consisteret: si ergo Angelicus Præceptor vult non debere pueris dari, nisi quando concipere possunt deuotionem; deuotio de qua

S.Do-

S. Doctor loquitur, & quam requirit ad hoc Sacramentum recipiendum, non consistit in statu gratiæ, vt somniant aduersarij, sed in alio, quod gratiæ superadditur. Hoc idem voluit alijs in locis iam modo citatis, vt patet, & supra cap. 3. Hoc idem volunt omnes Sancti Patres ibidem, & in toto hoc opusculo adducti, vt apertè demonstrant eorum dicta; nam omnes Patres requirunt deuotionem, & reuerentiam ad hoc Sacramentum recipiendum in ijs, quos iam supponunt in statu gratiæ; esset namque inutilis, & vana repetitio, tanto studio commendare, tanta diligentia requirere, vt ad hoc accedant Sacramentũ magna cum deuotione, & reuerentia, quando de ijs loquuntur, qui sunt in statu gratiæ, & consequenter secundum aduersariorum sententiam, cum magna deuotione, & reuerentia. Aliud ergo est vltra statum gratiæ, quod in istis requirunt, aliud ad quod hortantur, aliud ad sacram Eucharistiam dignè recipiendam desiderant.

Hæc eadem veritas patet ex rubrica Missalis nu. 2. vbi loquendo de ijs, qui sunt in gratia affirmat, quod possunt sacram Eucharistiam recipere, qui ante mediam noctem cibum, aut potum sumpserint, etiam si postmodum non dormierint, quamuis (vt ibidem additur) ob perturbationem mentis, ex qua deuotio tollitur, consulitur aliquando abstinendum.] Quis non intelligit, hic deuo-

tionem non sumi pro statu gratiæ; per illam enim mentis perturbationem non tollitur status gratiæ; & alioqui dicendum ibi fuisset; omninò à communione esse abstinendum. Idem etiam patet ex Epistola Eminentissimorum ad Episcopum Brixiensem, vt supra cap. 4. Nam expresse Patres præcipiunt, instrui omnes à Concionatoribus; præsertim eos, qui ex deuotione excitantur ad quotidie, aut sæpè sacram Eucharistiam recipiendam; de magna præparatione necessaria: vbi certè non loquuntur de gratia, sed de præparatione illa, quam D. Thomas, Sancti Patres, & Ecclesia in rubrica Missalis appellant deuotionem, & reuerentiam, vt manifestat, quod subdunt in epistola, nimirum; Quod si aliquando se minus paratos aliqui senserint, abstineant à communione, seque ad maiorem præparationem accingant; hoc certè non debet, nec potest intelligi, quod ad maiorem gratiam se accingant, idest maiorem acquirant: quia, quicumque etiam minimus gratiæ gradus est per aduersarios sufficientissima dispositio, sicque in eorum sententia sufficientissima, idest magna deuotio: & reuera quicumque gratiæ gradus simul cum deuotione, & reuerentia, in omnium sententia, sufficit ad hoc, vt sacra Eucharistia cum fructu recipiatur.

Sed quid multa? Cum D. Thomas dixit requiri ad sacram communionem deuotionem, & reuerentiam, non potuit de illa loqui, quam exponunt

con-

contrarij, quia nunquam in suis operibus de deuotione sumpta pro gratia loquutus est. Sed potius de deuotione, præcisa gratia, aliquando loquutus est, vt q.79.ar.3. in fine corporis, vbi agendo de eo, qui est in peccato mortali, huius tamen conscientiam, & affectum non habet, si hac bona fide iste talis, inquit Sanctus, reuerenter, & deuotè accedit ad Eucharistiæ sacramentum, recipit eius gratiam; vt nos magis cap. 10. explicabimus. Ecce quomodo per S.Doctorem adest reuerentia, adest deuotio in subiecto, vbi gratia non adest: non ergo de deuotione pro gratia, sed de illa D.Thomas loquutus est, de qua ipse sæpissimè in suis operibus, & præsertim secunda secundæ loquitur, estque illa, quæ oritur in homine ex cognitione sui, Christi, & Dei, ex qua plures actus diuersarum virtutum solent emanare, tum contra ipsummet hominem, idest carnem, & ipsius passiones, tum erga ipsum Deum, idest ad reuerentiam Christi, & ad cultum Dei. Hinc communiter dici solet; deuotionem esse promptitudinem quandam animi ad ea omnia adimplenda, quæ spectant ad seruiendum Deo, eumque colendum, quæque ad animæ propriæ salutem spectare videntur. Ideo D.Bernardus affirmauit, Deuotionem esse linguam animæ, quam qui habet scit bene, & expeditè loqui cum Verbo æterno. Quia scit expedite ipsum laudare, sibique præcipere, vt promptè, & integrè ea adimpleat; Serm. 45. in Cant.

pleat, quæ ad Dei venerationem, honorem, & cultum, & animæ suæ salutem spectare videntur: de hac igitur deuotione omnes cum D. Thoma loquūtur, qui dicunt requiri, ad dignè sacram Eucharistiam recipiendam, maximam deuotionem; hæc non est illa vestis, quam (vt inquit Tridentinum)
Sess. 13. c. 8.
induta anima ad diuinam Mensam accedit, sed illam supponens (quæ in gratia habituali consistit) per exercitium actuum virtutum, & sordes detegit imperfectionum, quibus aliquando huiusmodi vestē maculari contingit, & gemmas superinducit meritorum virtutis, vt ita anima non inepta, sed omninò apta, omninò dignè ornata Eucharistico tanti Regis conuiuio interesse possit.

Ex his igitur clarè infertur, non stare per Sanctum Doctorem, nec per alios authores deuotionem in solo statu gratiæ, sed necessario aliud ad illam, & ad reuerentiam diuinissimo Eucharistiæ sacramento debitam, requiri. Vnde merito contra hanc Sanctij, & sociorum expositionem acriter inuehitur de Aponte, quam appellat, nouam, & putidam intelligentiam, eamque dicit, aliasque similes, quosdam nouatores audere inferre in Ecclesiam Dei, quos nullus Sanctorum, siue aliorum authorum vnquam excogitauit, nec vnquam somniauit, vt videre est supra cap. 3. vbi formalia verba huius pijssimi authores attulimus, qui loco alibi citato in Sapientiam Salomonis, probat Sanctij sententiam,

& di-

& discipulorum eius; quam nos supra sæpe significauimus; esse temerariam, scandalosam, & piarum aurium offensiuam, imò dicit non esse sententiam, sed puram temeritatem. Et Lugus de Eucharistia disput. 17. sect. 2. non multum distat à sensu de Aponte.

Et meritò quidem, nam quomodo non temeraria sententia illa, quæ opponitur authoritati omnium fere Sanctorum Patrum, doctissimorumque virorum, & ipsiusmet vniuersalis Ecclesiæ intelligentiæ, atque consuetudini. Ego adderem esse frontosam, & impudentem, dum pro se adducit, qui contra eam loquuntur, vt ex dictis iam constat.

Quomodo non scandalosa, ex qua tot scatent inconuenientia, quorum aliqua enumerauimus in hoc capite, & multo plura enumerari possent, sed à singulorum expositione supersedeo, ne nimia prolixitate benignos lectores offendam, quando prudentes ex vngue addiscunt leonem. Et quodnam scandalum maius sumi potest, quam videre ad altare sacra, & immaculata mysteria offerentem, vel ad mensam diuinum, ac purum Christi corpus sumentem, quem paulò ante fornicantem, adulterantem, & sacrilegia committentem quis viderat? quod nam scandalum maius, quam videre aliquos furantes, blasphemantes, mala fere omnia proximis inferentes, & vitam gentium potius, quam Christianorum viuentes; atque accedere deinde fre-

quenter

quenter, aut quotidie ad sacram Synaxim, & veluti ex vsu diuinissimum panem ingurgitare, & rem hanc, existimare, omnia tegere, & tergere mala, hanc totam esse sanctitatem. Hic illud Bernardi ex Beato Isidoro desumptum extra rem certè non erit, inquit enim; Qui in Ecclesia sceleratè viuunt, & communicare non desinunt, putantes se tali communione à peccatis posse mundari, sciant hi tales, ad emundationem sibi non proficere, dicente Propheta. Quid est quod Dilectus meus in domo mea fecit scelera multa; numquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas?]

D. Bernar. ser. 28. ad sororē de comm.

Si Mahometanis explicaretur, Sacramentum illud, quod vident recipi ab hominibus modò descriptis, ab eisque sæpe ob desidiam, & commoditatem in proprijs domibus, in cubilibus in lectis; continere in se diuinam personam, continere verum Deum, Sanctum Sanctorum, & rerum omnium conditorem; vel hanc veritatem contemnerent, vel insanos putarent; qui tanta frequentia, tantaque irreuerentia Deum in domos suas, intra se ipsos recipiunt. Quando ipsi ad Mahometem adorandum, quem non Deum, sed Dei prophetam falsò existimant, non ad eum intra seipsos recipiendum, sed in Moschæam illi dicatam intrandum, lauant se, & suum corpus emundant, tollunt calceamenta de pedibus suis, & alia multa faciunt, quæ ad reuerentiam, deuotionem, & eximium cultum spectare

viden-

videntur, nec audent illo in loco ob reuerentiam falsi prophetæ verba proferre, aut alio quocumque modo perstrepere. Quod ergo hi scandalum sumerent videndo ab immunde viuentibus irreuerentissimo modo tractari, imo deglutiri, quem non prophetam solum, sed Deum verissimum, & hominem sanctissimum credunt; certè existimarent, vt dicebam, aut huiusmodi homines insanire in eo quod dicunt, & credunt; aut in eo quod exercent, & operantur.

Et ex his clarè sequitur, esse hanc sententiam piarum aurium offensiuam; quænam maior offensio, quam audire, non solum licitum esse, sed etiam consultius, magisque sanum, ac magis pium esse consilium, quotidie accedere ad sacram mensam, qui nocte, qui eodem mane turpissima commiserunt peccata, qui (excepta quotidiana confessione, & fortasse aliquando confusione) semper carnaliter, & potius moribus ethnicorum, quam christianorum vixerunt? quænam maior piarum aurium offensio, quam hæc, & alia his peiora audire, quæ ex hac sententia clare inferuntur, & multa, quæ ab ipsismet huius sententiæ authoribus conceduntur?

Et super hæc omnia, tanta, ac tali constantia, seu potius obstinatione huiusmodi authores volunt, & docent debere omnes quotidie sacram Eucharistiam sumere, vt nec etiam feria sexta in parasceue

à sacra communione cessare debeant; quando Ecclesia ob luctum pro Christi mortis anniuersaria recordatione, solummodo in sepulchro esse permittit sacratissimum eius corpus, & indulget pro infirmis conseruari posse in loco aliquo remoto à templi corpore, & ab aspectu fidelium, vt in casu necessitatis infirmis præbeatur. Et huiusmodi præceptum, siue Ecclesiæ ritum non minus ineptè explicant, quam supra diximus, explicare, quid pro magna deuotione, & reuerentia intelligi debet: aiunt enim dictum ritum conseruandi Eucharistiam pro infirmis non prohibere, ne eam sani etiam recipere possint.

Sed quod isti authores dicunt, est omnino vanum, quia frustra Dei Ecclesia addidisset, ly, pro infirmis,] si etiam sani sumere possunt: & si non frustra; ergo ly pro infirmis,] dicit exclusionem aliorum à sacra communione, qui non sunt infirmi. Sicuti si datur Baptismus, debet conferri in aqua naturali, ly naturali, est particula exclusiua omnium aliarum aquarum non naturalium: ergo similiter dicendo, Eucharistiam tali tempore conseruari pro infirmis, hoc additum; pro infirmis; erit particula exclusiua eorum, qui non sunt infirmi, vt semper omnes intellexerunt, qui non fuerunt, neque sunt infirmi.

Sed Pater Pintus trac. 4. cap. vltimo contendit dictam expositionem ad Ecclesiæ ritum non solum esse bonam, & rectam; verum ex eiusdem etiam

Eccle-

Ecclesiæ sensu conatur ostendere, esse omnino ab omnibus feria sexta in parasceue sacram Eucharistiam recipiendam; & ad hoc adducit authoritates plurium Conciliorum; Prælatorum quarumdam Ecclesiarum; & Doctorum diuersarum regionum inter quos D. Thomæ 3. p.q.93.ar.2.in corp.& in 4. dist.13.q.2.ar.2. quæstiunc.3. ad 1. & 2. Et D. Bonauenturæ in 4.dist. 11.

Verum iste author frustra laborat, & aliquando sibimet non constat in ijs, quæ scribit in pluribus sui Thesauri discursibus; D. Thomas in locis citatis nihil pro Pinto dicit, neque D. Bonauentura, sed ipse infert quod intendit, ex eo, quod Sancti isti doceant in prædictis locis, & commendent frequentiam sacræ communionis, quæ, vt iam probauimus, non debet, nec potest intelligi, quòd omnino ex necessitate quotidie omnes communicent; & hoc etiam ostendimus authoritate, & exemplo eorumdem Sanctorum Doctorum; nam D. Bonauentura non quotidie communicauit saltem pro aliquo non breui tempore: & D. Thomas in multis casibus docuit, abstinendum esse à communione; & loco 3. partis citato dicit; Quia quotidie indigemus fructu passionis Christi, quotidie in Ecclesia regulariter hoc Sacramentum offertur.] Vbi ly, regulariter, tollit necessitatem quotidianæ communionis, aut celebrationis, sicque significat, quod fructus passionis, quo indigemus quotidie, participatur per dictum

Sacramentum, etiam si non quotidie in sacrificio offeratur, nec realiter à fidelibus quotidie recipiatur.

In authoritatibus aliorum explicandis non immoror, quia in multis à Pinto allegatis nullo modo, quod ipse asserit, reperitur; sed ex eo, quod Doctores pij, & sancti dicunt, sacram Eucharistiam quotidie esse sumendam, ipse infert, in sententia istorum, esse etiam sumendam feria sexta in parasceue: quia cum indefinitè loquantur; sequitur iuxta principium summulisticum; quo ipse sæpissimè vtitur; propositionem, scilicet, indefinitam æquiualere vniuersali: ly, quotidie, indefinitè prolatum, æquiualere omnibus, & singulis diebus, inter quos adest feria sexta in parasceue. At in hoc argumento videtur Pintus sequi consuetudinem discipulorum Sanctij, qui, quod necesse est poni in antecedenti, omittunt, vel supponunt, quod est controuersum, & probandum, vt inferant, quod ipsi intendunt; & non quod ex tali antecedenti integrè, & modo, quo debet, proposito, reuera infertur: sicut patet in casu nostro: nam relinquit Pintus, quod summulistæ addunt dicto principio, idest, in materia contingenti, vel necessaria: si enim ex his, particula adiungatur, quæ antecedenti conuenit, clarè infertur consequentia contra Pintum; quia cum supra probatum sit, realem Eucharistiæ quotidianam sumptionem non esse de materia necessa-

ria,

ria, sequitur, quod propositiones, seu loquutiones Sanctorum, aliorumque authorum indefinitæ non sumi, nec æquiualere debent in hac materia propositioni vniuersali, sed particulari; iuxta eandem regulam summulisticam, quod est contra aduersarios: & per huiusmodi loquutiones idem significatur, quod D. Thomas significauit per ly, regulariter, & per ly, quando homo præparatus se inueniet, ad sacram Eucharistiam recipiendam. 3.p.qu.80. art. 10. & q.83.ar.1.

In quibusdam autem authoritatibus à Pinto adductis, confuso quodam modo aliquid significatur de sumptione Eucharistiæ feria sexta in parasceue; sed etiamsi hoc expresse continerent, ac præceptiuè affirmarent, nullius modo essent momenti: quia his temporibus, ex multis Ecclesiæ determinationibus, & ex vsu populorum, qui in virtute earumdem determinationum inualuit, nullus audet prædicto die (præter Sanctij discipulos) Eucharistiam sumere; talisque fidelium vsus ordinationibus Ecclesiæ innixus, legis Ecclesiasticæ vim habere videtur, quæ infallibilis esse debet, etiam per ipsum Pintum, vt in discur. 1. cap. 12. & alibi sæpe affirmat, & hoc idem probat authoritate Diui Thomæ.

Quod autem talis vsus fidelium sit innixus principijs, seu determinationibus Ecclesiasticis, patet ex multis. Et primo, quia Ecclesia expunxit, tam à missali antiquo, quam à cæremoniali illa verba,

die

Die veneris Sancti omnes in silentio cõmunicent.] Et in rubrica missalis, quo hoc tempore Ecclesia vtitur, addidit quod feria quinta in cœna Domini, Sacerdos consecret duas hostias, quarum vna sit pro die sequenti, in quo non conficitur Sacramentum; & item aliquas particulas, seu formas consecratas asseruet, ad infirmos communicandos, si necesse erit.

Nec Pinti responsiones ad has Ecclesiæ dispositiones alicuius sunt ponderis. Nam dicit, quod etiam per canones, & Concilia præcipitur, vt semper in Ecclesia Eucharistia asseruetur; vnde id quod adduximus de consecratione, & asseruatione Eucharistiæ pro feria sexta non est quid nouum, nec aliquid addit determinationibus antiquis. Deinde dicit, Ecclesiæ intentionem non fuisse demere ex missali antiquo, & cæremoniali verba illa, quæ spectant ad communionem, sed alia adiuncta; dicebatur enim à Diacono, Venite fratres ad sacram communionem.]

Sed prima responsio Pinti, quonam modo labefactat, quod Ecclesia specialiter disponit de asseruatione Eucharistiæ pro feria sexta in parasceue? si hæc dispositio nihil addit antiquis dispositionibus, ergo frustra facta est ab Ecclesia: quod quidem nec Pintus, nec vllus alius audebit affirmare: ergo aliquid speciale indicat, vel scilicet addendo antiquis dispositionibus, vel aliquid explicando. Euchari-

stiam

ſtiam debere ſemper in Eccleſia aſſeruari, eſt certum, eſtque hoc, vt probat Pintus in Iure Canonico, & in Concilijs determinatum; ad eam ſemper quacumque hora neceſſitas coget infirmis præbendam, & ſanis etiam, qui opportuno tempore ſacra Euchariſtia refici cupiunt, & commoditas celebrantis, qui eam ſacrificando conficiat, & conferat, non adeſt. Sed quia tandem Eccleſia, vt dictum eſt, omnino abſtulit vſum communionis feria ſexta in paraſceue, ne exiſtimatio oriretur, quod neque infirmi poſſent illo die communionem accipere; ideo debuit expreſſe addere, vt addidit, quod pro neceſſitate infirmorum aliquæ formæ conſecratæ aſſeruarentur; & ad differentiam aliorum dierum quando pro omnibus ſacra Euchariſtia aſſeruatur, non dixit abſolutè, Formæ conſecratæ aſſeruentur, ſed aliquæ, ideſt tot ſolum, quot neceſſariæ poſſunt exiſtimari ad infirmorum communionem.

Altera Pinti reſponſio multo minùs debilitat Eccleſiæ diſpoſitiones. Nam ſi illa verba; Venite fratres;] continebant aliquod inconueniens, nec tali die aptè proferebantur, Eccleſia debebat illa delere, non ſequentia, quæ ad communionem ſpectabant; non enim erant hæc ita cum illis connexa, vt ſine illis ſtare non poſſent: imò ſi Eccleſia cupiebat, eo die communionem fieri debere à fidelibus, poterat loco illorum verborum; Venite fratres;] ponere iſta alia; Omnes in ſilentio communicent;] quæ apud

apud multas peculiares Ecclesias erant in vsu, vt ipsemet Pintus affirmat; si ergo absolutè, & præcedentia verba deleuit, & sequentia, signum euidens est, quod sicut vult, quod ampliùs Diaconus illa verba; Venite fratres &c.] non proferat, & ideò hæc abstulit; ita vt neque illo die sani communionem exerceant, & ideò pariter verba abstulit, quæ ad communionem spectabant: sed vult, quod in luctu, & mœrore, non solum pro passione, & morte supremi Domini, sed etiam pro carentia, & priuatione corporis eiusdem, fideles illum impendant diem, vt faciunt.

Secundo ostenditur dictum vsum fidelium inniti principijs ecclesiasticis. Ex declaratrone Patrum Congregationis Sacrorum Rituum sub die 19. Februarij 1622. quæ declaratio in virtute dictæ rubricæ apposita ab Ecclesia in nouo Missali procedit, eamque roborat; nam Patres declararunt; si festum Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis coincideret cum feria sexta in parasceve; vt contigit anno 1644. non obligari fideles interesse officio illius diei; & addiderunt, non debere pro festo eo die ministrari sacram Euchariſtiam sanis; sed solum infirmis pro viatico. Quid clarius? Et Illustrissimus Præsul Albaspina de veter.ritib.lib.1.obseru.addit, quod non solum die Veneris Sancti sacra Eucharistia fidelibus non dabatur, sed nec etiam diebus, quibus in Ecclesia rigorosum obseruabatur ieiunium. Domi-

Dominicus vero Magri in lib. de notitia vocabulorum, & ſacrorum rituum Eccleſiæ, affirmat, non leuem eſſe aliquarum Eccleſiarum abuſum, in quibus his temporibus, ſacra Euchariſtia die Sabbati Sancti populo diſtribuitur, quàm ex ritu Eccleſiæ non ſolum die Veneris Sancti, ſed neque Sabbati debet populus accipere: hac enim (inquit) ratione antiphonam illam, quæ appellatur Poſtcommunio, Eccleſia à miſſa Sabbati Sancti abſtulit, quæ ſimul cum Orationibus ſequentibus; non ſolum pro ſacerdote, ſed dicitur etiam pro ijs de populo, qui poſt communionem ſacerdotis communicarunt, quo tempore debent populum, & non in fine miſſæ ſacerdotes communicare, vt permulti hodie, contra rubricas Miſſalis, & Ritualis Romani ordinationes, exercent; quo modo eos, qui ſacram communionem accipiunt, priuant precibus illis, quæ ſupra omnes recitantur, qui ante eas communicarunt: & ſolummodo in neceſſitate hic author concedit, fieri poſſe in fine miſſæ populi communionem. Et addit noſter Thomas Hurtado in ſuo duplici antidoto contra duplex venenum; Tunc inconueniens non eſſe, populum communicare in fine miſſæ, quando hæc dicitur pro defunctis, quia in ea pro ipſis tantummodo defunctis preces funduntur.

Et ex his tandem concludit Magri, non debere dicto die ſabbati, multoque minus die veneris di-

ſtribui ſacram Euchariſtiam populo; quia pluris faciendi ſunt ſacri Eccleſiæ ritus, quam frigidæ particularium de populo deuotiones, & iſtis omnino illi præualere debent. Hanc doctrinam maxime roborat noſter doctiſſimus Auerſa quæſt. 11. de Sacrificio Miſſæ ſec. 13. vbi dicit. Exiſtimandum omnino eſſe, velle Eccleſiam, ob reuerentiam huius Sacramenti, & Sacrificij, præcepta ſua, & ritus, quæ ad hæc ſpectant, omnibus præualere alijs præceptis, & ritibus ſuis in materijs quibuſcumque; omnibuſque indigentijs, ac neceſſitatibus ſingulorum: multo magis ergo deuotioni quorumdam, quæ à recta prudentiæ regula, & veræ pietatis motione prouenire non poteſt; vt in noſtro caſu; præualere debent.

Tertio id, quod hic intendimus, deducitur ex prohibitione ſacræ Congregationis ſuper negotia Epiſcoporum, & Regularium ſub die 22. Martij 1596. Ne Euchariſtiæ Sacramentum circumferatur in proceſſionibus die veneris Sancti, niſi ſolum pro reductione eiuſdem à ſepulchro ad altare, ad complenda officia illius diei. Ex qua apparet, intentionem Eccleſiæ eſſe, quod eo die fideles circa Euchariſtiæ Sacramentum aliud munus exercere non debeant, quam venerari Dominum ſuum iacentem in ſepulchro, & aſſiſtere diuinis officijs illius diei cum mœrore, & luctu, vt obſequijs, & pompæ funeris eiuſdem Domini.

Ex

Ex his omnibus infertur, quadam veluti lege Ecclesiastica, non licere modo laicis feria sexta in parasceue sacram Eucharistiam sumere: nec eam ministrare licitum esse Sacerdotibus:& pauci solum reperiuntur, qui asserant, dictam consuetudinem non esse introductam animo obligandi, sicque non esse legem obligantem; nihilominus adhuc isti affirmant, non debere eo die sacram Eucharistiam à fidelibus recipi, ad euitandam admirationem, & scandalum aliorum. Sed cum admiratio cadat supra rem omninò inusitatam, & nouam; & scandalum supra rem non bene, sed male factam; hinc in sententia etiam istorum authorum inferre licet, eo die Sacramentum hoc recipere, esse apud communitatem fidelium rem omninò inusitatam, & nouam, esseque rem non bene, sed male factam.

Sed quia maxima propensio discipulorum Sanctij ad quotidianam communionem terminos non agnoscit: hinc oritur, quod ipsi leges Ecclesiæ satis bene non ponderant, easque nimis benignè explicant, vt ita omnibus præbeant occasionem,& commoditatem quotidie sacram communionem recipiendi. Dicunt enim, debere infirmos quotidie etiam non ieiunos communicare, vt expresè Pater Pintus discur.5.cap.12.Et quamuis hanc sententiam aliqui authores non respuant, dicunt tamen solum, probabile esse, hoc fieri posse. At Pintus, alijque Sanctij discipuli addunt, conueniens esse, infir-

mos etiam non ieiunos quotidie communicare: & permissionem Ecclesiæ; vt infirmi, ne sine viatico decedant ex hac vita, possint non ieiuni communicare, ait Pintus, debere intelligi benignè; & per ἐπιείκειαν, siue æquitatem explicari, quod quotidie possint infirmi tali permissione vti: quia hoc est Sacramentum pietatis, & existimari debet, piam Matrem Ecclesiam, dum non pro vna, aut pluribus vicibus expresserit, intellexisse, quod semper, & quotidie possint infirmi, dum extra periculum mortis non sunt, vti permissione sumendi sacram Eucharistiam non ieiuni. Et confirmat, ex eo, quod Christus hoc Sacramentum instituit, vt medicinam purgatiuam culparum, & antidotum earundem præseruatiuum, & roboratiuum animæ contra tentationes, atque vt cibum, & nutrimentum quotidianum eiusdem.

Sed Pinti ratio si valeret, multo plus probaret, quam ipse intendit; probaret vtique non solum pro ijs, qui sunt in mortis periculo, sed etiam pro alijs, qui in tanto periculo non sunt (quorum multi ieiuni durare non possunt) quia etiam pro istis est Sacramentum pietatis, & Ecclesia pro omnibus est pia Mater, & debet benignè pro omnibus explicari. Et si effectibus Eucharistiæ, quos Pintus enumerat in confirmatione, indigent infirmi, qui sunt in mortis periculo, indigent etiam alij, qui in tanto periculo non sunt: at si ratio pietatis pro istis non

mili-

militat, nec etiam pro illis militabit; neque per ἐπιείκειαν, siue æquitatem, quæ virtus est, debent coacto quodam modo determinationes, seu concessiones Ecclesiæ explicari, vt explicarentur in isto casu, & hoc magis patebit ex inconuenienti, & morali impossibilitate, quam ista sententia continet, vt subdam.

Sed valeat argumentum Pinti pro ijs tantum, qui sunt in mortis periculo. Et quonam modo talis sententia posset in praxi cum debita decentia, & cum debitis circumstantijs adimpleri: imo absolute, videtur, nullo modo posse exerceri. Nam si Parochus (Præsertim in magnis parochijs) deberet quotidie deferre Eucharistiam in omnium domos, qui graui morbo decumbunt, certè deficeret in via, nec minus deficerent, qui ob reuerentiam, quæ tantum decet Sacramentnm, deberent eidem associari. At Sanctij discipuli huic difficultati facilè occurrunt alia doctrina, quam, vt diximus, facto ipso docent, deferendo sine solemnitatibus in crumena, vt deferri solet pecunia, non solum infirmis, sed etiam sanis diuinissimum hoc Eucharistiæ Sacramentum. Verum, etiam hoc modo, si eorum deberet sententia in exercitio poni, morali impossibilitate, vel magna saltem difficultate non vacaret.

Communior igitur, ac sanior Doctorum sententia in hac materia est, quod in mortali periculo potest semel infirmus non ieiunus Eucharistiæ Sa-

cra-

cramentum sumere; ne, vt inquit Pintus loco citato; infirmus moriatur sine Eucharistiæ Sacramento, de cuius sumptione in tali periculo adest diuinum præceptum: & ex authoribus putant aliqui, quod post dies aliquot, durante mortis periculo, potest infirmus iterum non ieiunus communicare, & hoc modo benè ac benignè explicatur Ecclesiæ intentio, quia dum per ἐπιείκειαν, siue æquitatem consulitur indigentibus in periculo mortis, non destruitur Ecclesiæ præceptum de ieiunio naturali, quod vtique tale est, vt semper obligare debeat, nisi excuset necessitas. Hinc Tamburinus in opusc. de commun. cap. 5. §. 10. asserit, se monuisse aliquos sacerdotes, quos viderat, dedisse viaticum non ieiuno, cum facile potuissent ieiuno; ea ratione, vt ipse inquit, quia priuilegium eiusmodi non est viatico absolutè concessum, sed sub conditione necessitatis illud non ieiunè sumendi. vt etiam docet Suarez de Euchar. disp. 69. ∫. Rogabis initio. & alij fere communiter. Si ergo nec in periculo debet dari non ieiuno viaticum, quando potest ieiuno, quia præceptum ieiunij semper viget, & vrget; quonam pacto existimari, debet, Ecclesiam voluisse permittere, quod, etiam postquam infirmus præceptum de sacro viatico adimpleuit, possit quotidie, imo debeat non ieiunus Sacramentum recipere.

Existimo, Sanctij discipulos, ad hanc fortasse tradendam doctrinam de viatico ab infirmis quotidie

tidie

tidie ſumendo, ex eo moueri (præter propenſionem, quam habent, vt indiſcriminatim omnes quotidie ſacram communionem recipiant) vt ſcilicet ſe illis opponant authoribus, qui affirmant, nec in periculo mortis teneri infirmos, ſacram communionem recipere, ſi ſemel in vita communicarunt, vt ſupra diximus. At extrema fuerunt ſemper, & ſunt in omnibus materijs vitioſa, & vitanda, ſed maxime in materijs moralibus, in quibus ſunt valde periculoſa, & ſæpe contingere illud ſolet, quod ab omnibus dici ſolet: Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim. Vt contigit infelici Eutycheti, qui vt errori Neſtorij opponeretur, in errorem ipſe incidit peiorem, & dum ad extremum alterum inſipienter acceſſit, vt ab altero omnino recederet, receſſit pariter à fide, & profundiorem incidit in foueã, quàm Neſtorius inciderat, à qua, imprudenter ſe illi opponendo, extrahere ſe noluit, ſed alios ſecum traxit in foueam, quam fecit.

Amplius in hac materia non immorabor, ne referendo minutè, quæ Sanctij ſequaces aſſerunt, aut quæ ex eorum ſententia, ac doctrina ſcatent inconuenientia, caput legentium, pluſquam par eſt, obtundat, ac nimium offendam piorum aures; & ab his etiam, quæ dicta ſunt, abſtinuiſſem, ſi & neceſſitas dicendi non me compuliſſet, & D. Bernardus ad dicendum ſuo exemplo non animaſſet.

Nam

Nam concionando iste sanctus ad clerum in Concilio Rhemensi congregatum, sic inquit. Cur ego verecundabor dicere, quod ipsi non verecundantur facere, imo quod Apostolus non verecundatur scribere, & prædicare: dicit autem egregius prædicator; Sic masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem sui erroris recipientes. Fratres factus sum insipiens, vos me coëgistis.] Ita Bernardus, sed quoniam huius deuotissimi sancti fecimus mentionem, incongruum non erit animaduertere, quam longè distet huius sanctissimi viri sententia ab opinione Sanctij; & discipulorum eius. Nam Bernardus serm. supra citato in Concilio Rhemensi, loquendo de puritate, quam habere debent, qui sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere, eoque animas suas enutrire cupiunt, sic ait; Attestatur etiam hanc (idest puritatem) Spiritus Sanctus in lege, qui nemini, nisi mundis, & præsertim à mulieribus, panes propositionis edere sinebat; vnde & Achimelech Dauid Regi de his panibus cum militibus sumere cupienti, non prius concessit, quam eos mundos esse à mulieribus cognouisset, dicente Rege Dauid, si de mulieribus agitur, mundi sunt ab heri, & nudius tertius; iam tunc significante Spiritu Sancto, neminem ad Mensam Christi, ad illumque panem Angelorum debere accedere, nisi purificatum mente, & corpore.] Ecce quam puritatem, & mentis, & corporis requi-

Ad Rom. c. 1.

requirere Spiritum Sanctum, inquit Bernardus, ad panem coelestem manducandum, & nutrimentum animæ ex eo percipiendum. At puritatem corporis omnino contemnunt dicti authores, & illam, quæ mentis est, non multum curant, quam si homo adhuc turbatam, & ex præteritis actibus, atque imaginationibus, & phantasmatibus immundis vexatam habent, consultius dicunt esse ad sacratissimam, purissimam, & angelicam, imò diuinam Mensam accedere. Et non offendit hæc doctrina aures piorum, quæ quam turpitudinem contineat, quem fœtorem exhalet, & quot modis doctrinæ Sanctorum opponatur, iam audijstis.

Sed tandem caput hoc concludamus censura illa, quæ à sapientissimis, ac zelantissimis Patribus Sanctæ Inquisitionis in Regnis Hispaniarum emanauit contra libellos lingua patria à multis conscriptos continentes doctrinam Sanctij de communione quotidiana, quos omnes prædicti Patres prohibitos, ac interdictos esse omnibus, voluerunt. Si doctrina istorum authorum esset ita bona, pia, & sancta, vt ipsi dicunt; ad quid zelantes, & sapientes illi Patres huiusmodi libellos talem doctrinam continentes interdixerunt? Non enim prohiberi solent ab Ecclesiæ Prælatis, nisi libri illi, qui vel contra veram fidem continent doctrinam, vel contra bonos mores. Inferat modo quicumque voluerit; an potius dicendum sit doctrinam istorum

authorum esse bonam, piam, & sanctam, sicque in tali prohibitione Patres illos errasse; vel potius doctrinam esse prohibitione dignam, atque ita iustissimè ab illis Patribus interdictam esse. Equidem qui animaduertet inconuenientia in hoc capite enumerata, & in alijs praecedentibus insinuata, quae ex doctrina iam dicta emergunt, mergendam iam pridem fuisse in profundum iudicabit, vt de ea nihil amplius audiatur.

CAPVT IX.

Vtrum sufficiens dispositio sit sola carentia culpæ mortalis, ad Eucharistiæ Sacramentum cum vtilitate, & fructu animæ recipiendum?

CERTVM est, nos hic non loqui de dispositione physica, idest quam requirunt Philosophi, ad hoc, vt subiectum recipiat formam physicam, & constituat compositum physicum; siue substantiale, siue accidentale; sed de morali, quæ consistit in operatione affectiua; qua homo per suos actus intellectus, & voluntatis iuxta rectos mores se præparat meritoriè ad formam aliquam recipiendam, quacum dicitur facere compositum mora-

morale, quamuis reuera tam ea, quæ exercet ad se disponendum moraliter, actus naturales, & physici sint; quam ea, quæ recipit, quibuscum dicitur facere compositum morale, formæ physicæ sint; sed nihilominus, quia hæc omnia considerantur in genere moris, ac meriti, dicuntur disponere moraliter, & facere compositum morale, ad differentiam dispositionis, & compositionis physicæ, vbi omnia considerantur in genere entis.

Sed cum moralia semper in physicis fundentur, nec possint sine physicis esse, hinc sequitur, habere cum rebus physicis maximam proportionem, ita vt, sicut se habet dispositio physica ad formam physicam, ita proportionaliter dispositio moralis ad formam moralem: & sicut compositum physicum ex subiecto physicè disposito, & forma physica constat, ita proportionaliter compositum morale ex forma morali, & subiecto moraliter disposito.

His notatis, adhuc notandum superest, quod sicut in rebus physicis formæ accidentales sunt dispositiuæ, siue dispositiones ad formam substantialem, tamquam nobiliorem, & quæ habet constituere compositum simpliciter, illæ vero secundum quid, nec vna forma accidentalis dicitur dispositio ad alteram; quamuis sæpè vna prærequirat alteram; quia omnes ordinantur ad formam substantialem, suntque propter illam, siue propter com-

positum substantiale; nec inter se ordinantur, nisi merè per accidens, & præsuppositiuè, vt dicebam: ita pariter in rebus moralibus. Et quamuis in hoc ordine omnes formæ sint accidentales, tamen aliquæ reperiuntur, quæ tanquam formæ substantiales se habent, quia per modum permanentiæ, & stabilitatis constituunt compositum morale, vt sunt habitus supernaturales; præcipua vero ex his formis est gratia habitualis, quæ est omnium veluti fundamentum, siue anima: alij vero habitus, sunt vt eiusdem gratiæ potentiæ, quibus ipsa vtitur ad operandum: sicque sola gratia habitualis est illa, quæ simpliciter constituit compositum morale, facitque hominem filium Dei adoptiuum, & hæredem Regni Patris cœlestis.

Ad hanc autem formam, & ad hoc compositum ordinantur omnes actus humani morales supernaturales, tanquam formæ accidentales dispositiuæ, nec isti actus dicuntnr inter se ordinari, nisi ad summum per accidens, & præsuppositiuè, inquantum vnus debet supponere alium, & tandem omnes per se ordinantur, ad disponendam animam in ordine ad gratiam habitualem.

Hæc doctrina est certissima ex sententia omnium Philosophorum, & Theologorum. Similiter ex doctrina Concilij Tridentini sess.6.cap.5. vbi dicitur. Per Dei excitantem, atque adiuuantem gratiam, ad conuertendum se ad suam ipsorum iu-

iustificationem, eidem gratiæ liberè assentiendo, & cooperando, disponuntur] videlicet ad formam gratiæ habitualis, qua iustificantur. Hoc idem habetur ex sess. 14. cap. 4. & alijs locis sæpissimè. Ad quam gratiæ formam habent actus humani plus, minusue disponere iuxta conditionem formæ cum respectu ad causam à qua debet effici, ac produci, & vt plus, minusue possit ipsa forma per se, siue per potentias suam virtutem in subiecto exercere: non minus ac in formis physicis contingit, vt docet D. Tho. 3. p. q. 79. ar. 6. ad 1. & apud omnes Philosophos est doctrina certissima: cum forma physica non producatur in subiecto, nisi sit iuxta conditionem formæ sufficienter dispositum, & in illo magis, minusue suam virtutem exerceat, quo magis minusue est dispositum.

His ergo notatis, necesse est inquirere, quænam dispositio moralis sit necessaria, ad hoc, vt homo, recipiens Sacramentum Eucharistiæ, obtineat gratiam habitualem, siue eius augmentum. Dicunt authores quotidianæ communionis, non aliam, vt sæpe notauimus, nisi conscientiam peccati mortalis non habere. Ad hoc probandum, præter ea, quæ supra, ex eorum doctrina, attulimus, & reiecimus: adducunt hæc verba Concilij Tridentini sess. 13. capit. 7. nimirum: Ecclesiastica consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius peccati mortalis, quamuis sibi contritus

videa-

videatur, absque præmissa Sacramentali confessione ad Sacramentum Eucharistiæ accedere debeat: quod à Christianis omnibus, etiam ab ijs sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuo seruandum esse decreuit.]

Hic aduertendum est primo, in loco citato Concilium loqui contra eos, qui negabant præmittendam esse Sacramentalem confessionem ab ijs, qui conscientiam culpæ grauis haberent; & dicebant, sufficere solam contritionem cum voto Sacramenti poenitentiæ, & hanc esse sufficientem probationem, ad recipiendum Eucharistiæ Sacramentum. Hoc intendit Concilium reijcere, & determinat, præmittendam esse confessionem ab omnibus, quamuis contriti sibi videantur, quod deducit Concilium ex verbis Apostoli, Probet se ipsum homo;] quæ semper Ecclesia intellexit, vt constat ex eiusdem vsu, de probatione per Sacramentum poenitentiæ, dum non adest maxima necessitas communionis, & deest sacerdos, quocum possit confessio peccatorum præmitti. De reliquo declarat, ex dictis verbis Apostoli, & vsu Ecclesiæ, esse de fide, pręmitti debere sacramentalem confessionem, ad sacratissimam Eucharistiam percipiendam. Et hoc vtique non ad remissionem Concilium declarat, quasi dicat, non aliud requiri; sed ad maiorem pro Sacramento præparationem; dum, etiam si moraliter putet homo, se esse in gratia per contritionem, ad-

huc

huc dicit, ex Apoſtolo, debere ſacramentalem confeſſionem præmitti, ad maiorem, certamque, quo ad hanc partem, præparationem tanti Sacramenti perceptioni debitam; & ad præceptum de confeſſione adimplendum in tali caſu.

Secundo perpendenda ſunt verba Concilij: non enim dicit Concilium talem præparationem, etiam præmiſſa confeſſione ſacramentali, eſſe ſufficientem ad fructum Euchariſtiæ, ſed eſſe neceſſariam, ne in iudicium homo ſibi manducet, &c. Ideſt ne peccato peccatum adijciat: quia, vt inquit Lugus de Euchar. diſp. 17.ſect.4. Illa verba Apoſtoli; Probet ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat:] non ſunt conſulentis, ſed permittentis edere, quando præcedit puritas a lethali per pœnitentiam, atque ita per Apoſtolum, & per Concilium, qui probat ſe non habere culpam grauem, non manducat in iudicium: ſed hinc non licet inferre, ergo manducat cum fructu animæ; hæc enim conſequentia non admittitur à philoſophis, quia quando inter oppoſita, ſiue extrema datur medium, non bene ex negatione vnius, infertur aliud: ideo, quia inter viſionem, & cæcitatem datur medium in lapide, exempli gratia, in ligno &c. non bene infertur; non eſt videns, ergo eſt cæcum: ita in caſu noſtro, vt infra manifeſtè patebit. Concilium igitur in citato loco opponitur ijs, qui negabant confeſſionem communioni eſſe præmittendam, vt iam diximus: & per

ea

ea verba præcisè illud solum præcipit, quod necessarium est, ne quis in iudicium manducet: &, si aduersarij memores sunt suæ doctrinæ, ex ipsis aliqui dicunt, & bene; Ecclesiam non præcipere, nisi quod necessarium est, consulere vero; quod vtile est. Et paulò ante Concilium in eodem citato loco huiusmodi consilium præbet, vt mox dicam: hic autem solum præcipit, quod necessarium est.

Vnde aduertendum est tertio, supra necessariam dispositionem, ne quisquam in iudicium manducet corpus Christi, ponere aliam Concilium in principio eiusdem capitis, quæ vtique bona, & apta est, ad effectus huius Sacramenti percipiendos, his verbis; Si non decet ad sacras vllas functiones quempiam accedere, nisi sanctè, certè quanto magis sanctitas, & diuinitas huius coelestis Sacramenti viro Christiano comperta est, eò diligentius cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat.] Certè vnusquisque facilè cognoscet, quantum hæc verba Concilij, secundum communem modum loquendi, & adhuc secundum rem ipsam, distent ab eo, quod est, se probare per solam carentiam peccati mortalis; nec aliquis erit (præter Sanctium, & eius discipulos; quorum dicta vt minus apta sufficienter supra reiecimus) qui dicat, quod si quis cum sola carentia peccati lethalis accederet; vtique accederet cum magna reuerentia, & sanctitate; & quod in citatis verbis

Sess. 13. cap. 3.

bis hoc solum voluerit Concilium ; idest quod accederent homines cum sola carentia culpæ grauis, & iudicauerit hanc esse magnam reuerentiam, & sanctitatem requisitam ad sanctissimum hoc Sacramentum recipiendum.

Et ad clarè significandum Concilium ; intentionem suam esse, quam nos diximus, non quam asserunt Sanctij discipuli : sequenti capite, idest octauo, agendo de ijs, qui sacramentaliter, & spiritualiter cum fructu sumunt hoc Sacramentum, dicit : Hi sunt, qui ita se probant, & instruunt, vt vestem nuptialem induti &c.] Quis non agnoscat ly (instruunt) aliud significare, ac ly (probant) per hoc enim verbum significat Concilium, vt dictum est, carentiam peccati, & statum gratiæ; per illud vero, vt ex vi ipsius verbi patet ; apparatum siue ornatum actuum aliorum habituum supernaturalium, nempe virtutum, quibus anima mira varietate ornare se debet, sibique aptare vestem nuptialem, vt ita bene disposita per gratiam, & alias virtutes, reuerens, & sancta appareat dignè in conuiuio nuptiali, & suauitatem cœlestis panis, ac fructum refectionis eiusdem percipiat. Matt.c.22.

Et hæc, quæ dicta sunt, sanctitatem importare, & non solam carentiam culpæ lethalis, ex verbis Chrysostomi supra cap. 3. adductis clarè cognoscitur : vbi Sanctus Doctor dicebat : Sanctos non mundatio à peccatis tantum facit, sed etiam præsentia

spiritus, & bonorum operum opulentia.] Et addit Rupertus. Quid enim est sanctificari, nisi abstinere à licitis, nam qui abstinet solummodo ab illicitis, poenam quidem euasit peccati, sed gloriam nondum est assequutus sanctitatis.] Si ergo Concilium vult, quod, qui accedunt ad Eucharistiæ Sacramentum, non solum cum probatione illa Apostoli, ne in iudicium comedant, sed adhuc cum magna sanctitate accedant: vtique vult, quod non solum cum carentia lethalis peccati accedant, sed etiam cum ornatu bonorum operum: vt ita, magna cum sanctitate accedentes, tanti Sacramenti fructum percipiant; neque ly (magna) potest intelligi de maiori gratia, quia quilibet gradus per aduersarios est sufficiens ad hoc Sacramentum dignè recipiendum, & eius fructus abundè percipiendos.

Atque hunc iam dictum esse sensum Concilij; nempe, vt cum fructu hoc Sacramentum recipiamus, non sufficere solam præparationem per carentiæ peccati probationem, sed aliam requiri magnæ reuerentiæ, & sanctitatis: clarè deducitur ex verbis Catechismi Romani, quæ quidem omnia sunt ad explicandam doctrinam, & declarandam mentem Patrum Concilij: nam in Catechismo, vbi agitur de præparetione requisita iuxta Concilium, ad hoc Sacramentum dignè recipiendum, permulta enumerantur, (de quibus nos infra) quorum aliqua spectant ad animæ sanctitatem, aliqua ad corporis puri-

ritatem: subdit inde Catechismus. Hæc omnia fere sunt, quæ debent obseruari, vt cum fructu hoc Sacramentum percipiatur.] Et ne putaremus, ea solum spectare ad mundandam à peccato lethali conscientiam, ponit exemplum Christi, qui antequam Apostolis suum corpus præberet, etiamsi à peccato graui mundi essent, voluit eorum pedes lauare, vt vtique mundi etiam essent à leuibus, qui iam mundi erant à grauibus, & hac ratione dixit: Qui lotus est, non indiget, nisi, vt pedes lauet, & est mundus totus.] Et qui non est mundus totus, etiamsi mundus sit à peccatis grauibus, non habebit partem cum Christo in hoc Sacramento, vt idem Christus dixit Petro, qui pedum lotionem non curabat, idest non habebit huius Sacramenti fructum, qui est pignus vitæ æternæ, quapropter dicitur in eodem Catechismo, loco citato; Ad Christi Corpus sacramentaliter recipiendum cum vtilitate, hanc præparationem esse maximè necessariam.] Et adhuc aduertendum est, quod posteaquam Catechismus multa enumerauit, vt necessaria pro digna, & vtili perceptione huius Sacramenti, subdit immediate. Et ne aliqui negligentes efficiantur, & pigri in perceptione huius Sacramenti, dum graue, ac difficile eis fortasse videbitur tantam præparationem facere &c.] non subiunxit ad animandos, & incitandos fideles ad tanti Sacramenti frequentiam; quod possent aliquid de

præparatione dicta imminuere: sed potius eos admonet de obligatione, quam habent hoc Sacramentum recipiendi, quos hortatur, vt illud frequentiùs, quam obligantur, recipiant; Et præcipit Parochis, vt suos subditos moneant, & ad frequenttam huius Sacramenti stimulent. Si vtique sufficeret sola confessio grauium peccatorum, ad Eucharistiam cum vtilitate animæ percipiendam, iam facilè potuisset addere, ad eos animandos; Qui nolunt, aut non valent tantam perficere præparationem, mundent se saltem à culpa graui, & sæpiùs accedant; hoc minimè dixit, quia certè ita accedere, non est cum fructu, hoc Sacramentum recipere, sed non in iudicium Christi Corpus manducare.

Et ex dictis facilè colligi potest, triplicem esse ad hoc Sacramentum dispositionem: aliam dignam; aliam non dignam; aliam indignam: hæc vltima est, de qua dicit D. Paulus; In iudicium, & condemnationem manducare, qui cum ea ad Christi Corpus præsumit accedere, quia cum positiua indignitate peccati recipit Christi Corpus; quæ est dispositio non ad Christi Corpus, sed ad Belial recipiendum, vt contigit Iudæ. Secunda est illa, quam requirit Concilium, vt absolutè necessariam ex Apostolo, ad non manducandum cum damno animæ, quamuis nec etiam cum eius fructu, & vtilitate; estque, quando non est in anima culpa grauis, sed quia deest illi dispositio requisita à San-

ctis

ctis Patribus, à Concilio, & Catechismo, ad effectus huius Sacramenti percipiendos, ideo eos Sacramentum non confert, præcipue gratiæ habitualis, & charitatis augmentum, quia dispositionem necessariam ad huiusmodi effectus in subiecto non reperit. Sicut ignis non producit formam ignis in ligno, quando non reperit dispositiones ad eam requisitas: & hæc dispositio, seu præparatio appellari debet, non digna, quia non est positiuè indigna per culpam grauem, vt altera, nec positiue digna per sufficientem deuotionem, reuerentiam, & actualem amorem: & illa dispositio, quæ hæc habet, erit prima dispositio, quæ superaddit secundæ, & reddit subiectum aptum ad admirabiles huius Sacramenti effectus, & dicitur dispositio digna.

De secunda dispositione, existimo intelligendum esse, quod legitur Matth. 22. De illis malis, qui in conuiuium nuptiale intrauerunt, ex quibus vnus tantum proiectus est in tenebras exteriores, quia ille solus cum vltima dispositione, idest indigna repertus est, sicque sine veste nuptiali gratiæ; alij verò non sine hac veste, sed cum ea, male tamen aptata, & non parum defectu feruoris decolorata charitatis, idest non pessimi, sed mali: at quia cum bonis compulsi sunt intrare (vt sæpè non bene considerato Directoris imperio, aut nimia eiusdem facilitate contingit) ideo permissi sunt,

non

non tamen libenter admissi, aut acriter repulsi.

Sed deducendo rationem in hac morali materia à rebus physicis; quibuscum iam diximus maximam habere res morales proportionem, tam in compositionibus, quam in productionibus, vt potè in illis omnino fundatas; ita proponitur: certum est apud Philosophos, agens non producere realiter in subiecto formam substantialem, etiamsi, per possibile, vel impossibile, omni alia forma substantiali denudaretur, nisi illud prius accidentibus ad formam producendam proportionatis disponatur; sic, si Deus destrueret in materia ligni formam ligni, nec aliam substitueret, ignis approximatus nequaquam produceret in illa materia formam ignis, nisi eam prius per siccitatem, & calorem disponeret: quia sicut nulla forma potest naturaliter sine debita dispositione in subiecto conseruari, ita nec produci, imo multo minus produci: cum minor dispositio sufficiens sit, ad hoc vt forma in subiecto conseruetur, quam vt de nouo ab agente producatur.

Qui habet aures intellectus apertas, certè intelliget, quam bene hæc doctrina physica probet intentum in nostra materia morali. Iam supra diximus, formam quasi substantialem in hac materia esse gratiam habitualem, & charitatem; quæ reddit hominem habitualiter, & permanenter Dei filium; & omnes actus morales ad hanc formam ordi-

ordinari, ad eamque meritoriè disponere animam, vt in ipsa ita disposita à Deo immediate, vel mediantibus Sacramentis, producatur: vnde etiam si anima denudata esset omnibus alijs formis oppositis, & impeditiuis gratiæ, vt sunt peccata mortalia, nihilominus adhuc gratia habitualis à Sacramento Eucharistiæ in ea non produceretur, quousque adessent illæ dispositiones, quibus subiectum (idest ipsa anima) redderetur aptum ad receptionem: sicque causa ad productionem formæ habitualis gratiæ: quænam huiusmodi dispositiones sint, iam patet ex supra dictis, & infra magis ex dicendis patebit.

Solum posset contra hanc doctrinam militare, quod alia Sacramenta, quæ dicuntur viuorum, & non sunt instituta ad conferendam per se primam gratiam, sed eius augmentum, vt est etiam EucharistiæSacramentum, per solam carentiam formæ oppositæ, idest peccati mortalis, conferunt suam gratiam; quare Eucharistiæ Sacramentum, quod alijs præstantius est, eam non conferet, si peccati grauis carentiam reperiet in subiecto?

Ad hoc argumentum responsio, ex iam dictis, & ex verbis ipsiusmet argumenti deducitur; ex maiori scilicet præstantia huius Sacramenti (quamuis argumentum non contineat omnimodam veritatem; quia vt ex dictis constat, alia etiam Sacramenta præter statum gratiæ, & carentiam culpæ

gra-

grauis,indigent aliqua dispositione per actum hominis.) Causæ enim creatæ quanto sunt nobiliores, & nobiliorem producunt formam, tanto maiorem requirunt in subiecto dispositionem ad illam producendam; sicque maior dispositio requiritur in subiecto ad productionem animæ rationalis, quam animæ sensitiuæ; & maior ad istam, quam ad animam vegetatiuam; & adhuc maior ad istam, quam ad formas non viuentium: & quamuis gratia habitualis, quæ ab hoc, & alijs Sacramentis producitur in anima, sit eiusdem rationis in se præcisè, & absolutè secundum suum esse considerata: tamen considerata pro vt à tali causa procedit, & vt datur ad aliquem finem specialem, habet quodammodo non solum respectiuè, sed etiam absolutè induere quamdam maiorem nobilitatem, & virtutem, sicque requirit, & ratione suæ præstantiæ maioris, & maioris pręstantię suæ causæ, aliquam maiorem dispositionem in subiecto, quam requirat quando prouenit, seu producitur in virtute aliorum Sacramentorum.

Et ratio huius responsionis non obscure deducitur ex doctrina D. Thomę 3. p.q. 79. ar. 1. vbi in responsione ad primum argumentum, assignando disparitatem inter gratiam, quæ confertur per confirmationem, & per Eucharistiam, inquit; Per Sacramentum confirmationis augetur, & perficitur gratia ad persistendum contra impugnationes exte-

riores inimicorum Christi; per Sacramentum vero Eucharistiæ augetur gratia, & perficitur spiritualis vita, ad hoc vt homo in se ipso perfectus existat per coniunctionem ad Deum.] quod idem est ac dicere; per confirmationem augetur gratia, ratione fidei; per Eucharistiam vero, ratione charitatis: ad quam intentionem in corpore articuli dixerat ex Augustino; Ideo materiam huius Sacramenti constare ex ijs rebus, quæ ex multis rediguntur ad vnum, vt ex multis acinis vinum, & panis ex multis granis. Ac deinde cum eodem Augustino exclamat; O Sacramentum pietatis, ò signum vnitatis, ò vinculum charitatis.] Hoc idem repetit in responsione ad secundum, vbi dicit, hoc Sacramentum conferre gratiam simul cum charitate; ideoque Damascenum comparasse illud carboni ignito, quem Isaias cap. 6. vidit. Hoc idem sæpissime repetit S. Doctor vbi agit de hoc Sacramento. Adde quod de nullo sacramento in sacra Scriptura legitur, vt de isto, institutum nempe fuisse, ex summo Christi desiderio, vt in hoc Sacramento se hominibus totum, & totaliter daret, sicque ex summa dilectione, quam in fine erga homines voluit demonstrare in huius Sacramenti institutione, relinquendo illis perpetuò panem Angelorum, præbendo nempe eis seipsum in cibum, vt ita esset memoriale perenne precipui sui amoris erga nos homines, & causa nostri erga ipsum. Luc. c. 22.

Si res igitur ita se habet, vt forma, seu effectus huius Sacramenti, & ratione sui (quia producitur expresse in ratione charitatis, quæ talis est, vt virtutum omnium maxima sit, ex Apostoli sententia, & sine qua omnes aliæ nihil valeant, sintque ex Angelico Doctore sicut corpus sine anima) habeat maiorem dignitatem; & permaximam etiam ratione suæ causæ, quæ est hoc Sacramentum continens in se Authorem, & Fontem vitæ, omnisque gratiæ; imò ipsemet sub speciebus panis, & vini hoc Sacramentum instituit, & ipsemet realissime intrat in animam, eique formam dignissimam gratiæ confert sub expressa ratione charitatis: affirmari omnino conuenit, multo maiorem requiri in subiecto dispositionem, vt à tam digna causa, qualis est hoc Sacramentum, tam digna forma, qualis est gratia in ratione perfectissimæ virtutis charitatis, & omnimodæ coniunctionis creaturæ ad creatorem, producatur. Non ita vero pro alijs sacramentis, vt patebit, si ipsorum sacramentorum ratio, eorumque vis, & singulorum effectus considerabuntur.

1. Corint. c. 13.

Potest item ad argumentum, siue instantiam magis breuiter, sed non minus aptè responderi. Præter carentiam culpæ grauis, quæ requiritur, ad hoc vt alia sacramenta conferant gratiam, aliquid plus requiri, ad hoc vt Sacramentum Eucharistiæ eam conferat, non ratione gratiæ secundum se, quæ

ab

ab hoc Sacramento conferri debet: sed ratione ipsius Sacramenti, quia, cum hoc contineat in se ipsummet Authorem sacramentorum, ipsumque Deum; disposuit, & quidem conuenientissimè, Deus, vt maior dispositio ad hoc, quam ad alia sacramenta requiratur, ita vt præter carentiam culpæ mortalis, requiratur in subiecto, ad recipiendum cum fructu hoc sacramentum, magna reuerentia, deuotio, & actualis amor, vt ex D. Thoma iam diximus. Huiusmodi etiam dispositionem, videtur exposcere ipsamet huius sacramenti institutio: quia, vt dictum est, fuit institutum ex summo Dei amore erga homines, sicque non solum decens, sed etiam iustum apparet, homines, ad illud in se recipiendum, debere disponi per actualem amorem, & per reuerentiam, & deuotionem; quæ à creaturis debentur semper Creatori, ac Deo suo; sed tunc maximè, cum illum in sui cordis domicilium per hoc amoris sacramentum reali, & ineffabili modo recipiunt. Et hanc conuenientem, ac iustam dispositionem ad hoc sacramentum recipiendum, Deum de facto determinasse, ita, vt iam diximus, debere esse, colligitur ex sensu omnium Doctorum, omnium Patrum, & ipsiusmet Ecclesiæ, vt hactenus latè ostendimus in præcedentibus capitibus.

Huiusmodi responsionis à nobis datæ ad difficultatem, sicut tota etiam huius capitis doctrina clarius in sequenti capite patebit, vbi non solum validis

rationibus probabimus, sed etiam fundamentaliter ostendemus, quo pacto fieri possit, vt Sacramentum Eucharistiæ recipiatur, tum sine receptione nouæ alicuius gratiæ, tum sine noua graui culpa.

CAPVT X.

Vtrum dari possit Sacramentum Eucharistiæ validum, & informe.

DARI Sacramenta valida, & informia, idest sine effectu gratiæ habitualis, quem deberent producere, si non inuenirent obicem in subiecto; est plus quam certum apud Theologos; solum quæstio inter eos est aliqua; an hoc verificetur de omnibus, vel solum de aliquibus; & controuersia reducitur ad sacramenta Eucharistiæ, & poenitentiæ; & de isto adhuc magis communiter conceditur, posse esse validum, & non formatum, quod diuersimodè authores explicant, vnusquisque secundum sua principia, quæ hìc referre, non spectat ad nostrum institutum.

De Eucharistiæ Sacramento omnes quoad rem tenentur concedere, quamuis quoad nomen, id multi recusent, quia putant hoc Sacramentum non semper producere suum effectum gratiæ, vt faciunt alia Sacramenta, quando recedit fictio, & adest de-

bita

bita dispositio. Sed de hoc quidquid sit, parum ad id refert, quod nos intendimus in hoc opusculo, & quoad rem, omnes fatentur, quod intendimus, nimirum posse hoc sacramentum ita recipi, vt sine noua culpa recipiatur, & sine effectu gratiæ, neque aliud debet in rei veritate intelligi pro Sacramento valido, & informi: quod autem non debeat ita appellari, quia non semper producit effectum gratiæ, vt alia Sacramenta, recedente fictione; hoc vt dicebam, spectat ad quæstionem de nomine: præterquam quod multi concedunt, sacramentum Eucharistiæ semper producere suam gratiam, recedente fictione, eo modo, quo alia producunt sacramenta; ita Caetanus, Bonacina, & alij, vt refert Henriquez lib. 1. de Sacramentis c. 25. n. 7. quamuis isti authores, non omnes conueniant in assignatione fictionis, & modi, quo ipsa fictio recedit, cum alij nimis largè, nimis vero strictè alij in hac materia loquantur, nos aliquid infra de ijs, quæ ipsi dicunt, attingemus, prout spectabit ad nostram materiam.

Sed dato, quod hoc sacramentum non semper producat, recedente fictione, gratiam, vt alia faciunt sacramenta; & puto verum dicere, qui hoc asserunt: quia aliquod non parui momenti sequeretur contra experientiam inconueniens, si hoc Sacramentum conferret gratiam omni tempore, quo fictio recederet (quod inconueniens infra ponetur)

adhuc

adhuc tamen & re, & nomine debet connumerari inter alia sacramenta, quæ dicuntur valida, & informia. Ratio est, quia sufficit, ad hoc, vt sacramentum Eucharistiæ ita appelletur; vt possit conferre gratiam toto illo tempore, quo species sacramentales incorruptæ perseuerant in stomacho, si interim recedit fictio. Quia cum sit datum hominibus, vt inquit D.Thomas q.79. ar.1. in corp. tamquam cibus spiritualis, & potus, ad augendam gratiam per modum nutrimenti; non videtur congruũ posse, aut debere talem effectum præstare, nisi pro eo tempore, quo habet rationem cibi, estque toto illo tempore, quo species sacramentales permanent incorruptæ: sicuti cibus corporalis habet nutrire hominem, dum retinet rationem cibi, deinde vero quando transit in aliam substantiam, non habet amplius rationem cibi, nec dicitur nutrire, sed potius indiget homo alio cibo, vt nutriatur. At vero alia sacramenta, quæ non sunt data cum hac limitatione nutrimenti, sed ad diuersos alios fines, non est mirum si semper, recedente fictione, possint producere suum effectum; eo vel magis potuit, & debuit hoc tribui alijs, & non isti sacramento, quia ex ijs aliqua non nisi semel suscipi possunt, alia vero raro, vel non ita frequenter, vt potest, & debet hoc recipi sacramentum.

Sed, vt quæ dicta sunt, fiant planiora, sciendum est aliqua sacramenta appellari mortuorum, vt

sunt

sunt Baptismus, & Poenitentia, reliqua vero viuorum, quia illa non supponunt subiectum cum gratia habituali, sed sunt instituta à Christo ad primam gratiam conferendam; alia vero, quantum est ex vi suæ institutionis, non sunt ordinata ad conferendam per se primam gratiam, sed supponendo in subiecto gratiam, sunt instituta, ad hanc suo modo augendam. Hoc manifestè patebit, considerando naturam, & rationem cuiuscumque sacramenti: & ne longius euagemur, hoc Eucharistiæ sacramentum, quod est institutum per modum cibi, seu nutrimenti spiritualis animæ, habet præstare ex vi sua, vt affirmat Diuus Thomas, loco supra citato, illos effectus spiritualiter per gratiam in anima, quos in corpore cibus corporalis, videlicet substentandi, augendi, reparandi, & delectandi; at certissimum est, cibum corporalem huiusmodi effectus non præstare, nisi in corpore viuentis: sicut ergo materialis cibus supponit vitam in animali ad suos effectus producendos, ita cibus spiritualis vitam in anima, hoc est, animam liberam à peccati morte, & viuentem per gratiam sanctificantem, vt regenerationis in Baptismo, aut reparationis in Poenitentia.

Sed nihilominus Deus ob summam suam pietatem, ad magis subueniendum nostræ imbecillitati, voluit magnifico quodam modo illam vim præstare cibo spirituali, quam nullo modo habet corpo-

ralis;

ralis; vt nempe in aliquibus occasionibus spiritualis cibus, etiam spiritualiter mortuo suos effectus communicaret, qua ratione dicunt theologi, sacramenta viuorum per accidens præstare aliquando effectum mortuorum, conferendo primam gratiam; hoc est, cum non sint instituta, ad producendam per se primam, sed ad primam gratiam augendam, quando illam primo producunt, dicuntur non per se, sed per accidens producere; idest in aliquo accidentali casu; vt nimirum (& sunt verba D. Thomæ q.79.ar.3.in fine corp. loquendo de sacramento Eucharistiæ) si percipitur ab eo, qui est in peccato mortali, cuius conscientiam, & affectum non habet, forte enim primo non fuit sufficienter contritus, sed deuote, & reuerenter accedens consequitur per hoc sacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet, & remissionem peccati.] similiter etiam si quando bona fide recipit hoc sacramentum, & tunc non habet actum attritionis, & ea quæ sunt necessaria ad obtinendam primam gratiam per accidens, vt dictum est, si deinde, dum adhuc species sacramentales perseuerant, sufficienter se disponit, tunc sacramentum, in omnium fere sententia, producit primam gratiam, eo modo quo à principio produxisset, si adfuissent dispositiones; quia sicuti toto eo tempore, quo perseuerat in homine Eucharistia in ratione sacramenti, augetur semper gratia in virtute eius; si toto eo tem-

pore

pore auget homo dispositionem per suos actus bonos: ita pariter, si eo tempore, primò se disponit, primam gratiam recipiet: & ratio à priori est, quia quousque in suo esse permanet sacramentum præstat omnem effectum, quem præstare potest in subiecto capaci, cui est applicatum, vt est manifestum in causis physicis, & naturalibus, quibuscum morales diximus habere proportionem.

Hæc doctrina, quamuis ab aliquibus authoribus non approbetur, qui putant, hoc sacramentum non producere gratiam, nisi in ipsa sumptione, & non deinceps, tamen magis communiter approbatur ab authoribus doctissimis, & pijssimis, à multis etiam eorum, qui negant, sacramentum Eucharistiæ, dici debere validum, & informe, vt videre est apud Auersam de Euchar. q. 7. sect. 6. Est pariter rationi magis consona, sicque ex vtroque capite, & ab intrinseco, scilicet, & ab extrinseco magis probabilis. Adde quod ad deuotionem, & pietatem mouet, & stimulat omnes.

Ex his iam deduces, quod dicebamus, posse, scilicet, hoc sacramentum valide recipi, sed sine forma gratiæ, quam deinde habebit, si homo se disponet, & tunc sacramentum dicetur, & validum, & formatum. Sed non in solo casu posito hoc sacramentum erit validum, & informe, sed in alijs multis: quia non solum causa non producit effectum, seu formam, quando in subiecto adsunt dispositio-

nes contrariæ, vt præcedenti capite diximus; sed etiam quando non adsunt proportionatæ dispositiones ad formam producendam; cumque iam probatum sit in dicto capite, ad formam gratiæ per hoc sacramentum producendam in homine, præter probationem ipsius hominis per carentiam peccati, aliquid amplius requiri, ad disponendam animam, vt sit subiectum capax talis formæ, ab hoc sacramento producendæ: quandocumque igitur subiectum per carentiam eorum, quæ debent ipsum disponere sufficienter ad formam, non erit aptè dispositum, & forma gratiæ non producetur, nisi, dum sacramentum permanet in homine per integritatem specierum, ipse ea exerceat, quibus apte se disponat ad formam.

Et quoad debitam dispositionem, vt hoc sacramentum suam formam producat, ita strictè aliqui authores loquuntur, vt non solum requirant dispositionem, quam supra significauimus, & infra magis declarabimus, sed etiam actualem attentionem, & deuotionem. Ita Durandus, Bonacina, Alensis, D. Antoninus, Siluester, Petrus Soto, & viriliter pugnat pro hac sententia Caetanus agendo de effectibus Eucharistiæ ar. 1. & adducit D. Thomam, qui huic sententiæ fauet in 4. dist. 12. qu. 2. ar. 1. quæstiunc. 3. & explicat locum eiusdem S. Doctoris p. 3. q. 79. ar. 8. vbi videtur significare, actualem distractionem impedire quidem aliquem effectum huius

sacra-

facramenti, non vero effectum habitualis gratiæ. Et omnes isti authores id asserunt, quod nos supra dicebamus; posse nempè homines, ita accipere sacramentum in statu gratiæ, vt nec augmentum gratiæ, per communionem recipiant, nec priorem gratiam per peccatum amittant.

Huic sententiæ multum fauere videntur sancti Patres, etiam illi, qui ab aliquibus Doctoribus adducuntur, qui authoritatibus potius, quam rationibus innixi, vt cap. 3. dicebamus, scripsere, posse omnes quotidie ad communionem accedere, si à culpa graui solummodò immunes reperiuntur. Nam omnes Sancti Patres, qui multum commendant frequentiam sanctissimæ communionis, omnes etiam maximè commendant, satisque exaggerant qua cum dispositione, qua cum reuerentia, & maxima deuotione, debet vnusquisque ad tam diuinum sacramentum accedere. At hæc prædicti Doctores, in referendis pro sua sententia authoritatibus, non considerauerunt, vt ante notauimus.

Sed quidquid sit de hac tanta dispositione, quam citati authores requirunt, per quos neque virtualis deuotio, reuerentia, & filialis amor essent sufficiens dispositio, ad hoc vt sacramentum Eucharistiæ conferret suum effectum gratiæ habitualis, dum actualem requirunt deuotionem &c. ad effectum sacramenti: & D. Thomas loco citato 3. partis quamuis per actualem distractionem non neget effectum

gratiæ, negat tamen effectum refectionis spiritualis dulcedinis, quem producere solet hoc sacramentum in ijs, qui cum actuali attentione, & deuotione illud recipiunt. Et alij authores fere communiter asserunt, auxilia gratiæ ab hoc sacramento non communicari ijs, qui sine actuali deuotione illud recipiunt, & addunt, diminui etiam effectum gratiæ habitualis per distractionem, quia diminuitur debita dispositio ad illum. In nostra autem sententia certum esse debet, vt colligitur ex dictis, quod si in recipiente hoc sacramentum, non reperitur virtualis saltem deuotio, reuerentia, & filialis amor, sine fructu, & vtilitate illud recipit.

Hoc primò ostendi potest testimonijs Catechismi Romani, & D. Thomæ. Nam Catechismus agendo de præparatione necessaria ad hoc sacramentum, vt capite præcedenti diximus, requirit multa, vt homo aptè se disponat, præsertim deuotionem, & reuerentiam, ad illud cum vtilitate percipiendum. Hoc idem confirmat D. Thomas q. 80. ar. 10. in corp. vbi inquit, quod cum vtilitate non recipit, qui propter impedimenta cum deuotione hoc sacramentum non recipit.] huiusmodi testimonia, siue authoritates explicari, & intelligi saltem debent de præparatione, & deuotione virtuali, si non de actuali, vt citati authores volebant. Si ergo sine hac præparatione saltem virtuali non recipitur Eucharistiæ sacramentum cum vtilitate, ergo non

reci-

recipitur in tali acceptione eius effectus, quia non aliud significare potest, ly non recipitur cum vtilitate.

Secundò suadetur ratione à priori, quæ in Catechismo loco sæpe citato insinuatur. Nam sacramentum hoc auget gratiam per modum cibi, ergo per modum nutrimenti, sed cibus corporalis, vt aliquem nutriat, duo requirit. & actionem vitalem eius, qui nutriri debet; & bonam eiusdem dispositionem; nam si calor naturalis omnino otiosus manet, vel in stomacho magna rheumatum congeries reperitur, certe cibus sumptus, vel nihil prodest, vel obest, quia vel non transit in substantiam animalis, vel rheumata auget, in quæ conuertitur; non ita si stomachus vacuus, & purus est. Sic proportionaliter in hoc cibo spirituali; nam si ita illum sumas, vt nulla in te sit actio vitæ spiritualis saltem virtualis, & terrenis affectibus obumbreris, sitque cor tuum, (etiam citra culpam mortalem) ad vana, inutilia, & delectabilia propensum, hisque perindè plenum; quam spiritualem cibi cælestis famem potes habere? & sic quam vtilitatem, quem fructum potes sperare ab hoc cibo cœlesti? qui, quò magis suauis, & pretiosus est, quo magis substantialis, ac viuificus est, eò maiorem requirit calorem charitatis, eò maiorem cordis puritatem, vt te nutriat, vt te roboret, vt te crescere faciat.

Tertiò ratione à posteriori, meo videri, satis valida,

lida, probatur. Quia si omnes, qui hoc sacramentum recipiunt cum sola carentia culpæ grauis, tamen sine deuotione, aut alia debita dispositione; sed potius ex consuetudine quadam, & regulariter arenti corde, reciperent augmentum gratiæ, & charitatis, (hoc enim sacramentum, vt inquit D. Thomas q.79.ar.1.ad secundum confert gratiam cum virtute charitatis) permaximam deberent habere gratiam, & charitatem permulti sacerdotes & laici, qui quotidie hoc sacramentum per plures annos receperunt, sicque deberent isti feruentissimos actus charitatis elicere, atque in occasionibus suæ charitatis feruorem ostendere, charitas enim otiosa esse non potest; vnde dixit Magnus Gregorius in homilia Pentecostes: Amor Dei non est otiosus, magna enim operatur, si est (quia vt ipsemet addit) Probatio dilectionis exhibitio est operis:] Quibus Gregorij verbis subdit D. Thomas. Ideo per hoc sacramentum, quantum est ex sui virtute, non solum habitus gratiæ, & virtutis (idest charitatis) confertur, sed etiam excitatur in actum, secundum illud ad Cor.5. Charitas Christi vrget nos:] Isti igitur in occasionibus saltem exercendi charitatem, deberent per actus talis virtutis (quæ in ipsis intensissima, & maxima esse deberet ex diuturna, & quotidiana huius sacramenti receptione) præstantissima, & maxima exempla charitatis ostendere; quia si est, ex Gregorio, magna operatur,

homil.30. in Euang.

q.79.art.1. ad 3.

tur, nec poteſt non operari, quia otioſa eſſe non poteſt: imò hac ratione, ſi magna eſt, nec expectare ſolet occaſiones, ſed eas inquirere, ac inueſtigare, quod indicat illud verbum Apoſtoli; Vrget nos] at experientia oſtendit contrario modo rem ſe habere; experimur enim, minoris eos, qui conſuetudine quadam, & ſine ſufficienti ac debita diſpoſitione quotidie ad ſacram Menſam accedunt, charitatis, & perfectionis eſſe ſolere in fine, quam erant in principio.

Nec putandum eſt, omnes iſtos cum graui culpa hoc ſacramentum recipere, ſed cum ſola potius culpæ carentia, quæ cum ſufficiens diſpoſitio non ſit ad effectus huius diuiniſſimi ſacramenti, inferre, & affirmare oportebat, iſtos non recipere in Sacramenti acceptione augmentum gratiæ, & charitatis, quod certè ſi reciperent, non eſſet opus, vt regulariter contingit, nos tolerantiam potius, ob ſimilium hominum imperfectiones, quam lætitiam, ob eorum virtutes, habere. Quibus bene aptari poteſt, quod Apoſtolus ad Corinth. ſcripſit, qui reuerentiam debitam erga hoc ſacrameutum non oſtendebant; Ideo inter vos multi infirmi, & imbeciles; & dormiunt multi.] Semper enim iſti ſunt debiles in virtute animæ ſuæ; ſemper infirmi, calore agitati paſſionum, & ſatis apti, ſatiſque diſpoſiti ad ſomnum ſpiritualis mortis, vt capite primo dicebamus: ideo ſubdit Apoſtolus; Et dormiunt multi:

1. Corint. c. 11.

ti ;] somno culpæ mortiferæ. Quia qui spernit modica paulatim decidet.] Qui à se imbecillitatem, & ægritudinem non curat abijcere, bene se disponendo ad antidotum sanctitatis, & ad cibum roboris, iam vita eius desperatur, necesse est, vt tandem post dormitationem dormiat anima pigra somno peccati lethalis, sicque intereat.

Eccl.c.19.

Matt.c.25.

Auderet ne aliquis affirmare, huius diuini cibi virtute illum excrescere, quem ad animę suę staturã non cubitum, sed ne digitum quidem vnum videret adijcere? auderet ne affirmare, hoc antidoto conualescere, quem inualidum semper in virtute, ac magis debilem recognosceret? auderet ne affirmare, in fortitudine cibi istius ambulare illum, & ascendere vsque ad montem Dei, quem experiretur in ima quotidie tendere, & approprinquare vsque ad portas mortis? Appellatur sacramentum hoc à Concilio Tridentino ; Vnitatis signum, vinculum charitatis, & concordiæ symbolum.] Diligenter considera multos ex illis, qui quotidie ad sacram mensam accedentes, recipiunt panem coelestem, & reperies in eis contrarios effectus: necesse iam esset post tot communiones excreuisse ad esse grandium, quorum proprium est, ex Augustino (præsertim ita frequenter) hunc cibum manducare. Iam deberent esse omnimode Christiferi, non inquam solum per hoc, quod affirmat Cirillus, quia Christum in corpore suo ferunt, & quotidie in sua

mem-

membra corpus, & ſanguinem eius recipiunt: ſed per hoc etiam quod eſſent in corpus Chriſti totaliter conuerſi. Nam Chriſtus; per Auguſtinum loco citato; ait. Non tu mutabis me in te, ſicut cibum carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me.] Et cum Deus charitas ſit, iam, & ipſi in charitatem conuerſi, iam mutati in carbonem illum Iſaiæ ignitum eſſe *Iſa.c 6.* deberent, cui hoc ſacramentum Damaſcenus comparat, ſicque alios ſuæ virtutis luce, & charitatis calore accendere, & illuminare. Sed heu ad iram ſæpe alios prauis indomitarum paſſionum affectibus incendunt, & ſuarum vanitatum fumo illorum mentis oculos offendunt.

Quomodo in iſtis verificatur, quod D: Thomas *3.p.qu.39. art.6.ad 3.* affirmat, nempe; hoc ſacramentum diminuere fomitem ex quadam conſequentia, in quantum auget charitatem; quia ſicut Auguſtinus dicit in lib. 83.quæſt. Augmentum charitatis eſt diminutio cupiditatis.] Si ergo in iſtis fomitem non agnoſcimus diminutum, ſi cupiditatem non imminutam, ergo nec augmentũ charitatis agnoſcere poſſumus, ergo tale augmentum per communionum frequentiam non obtinuerunt. Quid ſimile habemus in doctrina D. Bernardi ſerm.1.de cœna Domini vbi aſſerit: Hoc ſacramentum ſenſum minuere in minimis, & in grauibus peccatis tollere omnino conſenſum: & ſubdit. Si quis veſtrum non tam ſæpe modo, non tam acerbos ſentit iracundiæ motus in-

uidiæ, luxuriæ, aut cæterorum huiusmodi, gratias agat corpori, & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti operatur in eo.] At si huiusmodi motus, huiusmodi passiones post plures annos quotidianæ communionis validiores in multis, acrioresque experimur, quo pacto fateri poterimus, virtutem sacramenti operari, aut operatam esse in eis? quo pacto, si non diminutum in ipsis, sed potius auctum cognoscimus passionum sensum? Quo pacto verificari poterit, quod inquit Cyrillus, scilicet. Sedat, cum in nobis manet Christus, sæuientium membrorum nostrorum legem; pietatem corroborat, perturbationes extinguit.] Si contrarios effectus experimur in multis, qui in se Christum quotidie recipiunt? necesse est ergo fateri, quod si effectus, quos Cyrillus enumerat, in eis non operatur; effectum sacramenti dum illud recipiunt non percipiunt: sicque in eis Christus materialiter solum existit, quia per operationem non assistit, sed ita se habet, ac si dormiret, vt infra dicemus. Age nunc, affirma si placet, sufficere solam, ad fructus huius sacramenti percipiendos, carentiam peccati lethalis. Qui contrarium experiuntur, non credent.

Lib.4.in Ioan.c.17.

Simili experientia suasi Theologi illi, quos supra retulimus, negauerunt, hoc Sacramentum producere sanctificantem gratiam; quam ab intitio non produxit; quandocunque recedit fictio, vt alia producunt Sacramenta, sicque, vt illa dici debere vali-

dum,

dum, & informe. Nam, vt ipsi benè dicunt, difficile apparet, quod, qui non aptè dispositi accedunt ad hoc sacramentum, sicque eius gratiæ, & charitatis formam, non recipiunt; aliquando non se dignè disponant, vel aptè dispositi non accedant, & tunc deberent recipere totam illam gratiam, & charitatem, quam produxissent omnes præteritæ communiones factæ sine debita dispositione, non minus, ac si cum sufficienti, & bona dispositione factæ fuissent; atque ita in instanti euaderent summè grati Deo, & valde feruentes in charitate, quod non videtur posse cum vmbra veritatis, imo sine inconueniente aliquo affirmari: maximè cum huiusmodi charitatis feruorem nunquam experiamur in illis, qui ex consuetudine potius, quam ex amore, & reuerenti deuotione ad sacram communionem accedunt.

Sed nos iam diximus, hoc sacramentum non debere dici validum, & informe per hoc, quod possit semper producere suum effectum, recedente fictione, sed solum dum integræ, & incorruptæ perseuerant species panis, & vini; sicque inconueniens vitamus, & bene sustinemus validitatem sacramenti cum informitate; & experientia vsi sumus ad nostram doctrinam probandam, vt iam patet.

110. Quarta ratio, quæ nostram probat assertionem desumitur ex sensu, & consensu omnium Scholasticorum, Patrum, Pontificum, & Conciliorum.

Omnes enim maiorem dispositionem ad hoc sacramentum requirunt, quam ad alia, vt cum fructu recipiatur, sed ad alia sacramenta, quæ dicuntur viuorum; requiritur ad minus, in omnium sententia, culpæ grauis carentia, & status gratiæ habitualis: & alioqui augmentum gratiæ per huiusmodi sacramenta non reciperetur; ergo præter carentiam peccati, & statum gratiæ, quidquam aliud requirunt dicti authores pro dispositione ad fructum huius sacramenti; hoc autem aliud, siue hoc plus, quidnam esse potest, nisi reuerentia, amor, & deuotio saltem virtualis. Et ratio est, quia quo magis crescit sanctitas, & diuinitas huius Sacramenti, eo magis debet crescere dispositio, & sanctitas eius, qui debet ipsum recipere, vt significat Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 7. similiter quo maior, amplior, & vberior est fructus huius Sacramenti, eò maior debet esse latitudo, & capacitas recipientis per aptam præparationem, & sanctam dilatationem sui cordis, iuxta illud Psalmistæ: Dilata os tuum (idest cor) & implebo illud.] Nam vt inquit Catechismus ex Concilio. Hoc sacramentum habet rationem fontis in comparatione aliorum, quæ se habent vt eius riuuli; & addit D. Tho. q. 79. ar. 1. ad 1. Omnem gratiam non conferri, nisi ab hoc sacramento, vel in voto eius, cum confertur per alia sacramenta] sicque omnis gratia, quæ quocumque modo confertur homini dependet ab hoc sacramento,

Psalm. 80.

mento, tamquam à fonte omnium riuulorum, eoque vberior, ac multiplicior gratia ab ipſo promanat, quò aqua à fonte, quam à riuulis, abundantior profluit.

Nec iuuat, reſpondere, requiri ab authoribus maiorem præparationem ad hoc ſacramentum, vt vberiorem conferat gratiam, quam ſine hac maiori præparatione conferret. Non inquam iuuat, quia quo ad hoc, par eſt Sacramentum iſtud cum alijs, quæ omnia maiorem, vel minorem conferunt gratiam, quo maior, aut minor eſt diſpoſitio ſupra neceſſariam: ſi ergo ad alia ſacramenta non requirunt authores tantam diſpoſitionem, quantam ad hoc ſacramentum, ſignum eſt, quod hanc non ad vberiorem, & ſecundum quid, ſed ad ſimpliciter, & abſolutè gratiam producendam requirunt; non vt magis vtilem, ſed vt ſimpliciter neceſſariam diſpoſitionem expoſcunt; quamuis etiam in iſta maiori, & neceſſaria diſpoſitione, ſeu præparatione ad hoc ſacramentum poſſit eſſe latitudo maioris, & minoris, ad maiorem, & minorem gratiam producendam.

Poteſt tota noſtra doctrina confirmari ex eo, quod ſi quis negligens, & deſidioſus eſſet ad aptè ſe præparandum, vt requirunt authores pro digna receptione huius ſacramenti peccaret ſaltem venialiter in tali negligentia, vt affirmat D. Th.q.79.ar.8. in

corpo-

Suar. disp. 66. sect. 2. §. Dicendũ in primis; Lugus de Euch. disput. 14. sec. 2. n. 31.

corpore. Imo Suarez, Lugus, & plures alij non solum in culpabili præparatione ad sacramentum recipiendum, sed etiam cum venialibus culpis illud recipere; ob reuerentiam tanto sacramento debitam: putant culpabile, & asserunt interuenire regulariter in tali receptione veniale peccatum; & consequenter dispositio, quacum talis homo reciperet, vel saltem, quam faceret præparationem, ad recipiendum hoc sacramentum, esset culpabilis, ergo non bona, sed mala, non meritoria, sed demeritoria.

Non enim admittimus sententiam aliquorum, qui putant, actum posse esse bonum simul, & malum moraliter; nisi ad summum secundum diuersas partes temporis, quo durat; & tunc reuera non dicetur idem actus bonus, & malus, nisi idem materialiter, & populariter, seu potius apparenter, sicuti dici solet eadem virga, quamuis partim sit viridis, partim arida, cum re vera tunc eadem formaliter non sit, quia sunt in ea duæ formæ specie, ac genere diuersæ, & oppositæ, & consequenter duo corpora naturalia: ita proportionaliter in casu nostro. Eundem vero actum indiuisibilem per diuersos fines, aut circumstantias; siue finem, & obiectum posse esse bonum, & malum formaliter, existimamus omninò à veritate alienum cum communissima authorum sententia; non solum ob multa

ta inconuenientia, & implicitas contradictiones, quæ ex tali actu bono, & malo simul, sequerentur, sed etiam ob commune illud dictum, desumptum ex Dionysio de Diuinis nominibus cap. 4. Bonum ex integra causa, malum autem ex quocumque defectu,] atque ita D.Tho. 1.2.q.18.art.4.ad 3. dicit; quod si quis daret eleëmosynam ob vanam gloriam, talis actus simpliciter bonus non esset, sed solum materialiter, secundum speciem desumptam ex obiecto, quæ tamen bonitas vitiaretur per finem: & ad hoc probandum adducit supradictum Dionysij axioma. Quod fortasse sumpsit Dionysius ex Aristotele 1.Ethic.cap.6. vbi sic ait. Malum multis modis contingit, bonum vno, vt multas in partes possumus deuiare à scopo, ipsum vero vnum attingere.] Et ratio à priori est ipsum rationis dictamen; ratio enim dictat, faciendum esse, quod est ex omni parte bonum, & nulla parte malum, ergo actus quamuis vna tantum parte malus non est conformis, sed difformis rectæ rationi, non est faciendus, sed omittendus; nec laudabile, sed vituperabile erit talem actum efficere.

Igitur; vt redeamus ad nostrum argumentum; si præparatio negligenter facta, vt regulariter contingit in ijs, qui potius ex vsu, vel aliquo fine non simpliciter recto, quam ex vera deuotione, & dilectione ad sacram Eucharistiam accedunt, est peccato obnoxia, ergo non potest esse bona, ergo non me-

meritoria, ergo non supernaturalis, ergo non apta ad recipiendum effectum huius sacramenti. Quis enim auderet affirmare hoc sacramentum producere effectum gratiæ, non solum sine debitis dispositionibus in subiecto, sed etiam cum dispositionibus contrarijs? Hoc nullo modo dici posse, patet ex ijs etiam, quæ cap. precedenti notauimus. Quis auderet dicere, formam supernaturalem summè bonam, & principium omnis veri boni, omnis meriti, & prœmij: vt est gratia habitualis, & charitas; produci in subiecto cum dispositione naturali, & mala, ac demeritoria, vt esset dispositio culpabilis? Multo minus Pelagiani volebant, & adhuc minus Semipelagiani, nimirum sufficere ad gratiam, & prœmium supernaturale nostros actus naturales, non quidem malos, sed moraliter bonos; & nihilominus rectissimè ab Ecclesia hæresis damnati sunt, cum nulla possit esse proportio inter naturale, & supernaturale, multo minus inter bonum supernaturale, & malum morale; dispositio enim per omnes Philosophos debet esse proportionata, & ita eiusdem ordinis cum forma, & quamuis peccata venialia, quæ non spectant ad actus, qui disponunt animam pro forma gratiæ, hanc formam non impediant, tamen non ita dicendum de illis, qui ipsam animam ad dictam formam disponunt, ob rationem iam significatam.

Hæc nostra ratio videtur maximè militare pro

ſententia illorum authorum, qui requirebant, vt ſupra diximus, actualem deuotionem, & reuerentiam ad aptam diſpoſitionem, vt hoc ſacramentum produceret gratiam habitualem. Sed nihilominus adhuc perſiſtendo in noſtra ſententia, nimirum eſſe ſatis, ſi adſit apta diſpoſitio virtualis per virtualem perſeuerantiam deuotionis, & reuerentiæ ad hoc, vt ſacramentum producat ſuum effectum: dicimus: duobus modis contingere, aliquem habere diſpoſitionem aptam virtualiter, ideſt ſufficientem ad dictum effectum, & deficere illi actualem diſpoſitionem, qui defectus effectum, ſaltem principalem ſacramenti, non impediat.

Primò modo ſine vlla culpa recipientis; ſecundo modo cum aliqua veniali culpa, quæ tamen virtualem diſpoſitionem non vitiet. Nam poteſt aliquis aptè per amorem, deuotionem, & reuerentiam ad receptionem ſacramenti ſe diſponere, at vero in actu receptionis eiuſdem aliqua importuna cogitatione ita diſtrahi, & ab actione quam exercet, ita alienari, vt nullo modo poſſit tunc attendere, & actualem deuotionem, & reuerentiam habere, quod omnibus contingere poteſt ſine vlla culpa: nam vnuſquiſque ſæpe in ſe ipſo huiuſmodi diſtractiones, experitur, quas omnino inuoluntarie, & ſine præcedenti occaſione patitur: quot vicibus fortaſſe contigerit deuoto ſacerdoti totum pene ſacrificium, aut aliquam eius partem peregiſſe ſine vlla actuali

aduertentia, itaut tandem aduertat, se esse iam in actu consecrationis, & nullo modo recordetur præcedentia sacrificij egisse, ac recitasse. Quis enim diceret, ita recipientem sacramentum, idest cum illa inuoluntaria distractione, non recipere sacramentalis gratiæ effectum. Ob defectus naturales, si cætera adsunt, Deus non priuat hominem bonis supernaturalibus, nec de bonitate diuina ita sentiendum est, vt effectum principalem huius sacramenti alligare voluerit attentioni, quæ in potestate hominis non est. Deus enim in omnibus, sed præcipue in ijs, quæ substantialiter spectant ad salutem animæ, non exigit ab hominibus impossibilia; sed perfecta, qualis est sufficiens dispositio virtuals: & hac ratione diximus, hanc requiri, & non actualem ad effectum gratiæ, & charitatis.

Potest item talis distractio esse aliquo modo voluntaria, vel in se, vel in causa, & tunc certe erit venialiter culpabilis, non tamen impediet effectum gratiæ, si præcessit sufficiens dispositio actualis, & permanet virtualis, & hoc est, quod voluit Diuus Thomas q. 79. ar. 8. in corp. vbi dixit. Si aliquis accedat ad hoc sacramentum per peccata venialia mente distractus, impeditur in eo effectus actualis refectionis spiritualis dulcedinis, non tamen impeditur augmentum habitualis gratiæ, & charitatis.] Et ratio est, quia ista leuis negligentia aliquo modo culpabilis, iam supponit sufficientem dispositionem

tionem ex praecedenti praeparatione per actus bonos, & sanctos, quae cum virtualiter perseueret (quia per expressam voluntatem non est reuocata, nec per illam leuem negligentiam, quae nullo modo, aut solum per accidens spectabit ad praeparationem antecedentem, videtur posse reuocari) iam per eam est subiectum sufficienter dispositum ad formam gratiae, & charitatis, vt inquit D. Thomas: illa vero actualis deuotio est alia dispositio ad effectum alterum eiusdem sacramenti, nimirum, vt asserit idem S. Doctor, ad actualem refectionem spiritualis dulcedinis, quem effectum non producit, quando deest dispositio ad illam, quae est vt dicebamus, actualis deuotio.

20 Et ex hac D. Thomae doctrina, potest adhuc nostra assertio, & tota praecedens doctrina confirmari. Nam sicut actualis deuotio est dispositio ad aliquem effectum; id est ad dictam refectionem. Ita per Sanctum Doctorem deuotio, & reuerentia virtualis est dispositio ad principalem effectum, vt supra probatum est, nempe gratiam, & charitatem. Si ergo deficiente actuali deuotione, & reuerentia, non producit sacramentum illam refectionem, quia deficit eius necessaria dispositio, ita pariter deficiente deuotione, & reuerentia virtuali non producet gratiam, & charitatem, quia deficit eius dispositio necessaria. Causa enim, vt iam supra explicatum est, non producit effectum, si in subiecto non adsunt

dispositiones ad formam producendam proportionatæ, ac necessariæ. Et multo minus si adsunt dispositiones aliquo modo contrariæ, vt esset dispositio venialiter culpabilis, omnis namque culpa aliquo modo gratiæ, & charitati opponitur, sicque dispositio culpabilis, non solum non erit tali formæ conueniens, & proportionata, sed potius aliquo modo contraria. Igitur etiamsi Christus sacramentatus adsit in anima, suos effectus non producet, si receptus est sine dispositione necessaria, aut cum dispositione aliquo modo contraria, vt esset, si quis desidiose, vel fine aliquo non recto sacramentum recepit, atque ita venialia in ipsa præparatione, vel receptione sacramenti commisit, quæ talia sint, vt aliam non supponant sufficientem actualem, & tunc virtualem dispositionem; vel talia, vt eam destruerent, si adesset, vt ex dictis in sententia aduersariorum, est manifestum.

Similis huius nostræ doctrinæ confirmatio sequitur, ex eo quod ferè communiter docent authores, vt supra significauimus; scilicet hoc sacramentum non conferre multa auxilia gratiæ recipienti, quando deest actualis attentio, & deuotio, quia ab illa pendent tanquam à conditione, seu dispositione. Ita pariter arguendum esse videtur de gratia, & charitate, quando deest earum conditio à qua pendent, quæ vt probauimus non stat in sola carentia culpæ mortalis, sed, vltra illam, in alijs pluribus, quæ si de-

desunt, & forma gratiæ, & charitatis deest.

Tandem potest nostra assertio, & tota doctrina confirmari, hoc discursu. Quia nimis incongruum videtur, imò indecens apparet, Deum determinasse, augere sua dona in receptione Diuinissimi sui Corporis præsertim gratiam, & charitatem in eo, qui ita recipit, vt tunc habeat affectum, & complacentiam ad venialia, vt tunc voluntariam habeat distractionem, ita vt in ipso actu recipiendi sacram Eucharistiam ex aduertentia peccata venialia committat; ipsaque receptio sit veniale peccatum, quod non renuunt concedere Sanctius, eiusque discipuli; atque ita determinasse Deum augere suam amicitiam, vnionem, & amorem in aliquo eo tempore, & ex tali actione, quando, & qua deliberate ipsum Deum offendit, & aliquo modo contemnit, dum magis suo commodo, & vtilitati, quam Dei honori, & reuerentię attendit.

Certissimum est apud omnes, ex doctrina D. Pauli: Non esse facienda mala, vt veniant bona. Ita vt neque peccatum veniale, iuxta sententiam Augustini, committendum esset, etiam si ab illa peccati commissione totius Mundi salus penderet, quia veniale peccatum est offensa Dei, qui talis est, vt nec leuiter offendendus sit pro quocunque, etiam maximo omnium creaturarum bono, quia nulla est comparatio, aut proportio inter Creatorem, & Creaturas, inter Deum, & homines. Cum ergo *Ad Rom. c. 3.*

ergo ita res se habeat, qua ratione committendum erit veniale peccatum ab homuncione ad suam solummodò vtilitatem, & commodum? in operatione maximè tam sancta, tam immediatè spectante ad ipsum Deum; qua ratione omnes authores requirunt, vt sæpè dictum est, exercendam esse magna cnm sanctitate, reuerentia, ac deuotione. Et putandum erit, Deum determinare voluisse, dare illi augmentum gratiæ, qui tali irreuerenti, & indecenti modo, ac sine specie sanctitatis sanctissimã actionem exercet, qui in ea sibi attendit, & non Deo, nec Dei reuerentiam multum curat, sed propriam vtilitatem procurat.

1.Corint. c.11. Ex Apostolo habemus, quod qui manducat indignè reus est corporis Domini; quia qui sic mãducat, ita se habet, ac si Corpus Domini occideret, vt idem Apostolus scribens ad Hebræos, dicebat de Cap.6. ijs, qui peccabant. Rursus crucifigentes filium Dei,] Qui enim grauiter peccat, quantum ex se est iterum in seipso filium Dei occidit, atque ita reus est Corporis Domini: qui ergo leuiter peccat, erit aliquo modo reus corporis Domini: sicut is, qui grauiter percutit hominem, est absolutè reus corporis illius; qui leuiter, reus est etiam, sed leuiter & secundum quid, corporis eiusdem, quia eundem in suo corpore offendit, etsi percussio grauis tendit ad mortem, leuis disponit ad illam, & hac ratione vtraque opponitur præcepto non occidendi, & vtra-

que

quę est in linea culpæ occisionis: qui ergo cum venialibus accipit corpus Christi, qui venialia in ipsa receptione committit, & ipsamet eius receptio aduertenter distracta, & irreuerens est veniale peccatum, reus erit per talem acceptionem aliquo modo Christi corporis, quia non potest non inducere aliquem saltem leuem reatum in corpus Christi: qua ergo ratione existimari potest, determinasse Deum in simili acceptione dare illi præmium, quando per eam reus aliquo modo est, & potius aliqua poena dignus; si receptio est cum graui culpa, qua est homo simpliciter reus corporis Domini, meretur grauem poenam, ergo si est cum leui culpa, qua est secundum quid reus corporis Domini, meretur leuē poenam, ergo non præmium, idest non dona, præsertim gratiam habitualem, & charitatem, quia nullus meretur præmium, siue disponitur ad illud per actionem malam, & demeritòriam. Omninò ergo existimandum est, Deum determinasse, non dare sua dona in receptione Eucharistiæ illi, qui cum venialibus, & modo irreuerenti iam explicato recipit suum corpus; vt determinauit dare illi, qui præter carentiam culpæ mortalis, affert reuerentiā, deuotionem, & sanctitatem, sicque modo debito, & debita cum dispositione recipit corpus Christi.

Et de illis, qui sine debita dispositione, & consequenter sine fructu recipiunt Diuinissimum sacramentum verificari potest, quod Ambrosius docet

lib. 9.

lib.9.in cap.20. Lucæ his verbis: Non quia de loc ad locum proficiscitur Dominus, qui vbique sem per præsens est, sed quia est præsentior diligenti bus, negligentibus abest.] Istis enim quamuis si realiter, & corporaliter præsens per sacramentum abest tamen per effectum sacramenti ob ipsorum negligentiam. Similiter illud aliud eiusdem sanct lib. 4. in Luc. cap 5. Christus dormit tepidis, per fectis vigilat,] quia etiam si realiter sit præsens te pidis, idest desidiosis, & negligentibus; eo tamen modo se habet cum illis, ac si dormiret, nihil in eis operando, vt operatur dum est in perfectis, idei sanctè dispositis, quibus per communicationem suæ gratiæ, & donorum, vigilat.

CAPVT XI.

In quo fit satis aliquibus difficultatibus, qua adhuc contrarij obijciunt in nostram iam traditam doctrinam,

EX iam dictis responderi potest omnib difficultatibus, quas afferunt, aut afferre po sunt contra nos Sanctij discipuli, quarum præcipu iam expressè, & perspicuè satisfactum est, in præ cedentibus capitibus, modo superest duabus ali occur-

occurrere quibus suam firmare conantur, & nostram infirmare doctrinam: verum istæ etiam difficultates eiusdem sunt farinæ, ac aliæ iam solutæ; imò si eas bene, & attentè Contrarij considerassent, contra nos certè nunquam obiecissent; dum ex earum explicatione, & solutione nostra potius doctrina magis roborabitur, & contrariorum debilitabitur: vnde etiam apparebit ipsorum insufficientia rationum, ac doctrinæ imbecillitas.

Earum prima est hæc. Permulti Sacerdotes, qui animarum sunt directores quotidie celebrant, & Christi corpus recipiunt, sed hoc laicis negant, non enim permittunt, istos quotidie ad sacram Mensam accedere. Si enim ipsi illam præparationem, & sanctitatem, quam in alijs requirunt, ad Christi corpus quotidie sumendum non habent in se, cur etiam non sinunt, alios accedere quotidie ad hoc sacramentum, vt ipsi faciunt? Si autem dicant hoc facere, quia maiorem habent dispositionem, & sanctitatem, quàm alij, iam se vanos, & superbos declarant, sicque alijs peiores: si hoc non dicunt, (vt certè non dicent) cur requirunt in aliis illam præparationem & sanctitatem, quam ipsi non habent, nec curant fortasse habere? Et hac ratione (vt dicti authores aiunt) videtur de istis Sacerdotibus verificari, quod Christus dixit de Pharisæis, scilicet, Quod alligant onera grauia, & importabilia in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere.] Et illud Matt. c. 23

aliud Psalmi 61. Mendaces filii hominum in stateris.]

Quam facilis erit responsio ad hanc difficultatem dicent omnes, qui sciunt, quam intercedere asserunt Theologi differentiam inter sacramentum, seu simplicem communionem, & celebrationem, seu sacrificium Missæ. Ad hoc enim conficiendum obligantur, dicit D. Thomas q. 82. art. 10. ad 1. Sacerdotes Deo, ex ordine iam suscepto; sicque in corpore articuli affirmat, quod Sacerdotibus, etiam si non incumbat ex cura animarum celebrare, non licet omninò à celebratione cessare, sed videntur saltem teneri ad celebrationem in præcipuis festis, cum aliunde sæculares, non obligentur communioni, nisi in solo festo Paschatis.

Sacerdotes enim, vt Christi Ministri, tenentur vti gratia, dicit Sanctus Doctor, quam à Deo acceperunt, ne contra monitum Apostoli, Videantur in vacuum gratiam Dei recepisse,] quam non acceperunt solum in ordine ad ministranda fidelibus sacramenta, sed præci puè in ordine ad Deum, cui, consecratione cælestis panis, & vini, sacrificiũ offertur, & oblatio munda, ac hostia in odorem suauitatis; vt ad Ephes. 3. Insuper, vt inquit Ecclesia in quadam oratione Missalis, quoties huius hostiæ commemoratio celebratur, opus nostræ redemptionis exercetur.] Quia in hoc sacrificio incruento, vt loquitur Tridentinum sess. 22. cap. 2. Idem ille Chri-

Ad Cor. c. 6.

stus

ſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara Crucis ſemel ſe ipſum cruente obtulit. Et vt proſequitur Concilium. Eſt verè propitiatorium pro noſtris etiam ingentibus peccatis, quia fructus oblationis cruentæ, per hanc incruentam, vberrimè percipiuntur. Et tandem in fine capitis concludit; Quare non ſolum pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus; ſed & pro defunctis in Chriſto, non dum ad plenum purgatis ritè iuxta Apoſtolorum traditionem offertur.]

Ex quibus patet Sacerdotes duplici ratione teneri ad offerendum ſanctiſſimum Miſſæ ſacrificium: altera ad præſtandum honorem Deo, vt ſupremo Domino, cui ſacrificium debetur, eique ad id tenentur ex munere, & gratia ſacerdotali, qua publici Chriſti Miniſtri conſtituti ſunt ex D. Thoma q.87. ar.6. in corp. & ex Tridentino ſeſſ. 22. cap. 6. Altera quia, vt inquit Concilium; tanquam publici Eccleſiæ Miniſtri debent offerre ſacrificium, non pro ſe tantum, ſed & pro omnibus fidelibus, qui ad Chriſti corpus pertinent, vt omnibus proſit, ſicut ſupra dixerat: Et addit D. Thomas. Quod eſt pro ſalute omnium inſtitum. In opuſc. 57.

Totum hoc aperte ſignificauit D. Paulus ad Hebræos 5. ſub nomine pontificis, his verbis. Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, vt offe-

rat dona, & sacrificia pro peccatis.] Neque id, quo
præstat hoc sacrificium viuis, atque defunctis, &
Ecclesiæ vniuersæ, prouenit ex operatione, & me
rito sacerdotis offerentis; quamuis hoc modo (e
opere scilicet, vt aiunt, operantis) possit sacrificiun
boni sacerdotis magis prodesse, quam mali, vt af
firmat D. Thomas loco supra citato, estque res in
ter Theologos indubitata; nihilominus verè & pro
priè, idest substantialiter prodest omnibus ex ope
re operato, ex merito, & institutione Christi, qu
sicut voluit, quod sacrificium cruentum semel à
in ara Crucis pro omnibus oblatum, omnibus pro
sit; ita voluit, quod hoc sacrificium incruentum
quod cruentum non solum repræsentat, dicit Diu
Tho.q.83.ar.1. Sed etiam eiusdem sacrificij cruen
continet effectũ; ijs pro quibus offertur prosit ita, v
sacrificium cruentum se habeat vt causa vniuersal
nostri profectus; incruentum vero, vt causa part
cularis eiusdem profectus: non quod hoc sacrificiu
non sit causa vniuersalis, quia non possit etiam p
omnibus exhiberi, & offerri, sed quia hoc socrif
cium est veluti applicatio meriti, & satisfaction
illius; nam per vsum sacrificij incruenti non inte
uenit nouum meritum, nec noua satisfactio Chris
sed applicantur illa sacrificij cruenti.

Ex his sequitur, sacrificium hoc etiam si ind
gnus offerat sacerdos, adhuc esse in cultum, & h
norem Dei, & in vtilitatem aliorum. Imo ad
Diuus

D. Thomas q. 82. ar. 6. Ex eo quod ſacerdos offert, vt Chriſti, & Eccleſiæ publicus miniſter (quod miniſterium, etiam in indigno remanet) non ſolum valere pro alijs ſacrificium ipſum, ſed valorem pariter habere eius orationes, & non tantum in miſſa, ſed in alijs etiam functionibus, ſicque omnes eius orationes, quas recitat in alijs Eccleſiaſticis officijs, in quibus gerit perſonam Eccleſiæ, licet orationes eius priuatæ non ſint fructuoſæ.] Hoc idem pariter indicat S. Doctor q. 71. ar. 3. & q. 83. ar. 3. de orationibus, & cæremonijs ab Eccleſia inſtitutis, vt in publicis actionibus à miniſtro exerceantur, quæ, vt fere communiter dicunt authores, valent ad plures effectus tum corporales, tum ſpirituales, vt ad danda quædam auxilia, ad excitandos pios motus in anima; ad remittenda venialia, ad delendum pœnæ reatum, ad impediendos dæmones ne noceant, ad liberandum à morbis, ad tempeſtates arcendas, ad animalia noxia extinguenda, & ad alios ſimiles: & permulti ſunt Doctores, qui cum D. Thoma putant, hos producere effectus ex opere operato; Ex eo quod Chriſtus inſtituendo ſacramenta, vt hanc vim tali modo haberent, reliquit Eccleſiæ poteſtatem; eandem vim tribuendi ſacramentalibus, alijſque cæremonijs ab ipſa inſtituendis, ad honorem Dei, reuerentiam ſacramentorum, & vtilitatem fidelium; videautr Auerſa de ſacramentis in genere quæſt. 60. ſec. 6.

Et

Et quamuis iste auctor in hanc sententiam absolute, & simpliciter non inclinet, tamen secundum quid, idest aliquo modo eam amplectitur. Dicit enim quod hæc omnia vim habent ad dictos effectus in virtute Ecclesiæ, quæ in huiusmodi ritibus, & orationibus sua merita, & preces interponit, quæ Deo gratæ sunt, vt dicitur in quadam oratione missalis, estque digna, vt à Deo exaudiatur. Ad quod illud Ambrosij in Euang. Lucæ cap. 7. non incongrue facit. Si graue peccatum est, quod pœnitentiæ lacrimis ipse lauare non possis, fleat pro te Mater Ecclesia.] Igitur cuiuscumque sacerdotis, etiam indigni, & mali, non solum sacrificium, quod pro alijs offertur, multum valet, sed etiam eius orationes, & cæremoniæ, suntque pariter in honorem Dei, & in protestationem eius supremi dominij, cultusque eidem debiti, & tenetur quilibet sacerdos talem cultum Deo exhibere, alijsque suis functionibus, sed maximè Missæ Sacrificio, opitulari.

Oratio secreta feriæ quintæ post 4. Domin. Quadrag.

Nihil horum in simplici communione reperies: vsus namque sacramentorum, in omnium sententia, non prodest, nisi recipienti sacramentum, si aptè illud recipit, sicque Baptismi, Pœnitentiæ, & aliorum sacramentorum receptio non nisi recipienti prodest, & si illi minimè, nulli certè prodest; ad quid ergo exercitium sacramentorum, si ex illo nulli vtilitas, sed potius damnum, aut prouenit, aut prouenire potest? Et hoc ita verum est, vt non defue-

defuerint authores, & nouiſſime Pater Raynaudus, qui dixerint, ſacram communionem receptam ab vno, non poſſe pro altero Deo offerri, ſiue viuente, aut vita functo. Et certe hi verum dicunt ſi loquamur de opere operato, quia ita non producunt ſacramenta ſuos effectus, niſi in animabus ipſa recipientibus; vt affirmat D. Th. q.79.ar.7. Non vero ſi loquamur de opere operantis, ideſt de impetratione, & merito recipientis, & pro altero offerentis, quia hoc modo, certum eſt, poſſe omnia opera meritoria, quæ in tali ſacramenti exercitio interueniunt, eſſe alijs pro quibus offeruntur, impetratoria, & ſatisfactoria.

Et non ſine magna probabilitate dici poſſet, quod opera, & actus, qui tali tempore fiunt, aliquam maiorem vim habeant in virtute ſacramenti, quam haberent alio tempore; ſed ad hanc ita habendam, omnino requiritur, quod ille, qui eas operationes exercet, cum ſacramentum recipit, ita recipiat, vt ſibi fructuoſum ſit, quia, vt dicebat D. Thomas; **etiam orationes, & exercitia ſacerdotis, quando illa**, vt priuata perſona efficit, fructuoſa alijs non ſunt, ſi ipſe eſt in tali ſtatu, vt ſibi prodeſſe non poſſint.

Et ex his apparet manifeſtè diſparitas, quæ eſt inter ſacerdotes, & laicos, inter celebrationem quotidianã Sacrificij, & communionem laicalem: ad quid exercere, quod laicis vtile non eſt, & alijs non prodeſt? ad quid hoc permittere? quæ prudentia

dicta-

dictare hoc potest? bene tamen permittere, imo consulere, vt sacerdotes quotidie celebrent, etiam si fructum sacrificij, siue communionis ipsi ex defectu dispositionis non aptæ, non dignæ (non tamen indignæ) non percipiant, quia etiam cum non apta dispositione, adhuc aliqua cum sufficientia suum munus adimplent, & multis prosunt.

Animaduertant ex his scriptores quotidianæ communionis, si sacerdotes, qui sine tanta, quantam in laicis requirunt dispositionem, quotidie celebrant, & quotidianam negant laicis communionem, sint mendaces in stateris, iniuste, aut iuste imponant in humeros eorum onera, non inquam grauia, & importabilia, vt ipsi dicunt, sed potius leuia, & suauia, quia onus Christi leue est, & iugum eius suaue: non amplius repræhensibiles existiment, qui laude sunt digni; nam qui iuxta prudentiæ regulas pro honore Dei, & proximorum vtilitate operantur, bene operantur, sicque non repræhensione, sed laude sunt digni. Nec amplius affirment, priuare illos augmento gratiæ, ac donorum, qui cum carentia grauis culpæ accedere volunt ad sacram Mensam, si prohibent accedere: quia hos prudenter à sacra Mensa arcent, dum illam in eis non reperiunt, quæ ad Dei reuerentiam, & eorum vtilitatem necessaria est, dispositionem, sed potius probabiliter existimant, aut prudenter timent, ex consuetudine quadam, vel sine vano, aut quæ-

stuoso

ſtuoſo ad ſacram communionem accedere, hos enim arcendo à ſacra Menſa, humilitate premere, non eſt male, ſed valdè bene operari; non ſinere in nuptiale conuiuium iſtos, ita frequenter intrare, ne ad id deueniant, vt Patris familias mereantur eiectionis ſententiam à conuiuio in tenebras exteriores recipere; eſt prudentem certè pietatem exercere: & ſi tantum malum in iſtorũ frequenti communione non timent, probabiliter tamen exiſtimare poſsunt (ſi quæ iam dicta ſunt, & quæ dicentur, bene conſiderantur) tempus iſtos inaniter conſumere, & non ſibi prodeſſe, nec alijs, ſed ad id ſolum huiuſmodi communiones deſeruire, vt ſine forma bonitatis, more Phariſaico, appareant boni.

Secundam Doctores contrarij difficultatem deducunt ex verbis Concilij Tridentini ſeſs. 13. cap. 2. De ratione inſtitutionis huius Sacramenti, vbi ſic habet. Qui manducat me, & ipſe viuet propter me; & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præſeruemur.] Ex quibus inferunt Directores impedientes eos, qui volunt ad Euchariſtiam ſine culpa mortali accedere, priuare antidoto, quo liberantur, & præſeruantur à culpis, quia, vt ex ipſis, aliqui dicunt (quos iuſtis de cauſis innominatos relinquo) Concilium in ſupradicto loco nõ de Antoniis loquitur, non de Benedictis, aut Catharinis, ſiue Claris, ac ſimilibus, ſed de iis, qui quotidie peccant.

Sed existimo in hac difficultate istos authore
omnimodè peccare, quia vel non satis cogitant
quod dicunt, vel graui sunt in errore, aut non suf
ficienter se explicant. Concilium optimè dicit
huiusmodi antidoto omnes præseruari à culpis mor
talibus, in quas omnes, qui non sunt à Deo confir
mati in gratia, vt Apostoli, possunt cadere, etiam
Basilii, Catharinæ, & similes, & indigent omn
quotidie gratia Dei, ne in huiusmodi peccata ruan
quam maximè conferunt Sacramenta; & præcipu
hoc Eucharistiæ Sacramentum, in cuius voto alia
conferunt gratiam, vt supra notauimus ex D.Th
Et ratio sumitur ex eodem S.Doctore q.79. ar.1. in
corp.vbi dicit: Effectum, quem passio Christi f
cit in Mundo, hoc Sacramentum facit in homin
& sicut ipse veniens visibiliter in Mundum cont
lit Mundo per suam passionem vitam gratiæ, s
cundum illud Ioannis 1. Gratia,& veritas per Iesu
Christum facta est: ita in hominem sacramenta
ter veniens vita gratiæ operatur, secundum ill
Ioan.6. Qui manducat me, viuet propter me,]
ar.3. addit: Hoc sacramentum secundum se hal
virtutem ad remittendum quodcumque peccatum
ex passione Christi, quæ est fons, & causa remiss
nis peccatorum] igitur ex S. Doctore sicut se hal
passio Christi respectu huius magni Mundi, it
Eucharistiæ Sacramentum (quod est memoria
estque vt ita dicam epilogus, siue epitome eiusd

passio-

passionis ; ideo quotiescunque illud sumimus, præcipimur, id facere in memoriam passionis eius) se habet respectu Mundi parui : vnde sicut illa fuit causa vniuersalis omnium bonorum, & gratiarum in Mundo magno, ex qua recipiunt omnes causæ virtutem ad conferendā alijs gratiā : ita hoc sacramentum est causa vniuersalis in Mundo paruo, idest in homine, & fons omnium gratiarū, sicque ex virtute eius recipiunt aliquo modo cætera sacramenta vim conferendi hominibus gratiā . Et ideo dicebat S.Doctor. Nō conferant alia sacramenta homini gratiā, nisi in voto huius sacramēti. Gratiæ igitur virtus qua omnes indigent, vt à peccatis mortalibus præseruentur, præcipuè continetur in Eucharistiæ antidoto, à quo tanquā ex fontali principio emanat ad salutem hominum Hoc modo iam dicto sentire debent de præseruatione à peccatis mortalibus omnes Catholici, hoc sentit Conciliū, vt indicat illud verbū (præseruationis) per gratiam huius Sacramenti.

Adhuc deseruire fatetur Concilium antidotum Eucharistiæ, vt liberemur à peccatis quotidianis. Existimo Doctores contrarios non esse ita alienos ab huiusmodi verborum Concilij intelligentia, vt putent, Concilium loqui de culpis grauibus, dum dicit (quo liberamur à culpis quotidianis) nam Concilium distinguit, & contraponit huiusmodi culpas quotidianas alijs grauibus, idest mortalibus, à quibus præseruamur, & de eis tanquam de alio

 mem-

membro immediatè loquitur. Deinde certum e
apud authores catholicos; permultos ex ijs, q
cum Dei timore viuunt, magnam suæ vitæ partem
vel etiam totam, & vsque ad extremum fine pe
cato mortali perducere, quod pariter docet D.Th
1.2.q.109.ar.8.in corp.& alibi. Sicque ista pecca
non possunt appellari quotidiana, à quibus quotid
homo liberatur per receptionem huius Sacrament
& sane nescio si sanæ mentis quisquam reperiretu
qui consilium daret quotidie grauiter peccanti, qu
tidie ad sacram communionem accedendi, vt ita
per hoc Sacramentum peccata mortalia, quæ quot
die committit, quotidie deleantur, & putet hoc v
luisse Concilium in adductis verbis.
Sed opus fortasse erit, fateri me errasse in ho
quod postremò dixi, cum multi sint hodie ex d
scipulis Sanctij, vt supra significauimus, qui hui
modi dant consilium, melius nempè esse quotid
ad sacram Mensam accedere, etiam illos, qui qu
tidie grauiter peccant, peccatis confessione exp
tis, vt hoc modo peccatorum reliquias, & cul
oblitas Eucharistiæ sacramentum in eis deleat:
hoc putant sanum, pium, ac sanctum consilium
esse. Sed hos dimittamus, & prudentum iudi
relinquamus, qui fortasse consilium dabunt, no
vt eorum doctrinam sequamur, sed potius, vt ha
& eos, vt dicebat Apostolus ad Timoth. 3. deui
mus, quia istorum doctrina speciem quidem p
tatis

tatis habet, virtutem autem pietatis, non habet.]

Concilium igitur in citato loco de illis peccatis loquitur, de quibus loquutum est sess. 6. cap. 11. vbi sic habet; Licet in hac mortali vita, quamuis sancti, & iusti, in leuia saltem, & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur peccata, quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti: nam iustorum illa vox est, & humilis, & verax; dimitte nobis debita nostra.] Hoc idem expressit Concilium Mileuitanum Can 6. ponderans illud Ioan. 1. c. 1. Si dixerimus, quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.] Et Can. 7. & 8. docet; A iustis non pro alijs tantum, sed etiam pro se, non solum humiliter, sed etiam veraciter vocem illam proferri, dimitte nobis debita nostra.] Ad hanc veritatem catholicam probandam de peccatis venialibus, quibus omnes, etiam iusti, & sancti irretiti quotidie reperiuntur, superfluum omnino erit rationes adducere, cum omnes Patres, & Concilia ex locis sacræ Scripturæ satis apertis vno ore id affirment, & authorum omnium fundamentum præcipuum est, dictum illud Prouerb. cap. 24. Septies in die cadit iustus] & ly (Septies) exponitur ab aliquibus, multoties; hoc idem confirmat D. Iacobus cap. 3. In multis offendimus omnes.] Et sane quis hominum ita sanctus, ita feruidus, vt Paulus, qui vas meruit esse electionis, & tamen

iste

Ad Rom. c. 7. iste non fatetur de se ipso, quod mente quidem ser uiebat Deo, carne autem legi peccati: nam patie batur in membris suis legem, quæ mentis suæ leg repugnabat, ipsumque captiuabat in lege peccati. Et non dicit idem Apostolus de Principe Aposto lorum, quod repræhensibilis erat ob simulationem Ad Galat. c. 2. quam inter Iudæos, & Gentiles exercebat? Si ergo Apostoli, qui confirmati erant in gratia, venialite peccabant; & Concilium Mileuitanum supra cita tum, hanc imperfectionem peccandi venialiter ex tendit ad eosdem, etiam pro illo tempore, quo epi stolas ad fideles scripserunt, & fidem prædicauerun Idemque confirmat Papa Gelasius in quodam opu sculo contra Pelagij hæreses, quod habetur tom. Conciliorum: hoc etiam extendit ad eos qui in ma tris vtero sanctificati, indeque sancti egressi, & i hunc mundum ingressi sunt, vt Ieremitas, & Ioan nes: & vniuersaliter ad omnes iustos, vt patet ex lo cis scripturæ, & Conciliorum. Quis audebit de quocumque iusto, preter Beatam Virginem, con trarium affirmare?

Hinc docet Augustinus Epist. 89. & 91. ac lib. de spiritu, & littera; Nequaquam tolerandos esse quo dam homines dicentes, vel esse, vel fuisse, vel fu turum esse aliquem, præter Christum, experten omnis peccati, cui solum adiungit Beatissima Virginem in lib. de nat. & gratia cap. 36. vbi dic In qua (idest Beata Virgine) propter honorem D

mini

mini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habendam esse mentionem.] Estque doctrina ista ita certa, & indubitata, tam de peccatoribus, quam de iustis apud Theologos cum D. Th. 1.2.q.109.ar.8. vt asserant sententiam contrariam, sine debitis restrictionibus, sed absolute prolatam esse hæresim Pelagij, cuius hæretici inter alios errores, vt colligitur ex Concilio Palestino propos.9. vnus fuit, affirmare, Iustos in hac vita sine vlla culpa viuere.] & addebat, quod si peccassent, omnia eorum peccata essent mortalia. Inde aiebat, Ecclesiam Dei esse sine ruga, & sine macula: cuius verba refert Augustinus lib. de hæresibus ad Quoduultdeum, hæresi 88. & sunt ista: Vita iustorum in hoc sæculo nullum omnino habet peccatum, & ex his Ecclesiam Christi in hac mortalitate perfici, vt sit omnino sine macula, & ruga.]

Et quamuis Augustinus supra cit. vbi asserit, non esse tolerandos dicentes, aliquem esse, præter Christum, & Mariam, expertem omnis peccati; subdat, eos tamen non multum, nec perniciosè errare, si non excludant Dei adiutorium.] hoc tamen si non intelligitur de quodam speciali adiutorio; nec etiam est admittendum, post determinationem Concilij Tridentini sess.9.Can.23. vbi Concilium sic ait; Si quis dixerit, hominem iustificatum posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia euitare, nisi ex speciali Dei priuilegio, quemadmodum

de

de Beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.] Igitur modo sentiendum omnino est, non sufficere iustis quodcumque Dei adiutorium ad vitanda omnia venialia, sed requiri adiutorium tale, quod dicatur priuilegium, idest talem Dei gratiam, quae ab eo detur praeter legem communem, & determinationem à se factam non dandi in hac mortali vita hominibus, etiam iustis gratiam, qua vitent omnia peccata venialia; reseruando Deus, vt inquit Augustinus, perfectam sanctitatem in alia vita, vt distinctio, sit, etiam in puritate inter istam, & aliam vitam, vt est in labore, & requie; in dolore, & voluptate; in tristitia, et gaudio. Hoc idem affirmat Gelasius Papa loco supra citato. Vnde autem proueniat, & quae sit ratio à priori, cur homo non possit sine dicto priuilegio vitare omnia peccata venialia; videatur in D. Thoma 1.2.q.109.ar.8. in corpore.

Lib.2.de pecc.meri. & remiss. c.6.& de natura, & gratia c.42

Hanc gratiam vitandi omnia venialia non alteri Concilium asserit fuisse concessam, nisi Beatae Virgini: et quamuis Concilium negatiue se habeat, quo ad reliquos; tamen affirmare de alijs sanctis idem priuilegium, quod de Beata Virgine tenet Ecclesia, non potest esse sine nota temeritatis, maximè cum authoritates scripturae sint vniuersales, cum Concilia loquantur de omnibus, & Theologi, ac Patres eodem modo de omnibus sentiant.

Exeant nunc, nescio, qui doctores, et dicant;

peccata quotidiana, quæ debent deleri antidoto Eucharistiæ, non esse Antonij Basilij Catharinæ, & Claræ, ac similium, sed illorum, qui quotidie venialiter peccant; igitur Antonius, et alij similes venialiter non peccabant, hoc enim sequitur ex propositione istorum doctorum: attendant, quod dicunt: nam si affirmant absolutè præscindendo ab adiutorio Dei, eos non esse tolerandos dicit Augustinus, incidere in sententiam Pelagij sentiunt Theologi: si vero dicant, hoc esse ex Dei adiutorio; tale adiutorium, vt didicerunt ex Concilio Tridentino, non debet esse quodcumque, sed eiusmodi, vt rationem habeat priuilegij: at hoc affirmare de quibus voluntas non ratio persuadet; de quibus inclinatio, non authoritas mouet, à nota saltem temeritatis eos liberare non poterit.

Oportet igitur fateri huiusmodi authores non bene, nec satis considerasse, quod hac secunda proposita, & iam soluta difficultate contra nos obijciebant, & peregrinum quendam deuotionis affectum ita eorum mentem distraxisse, vt, quod deberent dicere minus attenderent, sicque nihil dixerunt, & si fortasse aliquid dixerunt, male dixerunt: aut certè non satis se explicarunt: nam si per hanc obiectionem significare voluerunt, quod Eucharistiæ antidotum à pluribus venialibus liberat peccatores, quam iustos, vt Basilios, Catharinas, & similes, bene dixerunt; sed deinde male, asserendo, Con-

cilium non loqui de istis; quia etiam isti hoc antidoto à venialibus liberantur, imo sæpius isti, quia semper cum apta dispositione hoc antidotum sumunt, sicque semper eius effectus percipiunt, inter quos vnus est à venialibus eo modo, quo supra explicuimus, animam depurare. Non ita illi, qui quandoque non aptè dispositi recipiunt, sicque effectus antidoti non sentiunt, liberationem à venialibus non acquirunt.

Et hic aduertere licet sæpè inconsequentias aliquas istorum authorum doctrinam in se inuoluere. Nam si illos arguunt, qui non sinunt omnes quotidie hoc Eucharistiæ antidotum sumere, vt à venialibus liberentur: quare & ipsi docent, consultius esse illud sumere non solum cum venialibus, sed etiam dum venialia committuntur, estque ipsamet Eucharistię sumptio cum veniali peccato ob negligentiam, ob affectum ad venialem culpam, vel ob similem causam? debetne hoc antidotum ægros liberare non solum ab illis infirmitatibus ad quarum purgationem se disposuerunt, sed ab illis etiam, quæ tunc contra ipsius antidoti virtutem congerunt? Perpendant hæc viri prudentes, & compræhendent quantum distet istorum authorum doctrina ab vniformitate, à vera pietate, à via recta veritatis.

GA-

CAPVT XII.

De dispositione ad dignè Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum recipiendum.

EX dictis in præcedentibus capitibus facilè deduci potest, quod in titulo huius capitis proponitur; sed vt hæc materia maxime vtilis, & necessaria clarior, faciliorque adhuc fiat, explicatione aliqua diligentiori de ea hic pertractabimus.

Et initium præsens materia sumat ex iam dictis, ex quibus constat, triplicem ad hoc Sacramentum recipiendum reperiri posse dispositionem. Indignam vnam, de qua hic non loquimur: alteram non dignam, de qua loquuti sumus, nec de ea est hic aliquid addendum: tertiã dignam, de qua pariter loquuti sumus, prout est necessaria, ad hoc vt Eucharistia producat in recipiente suos effectus: sed quia hæc dispositio, vtpote qualitatiua, magnam habet latitudinem, de ea restat aliquid dicendum, vt semper magis fideles ad Eucharistiam digne dispositi accedant, & ita magis semper magisque de fructibus eius percipiant, quod eò faciliùs obtinebunt si paruitatem suã cum Euangelico Centurio-

turione agnoscentes, indignos vere se iudicabunt vt omnium rerum Dominus, ipseque Deus in domum, imò in cor eorum intret. Et cum Præcursore humilitatem exercentes, non ad recipiendum in se omnium rerum conditorem aptos, sed etiam ad eius corrigiam calceamenti soluendam ineptos vere, vt sunt, se existimabunt. Ad quæ etiam magis prompte, & alacriter exercenda, & præparationem magis dignam, & magis semper proportionatam tanto Sacramento, & fructibus eius exhibendam, præstabit ea considerare, quæ mentem efficaciter excitandi, & voluntatem quodammodò impellendi vim habent.

Et primò hæc consequentur fideles si illud Dionysij par. 2. de Eccl. Hierarch. cap. 5. mente reuoluent. Ecclesiam nempe esse Ierusalem mediam inter Iudaicam, & cœlestem ratione huius Eucharistię sacramenti. Quia in Ierusalem illa, quæ occidebat
Matt. c. 23 Prophetas, Christus in solis figuris continebatur, vt inquit Apostolus. 1. Corinth. cap. 10. & fatetur Augustinus lib. 10. de Ciuit. cap. 29. & alibi: in cœlesti Ierusalem corporaliter, ac visibiliter adest: in nostra vero solum deest visibilitas, quia ratione status, idem ipse Deus, & homo, qui completa beatitudo, & cibus est Angelorum in Cœlo; hic velamine specierum coopertus cibus est, & inchoata beatitudo animarum sanctarum, vt ita magis fidei mysterio beatæ, nō videndo, iure meriti efficiuntur.

Si

Si perpendent Ecclesiam Dei parum à cœlesti curia ratione huius sacramenti distare, certè iudicabunt, animam fidelem, hoc idem in se recipiendo, Cœlum fieri, aut à cœlesti curia non multum distare, vt in simili arguit Magnus Gregorius de anima iusti, quam Cœlum, & Dei sedem appellat. homil. 38. in Euang.

Et quamuis in hac lacrymarum valle, & tentationum campo omnimoda illa cœlestis puritas, & pulchritudo perfectionis, ac veluti in Angelorum formam mutatio, quæ post hanc vitam promittitur, nullo modo in hac præsenti, inquit Augustinus, haberi possit: tamen niti maximè debet anima fidelis, quæ ad hoc sacramentum accedit, vt saltem ita disposita appareat: vt veniens Dominus, si nunc eam non cœlestem, ecclesiasticam ad minus Ierusalem constituat, & templum sanctum requiei suæ, eam inhabitando, perficiat. Mundet se ergo non solum à rebus mortuis, & fœditatibus peccatorum, sed quò magis fieri potest, tergat etiam omnes vitiorum fæces, & virtutibus instructa hylaris, ac læta appareat circumdata varietate. Psal. 44.

Certè si domũ nostram, inquit Gregorius Papa, quisquam diues, aut præpotens amicus intraret, omni festinantia domus tota mundaretur, ne quid fortasse esset, quod oculos amici intrantis offenderet.] Si ita exactè, si tanta diligentia hominum, domus ad hominem recipiendum expoliri debet; quid de templo Dei? de illo inquam de quo dicit homil. 30. in Euang.

Apo-

1.Corint. c.3. Apostolus; Nescitis quia templum Dei estis vos,& Spiritus Dei habitat in vobis.] quam accuratè non solum mundari ab omnibus, vel leuibus vitiorum, ac passionum reliquijs, sed etiam virtutibus vniuersis diligentissimè exornari deberet? Hoc etiam homines faciunt ad recipiendum in domum suam hominem, vt iste, ne sordibus quidem offendatur, sed ornamentis etiam delectetur; neque honore debito æstimaretur hospes exceptus, si potens dignum excipiendo hospitem, ita domum hospitij non aptaret. Qua ergo munditia, quo ornatu aptabitur templum animæ, in quod realissimè recipitur non homo purus, sed Deus, & homo? in quo commorari debet tamquam in loco habitationis suæ Maiestas Diuina? vbi exoptat talia inuenire,vt valeat affirmare in hoc templo, in hac scilicet anima Prou.c.8. habitare, esse delicias suas: sicque in ea quotidie inhabitando, eamdem perficiat templum gloriæ Maiestatis suæ.

Et qua ratione existimare debent fideles, venire ad eos, vt inquit Apostolus, in azimis synceritatis, 1.Corint. c.11. & veritatis; nisi iuxta expositionem Catechismi Romani; vt indicet, quam mentis, & cordis puritatem inuenire cupiat; quam alienam animam ab omni malitiæ, & nequitiæ macula, quam depuratam ab omni vel minima euaporatione ex vitæ veteris fermento. Qua ratione putare debent, dixisse Apostolum; debere homines Deum, & hominem

minem sacramentaliter recipere non solum in azimis sinceritatis (idest cum munditia ab omni fermento malitiæ, & nequitiæ) sed etiam veritatis; nisi vt etiam cum omnium virtutum ornatu recipiant; vt nihil in eis, quod oculos suæ maiestatis offendat, sed quod maximè delectet inueniat, sicque tamquam in sede deliciarum suarum libenter quiescat.

Hoc idem docere intendit Concilium Tridentinum sess. 13. quando post ea, quæ dixerat cap. 7. de præparatione ad Christi corpus recipiendum, addidit in 8. de ijs, qui sacramentaliter ipsum, & spiritualiter recipiunt; Esse nimirum eos, qui ita se prius probant, & instruunt, vt vestem nuptialem induti ad diuinam mensam accedant.] Illam inquam vestem, vt supra notauimus, quam varius virtutum color dignam reddit, vt eam induta digna appareat sponsa diuino sponso ad cœnam eius. Ideo non dixit tantum (probant) per quod, vt probauimus, significat necessariam conditionem, ne in iudicium, & condemnationem sumant, sed addidit (instruunt) quod vtique idem est, ac dicere, non sufficit domum animæ, ad Christum digne recipiendum à sordibus culparum detergere: sed instruere etiam necesse est ornamentis virtutum; sicut insufficiens esset ad hortum deliciarum alicui præparandum, noxias plantas euellere, nisi innoxijs

etiam

etiam repleatur, & ad oculos gustumque pro ficuis.

Et quoniam ad deliciarum hortum sermo peruenit, illum considerent fideles (& altera erit ponderatio ad aptiorem semper pro tanto sacramento dispositionem habendam) quem præparauit Deus homini, cum primò intrauit in orbem terrarum. Paradisus namque erat, in quo posuit hominem, quem formauerat de limo terræ, sed quia ad imaginem suam creauit illum non in terram inuiam, & inaquosam, non in terram spinarum, & tribulorum; non in locum horroris, & vastæ solitudinis, vt vilissimæ carnis conditioni conueniens erat; sed vt inquit Damascenus, in Paradisum eum recipit, qui est diuina regio, & digna eius, qui ad imaginem Dei erat, conseruatio. Erat in loco isto, vt affirmat D. Thomas 1.2.q. 102.ar.1. ad secundum, ex Isidoro; perpetua aëris temperiès, in qua assimilabatur corporibus cœlestibus, quæ sunt absque contrarietate; & purissimus, ac tenuissimus ibi aër vndique circumfulgebat: locus erat plantis semper floridis comatus. Ita S. Doctor.

Gen.c.2. Psal.62. Gen.c.3. Deut.c.32 Lib: 2. de fide Ortodoxæ.

Sed quam multa scripsere Doctores de amœnitate, elegantia, pulchritudine, iucunditate, ac dignitate huius loci, hic recensere superuacaneum duco, tum quia satis nota apud fideles regulariter sunt, tum etiam, ne nostræ breuitatis, & huius opusculi

sculi paruitatis transgrediamur limites pro omnibus sit satis, aliqua supracitati Damasceni hic verba referre, qui lib. 5. de fide Orthodoxa cap. 11. sic ait. Hic ille Diuinus Paradisus est, Dei manibus in Eden constitutus, voluptatis omnis, ac iucunditatis animi promptuarium (Eden enim interpretatus, delicias sonat) in Oriente supra vniuersam terram situs, probeque temperatus, & subtilissimo, ac purissimo aëre vndique illustratus; plantis nunquam non floridis vernans, suauissimo odore, ac lumine plenus, sensilis omnis elegantiam, & pulchritudinis cognitionem superans.] Sed quid multa; locus erat à Deo ita creatus in terra, vt similitudinem quandam & æmulationem haberet cum Coelo, atque hic in eum reciperet sibi caros, in quibus propriam complacuit insculpere imaginem, vbi tanquam in summi regis palatio hospitarentur tempore huius viæ, ac vitæ: vbi etiam adfuisset erga eos, vt inquit D. Thomas loco citato ar. 3. Diuina operatio, qua incessanter iustificarentur, semperque magis cari redderentur; nec Dei custodia defuisset, qua ab omni corruptione, & ab omni malo præseruarentur: ibique, addit S. Doctor art. 4. toto tempore animalis vitæ, quousque spiritualem adepti perfecto modo, essent commoraturi, indeque finali tempore ad coelestem patriam transferendi. D. Thoma ibid. ar. 2.

Hæc est vmbratica quædam illius loci descriptio, quem diuina magnificentia, & Creatoris

potentia efformauit ad recipiendum tanquam in hospitium hominem ex vili limo plasmatum, quia in isto imaginem suam delineauerat, sibique in amicum assumpserat. Nec putes, quæ de terrestri Paradiso dicta sunt per quandam exaggerationem esse narrata: quia si oculis tuis vidisses, vt sancti Dei in mentis excessu viderunt, præ stupore non remansisset in te vltra spiritus, haud minus quam in Regina Saba, intuendo ordinem, dispositionem, magnitudinem, pulchritudinem, totamque illam consonantiam, rerumque harmoniam; & exclamando cum Habacuc, & Ecclesia diceres. Consideraui opus tuum, & expaui.] Et fassus esses cum dicta Regina, quod tibi non dimidia, sed nec minima pars narrata fuisset, maiusque affirmares, esse Dei opus, Dei locum, quem homini præparauit, rumore, quem audijsti; & admirando, cum Iob. exclamares: Domine quid est homo? quia magnificas eum.]

Cap.3. In Natiu. Christi. 3. Regum c.10.

Verum quia omnia nobis, non minus, quam illis, nempe Iudæis, in figuris contigerunt; ita in re, de qua nunc loquimur: quia, sicut lignum vitæ in hoc paradiso erat, dicit D. Thomas, arbor quædã materialis, & significabat aliquid spiritaliter: ita pariter locus totus materialis aliquid nobis spiritaliter demonstrat. Quid autẽ præclara huius loci figura, quid hoc tam nobile, quod Deus hominibus in hac vita peregrinantibus præparauit habitaculum,

1.Corint. c.10. Loco cit. ar.4.

in-

indicet, quid per illud Deus hominibus significare voluerit, existimo non obscurum, sed clarum esse mentis oculos non obumbratos habentibus.

Si enim Deus, ac Dominus homuncionibus, vilissimisque famulis tam nobilem, tam præclarum præparauit Paradisum; si figuram, & imaginem in tam dignam Deus habitationem recepit; in quam debent seruuli Deum, ac Dominum, figuratum, & prototypon recipere, cum ad eos corporaliter in diuinissimo Eucharistiæ Sacramento dignatur descendere? cum sub tectum eorum intrare? cum in corde, & in membris ipsorum, vt inquit Apostolus, habitare? Iam audiuimus quem locum Dominus hominibus præparauit, cum in magnum hunc Mundum intrauerunt: vt similem saltē ei præparent in cordibus suis, cū in ipsos Deus tanquam in Mundum paruum dignatur intrare. Eo vel magis, quia complacuit in sibi filios viles homunciones,& famulos adoptare. Et si filius similitudinem patris debet habere, vt inquit Augustinus, etiam in hoc ei assimilari maximè conuenit, vt non minori cum honore recipiat Patrem, quam à Patre receptus est filius: si Patri non fuit satis hospitari filium in loco ab omni malo, ab omni immunditia libero, sed eundem tot voluit, tamque magnificis ornamentis aptare, ita vt deliciarum Paradisus appellaretur; quomodo satis erit filio, ad talem, tantumque Patrem, simulque Dominum, Creatorem,

Matt. c. 8.

1. Corint. c. 3.

Lib. 7. de serm. Domini, in Monte c. 2

ac Deum suum in cordis sui hospitium recipere, à solis peccatorum impuritatibus, & iniquitatum fæcibus depuratum? Et non potius omni festinantia, omnique solertia peristromatibus, aulæisque virtutum curet illud ornare.

Matt.c.25 Filios Dei Christus pacificos appellauit: & isti sunt, inquit Augustinus, in quibus nihil repugnat: & ideo filij Dei, quia nihil in eis resistit Deo. Nihil erat in loco, quem sapientissimus Deus, & amantissimus Pater adoptiuo filio præparauit, quod ei resisteret, ac nihil quod malum inferret, aut à fælicitatis expelleret habitaculo. Nihil etiam esse conuenit in tabernaculo, quod homo in filium adoptatus Deo præparat, quod Deo, & optimo parenti resistat, quod culpæ malum inferat, quo exturbetur à loco habitationis suæ; neque quisquam id aliquando consequetur, nisi virtutibus instruatur, quibus passiones frænantur, vitia comprimuntur.

Eccl. in festo Purificat. Age ergo adorna thalamum tuum Sion, purifica animam vitijs, virtutibus orna; sicque, vt filia, ad patris similitudinem, aptum ei locum dispones, teque aptam expones ad munera amplissima, quæ Matt.c.26 etiam in hac vita clementissimus Deus, & pater amantissimus præparauit ijs, qui tamquam filij, & Mar.c.14. discipuli parati sunt, vt cum illis faciat pascha, & stillet hic etiam aliquid in eis de torrente illo voluptatis suæ, quo ad satietatem dat potum in Coelo. Psal.35.

Desinat nunc murmuratio tepidorum, querelæ

negligentium non amplius audiantur; si negligunt ornare domum, ad apte, ac digne recipiendum Dominum, & patrem suum; si non student, declinando à malo, facere bonum, purgando animam vitijs, virtutibus exornare, si nolunt imitari parentem, qui ipsis pacificum, & delitiosum locum in terris parauit, vt similem ei præparent in cordibus suis; in quibus sane non habitabit, si pacem non reperiet: quia factus est in pace locus eius. Charitas enim est Deus; sicque commoratio eius esse nequit, vbi est turbatio, vbi passionum impetus huc illucque distrahunt, & veluti in frusta corda discindunt. Quid mirantur, si tanti hospitis non fruuntur donis? Si erga Deum deuotionem non sentiunt? Si dulcedinem eius non gustant? Si gratiæ, & charitatis in se ipsis augmentum non experiuntur? Exorent cum Propheta, vt cor mundum creet in eis Deus; & ipsi illud virtutibus instruant, & præparent parenti suo, eo modo quo ille paradisum ipsis parauit; & tunc ad eos veniendo, veniet, & mansionem apud eos faciet, adimplebitque suis donis, & ostendet eis salutare suum: vt in eo hic lætentur, & alibi eodem fruantur, & magna sit gloria eorum in salutari suo.

Psal. 36.

Psal. 75.

1. Ioa. c. 1.

Interrogent deuotos, & sanctos viros, & respondebunt eis, perlegant acta istorum, & inuenient qua humili reuerentia; qua feruenti charitate, quo studio omnium virtutum domum cordis Domino

præpa-

Luc.c.1. præparabant; quanta deuotione se disponebant; qua quisque recta mente illud proferebat; Et vnde hoc mihi, vt veniat ad me Dominus, & plasmator
Matt.c.8. meus: vt intret, non iam sub tectum, sed in cor, & corpus meum, qui non sum dignus, vt eius sol-
Matt.c.1. uam corrigiam calceamenti.

Quis nesciat cum hominibus Deum agere, vt in eis inuenit dispositiones, & hac in re ita se gerere (quod supra notauimus) vt naturales causæ se habent, quæ ea proportione suos effectus in subiecto producunt, qua illud dispositionibus aptum reperiunt. Hinc D. Gregorius de discipulis illis, qui ibant in Emmaus, inquit; Quod Dominus eis apparuit, sed speciem, quam recognoscerent, non ostendit: quia hoc egit foris in oculis corporis, quod
Hom: 23. in Euang. apud ipsos agebatur intus in oculis cordis; ipsi namque apud semetipsos intus & amabant, & dubitabant: eis autem Dominus foris, & præsens erat; &, quis esset, non ostendebat, de se ergo loquentibus præsentiam exhibuit: sed de se dubitantibus cognitionis suæ speciem abscondit.] At vero quando cor eorum magis incaluit, & iam cepit in illis ardens esse, & ad opera hospitalitatis, & charitatis manum dare, eis quoque Dominus cognitionis suæ speciem ostendit. Ita sane omnibus cum hominibus agit
Lib.4.in c.4.Lucæ. Dominus. Quia non dormientibus, dicit Ambrosius, diuina beneficia, sed obseruantibus deferuntur; qui enim negligit, estque desidiosus, Dei dona in

se non sentiet, quia huiusmodi quamuis sit præsens per suum corpus, abest tamen, vt inquit idem Ambrosius per sua dona, qui adest diligentibus, & per præsentiam corporalem, & per magnificas, & admirabiles suas operationes. Lib. 9. super c. 20. Lucæ.

Quis, nisi temerarius, speret dona, & retributiones à principe, quem sine debito honore in domum suam recepit; bene tamen qui honorificè, & quo magis, eo plura; apud istum libenter mansionem facit, & sua dona multiplicat, quia nihil in eo reperit, quod oculos suæ maiestatis offendat, sed ea potius, quæ delectant, dum non solum scopis mandatam, sed ornatam inuenit huius animæ domum, nec iterum ingressum in eam, in qua Dominus commoratur hospes, ibique suas habet delicias, & cœlestia dona multiplicat, spiritus nequam habebit, etiamsi alios septem spiritus secum assumat nequiores se; facile tamen in domum illius ingressum habebit, qui etiamsi scopis compunctionis eam mundare studeat, inquit Gregorius, negligit tamen virtutibus exornare, & desidiosus opus inceptum (quod est declinare à malo, & facere bonum) non perficit; & quia Deus, vtpotè Dominus virtutum summæ est perfectionis in domo incompleta, & imperfecta non libenter inhabitat, quamuis in hanc intret domum, mansionem tamen non facit, quia in ea per sua dona præsens nequaquam est; vnde ille tentationis tempore, Hom. 30. in Euang.

ait,

ait Gregorius, hoc ipsum, quod compunctus fuerat obliuiscitur, sicque ad perpetranda peccata redit, ac si hæc minimè planxisset:] Negligentia hominum erga se ipsos est causa, inquit Augustinus, cur tantum diabolus præualet, non enim ait præualet feruidis, & diligentibus, sed tepidis, & negligentibus, ac Deum in veritate non timentibus.] Quia cum Deus istis per sua dona non assistat, facile nequam spiritus, eiusque socij nequiores insistendo præualent, & optimus pellitur hospes, vt hostis pessimus ingrediatur.

Serm.179. de temp.

Psal.50.

Si homines pluris se ipsos quam Deum faciunt, commodum suum Dei honori præferunt, si ne laborem, ad domum animæ suæ ornandam, assumant, vt Parenti, Domino, ac Deo suo morem gerant, & conuenientem parent mansionem, nihil operantur, quò pacto audent diuinam sibi exoptare, & expectare operationem? potius timere debent, ne auertat Deus faciem suam ab eis, & declinet in ira à seruis suis, proijciatque à facie sua, & non eis sua dona conferat, sed auferat spiritum sanctum suum ab eis; sicque spiritus nequam præualeat contra eos, & diabolus stet à dextris eorum.

Psal.108.

Ps.103.

Per modum cibi, & potus ad homines Dominus venit, in speciebus panis, & vini sub tectum, & in cor eorum dignatur intrare, vt eis indicet, quos effectus, si apte dispositos inueniat, soleat operari, vt D. Thomas affirmat q.79.ar.1.in corp. sicut enim

pa-

panis corpus confirmat, & vinum lætificat cor hominis; ita hæc multo magis præstat coeleste conuiuium, panis scilicet Angelorum, qui corpus est Christi, & vinum germinans virgines, quod sanguis est Saluatoris: sicut tetrenus cibus saporem communicat suauitatis corporibus sanis, ita, imò multo plus coelestis, quem Deus dat animabus quę diligunt ipsum, habentem omnem saporem suauitatis; reparat nostralis cibus humidum radicale, quod in corporibus naturali igne deperditur; reparat Christiferus panis charitatis feruorem; qui leuium frigore peccatorum deperijt; vires, ac fortitudinem præstat materialis panis corporibus, maiorem spiritualis panis animabus confert, in cuius fortitudine ambulant cum Elia grandem viam, vsque ad montem Dei: hinc Vgo Cardinalis dixit; Panis corporis Christi cor hominis confirmat ad malum vitandum, & bonum faciendum, quo modo peruenitur ad montem Dei.] grandescit corpus cibo nostro vsuali vsque ad perfectam mensuram; multo plus deifico pane accquirunt animæ incrementi, cum super alia hoc sacramentum filiationem adaugeat, eamque perducat vsque ad mensuram ætatis plenitudinis Christi. Ideo inquit Diuus Thomas. Nullum sacramentum est isto salubrius, quo purgantur peccata, virtutes augentur, & mens omnium spiritualium charismatum abundantia impinguatur.]

Psal. 47.
Luc. c. 9.
ad Ephes. c. 4.
in opu. 57.

Et ecce in istis D. Thomæ verbis alij duo cibi effectus erga corpus, impinguare nempe illud, atque à noxijs humoribus expurgare, quos præstantissime, vt patet ex S. Doctore, confert animabus cibus iste cœlestis: hos effectus, aliosque permultos Eucharisticus panis in pacificis, ac mundis corde producit: hæc dona, aliaque maiora Christus communicare illis consueuit, qui domum cordis ei præparant non solum scopis à culpis mundatam, sed supernarum virtutum actibus adornatam: at verò sicut cibus materialis eo modo corporibus suos effectus communicat, quo ea apta reperit; ita animabus spiritualis, quoties namque cibus ob humorum abundantiam parum, aut nihil sapit, siue nutrit, & nonnumquam etiã nocet si peccantes in stomacho reperit qualitates; ita sane cœlestis cibus, qui quò magis pretiosus est, & ingenuus (quia qui in Cœlo est panis Angelorum, est in terra bonum, & pulchrum Dei, frumentum scilicet electorum) eo magis perfectas requirit, vt suos effectus communicet, dispositiones: sed quia sæpe contingit, quod tenues, vel nullæ sint in anima dispositiones, ideo parum, aut nihil iuuat, & aliquando, ita humor animæ prauus exuberat, vt etiam noceat. Vt cibus sapiat, vt delectet, vt nutriat, augmentum tribuat, roboret, & confirmet, oportet quod homo sit sanus, sit aptus, sit propensus ad cibum; qui absque fame comedit, qui super cibo nauseat, qui sine

modo

modo vorat, non est ei cibus, sed venenum, aut sine fructu sumit, & in vanum. Quid homo sperat, quid expectat à cibo cœlesti, quando ad illum languide accedit? non disponit deuotio, non stimulat amor, non trahit charitas, quo ergo pacto diuinos producet effectus? quando ad cœlestem mensam assidet mente distractus, corde solutus, & anima, vt filia illa vaga; delicijs dissoluta, putat ne diuinos fauores assequi? si à confabulationibus currit ad dominicam mensam, à negotijs forensibus ad corpus Christi, à curis domesticis ad panem angelicum, audet ne expectare cœlestium fruitionem deliciarum? dum animæ suæ palato terrenis affectibus tumido, mente inutilibus cogitationibus fœcunda, corde vanis desiderijs ubere Christi corpus manducat, credit ne supernorum ciuium suauitatem gustare, & charismatibus diuinis ditari? attendat, quæ scribuntur de hoc sacramento in Catechismo Romano: perlegat librum quartum opusculi viri deuotissimi Thomæ à kempis de imitatione Christi; & inueniet, quid facere oporteat, & cognoscet, quæ tempora impendere, quas virtutes exercere, quo pacto debeat se disponere, & ad tantum sacramentum, vt fructus eius percipiat, præparare: ea, quæ in istis alijsque pijs Doctorum libris reperiet, qui solita, & solida deuotione scripsere de dispositione, quam, vel necessariam, vel magis congruam existimarunt ad cibum cœlestem,

cum fructu recipiendum exequatur ; & lætabitur, & dilatabitur cor eius ; quia tanti sacramenti percipiet fructus, atque ita agendo respondebit Domino, & Parenti optimo, parando illi aptam domum, vt hospitetur ; dignum templum, vt honoretur ; deliciarum Paradisum, vt in eo lętetur.
Ib. c. 60.

CAPVT XIII.

Quibus frequenter communio, aut etiam quotidie concedenda sit.

QVAM desiderabile esset, quam delectabile ita omnes semper esse dispositos, vt possent quotidie communionem accipere, manifestum est ex doctrina Concilij Tridentini,& ex sensu omnium Patrum, & piorum Doctorum. Sed quia, vt inquit D.Thomas ; Non omnes, iuxta monitum Augustini, sic viuunt, vt sacram Eucharistiam quotidie mereantur accipere ; sed in pluribus hominum multa impedimenta magnæ deuotionis, & reuerentiæ ; quibuscum ad sacramentum hoc accedere deberent ; adesse solent ; propter corporis indispositiones, & animæ ; ideo non est vtile omnibus hominibus ad hoc Sacramentum quotidie accedere.] Et hic obiter nota, Sanctum Doctorem non dice-

dicere, esse noxium, esse in iudicium; hoc sacramentum accipere, sed non esse vtile; sicut etiam dicit Catechismus, quia scilicet esset sine fructu sacramenti, vt nos supra dicebamus.

Sed quibus tandem erit vtile, & quibus frequenter, vel etiam quotidie licebit accedere ad sacram Eucharistiam recipiendam: ex dictis responsio deduci iam potest. Sed vt quæsito hic breui, & claro sermone responsum demus, & sensum nostrum magis aperiamus in hac tam sancta, vtili, ac necessaria materia.

Dicimus primo generaliter, sacram communionem, & frequenter, & quotidie omibus, qui ita sunt dispositi quotidie, vt capite præcedenti notauimus, licitam esse, & à Confessarijs, atque animarum Rectoribus concedendam. Sed quia, vt Diuus Thomas dicebat, & experientia satis ostendit, non possunt regulariter tam viri, quam mulieres varijs occupationibus implicati, ita esse, vt diximus, dispositi, vtque necessitas exigit, & conuenientia requirit: Ideo practicè solis illis videtur concedenda huius Sacramenti prædicta frequentia, qui in tali reperiuntur statu, in quo possint, & soleant, ita se disponere ad sacram Mensam, vt panem diuinum Patris Coelestis magna cum deuotione, & reuerentia, vt loquitur Angelicus Doctor; & purgati, ac instructi, vt inquit Tridentinum, manducent, atque ita in sanctitate, & iustitia omnibus diebus vitæ

ar. 10. in corp.
Sess. 13. c. 8.
Luc. c. 1.

vitæ suæ coram ipso, eiusque ad mensam appareant.

Ita certè se habent Claustrales, ita quidam alij, quibus à rebus mundanis abstractis, & domesticis curis solutis, soli Deo vacandi tempus non deest, eique soli vacare nituntur; & curant ita virtutibus se instruere, vt verè, & nomine, ac re filij efficiantur, atque vt tales reuerentes, & deuoti in circuitu mensæ magni Patris familias sedeant, & panem
Psal.105. supersubstantialem, & coelestem comedant ad satietatem: alijs vero, qui non vt filij in circuitu men-
Matt.c.15 sæ eius, sed vt catelli sub mensam, sufficiat edere de micis, quæ cadunt de mensa Dominorum, vt ita viuant, & Domino, eiusque filijs, secundum mi-
Luc.c.19. nisterium, quod illis contigit, libenter inseruiant; atque ita tandem mna sufficienter negotiata, re-
Ad Hebr. c.9. tributionem repromissionis accipiant.

Si vis aliquem suauiter interficere, multiplica sæpe cibum, dum calor in stomacho valdè remissus est; hic enim post pauca nauseat super cibo, &
Nu.c.21. pro leuissimo habet, qui pretiosus, atque præcipuus est; & qui nimio calore feruenti prodest, idem obest in calore deficienti, & cuius frequens repetitio est vni ad stomachum, prauos humores, & tandem ad mortem, alteri est ad saporem, ac virium, & vitæ incrementum. Hæc in iuuenibus, hæc in senibus comprobabis; et quamuis aliquando caloris vigor, & vires maiores ex cibo in sene, quam

in

in iuuene appareant, apparent certè, sed re vera, ita non est, quia dum calor naturæ deest, adesse realiter non potest tantus ex cibo vigor, quantus in eo, in quo calor viuidus naturæ est.

Sæpe catelli ob panis frusta, ob micas, quas à Domino accipiunt, cauda, lingua, ac pedibus ei blandiuntur, quæ filios præstare regulariter non videbis, etiam si ad mensam Patris ex medulla tritici plena satietate reficiantur: Imprudens, & rudis homo, benè omnibus non perspectis, ab ijs leuiter motus, quæ (vt aiunt) in prima fronte apparent; affirmaret plus à canibus Dominum, quam à filijs Patrem amari; non ita prudens, & doctus, quem non latet, verum non esse amorem, vbi voluntas non est; & vbi verum, efficax, & stabile velle ad Dei mandata seruanda, ibi solidum, & verum amorem esse, quia dilectio Dei est obseruatio mandatorum eius; ideoque, vt hæc dilectio vera, & filialis sit, ex Augustino, debet esse longanimis, & in bono opere perseuerans, nec talis alicuius erit, inquit sanctus, nisi illius, qui ferueat diligendo.] Tract. 87. in Ioan.

Vbi ergo hanc non inuenies longanimem, firmam, & inuariatam obseruantiam mandatorum, non dubites affirmare, ibi verum non esse amorem, quem philosophus diceret analogicum, cuius aliquando indicatio, vniuoci indicatione ac veracis, est maior: & certè verus dici amor non debet, quia solidus amor non est, sic isti verè filij dici haud pos-

sunt

1. Ioã. c. 1. sunt, quia filius ille verus, qui firmiter similitudinem patris in se exprimit per naturam patris; si ergo Pater cœlestis est charitas, Quia Deus charitas
Luc. c. 12. est; qui stabilis in charitate est, hic verè filius, hic quotidie ad mensam patris accedat; huic Christus
Idem c. 16 ad mensam recumbenti libenter, transiens, ministrabit, quia hic purpura, & bysso puritatis, & charitatis indutus, dignus est quotidiè epulari; alij vero, vt dicebamus, qui non vero filiorum amore, non perfecto sunt ornatu dispositi, non ita exponantur ad mensam, sed mensæ reliquijs viuant, aliquando sumant, quia si sæpe, cùm charitatis calor non sit nimius, sicque vel non sufficienter eo modo quo par est, vel non ita frequenter verum excitet appetitum, potest obesse potius sacri cibi frequentia, quam prodesse, eo modo quo supra capite primo, & sequentibus significauimus.

Hanc nostram doctrinam videtur indicare, & confirmare Thomas de Argentina dist. 12 quęst. 13. ar. 3. dum discrimen assignat inter perfectos, & tepidos; vbi exemplo caloris naturalis, vt nos, vtens, sic inquit. Illis sæpius congruit sumere, qui spiritualiter habent fortiorem virtutem digestiuam; puta in quibus viget magis amor, & estuans desiderium ad sumendum.]

Nec te decipiat quædam apparens aliquando deuotio, seu potius teneritudo, & capitis imbecillitas quorumdam, præsertim mulierculàrum, quæ ante,

vel

vel post communionem etiam prorumpant in lacrymas. Tu verò Director vigila, vt opus facias Euangelistæ; cognosces sane ex fructibus, non ex folijs, siue floribus, cuiusnam sint conditionis; an vere de numero filiorũ, qui mereantur quotidie ad mensam Patris cœlestis adesse, an potius non verè, & proprie, & vt ita dicam non vniuoce, sed veluti analogicè hoc eis nomen conueniat, atque ita micæ, aut frusta ad summum, non integer mensæ Cœlestis panis conueniat; & erga istos prudens Rector secundum sapientiam, & spirituum discretionem à Deo sibi datam, se geret, plus, minusue, iuxta singulorum aptitudinem, & temporum dispositionem auarus, siue parcus, aut liberalis erit. 2. ad Tim. c. 4. 1. cor. c. 12.

Et regula quædam veluti generalis desumi potest ex Gennadio lib. de Ecclesiasticis dogmatibus, quam affert, & approbat D. Thomas 3. p. quęst. 80. ar. 10. ad 5. Vbi consulitur omnibus diebus dominicis esse communicandum; quia dies hæc maxima semper fuit in Ecclesia apud fideles omnes ab ipsomet Apostolorum tempore, vt potè commemoratio quædam præcipuorum mysteriorum, quæ beneplacitum fuit Deo, die dominica ad gloriam sui nominis, & hominum salutem, nota facere mundo. Hac enim die creatio mundi principium sumpsit: hac die mundi redemptio completa est, quia si Christus non resurrexit vana est fides nostra, inquit Apostolus, hac enim die resurrexit Chri- Tom. 3. cap. 58. 1. cor. c. 15

stus; hac die spiritus sancti gratia desuper effusa est, & diffusa super omnem carnem: hac die creditur, venturus esse Filius hominis ad iudicandum mundum: hac die, vt affirmat Augustinus Deus pauit primò manna de Coelo Israeliticam gentem in deserto, eamque traduxit eadem die sicco vestigio per mare rubrum, & inimicos eorum operuit mare. Hac die Christus natus est in Iudaea: stella apparuit Magis in Oriente: hac die per suum Praecursorem Christus in Iordane baptizatus est; hac die in Cana Galileae aquas conuertit in vinum: & tandem quinque panibus, & duobus piscibus quinque millia hominum satiauit in monte. Vnde à Chrysostomo vocatur dominica, dies lucis, & dies panis; & à D. Ignatio martyre, regina, & princeps omnium dierum: congruum ergo erit, vt in die panis, & in die regina dierum, quam Deus suae gloriae, & nostrae vtilitati tot prodigijs, tantisque mysterijs dicatam, ac ditatam esse voluit, fideles omnes eam festiuo iubilo celebrent, et conuiuia Coelorum frequentent, ac manna de Coelo, et Angelorum pane ad propriam vtilitatem, et Dei gloriam reficiantur.

Ser. 154. de Tempore. Psalm. 77. Luc. c. 2. Matt. c. 2. Idem. c. 3. Ioan. c. 2. Idem. c. 6.

Non possunt hac die fideles corporaliter ieiunare ex decreto Concilij Nicaeni, et Canone Apostolorum 55. ob laetitiam tot, tantorumque mysteriorum; multo minus licebit spiritualiter; si enim ob laetitiam, quae primò, et per se spectat ad animam,

et secundario, et per accidens, siue per redundantiam spectat ad corpus (vt in simili clare colligitur ex D. Thoma 3 p q. 79. ar. 1. ad tertium) corporibus relaxatur ieiunium; et alia permulta concessa sunt ab Imperatoribus, quæ ad corporum leuamen spectant, et quietem; eaque hic enumerare supersedeo, ne longiorem protraham sermonem; multo plura concedenda sunt animæ, quorum præcipuum esse debet indulgentia coelestis conuiuij, vt panem illum fideles edant, qui cor hominis confirmat, & lætificat eius animam. Ad hoc idem conuiuium admitti possent alijs etiam diebus festis illi saltem homines, qui suo in statu cautè viuunt, vel si non omnibus, aliquibus ex solèmnioribus: vt ita, & lætitia cordis augeatur, & crescat animæ robur. *Psal. 103.*

Non renuerem frequentiorem, & fortasse etiam quotidianam concedere ijs communionem, qui licet non ita exactè, ob impedimenta, possent ad sacram mensam se disponere, experientia tamen ostenderet, ab aliquibus grauioribus culpis ex sacramenti frequentia præseruari, & alioqui ex eiusdem carentia in aliquam ex ijs sæpe cadere: in hoc enim casu, cum vtilitas sacræ communionis manifestè appareat (nam vnus ex effectibus quos directè hoc sacramentum producit, vt asserit D. Thomas q. 79. ar. 6, ad tertium, est confirmare cor hominis in bono, per quod etiam præseruatur homo à peccato; vt pariter affirmauit Tridentinum sess. 13.

cap.2.) inferri potest, & dispositionem, qua isti ad sacram communionem accedunt, esse sufficientem ad effectum sacramenti: quia cum ex epistola supra citata ad Episcopum Brixiensem habeamus, multas esse gratias, & Dei dona paruulis elargita; credere omnino debemus, in dictis casibus huiusmodi homines humili corde, per Dei dona, ea pro viribus exercere ad se apte disponendos, quæ temporis angustia, & occupationum multitudo concedunt, per quæ apte dispositi dignè ad sacram communionem accedant, sicque fructum eius percipiant.

Iam igitur significauimus personas, & occasiones in quibus licitum, & fortasse necessarium etiam esset, frequentem, siue quotidianam communionem concedere: non tamen damnarem prudentem, & pium directorem, si in alijs casibus, alijsue personis abstinentiæ cibi spiritualis rigorem amplius relaxaret; quia nullus iudicare debet alienum seruum, & suum conseruum, præcipuè cum de hac materia (vt iam supra diximus) scriptum sit, quotidie communionem accipere, nec laudo, nec reprehendo.

Lib. de Eccles. dog. cap. 55.

O vtinam omnes ita viueremus, vt quotidie mereremur accipere id, quo quotidie indigemus, tum ad augmentum gratiæ, tum ad feruorem charitatis, tum ad relaxationem culpæ pariter, & pœnæ, tum ad roborandam animam in bono moris, & præseruandam à malo culpæ, tum ad conseruan-

das,

das, & augendas virtutes, tum denique ad præſtandum Deo obſequium, Angelis lætitiam, & hominibus exemplum bonorum operum. Ideo Auguſtinus dixit, Quotidie accipe, quod quotidie tibi prodeſt, ſic viue, vt quotidie merearis accipere.] Et hic ita (bene ſcilicet viuendo) donis huius ſacramenti diuinis lætemur, eorumque vi, ſic de virtute in virtutem eamus, vt tandem ad montem Dei aſcendere facilè mereamur, ibique ſemper viuendo, non donis ſolum, ſed donatore ipſo in æternum fæliciter perfruamur.

Ad Tit. cap. I.

Serm. 18. de tempore.

FINIS.

Poſt huius Opuſculi impreſſionem, antequam publicaretur, Decretum in fauorem doctrinæ in eo contentæ à Sacra Congregatione Concilij Tridentini emanauit ſub die 12. Februarij 1679. quod quia in Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ impreſſum eſt, & in omnem locum miſſum, in ipſo originali videri poteſt, nobiſque ſatis eſt hîc illud indicaſſe &c.

IN-

INDEX RERVM;

Quas hoc opuſculum continet.

Numerus eſt paginæ.

A

Ca-

Dispo-

E.

F.

G.

I.

L.

M.

Me-

N.

O.

P.

Pie-

R.

S.

T.

V.

Erra-

Errata fic Corrige:

Pagina.	Linea.	Errata.	Corrige.
2.	1.	decolarat	decolorat
9.	2.	nofcitur	nafcitur
10.	13.	opera	operam
	27.	fernorem	feruorem
11.	6.	fincero	fyncerò
13.	3.	in terpres	interprés
14.	8.	doftrina	doctrina
17.	9.	repntabitur	reputabitur
20.	28.	Ecctefiæ	Ecclefiæ
21.	10.	in honefto	inhonefto
22.	23.	biblioteca	bibliotheca
23.	6.	legge	lege
	27.	fumptionem	fumptione
24.	1.	fonnis	fomnis
	10.	amblexibus	amplexibus
37.	18.	munditicl	mundiriei
	17.	exibeant	Exhibeant
29.	28.	digeftis	digeftus
32.	1.	penæ	penè
45.	22.	Chatolicam	Catholicam
57.	19.	perinde	proinde
68.	24.	reijecimus	reiecimus
69.	9.	nefaiant	nefciant
72.	4.	fin enouo	fine nouo
80.	5.	dignus	dignius
109.	4.	Saerdotibus	Sacerdotibus
119.	12.	Parohos	Parochos
127.	20.	Confeffafios	Confeffarios
	Item	vi	vt
131.	27.	derminata	determinata
134.	3.	cummunicat	communicat
143.	17.	determiaationibus	determinationibus
	27.	ordinotiones	ordinationes
147.	11.	confiderate	confiderare
148.	2.	quodamodo	quodammodo
	Item	tenori	teneri

ſi

165.	10.	fi	ſi
169.	16.	accquirerē	acquirerē
177.	15.	quiqus	quibus
200.	27.	ſactam	ſacram
201.	23.	loqutionem	loquutionem
202.	3.	loqutiones	loquutiones
204.	6.	etgo	ergo
	20.	ſaieram	ſacram
206.	10.	loquntur	loquuntur
209.	12.	epiſtula	epiſtola
211.	5.	anathematicat	anathematizat
212.	3.	diferre	differre
216.	22.	impeſitum	impoſitum
228.	1.	nnllum	nullum
	16.	effectus	effectus
337.	13.	anſioſa	anxia
	20.	Saucti	Sancti
341.	13.	roceptio)	receptio ?
	26.	nifi	niſi
265.	3.	percipiendam	percipiendum
274.	25.	præparetione	præparatione
276.	5.	frequenttam	frequentiam
283.	17.	ſad	ſed
294.	21.	axcitatur	excitatur
303.	12.	Ariſtotilē	Ariſtotele
306.	15.	virtuals	virtualis
310.	23.	abſoluere	abſolutè
	12.	ſentantia	ſententia
312.	10.	actenus	hactenus
315.	24.	inſtitum	inſtitutum
316.	5.	ſacriſicium	ſacrificium
	21.	ſoerificium	ſacrificium
317.	4.	ſacrificium	ſacrificium
327.	7.	Pelagianij	Pelagij
	13.	Quoduutdeum	Quoduultdeum
335.	21.	dicium	iudicium
343.	4.	pſæſentiam	præſentiam
	11.	maeſtatis	maieſtatis
347.	15.	hubere	vbere
349.	13.	omibus	omnibus

[illegible]	[illegible]	א	ה
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

30

